

Bác Hồ gọi Ấy là mùa xuân đến

NHA XUẤT BẢN TỔNG HỢP THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

Bác Hồ gọi
Ấy là mùa xuân đến

ĐẠI HỌC QUỐC GIA THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHOA HỌC XÃ HỘI VÀ NHÂN VĂN

HÀ MINH HỒNG - TRẦN THUẬN

Bác Hồ gọi Ấy là mùa xuân đến

NHÀ XUẤT BẢN TỔNG HỢP THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

M Ụ C L Ụ C

• Lời giới thiệu	7
• Bác Hồ - Mùa xuân - Thơ.....	11
NHỮNG MÙA XUÂN CÓ BÁC	21
1. Xuân Canh Ngọ, 1930.....	23
2. Xuân Tân Tỵ, 1941.....	31
3. Xuân Nhâm Ngọ, 1942	39
4. Xuân Giáp Thân, 1944.....	47
5. Xuân Ất Dậu, 1945.....	57
6. Xuân Bính Tuất, 1946	65
7. Xuân Đinh Hợi, 1947.....	79
8. Xuân Mậu Tý, 1948	95
9. Xuân Kỷ Sửu, 1949.....	105
10. Xuân Canh Dần, 1950	115
11. Xuân Tân Mão, 1951	125
12. Xuân Nhâm Thìn, 1952.....	135
13. Xuân Quý Tỵ, 1953.....	149

14. Xuân Giáp Ngọ, 1954.....	157
15. Xuân Ất Mùi, 1955	165
16. Xuân Bính Thân, 1956.....	179
17. Xuân Đinh Dậu, 1957	193
18. Xuân Mậu Tuất, 1958.....	211
19. Xuân Kỷ Hợi, 1959	227
20. Xuân Canh Tý, 1960.....	239
21. Xuân Tân Sửu, 1961	255
22. Xuân Nhâm Dần, 1962.....	265
23. Xuân Quý Mão, 1963.....	277
24. Xuân Giáp Thìn, 1964.....	289
25. Xuân Ất Tỵ, 1965	307
26. Xuân Bính Ngọ, 1966.....	319
27. Xuân Đinh Mùi, 1967	339
28. Xuân Mậu Thân, 1968	351
29. Xuân Kỷ Dậu, 1969	363
NHỚ BÁC NHỮNG MÙA XUÂN	375

LỜI GIỚI THIỆU

Mùa Xuân năm 1911, người thanh niên yêu nước Nguyễn Tất Thành đã vào Sài Gòn để tìm đường cứu nước. Sau đó, trên chuyến tàu Latouche Tréville xuất phát từ cảng Sài Gòn ngày 5 tháng Sáu năm ấy, người phụ bếp Văn Ba đã bắt đầu hành trình “*sang nước Pháp và các nước để xem họ làm như thế nào rồi về giúp đồng bào chúng ta*”. Cho đến mùa Xuân năm 1930, lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc đã thành lập Đảng Cộng sản Việt Nam. Khi Chiến tranh thế giới lần thứ II nổ ra, thời cơ cho các dân tộc đấu tranh giành độc lập đã đến, mùa Xuân năm 1941, lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc về nước trực tiếp lãnh đạo cách mạng Việt Nam.

Mùa Xuân năm 1941 là mùa Xuân lịch sử, bởi sau 30 năm bôn ba tìm đường cứu nước, đi khắp chân trời góc bể, lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc - Hồ Chí Minh đã trở về Tổ quốc thân yêu, cùng toàn dân tiến tới tổng khởi nghĩa, giành chính quyền, lập nên nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, mở ra những mùa xuân mới cho dân tộc - những mùa xuân độc lập tự do và chủ nghĩa xã hội. Suốt mấy chục năm kể từ sau Cách mạng tháng Tám, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã cùng Đảng và Chính phủ lãnh đạo toàn dân, toàn quân làm nên những mùa xuân kháng chiến và kiến quốc, những mùa xuân hậu phương và tiền tuyến “*thi đua đánh giặc Mỹ*” để có một mùa xuân “*Bắc - Nam sum họp*”. Và điều đặc biệt trong những mùa xuân ấy - như Vũ Kỳ trong cuốn sách *Càng nhớ Bác Hồ*⁽¹⁾ đã viết: “*Từ ngày đất nước có Cụ Hồ làm Chủ tịch,*

1 Vũ Kỳ, *Càng nhớ Bác Hồ*, Nxb. Thanh niên, Hà Nội, 1999.

dân tộc Việt Nam có thêm một phong tục mới, mỗi lần Xuân đến. Đó là giao thừa đón nghe lời Bác đọc Thơ Xuân!”.

Từ khi Chủ tịch Hồ Chí Minh qua đời, mặc dù mỗi lần xuân đến không được nghe Người chúc Tết đón xuân sang, nhưng trên đất nước hòa bình, thống nhất bấy nay vẫn thấy “*Như có Bác Hồ trong ngày vui đại thắng/ Lời Bác nay đã thành chiến thắng huy hoàng*” và vẫn cảm nhận được “*Bác Hồ gọi! Ấy là mùa xuân đến*”.

Trong cảm nhận đó nay lại có thêm một cuốn sách hay ***Bác Hồ gọi - Ấy là mùa xuân đến*** do những người nghiên cứu và giảng dạy lịch sử biên khảo. Các tác giả không tiếp cận dưới góc độ văn học và cũng không hẳn từ góc độ sử học, nhưng lại mang đến cho người đọc nhiều thông tin về những ngày đầu xuân, lúc Bác sinh thời - Bác Hồ đã sống và làm việc ở chiến khu, ở Thủ đô Hà Nội, đã chúc Tết - đón Xuân với đồng bào, cán bộ, chiến sĩ, đã cổ vũ, động viên, kêu gọi nhân dân bằng nhiều hình thức rất độc đáo, đặc sắc, đậm đà bản sắc dân tộc và có nhiều ý nghĩa chiến lược.

Đây là một việc làm rất tốt vì bấy lâu nay đã có nhiều công trình nghiên cứu về Chủ tịch Hồ Chí Minh và Tư tưởng Hồ Chí Minh, có nhiều tư liệu được công bố trong và ngoài nước về lãnh tụ kính yêu Hồ Chí Minh; song vẫn thấy công việc khảo cứu của các tác giả ở Khoa Lịch sử, Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn - Đại học Quốc gia Thành phố Hồ Chí Minh trong cuốn sách này là hữu ích, được thực hiện công phu, đầy tình cảm và trách nhiệm, giúp người đọc có dịp ôn lại và hiểu biết cận kề hơn tất cả những lời chúc Xuân của Bác Hồ trong suốt hơn ba thập kỷ, từ trước khi Bác là Chủ tịch Hồ Chí Minh.

Bác cũng như mọi người rộn ràng trước không khí ngày Xuân. Nhưng đối với Người, mùa Xuân không trọn vẹn khi nước nhà chưa độc lập, nhân dân chưa được tự do. Bác mong mọi người dân Việt Nam vui Xuân không quên nhiệm vụ. Thơ chúc Tết của Người ngắn gọn và súc tích, ngôn ngữ giản dị, dễ hiểu, dễ nhớ, song không kém phần ý nhị và chứa chan tình cảm, tràn đầy những cảm hứng lớn lao.

Bác thường tổng kết thắng lợi của năm cũ, khái quát tình hình và nêu lên nhiệm vụ của năm mới, rồi kêu gọi mọi người chung tay thực hiện. Lấy thơ làm quà “mừng xuân”, đồng thời mượn thơ để kêu gọi, khích lệ đồng bào tiến lên trong trường kỳ kháng chiến kiến quốc với một niềm tin tất thắng là hết sức độc đáo, là cả một nghệ thuật “chơi thơ” xưa nay chưa từng có. Những bài thơ chúc Tết của Bác Hồ đã thực sự là món quà mừng tuổi quý giá và đầy ý nghĩa mà Người gửi tới đồng bào.

Tư liệu vẫn là từ trong các sách và cơ quan khoa học đã công bố, nhưng được chọn lọc khá tập trung cho chủ đề mới, lại là cách các tác giả muốn làm nổi bật lên những nội dung và hình thức độc đáo, đầy sáng tạo của Bác Hồ qua một việc làm đầy ý nghĩa của Người khi đón Xuân, chúc Tết, vừa đậm đà bản sắc văn hóa của truyền thống dân tộc, vừa phù hợp với những yêu cầu và nhiệm vụ lịch sử của đất nước thời hiện đại, phát triển và hội nhập. Như thế sách đã góp phần thiết thực vào những việc làm và hành động của toàn Đảng, toàn dân ta hiện nay để học tập, làm theo tấm gương đạo đức Bác Hồ.

Đọc *Bác Hồ gọi - Ấy là mùa xuân đến* lại nhớ và thương Bác khôn nguôi, mà lòng ấm áp và có thêm niềm tin, nghị lực trong cuộc sống. Bác Hồ nói: “*Một năm khởi đầu từ mùa Xuân*” và Người kêu gọi “*Mùa Xuân là Tết trồng cây*”. Đọc sách về Bác, học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh, mỗi người trồng thêm một cây mùa Xuân như Bác đã làm để “*Làm cho đất nước càng ngày càng Xuân*”.

Trân trọng giới thiệu cuốn sách quý tới bạn đọc.

Thành phố Hồ Chí Minh, tháng 1 năm 2015

PGS.TS. PHAN THANH BÌNH

Ủy viên Trung ương Đảng,

Giám đốc Đại học Quốc gia

Thành phố Hồ Chí Minh

BÁC HỒ

MÙA XUÂN - THƠ

Ai đó đã nói lên câu hỏi chung của nhiều người: “*Bác là mùa Xuân hay mùa Xuân là Bác?*”, thì cũng dễ cảm nhận để tự lý giải như thế này chẳng: “*Thêm một mùa Xuân mới đã về và cũng là thêm một mùa Xuân vắng Bác, nhưng lý tưởng của Bác, tình cảm của Bác vẫn còn mãi với non sông, đất nước. Bác không chỉ “nằm trong Lãng giã ngủ bình yên” mà Bác đã, đang và mãi mãi đồng hành cùng dân tộc*”⁽¹⁾. Đúng là Bác với mùa xuân tuy hai nhưng là một, tuy một nhưng là hai; bởi từ khi có Bác, mùa xuân của đất trời và tạo hóa trở thành mùa xuân của dân tộc; ngược lại, mùa xuân của đất nước và cách mạng chỉ thực sự có nghĩa, có tình và nên thơ từ khi Bác Hồ khởi nguồn bắt mạch, ươm nụ nảy mầm.

Bác Hồ và những mùa xuân

Bắt đầu là từ mùa Xuân năm 1930, khi lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc với tư cách là đại diện của Quốc tế Cộng sản, đứng ra triệu tập Hội nghị hợp nhất các tổ chức cộng sản, thành lập Đảng Cộng sản Việt Nam, chính Người đã bắt đầu một mùa xuân cách mạng đầu tiên của dân tộc Việt Nam.

Còn nhớ từ hai mươi năm trước, mùa Xuân năm 1911, khi chứng kiến những ngang trái của chế độ thuộc địa và áp bức dân tộc ngay

1 Theo Nguyễn Thiệu Hưng, *Bác là mùa Xuân hay mùa Xuân là Bác*, laodong.com.vn.

trên đất Nam Kỳ, người thanh niên Văn Ba đã quyết chí ra đi “*Lênh đênh bốn biển một con tàu/ Cuộc đời sóng gió trong than bụi*” để tìm cho bằng được con đường cứu nước và giải phóng cho dân tộc.

Lại nhớ mùa Xuân năm 1941, khi thời cơ cách mạng đã đến, Người trở về Tổ quốc để trực tiếp cùng Đảng lãnh đạo cách mạng Việt Nam đứng lên đánh Pháp, đuổi Nhật, đưa dân tộc “*đem sức ta mà giải phóng cho ta*” đã “*Rũ bùn đứng dậy sáng lòa*”.

Lần gỡ lại trang sử thuở bình minh của nền cộng hòa non trẻ, đất nước và sự nghiệp cách mạng trong tình thế “*Ngàn cân treo sợi tóc*”, người cầm lái vĩ đại Hồ Chí Minh chèo chống con thuyền cách mạng Việt Nam vượt qua phong ba bão táp, càng thấy thêm niềm tin của cả dân tộc nhất tề đứng lên theo lời kêu gọi của Bác: “*Thà hy sinh tất cả, chứ nhất định không chịu mất nước, nhất định không chịu làm nô lệ*”.

Đã lưu vào ký ức dân tộc giữa đại ngàn Việt Bắc những năm kháng chiến thánh thần, hình ảnh “*Người ngồi đó với cây chì đỏ/ Vạch đường đi từng bước, từng giờ*” cho toàn quân hướng theo Người như thác đổ.

Đã trở thành di sản ký ức dân tộc giữa Thủ đô Hà Nội, hình ảnh Bác Hồ đặt tay lên ngực nói câu “*Miền Nam luôn trong trái tim tôi*”; và trên diễn đàn Quốc hội, Người nói hẹn chờ ngày giải phóng sẽ nhận tám Huân chương Sao Vàng từ tay đồng bào miền Nam trao tặng...

Cho đến mùa Xuân thứ 79 của Người, hình ảnh Bác Hồ râu tóc bạc phơ ngày mừng 1 Tết Kỷ Dậu, Người cùng đồng bào khai xuân trồng cây trên đồi cây của xã Vật Lại, huyện Ba Vì, còn đọng nguyên trong lòng dân tộc, trên các pho sử và trang sách học trò...

Cuộc đời 79 mùa xuân của Bác chỉ có khoảng hơn 1/3 thời gian đón xuân cùng đồng bào Tổ quốc (tính từ năm 1941 đến 1969), ấy là kể cả mấy lần đi công tác dịp Tết đến xuân về. Nếu thực tính chi ly thì chỉ vồn vẹn hơn 20 năm Bác có nhà để mừng Tết đón xuân.

Có mùa xuân Bác tìm cách về gần biên giới Tổ quốc, mà vẫn không thể trở về được; phải đi vòng lên nước bạn để tổ chức Hội nghị hợp

nhất các tổ chức cộng sản, thành lập một Đảng Cộng sản duy nhất ở Việt Nam.

Có mùa xuân Người đi công tác tìm cách liên minh với các lực lượng trên đất bạn, mà phải chịu cảnh *“thân thể ở trong lao, tinh thần ở ngoài lao”* (Hồ Chí Minh - *Ngục trung nhật ký*).

Có những mùa xuân sống trong *“Bốn phương vô sản đều là anh em”*, nhưng chỉ trầm ngâm nhìn tuyết rơi trắng xóa và chỉ vui lại khi nghe thấy tiếng hát em bé ở quê nhà qua làn sóng phát thanh.

Thế rồi những mùa xuân ở Thủ đô gió ngàn và Thủ đô Hà Nội mới đích thực là mùa xuân được nghe Bác chúc Tết, đọc thơ mừng đón xuân về. Những mùa xuân ấy, quả thực *“Không gì vui bằng mắt Bác Hồ cười”*⁽¹⁾, cả dân tộc từ miền núi xuống đồng bằng, từ miền Bắc vào miền Nam, từ Trường Sơn đến hải đảo, đều *“lắng nghe phút giao thừa đang chuyển/ Bác Hồ gọi! Ấy là mùa xuân đến”*⁽²⁾.

Điểm lại và so sánh, ta thấy những mùa xuân xa quê hương chiếm hơn nửa đời người của Bác. Ngay cả khi trở thành Chủ tịch nước và vào tuổi thất thập, có phải mùa xuân nào Bác cũng an nhàn mãn nguyện đâu. Thật cảm động và tự cảm thấy có lỗi biết bao khi nghe chuyện Người tâm sự với người bạn già Hoàng Đạo Thúy: *“Người ta cũng là người, ai cũng có vui, có buồn... Với anh em, đồng chí, đồng bào, tôi cố giữ cho mình được vui”*.

Ấy thế nhưng cũng nên so sánh thêm: Thiên tạo những mùa xuân cho hoa lá xanh tươi, tiết trời ấm áp; Bác Hồ đưa mùa xuân về để *“đánh thức tương lai”*⁽³⁾ đất nước. Và như thế Bác bắt đầu từ một mùa xuân để nhân thành những mùa xuân, để rồi đến lượt mình, mỗi mùa xuân dân tộc, mỗi người dân đất Việt khi giao thừa chuyển tiết sang canh, lại nhớ Bác, nhớ Thơ xuân của Bác.

1 Tố Hữu, *Sáng tháng Năm*.

2 Tố Hữu, *Bài ca xuân* 68.

3 Chế Lan Viên, *Người thay đổi đời tôi - Người thay đổi thơ tôi*.

Thơ xuân và Thư chúc Tết của Bác Hồ

Thơ xuân của Bác không phải là để làm tác phẩm công bố của người thi sĩ sáng tạo nghệ thuật, mà trước hết là món quà tinh thần, tình cảm, tấm lòng của Người, yêu quý tặng đồng bào và chiến sĩ cả nước trong dịp đón Tết cổ truyền của dân tộc. Hơn nữa, món quà xuân của Người còn có cả nhiệm vụ phải làm, lời căn dặn phải thực hiện, quyết tâm - ý chí phải phấn đấu, những dự báo phải lường và tỏ, cả niềm vui cho phấn khởi, tự tin... Món quà của Bác thực sự “*Vừa là kêu gọi, vừa là mừng xuân*”.

Tặng quà cho nhau trong dịp mừng Tết đón xuân vốn là tập quán tốt đẹp từ bao đời của dân tộc; và có vô vàn cách để người ta thể hiện tấm lòng tốt với nhau trong nét đẹp truyền thống ấy. Nhưng Bác Hồ đã sáng tạo thêm món quà Thơ xuân, như một đóng góp vào cái phong phú của văn hóa truyền thống đã trở thành tín ngưỡng mỗi khi xuân về.

Thơ xuân của Bác Hồ để chúc Tết nhưng lẫn trong Thư chúc Tết của vị Chủ tịch nước Hồ Chí Minh.

Trong đời sống chính trị xã hội thế giới vẫn thường thấy các tổng thống và nguyên thủ quốc gia có Thông điệp đầu năm, hoặc Thư chúc mừng Giáng sinh và năm mới. Nền dân chủ cộng hòa của nước Việt Nam từ sau Cách mạng tháng Tám đến nay cũng vẫn có thông lệ này thôi - Chủ tịch nước vẫn có Thư chúc mừng năm mới vào dịp Tết dương lịch đăng trên báo Đảng và phát trên Đài Tiếng nói Việt Nam từ Thủ đô Hà Nội. Nhưng Chủ tịch Hồ Chí Minh không chỉ có Thư chúc mừng năm mới theo thông lệ quốc tế, Người còn có Thư chúc Tết cổ truyền. Thư ấy thường được đọc trong đêm giao thừa, giờ phút thiêng liêng của trời đất giao hòa và lòng người hướng về tổ tiên, nguồn cội.

Vì thế đã thành thói quen của dân tộc từ những năm Bác Hồ là Chủ tịch nước, cứ đến giờ phút giao thừa, cả nước hướng về Thủ đô,

muôn dân lắng đợi giọng Bác Hồ đọc Thư chúc Tết. Nghe giọng Bác để vui khi thấy Bác còn khỏe hoặc lo lắng khi chợt thấy Bác yếu sức. Nghe Thư Bác để phấn chấn tự tin với những thành tựu đã đạt được và thêm quyết tâm cho những dự định năm mới sẽ làm. Nghe Bác đọc Thư và đọc Thơ để biết Người dự báo và suy đoán những ứng nghiệm trong năm mới ra sao...

Thư chúc Tết của Bác bao giờ cũng có lời đầu gửi *“đồng bào và chiến sĩ yêu quý”*. Trong thư chúc Tết Bác thường *“gửi lời chúc mừng thân ái nhất”* đến toàn thể đồng bào miền Bắc và miền Nam, toàn thể chiến sĩ và cán bộ, đến các cụ phụ lão, các cháu thanh niên và nhi đồng, đến kiều bào ta ở nước ngoài. Bác cũng thường *“thay mặt nhân dân cả nước”* chúc mừng và cảm ơn các nước xã hội chủ nghĩa anh em, các nước bầu bạn và nhân dân yêu chuộng hòa bình, công lý trên thế giới đã hết lòng ủng hộ, giúp đỡ sự nghiệp cách mạng và kháng chiến của nhân dân Việt Nam. Có khi Bác gửi Thư chúc Tết riêng cho bạn bè quốc tế, thậm chí cho riêng cả binh lính đang tiến hành chiến tranh xâm lược ở Việt Nam.

Thư chúc Tết có khi Bác viết dài để đánh giá hết những thành tựu năm qua, làm cơ sở cho thực hiện nhiệm vụ năm mới. Nhưng có khi Bác viết ngắn gọn và cô đọng để tránh lặp lại những điều Bác đã nhiều lần nói với đồng bào trong năm.

Có năm Bác Hồ không có Thư hoặc Thơ chúc Tết và cũng có năm chỉ có Thơ chúc Tết; nhưng thường thì Bác có Thư chúc Tết và kết thúc có Thơ. Thơ chúc Tết là Thơ xuân, nhưng cũng có khi Thơ xuân không phải để chúc Tết. Thư chúc Tết và Thơ xuân của Người vì thế là phần phong phú trong cuộc đời riêng tư của Bác với tâm hồn một lãnh tụ - nhà chính trị - nhà thơ hòa quyện.

Bác Hồ có Thơ xuân để chúc Tết từ mùa Xuân Nhâm Ngọ - 1942. Cho đến mùa xuân Kỷ Dậu - 1969, Bác Hồ đã chúc Tết bằng thơ 22 bài. Có năm Bác không có thơ chúc Tết, nhưng có năm Bác có nhiều bài thơ xuân; có mùa xuân Bác ra về đối, nhưng cũng có khi cả một bài thơ dài; lại thấy thơ xuân của Bác có khi là thơ tứ tuyệt với niêm

luật chặt chẽ, nhưng có khi thơ rất tự do, thậm chí có bài như đồng dao cho thật gần gũi với dân vậy.

Cho dù “*Vừa là kêu gọi, vừa là mừng xuân*”, thì Thơ xuân của Bác vẫn là những lời tâm tình tràn ngập sắc Xuân. Giọng Bác đọc Thơ xuân dù ở tuổi “xưa nay hiếm”, thậm chí có khi vừa ốm dậy hay đi điều trị bệnh ở nước ngoài về, Bác vẫn cố gắng rèn luyện sao cho giọng đọc toát lên tinh thần lạc quan, khỏe khoắn, để người dân nghe mà vững tin. Nghe Bác đọc Thơ xuân năm 1968 mà cả “*bốn phương và những chiến trường xa*” vẫn náo nức:

*“Xuân này hơn hẳn mấy xuân qua,
Thắng trận tin vui khắp nước nhà.
Nam Bắc thi đua đánh giặc Mỹ.
Tiến lên!
Toàn thắng ắt về ta!”.*

Thơ xuân, Thơ chúc Tết của Bác Hồ lời thơ ngắn gọn, ngôn từ và cách diễn đạt dễ hiểu. Người nói chỉ là “*Mấy lời thân ái nồng na*” thôi, nhưng bài thơ nào cũng nhiều ý và hàm chứa tư tưởng lớn, càng nghĩ càng thấm sâu, càng về càng thấy ứng nghiệm. Bài Thơ xuân 1969 chỉ 6 câu lục bát mà hàm chứa cả một phương hướng chiến lược của chiến tranh:

*“Năm qua thắng lợi vẻ vang,
Năm nay tiền tuyến chắc càng thắng to.
Vì độc lập, vì tự do,
Đánh cho Mỹ cút, đánh cho ngụy nhào.
Tiến lên! Chiến sĩ, đồng bào,
Bắc - Nam sum họp, Xuân nào vui hơn!”.*

Nghe Thơ xuân và Thư chúc Tết của Bác đã trở thành một phần cuộc sống đời thường của nhân dân và đất nước những năm đẹp nhất trong thế kỷ XX; Thơ xuân và Thư chúc Tết của Người là quà mừng xuân, đồng thời cũng là những điều răn dạy, chỉ dẫn, định hướng cho đất nước, dân tộc để thực sự khởi đầu một năm từ mùa xuân. Đó là

món quà mừng xuân thực sự có ý nghĩa thiết thực, khi toàn Đảng, toàn quân, toàn dân được động viên, cổ vũ để cùng nhau đoàn kết một lòng, vững bước tiến lên trong đấu tranh cách mạng, trong lao động và sáng tạo.

Bác Hồ với mùa xuân chiến thắng

Bác luôn mong muốn “*Làm cho đất nước càng ngày càng Xuân*”, “*Một năm là cả bốn mùa Xuân*”. Nhưng mùa xuân đi vào thơ Bác lại đa phần là những mùa xuân chiến thắng.

Mùa xuân độc lập đầu tiên năm 1946, Bác Hồ có cùng cảm nhận với dân tộc “*Tết này mới thực Tết dân ta*”, bởi đất nước thực sự có tự do, độc lập, dân chủ. Thơ xuân của Bác đã chúc:

*“Độc lập đây vui ba chén rượu
Tự do vàng đỏ một rừng hoa
Mọi nhà vui đón Xuân Dân chủ
Cả nước hoan nghênh Phúc Cộng hòa”.*

Mùa xuân đầu tiên kháng chiến toàn quốc với những thắng lợi của 60 ngày đêm chiến đấu giữa Thủ đô Hà Nội và các đô thị khác trong toàn quốc, làm thất bại kế hoạch đánh phủ đầu của giặc Pháp, tạo điều kiện cho lãnh đạo Đảng, Nhà nước và các cơ quan rút lên chiến khu, bước vào kháng chiến trường kỳ. Thơ Chúc năm mới Xuân Đinh Hợi (1947) năm ấy như hiệu lệnh tiến công:

*“Cờ đỏ sao vàng tung bay trước gió,
Tiếng kèn kháng chiến vang dậy non sông”.*

Thơ chúc Tết của Bác để mừng xuân, nhưng Người luôn khẳng định một niềm tin mãnh liệt vào thắng lợi cuối cùng của sự nghiệp cách mạng và kháng chiến. Ngay từ những năm đầu kháng chiến còn nhiều khó khăn gian khổ, khi Người chúc Tết vẫn khẳng định:

*“Trường kỳ kháng chiến, nhất định thắng lợi!
Thống nhất độc lập, nhất định thành công!”.*

Thơ Xuân của Bác báo niềm vui trước độ Tết đến Xuân về. Ấy là niềm vui trước thắng lợi của phong trào cách mạng trong nước và thế giới, là sự phấn khởi lạc quan hy vọng vào thắng lợi của cách mạng, của dân tộc. Lời chúc trong bài thơ Xuân năm 1967 thực sự là một bài ca vui niềm vui dâng tràn và hân hoan như khúc ca khải hoàn vậy:

*“Xuân về xin có một lời ca,
Gửi chúc đồng bào cả nước ta
Chống Mỹ hai miền đều đánh giỏi,
Tin mừng thắng trận nở như hoa!”.*

Thắng lợi của Tổng tấn công và nổi dậy Mậu Thân và cả năm 1968 lại tạo nên Thơ xuân của Bác năm Kỷ Dậu như hịch truyền, là hồn thiêng sông núi vang lên lúc giao thừa, là mệnh lệnh của ý chí quyết chiến quyết thắng:

*“Năm qua, thắng lợi vẻ vang,
Năm nay, tiến tuyến chắc càng thắng to.
Vì độc lập, vì tự do,
Đánh cho Mỹ cút, đánh cho ngụy nhào.
Tiến lên! Chiến sĩ, đồng bào,
Bắc - Nam sum họp, Xuân nào vui hơn!”.*

Bác luôn mong đợi những mùa xuân chiến thắng của dân tộc, nên khi những tin vui chiến thắng dồn về thì cảm hứng về mùa xuân đặc biệt đã xuất khẩu thành thơ, trong đó bài *Không để* là tuyệt tác:

*“Đã lâu chưa làm bài thơ nào,
Nay lại thử làm thơ xem sao.
Lục khắp giấy tờ vẫn chẳng thấy,
Bỗng nghe vẫn “Thắng” vút lên cao”.*

Vần điệu của thơ không có trong giấy tờ sổ sách, chỉ có trong thực tiễn kháng chiến vậy thôi. Năm này Bác có 6 bài thơ xuân, trong đó có một bài thơ chúc tết. Chứng tỏ hễ có mùa xuân chiến thắng thì thi hứng của nhà thơ Hồ Chí Minh càng lên cao; và vì thế lòng mong mỏi

thắm sâu trong lòng vị Chủ tịch nước Hồ Chí Minh vẫn là mong ngày càng có nhiều chiến công - thắng lợi để các mùa xuân chiến thắng nổi với nhau cho mau đến đích “*Bắc - Nam sum họp, Xuân nào vui hơn!*”.

* * *

Lại nhớ thời kháng chiến, trong mỗi gia đình trên hậu phương miền Bắc hay trong căn hầm địa đạo ngoài tiền tuyến miền Nam, đâu đâu cũng có khoảnh khắc đón giao thừa, có niềm vui náo nức đợi chờ giây phút Bác Hồ đọc Thư và Thơ chúc Tết. Nghe và nhớ, người tiền tuyến nhớ về hậu phương, người hậu phương ngóng ra tiền tuyến, ai cũng thấy âm vang lời Bác, bởi:

*“Giọng của Người, không phải sấm trên cao,
Thấm từng tiếng, ấm vào lòng mong ước.
Con nghe Bác, tưởng nghe lời non nước,
Tiếng ngày xưa và cả tiếng mai sau...”⁽¹⁾.*

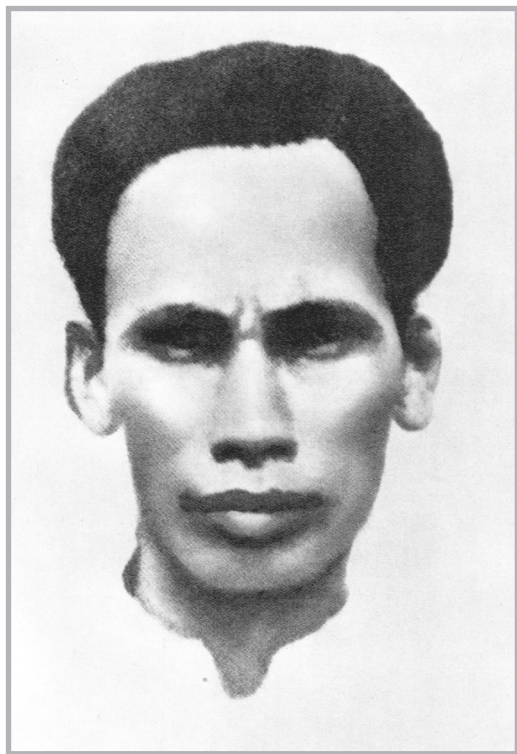
Đến nay vẫn thế, mỗi độ Xuân về, người người Việt Nam lại nhớ Bác Hồ, nhớ Thơ Xuân và lời chúc Tết của Bác ngày xưa.

1 Tố Hữu, *Sáng tháng Năm*.

**những
mùa
xuân
CÓ BÁC**

XUÂN CANH NGỌ 1930

Nguyễn Ái Quốc năm 1930. Ảnh: Tư liệu.

“Hỡi công nhân, nông dân, binh lính, thanh niên, học sinh! Anh chị em bị áp bức, bóc lột!

Đảng Cộng sản Việt Nam đã được thành lập. Đó là Đảng của giai cấp vô sản. Đảng sẽ dìu dắt giai cấp vô sản lãnh đạo cách mạng An Nam đấu tranh nhằm giải phóng cho toàn thể anh chị em bị áp bức, bóc lột chúng ta”⁽¹⁾.

NGUYỄN ÁI QUỐC

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 3, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 22.

Ngày 1-1-1930, khi Đông Dương Cộng sản Liên đoàn tuyên bố thành lập, thì ở Việt Nam đã có cả thảy ba tổ chức cộng sản ra đời. Mặc dù chung một mục tiêu cách mạng, nhưng các tổ chức cộng sản đã nảy sinh tình trạng tranh giành ảnh hưởng trong quần chúng.

Thời gian này ở trong nước xuất hiện ngày càng nhiều phong trào đấu tranh của công nhân, lao động, nông dân và các tầng lớp khác đòi dân sinh dân chủ. Đảng Việt Nam Quốc dân do Nguyễn Thái Học lãnh đạo triệu tập Hội nghị đại biểu toàn quốc để phát động cuộc tổng khởi nghĩa. Họ rậm rịch chuẩn bị hành động theo ý chí “Không thành công cũng thành nhân”, mặc dù kế hoạch khởi nghĩa đã bị lộ nhưng cuối cùng một cuộc khởi nghĩa cũng đã nổ ra ở Yên Bái.

Trong khi đó lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc đã nhận Chỉ thị của Quốc tế Cộng sản về giải quyết tình trạng nhiều tổ chức cộng sản để thành lập một đảng cách mạng của giai cấp vô sản, Người từ Đức về Xiêm và sang Trung Quốc. Báo cáo gửi Quốc tế Cộng sản ngày 18-2-1930 của Nguyễn Ái Quốc đã viết: *“tôi đi Trung Quốc, tới đó vào ngày 23-12. Sau đó, tôi triệu tập các đại biểu của 2 nhóm (Đông Dương và An Nam). Chúng tôi họp vào ngày mồng 6-1”*⁽¹⁾.

Ngày 3-2-1930 (mùng 5 Tết Canh Ngọ), tại thành phố Cửu Long - Hương Cảng - Trung Quốc, lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc đã chủ trì Hội nghị hợp nhất các tổ chức cộng sản trong nước ta để thành lập Đảng Cộng sản Việt Nam. Báo cáo gửi Quốc tế Cộng sản ngày 18-2-1930 của Nguyễn Ái Quốc cho biết: *“Với tư cách là phái viên của Quốc tế Cộng sản có đầy đủ quyền quyết định mọi vấn đề liên quan đến phong trào cách mạng ở Đông Dương, tôi nói cho họ biết những sai lầm và họ phải làm gì. Họ đồng ý thống nhất vào một đảng. Chúng tôi cùng nhau xác định cương lĩnh và chiến lược theo đường lối của Quốc tế Cộng sản”*⁽²⁾.

1, 2 Hồ Chí Minh Toàn tập, tập 3, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 13.

Hội nghị diễn ra trong ngôi nhà nhỏ của một công nhân từ ngày 3-2 đến ngày 7-2. Sau 5 ngày thảo luận, 6 đại biểu tham dự đều nhất trí tán thành hợp nhất các tổ chức cộng sản, thành lập một chính đảng duy nhất lấy tên là Đảng Cộng sản Việt Nam. Lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc đã thảo ra các văn kiện để thông qua gồm: Chánh cương vắn tắt, Sách lược, Điều lệ vắn tắt của Đảng và Lời kêu gọi nhân dịp thành lập Đảng.

Chiều ngày cuối cùng của hội nghị, lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc tổ chức bữa liên hoan nhỏ ngay tại phòng ở của Người. Khi các đại biểu đã ngồi chung quanh bàn, Nguyễn Ái Quốc xúc động nói: *“Các đồng chí, hôm nay, ngày lịch sử của chúng ta! Lênin vĩ đại đã nói, chỉ có đảng nào có được một lý luận tiên phong mới có khả năng làm tròn vai trò chiến sĩ tiên phong. Bây giờ chúng ta đã có một đảng như thế rồi. Nhân dân ta từ xưa đã có truyền thống đấu tranh anh dũng nhưng suốt những năm ấy, nhân dân ta thiếu người cầm lái sáng suốt. Giờ đây, Đảng của chúng ta phải gánh lấy vai trò này và tôi tin rằng Đảng ta sẽ dẫn dắt nhân dân ta đi đến thắng lợi trong cuộc đấu tranh giành độc lập và tự do cho Tổ quốc thân yêu”*⁽¹⁾.

Thế là lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc đã phải trải qua 40 mùa xuân cuộc đời để đến mùa xuân dựng Đảng năm 1930 khởi đầu mùa xuân đầu tiên cho cách mạng của dân tộc. Người từng tâm sự mùa xuân năm 1930 là “mùa Xuân sung sướng nhất của cuộc đời”, vì từ đây có Đảng dẫn dắt nhân dân ta đi đến thắng lợi trong cuộc đấu tranh giành độc lập và tự do cho Tổ quốc. Mùa xuân Canh Ngọ năm 1930 từ đó sẽ đi đến những mùa xuân thắng lợi dài lâu của đất nước và dân tộc hồi sinh phát triển không ngừng.

1 *Bác Hồ và mùa xuân thành lập Đảng, tennguoidenhat.net/2013/02/19/bac-ho-va-mua-xuan-thanh-lap-dang.*

LỜI KÊU GỌI⁽¹⁾

Hỡi công nhân, nông dân, binh lính, thanh niên, học sinh, anh chị em bị áp bức, bóc lột!

Anh chị em! Các đồng chí!

Nhận chỉ thị của Quốc tế Cộng sản giải quyết vấn đề cách mạng ở nước ta, tôi đã hoàn thành nhiệm vụ và thấy có trách nhiệm phải gửi tới anh chị em và các đồng chí lời kêu gọi này.

Mâu thuẫn gay gắt về kinh tế giữa các nước đế quốc chủ nghĩa đã gây ra Chiến tranh thế giới 1914 - 1918. Sau cuộc chém giết đẫm máu đó, thế giới chia ra làm hai mặt trận: mặt trận cách mạng gồm các dân tộc bị áp bức và giai cấp vô sản bị bóc lột trên toàn thế giới mà đội tiên phong là nước Nga Xôviết, và mặt trận của chủ nghĩa đế quốc mà tổng hành dinh là Hội Quốc liên.

Cuộc chiến tranh đế quốc ấy đã làm cho thế giới bị thiệt hại nặng nề về người và của, đặc biệt là đế quốc Pháp bị thiệt hại nhiều hơn các đế quốc khác. Hiện nay, để tổ chức lại nền kinh tế ở Pháp, đế quốc Pháp ra sức khai thác tài nguyên “của chúng” ở Đông Dương. Chúng xây dựng thêm nhà máy để bóc lột công nhân và buộc họ phải chịu đói rét. Chúng chiếm ruộng đất của nông dân để lập đồn điền, làm cho nông dân mất hết ruộng đất và lâm vào cảnh tuyệt vọng. Chúng tìm mọi cách để bóp nặn nhân dân ta; chúng thu thuế ngày càng nặng, bắt mua “quốc trái” ngày càng nhiều, làm cho đồng bào ta ngày thêm nghèo khổ.

Càng ngày chúng càng tăng cường quân đội: một là để giết hại cách mạng An Nam, hai là để chuẩn bị một cuộc chiến tranh đế quốc nữa ở Thái Bình Dương nhằm chiếm thêm thuộc địa, ba là để phá cách mạng Trung Quốc, bốn là để chống lại nước Nga Xôviết, vì nước này đang giúp đỡ các dân tộc bị áp bức và các giai cấp bị bóc lột trên

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 3, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 20 - 22.

thế giới đứng lên đánh đổ bọn thống trị. Cuộc chiến tranh đế quốc thứ hai đang được ráo riết chuẩn bị. Khi cuộc chiến tranh đó nổ ra, thì nhất định đế quốc Pháp sẽ đẩy anh chị em chúng ta vào một cuộc chém giết đầy tội ác. Nếu chúng ta để cho chúng chuẩn bị chiến tranh, nếu chúng ta để cho chúng chống lại cách mạng Trung Quốc và nước Nga Xôviết, nếu chúng ta để cho chúng tiêu diệt cách mạng An Nam thì khác nào chúng ta để cho chúng chìm giống nòi An Nam ta xuống Thái Bình Dương.

Sự áp bức và bóc lột vô nhân đạo của đế quốc Pháp đã làm cho đồng bào ta hiểu rằng có cách mạng thì sống, không có cách mạng thì chết. Chính vì vậy mà phong trào cách mạng ngày càng lớn mạnh: công nhân bãi công, học sinh bãi khóa, nông dân đòi ruộng đất, nhà buôn nhỏ đóng cửa hàng, nhân dân cả nước đang vùng dậy chống bọn đế quốc.

Phong trào cách mạng An Nam làm cho đế quốc Pháp phải run sợ. Cho nên, một mặt chúng dùng bọn phong kiến An Nam, bọn đại tư sản phản cách mạng và bọn địa chủ để áp bức, bóc lột nhân dân An Nam. Mặt khác, chúng khám xét nhà cửa, bắt bớ, giam cầm và giết hại những người cách mạng An Nam; chúng hy vọng dùng khủng bố trắng tiêu diệt cách mạng An Nam.

Nếu đế quốc Pháp tưởng có thể dùng khủng bố trắng hòng tiêu diệt cách mạng An Nam thì chúng đã lầm to! Một là, cách mạng An Nam không bị cô lập, trái lại nó được giai cấp vô sản thế giới nói chung và giai cấp cần lao Pháp nói riêng ủng hộ. Hai là, giữa lúc các cuộc khủng bố trắng lên đến đỉnh cao thì những người cộng sản An Nam trước kia chưa có tổ chức, đang thống nhất lại thành một đảng, Đảng Cộng sản Việt Nam, để lãnh đạo toàn thể anh chị em bị áp bức chúng ta làm cách mạng.

Hỡi công nhân, nông dân, binh lính, thanh niên, học sinh! Anh chị em bị áp bức, bóc lột!

Đảng Cộng sản Việt Nam đã được thành lập. Đó là Đảng của giai cấp vô sản. Đảng sẽ dìu dắt giai cấp vô sản lãnh đạo cách mạng An

Nam đấu tranh nhằm giải phóng cho toàn thể anh chị em bị áp bức, bóc lột chúng ta. Từ nay anh chị em chúng ta cần phải gia nhập Đảng, ủng hộ Đảng và đi theo Đảng để:

1) Đánh đổ đế quốc Pháp, phong kiến An Nam và giai cấp tư sản phản cách mạng.

2) Làm cho nước An Nam được độc lập.

3) Thành lập Chính phủ công nông binh.

4) Tịch thu tất cả các nhà băng và cơ sở sản xuất của đế quốc trao cho Chính phủ công nông binh.

5) Quốc hữu hóa toàn bộ đồn điền và đất đai của bọn đế quốc và địa chủ phản cách mạng An Nam chia cho nông dân nghèo.

6) Thực hiện ngày làm 8 giờ.

7) Hủy bỏ mọi thứ quốc trái và thuế thân, miễn các thứ thuế cho nông dân nghèo.

8) Đem lại mọi quyền tự do cho nhân dân.

9) Thực hành giáo dục toàn dân.

10) Thực hiện nam nữ bình quyền.

*Thay mặt Quốc tế Cộng sản
và Đảng Cộng sản Việt Nam*
NGUYỄN ÁI QUỐC

Bút tích tiếng Anh, bản chụp lưu tại Viện Hồ Chí Minh.

XUÂN TÂN TỰ 1941

Bác Hồ về Pác Bó, Cao Bằng (28-1-1941).

Tranh của họa sĩ Trịnh Phòng.

***“Non xa xa, nước xa xa.
Nào phải thên thang mới gọi là.
Đây suối Lênin, kia núi Mác.
Hai tay xây dựng một sơn hà”⁽¹⁾.***

NGUYỄN ÁI QUỐC

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 3, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 227.

Đầu năm 1941, ngay sau Tết Dương lịch, đồng chí Hoàng Văn Thụ thay mặt Trung ương Đảng báo cáo với lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc tình hình trong nước, những công việc đang thực hiện và kế hoạch chuẩn bị cho Hội nghị Trung ương lần thứ tám. Mấy ngày sau, lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc mở lớp huấn luyện cho 43 cán bộ cách mạng Việt Nam. Người tổ chức biên soạn và giảng dạy, sau đó những bài giảng của Người được in litô thành sách *Con đường giải phóng*; các đồng chí Võ Nguyên Giáp, Phạm Văn Đồng, Phùng Chí Kiên phụ giảng. Chương trình học rất thiết thực, với các nội dung cơ bản như: Tình hình quốc tế, trong nước; tổ chức đoàn thể quần chúng; cách thức tổ chức, huấn luyện đấu tranh. Người căn dặn học viên 5 điều nên làm và 5 điều nên tránh khi liên hệ với dân. Giáp Tết Nguyên đán, lớp học kết thúc, Người cùng các đồng chí: Lê Quảng Ba, Phùng Chí Kiên, Đặng Văn Cáp, Thế An và Hoàng Văn Lộc chuẩn bị gấp rút về nước.

Ngày 27-1-1941 (mùng 1 Tết Tân Tỵ), Nguyễn Ái Quốc cùng các đồng chí trong đoàn đi chúc Tết nhân dân hai làng Nậm Quang và Ngàn Tầy. Người tặng mỗi nhà một tờ giấy hồng điều, có ghi bốn chữ Hán “Cung chúc tân Xuân”, tặng mỗi cháu nhỏ phong bao tiền mừng tuổi.

Sáng mùng 2 Tết (28-1-1941), trong gió rét và sương mù dày đặc, Người và các đồng chí cùng đi tạm biệt Nậm Quang lên đường trở về Cao Bằng. Đến cột mốc biên giới 108, Người dừng lại cúi đọc những dòng chữ khắc sâu trên đá rồi đứng lặng hồi lâu hướng tầm mắt nhìn về phía dải đất Tổ quốc điệp trùng. Đất trời đang vào Xuân, hoa nở thắm núi rừng.

Sau khi vượt cột mốc 108, đồng chí Lê Quảng Ba đưa Bác và anh em vào nhà ông Máy Lì (Lý Quốc Súng), người dân tộc Nùng, một cơ sở tin cậy của cán bộ ở làng Pác Bó.

Ông Máy Lì mừng vui được đón tiếp ông Ké (ông già) cán bộ ở dưới xuôi lên, gọi con gái mang thau nước nóng mời ông Ké rửa mặt.

Nghỉ ngơi một lát, chủ nhà bung ra mâm cỗ mời ông Ké và Đoàn cán bộ ăn Tết. Bên mâm cỗ Tết, mọi người trò chuyện râm ran, chỉ ông Ké lặng yên, vẻ mặt ưu tư vì lần đầu tiên sau 30 cái Tết vắng nhà nay ông mới lại được trở về đất mẹ, sống lại ngày Tết cổ truyền. Bữa cơm ngày Tết kết thúc lúc xế chiều. Trời tối dần, mọi người đi ngủ. Đêm đầu tiên ở Tổ quốc mình, ông Ké - lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc thẩn thức, gần sáng mới ngủ thiếp đi.

Sáng mùng 3 Tết, vừa ngủ dậy, ông Ké nói với đồng chí Lê Quảng Ba: *“Đồng bào ở đây nghèo, nhà chật chội, ta đông người, ở đây mãi không tiện, ra rừng thôi”*. Theo hướng dẫn của ông Máy Lì, ông Ké và anh em chuyển lên ở trong một hang đá bí mật, đó là hang Cốc Pó.

Hang Cốc Pó tuy âm u, tối tăm, ẩm thấp nhưng địa hình xung quanh nên thơ, có suối trong xanh, núi cao - sau đó ông Ké đặt tên là suối Lênin, núi Các Mác. Tư trang của Người có vài bộ quần áo, một va-li tài liệu, một máy chữ. Người nằm trên một cái giường từ các cành cây ghép lại, trên trải liếp tre đan. Hàng ngày, ông Ké ngồi làm việc trên tảng đá bên suối, dưới vòm cây xanh. Cảnh núi rừng đẹp yên tĩnh được Người đưa vào thơ: *“Sáng ra bờ suối, tối vào hang/ Cháo bẹ, rau măng vẫn sẵn sàng”* hoặc *“Non xa xa, nước xa xa/ Nào phải thênh thang mới gọi là/ Đây suối Lênin, kia núi Mác...”*.

Về Pác Bó ít ngày, lấy danh nghĩa là phái viên của Quốc tế Cộng sản, lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc triệu tập Hội nghị lần thứ 8 của Trung ương Đảng tại Khuổi Nặm, gần làng Pác Bó. Hội nghị đặt nhiệm vụ giải phóng dân tộc lên hàng đầu, tạo bước chuyển cơ bản trong phương hướng chiến lược cách mạng, chuẩn bị lực lượng và phương pháp lãnh đạo toàn dân đấu tranh tiến tới cuộc Cách mạng tháng Tám năm 1945, giành độc lập dân tộc. Sau Hội nghị, Người viết thư “Kính báo đồng bào” gửi đồng bào cả nước, kêu gọi toàn dân đoàn kết đánh đuổi giặc Pháp và phát xít Nhật.

Mùa xuân năm 1941 ấy, Bác trở về Tổ quốc để trực tiếp lãnh đạo cách mạng, mở đầu lộ trình mới trên con đường giải phóng dân tộc.

PÁC BÓ HÙNG VĨ⁽¹⁾

Non xa xa, nước xa xa.
Nào phải thênh thang mới gọi là.
Đây suối Lênin, kia núi Mác.
Hai tay xây dựng một sơn hà.

Tháng 2 năm 1941

In trong sách: *Hồ Chí Minh, Thơ*, Nxb. Văn học, Hà Nội, 1970, tr. 9.

TỨC CẢNH PÁC BÓ⁽²⁾

Sáng ra bờ suối, tối vào hang,
Cháo bẹ, rau măng vẫn sẵn sàng.
Bàn đá chông chênh dịch sử Đảng⁽³⁾
Cuộc đời cách mạng thật là sang.

Tháng 2 năm 1941

In trong sách: *Hồ Chí Minh, Thơ*, Nxb. Văn học, Hà Nội, 1970, tr. 10.

1, 2 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 3, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 227, 228.

3 Hồi ở Pác Bó, Nguyễn Ái Quốc đã dịch cuốn *Lịch sử Đảng Cộng sản (b) Liên Xô* ra tiếng Việt làm tài liệu học tập cho cán bộ cách mạng.

KÍNH CÁO ĐỒNG BÀO⁽¹⁾

Hỡi các bậc phụ huynh!

Hỡi các hiền nhân, chí sĩ!

Hỡi các bạn, sĩ, nông, công, thương, binh!

Pháp đã mất nước cho Đức. Thế lực của chúng ở ta đã điêu tàn. Song đối với chúng ta, chúng tăng sưu tăng thuế để vơ vét tài sản. Chúng khủng bố trắng để giết hại nhân dân. Đối với ngoài, chúng im hơi lặng tiếng, cắt đất cho Xiêm, chúng quỳ gối chấp tay đầu hàng Nhật Bản. Dân ta một cổ hai tròng. Đã làm trâu ngựa cho Tây, lại làm nô lệ cho Nhật.

Trước tình cảnh đau đớn, xót xa ấy, ta có chịu khoanh tay chờ chết không?

Không, quyết không! Hơn 20 triệu con Lạc cháu Hồng quyết không chịu làm vong quốc nô lệ mãi!

Bảy tám mươi năm nay dưới quyền thống trị của giặc Pháp, chúng ta luôn luôn tranh đấu giành quyền độc lập tự do. Tấm gương oanh liệt của các bậc lão tiền bối như Phan Đình Phùng, Hoàng Hoa Thám, Lương Ngọc Quyến còn treo đó. Tinh thần anh dũng của các liệt sĩ ở Thái Nguyên, Yên Bái, Nghệ An hãy còn đây.

Những cuộc khởi nghĩa Nam Kỳ, Bắc Sơn, Đô Lương vừa rồi đã tỏ rằng: Đồng bào ta quyết nối gót người xưa, phấn đấu hy sinh đặng phá tan xiềng xích.

Việc lớn chưa thành không phải vì đế quốc mạnh, nhưng một là vì cơ hội chưa chín, hai là vì dân ta chưa hiệp lực đồng tâm.

1 Hồ Chí Minh Toàn tập, tập 3, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 229 - 231.

Nay cơ hội giải phóng đến rồi, đế quốc Pháp bên Âu đã không thể tự cứu, càng không thể cứu bọn thống trị Pháp ở ta.

Đế quốc Nhật đã bị sa lầy ở Trung Hoa, lại đương gay go với Anh - Mỹ. Hiện thời muốn đánh Pháp, Nhật, ta chỉ cần một điều:

Toàn dân đoàn kết.

Hỡi đồng bào! Hãy noi gương vĩ đại của dân Tàu, tổ chức những hội cứu quốc chống Pháp, chống Nhật.

Hỡi các bậc phụ huynh! Hỡi các bậc hiền huynh chí sĩ! Mong các ngài noi gương phụ lão đời nhà Trần trước họa giặc Nguyên xâm lấn, đã nhiệt liệt hô hào con em tham gia sự nghiệp cứu quốc.

Hỡi các bậc phú hào yêu nước, thương nòi! Hỡi các bạn công, nông, binh, thanh niên, phụ nữ, công chức, tiểu thương!

Trong lúc này *quyền lợi dân tộc giải phóng cao hơn hết thảy*. Chúng ta phải đoàn kết lại đánh đổ bọn đế quốc và bọn Việt gian đang cứu giống nòi ra khỏi nước sôi lửa nóng.

Hỡi đồng bào yêu quý! Việc cứu quốc là việc chung. Ai là người Việt Nam đều phải kể vai gánh vác một phần trách nhiệm: người có tiền góp tiền, người có của góp của, người có sức góp sức, người có tài năng góp tài năng. Riêng phần tôi, xin đem hết tâm lực đi cùng các bạn, vì đồng bào mưu giành tự do độc lập, dầu phải hy sinh tính mệnh cũng không nề.

Hỡi các chiến sĩ cách mạng! Giờ giải phóng đã đến. Hãy phất cao cờ độc lập, lãnh đạo toàn dân đánh tan thù chung. Tiếng gọi thiêng liêng của Tổ quốc đương vang dội bên tai các đồng chí! Máu nóng của bậc anh hùng đương sục sôi trong lòng các đồng chí! Chí phấn đấu của quốc dân đương chờ đợi sự lãnh đạo của các đồng chí!

Chúng ta hãy tiến lên! Toàn thể đồng bào tiến lên!

Đoàn kết thống nhất đánh đuổi Pháp, Nhật!

Việt Nam cách mạng thành công muôn năm!

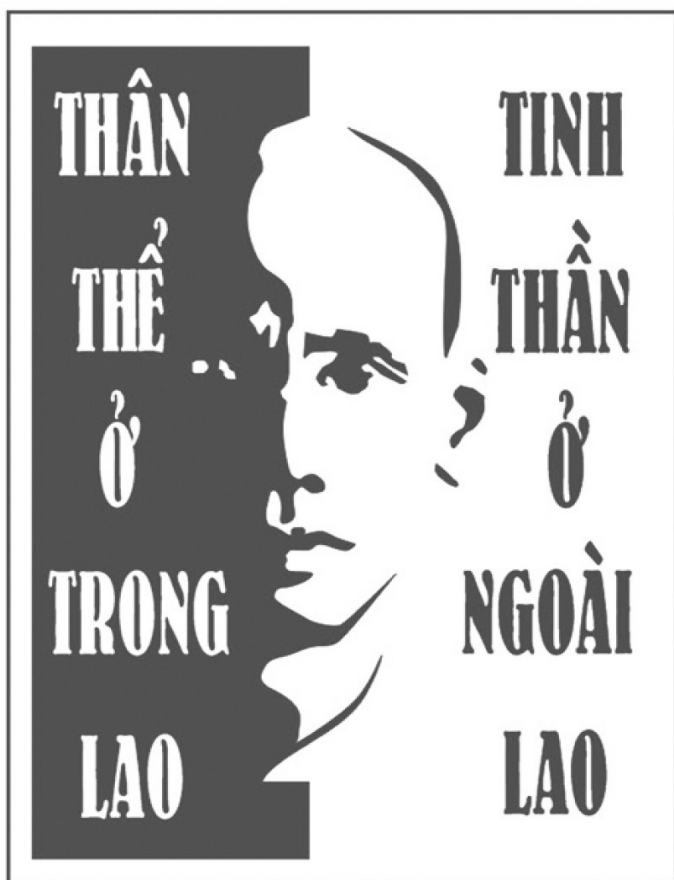
Thế giới cách mạng thành công muôn năm!

Ngày 6 tháng 6 năm 1941

NGUYỄN ÁI QUỐC

Tài liệu gốc lưu tại Bảo tàng Cách mạng Việt Nam.

XUÂN NHÂM NGỌ 1942

*Ngày 13-8-1942, Người lấy tên là Hồ Chí Minh, sang Trung Quốc
để tranh thủ sự ủng hộ của Trung Hoa Dân Quốc.
Người bị Trung Hoa Dân Quốc bắt và giam hơn một năm, trải qua 30 nhà tù.
Tranh cổ động của Hà Thành vtc.*

***“Tháng ngày thấm thoát chóng như thời,
Năm cũ qua rồi, chúc năm mới:
Chúc phe xâm lược sẽ diệt vong!
Chúc phe dân chủ sẽ thắng lợi;
Chúc đồng bào ta đoàn kết mau!
Chúc Việt Minh ta càng tấn tới!
Chúc toàn quốc ta trong năm này,
Cờ đỏ ngôi sao bay phất phới!
Năm này là năm rất vẻ vang,
Cách mệnh thành công khắp thế giới”⁽¹⁾.***

HỒ CHÍ MINH

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 3, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 249.

Ngày 1-1-1942, báo *Việt Nam độc lập* số 114 đăng bài viết *Năm mới, công việc mới* của Chủ tịch Hồ Chí Minh. Bài viết nêu lên những câu hỏi nhằm tổng kết năm cũ “1. Năm ngoái, trong thế giới có việc gì to lớn?”, “2. Năm ngoái ở nước ta có việc gì to lớn?”, “3. Năm nay tình hình thế giới và trong nước sẽ thế nào?”. Bài viết kết thúc bằng lời hiệu triệu: “Toàn quốc đồng bào, bất kỳ già trẻ, gái trai, bất kỳ giàu nghèo, quý tiện, đều phải vào các Hội Cứu quốc. Đoàn kết được chặt chẽ, giải phóng sẽ thành công. Hỡi quốc dân, mau đoàn kết lại!”.

Số báo đầu năm hôm ấy còn đăng thơ *Chúc năm mới* của Bác với lời chúc như dự báo “*Chúc phe xâm lược sẽ diệt vong! Chúc phe dân chủ sẽ thắng lợi; Chúc đồng bào ta đoàn kết mau! Chúc Việt Minh ta càng tấn tới!*”.

Trong tháng 1, Nguyễn Ái Quốc với bí danh Thu Sơn trong bộ quần áo Nùng bạc màu, đầu đội mũ vải, lưng đeo túi vải, chân đi đôi hài bằng rơm, tay chống gậy, di chuyển đến ở nhà đồng chí Xích Thắng (tức Dương Mạc Thạch) tại châu Nguyên Bình.

Khoảng đầu năm, Nguyễn Ái Quốc mở lớp chính trị tại hang Kéo Quảng xã Gia Bằng thuộc châu Nguyên Bình (Cao Bằng) là châu “Việt Minh hoàn toàn”. Sau mỗi bài giảng, Người thường giải đáp những thắc mắc do học viên nêu ra. Người nói: “*Đánh giặc phải có căn cứ địa... Sau này khởi nghĩa đánh đế quốc Pháp - Nhật, ta cũng phải lấy núi rừng làm căn cứ địa. Không có sức mạnh nào bằng sức mạnh đoàn kết toàn dân. Toàn dân đoàn kết, cả miền xuôi, miền núi đoàn kết, thì ta nhất định thắng*”⁽¹⁾.

Ngày 21 tháng 1, Nguyễn Ái Quốc viết bài *10 điều nên*, đăng báo *Việt Nam độc lập*, yêu cầu mỗi hội viên Việt Minh cần thực hiện

1 Bằng Giang, “Dự hai lớp huấn luyện”, in trong cuốn *Bác Hồ về nước*, Hội Văn học Nghệ thuật Cao Bằng, Cao Bằng, 1986, tr. 99.

10 điều trong Điều lệ Hội Việt Nam Độc lập Đồng minh (Việt Minh), trong đó Người nhắc nhở điều quan trọng là: “7. *Nên giúp đỡ lẫn nhau. 8. Nên gắng sức học hành*”⁽¹⁾.

Ngày 1-2, Người viết bài *Ca đội tự vệ* đăng trên báo *Việt Nam độc lập*. Người tặng quà cho nữ đồng chí Nông Thị Trưng - cán bộ mới hoạt động thoát ly nhân Tết đầu tiên xa gia đình, kèm theo là một chiếc khăn mùi xoa có hoa đỏ và một chiếc còng gà luộc (theo phong tục Tày). Người gặp cán bộ địa phương hỏi về tình hình kinh tế của nhân dân, về phong tục ngày Tết ở địa phương và dặn dò phải bố trí bảo vệ chu đáo cho dân làng ăn Tết...

Đầu năm 1942, Người hoàn thành bản diễn ca *Lịch sử nước ta* gồm 208 câu lục bát, mở đầu là:

*“Dân ta phải biết sử ta,
Cho tường gốc tích nước nhà Việt Nam”*⁽²⁾.

Diễn ca trình bày lịch sử nước ta từ thời vua Hùng dựng nước, tập trung chủ yếu vào lịch sử đấu tranh chống ngoại xâm, truyền thống yêu nước, bất khuất và đoàn kết của dân tộc. Kết thúc diễn ca là mục: “Những năm quan trọng”, ghi những sự kiện lớn trong lịch sử dân tộc “Trước Tây lịch”, “Sau Tây lịch”, cuối mục ghi: “1945: *Việt Nam độc lập*”⁽³⁾.

Giáp Tết, báo *Việt Nam độc lập* số 117 ra ngày 1-2-1942 đăng bài viết *Nên học sử ta* giới thiệu diễn ca lục bát ấy, lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc nêu lên bài học: “*Sử ta dạy cho ta bài học này: Lúc nào dân ta đoàn kết muôn người như một thì nước ta độc lập, tự do. Trái lại lúc nào dân ta không đoàn kết thì bị nước ngoài xâm lấn. Vậy nay ta phải biết đoàn kết, đoàn kết mau, đoàn kết chắc chắn thêm lên mãi dưới ngọn cờ Việt Minh để đánh đuổi Tây - Nhật, khôi phục lại độc lập, tự do*”⁽⁴⁾.

1, 2, 3, 4 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 3, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 252, 259, 267, 256

Mùng 1 Tết Nhâm Ngọ (15-2-1942), Người “ăn Tết” ở Khuổi Nậm. Tiếp một số nam nữ thanh niên ở địa phương lên chơi, chúc Tết, Người gửi lời chúc Tết người già và dân làng, trao những đồng trình có phong giấy hồng điều mừng tuổi các cháu nhỏ. Người chu đáo và cẩn thận phân công đồng chí Vũ Anh sẽ xuống làng chúc Tết các gia đình, đồng chí Đại Lâm nhớ dẫn đi từng nhà để chúc Tết.

Mùa Xuân ấy đất nước còn chìm đắm dưới ách nô lệ; chiến tranh thế giới đang lan rộng và ngày càng ác liệt. Lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc và các đồng chí của Người còn nhiều công việc phải làm để cùng đồng bào thực hiện mơ ước “Cờ đỏ sao vàng bay phất phới!”.

CHÚC NĂM MỚI⁽¹⁾

*Tháng ngày thấm thoát chóng như thoi,
Năm cũ qua rồi, chúc năm mới:
Chúc phe xâm lược sẽ diệt vong!
Chúc phe dân chủ sẽ thắng lợi;
Chúc đồng bào ta đoàn kết mau!
Chúc Việt Minh ta càng tấn tới!
Chúc toàn quốc ta trong năm này,
Cờ đỏ ngôi sao bay phất phới!
Năm này là năm rất vẻ vang,
Cách mệnh thành công khắp thế giới.*

Báo Việt Nam độc lập, số 114, ngày 1-1-1942.

1 Hồ Chí Minh Toàn tập, tập 3, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 249.

NĂM MỚI, CÔNG VIỆC MỚI⁽¹⁾

1. Năm ngoái, trong thế giới có việc gì to lớn?

Nửa năm trước, Đức vấy vùng ở Âu châu.

Pháp mất nước càng ngày càng nhục nhã.

Anh bị Đức đánh thua liểng xiểng.

Nửa năm sau, từ tháng 6 đến tháng 11, Đức thắng Nga. Đầu tháng 12 tới nay, Đức thua luôn luôn. Nga thắng mãi mãi. Anh cũng bắt đầu thắng Đức ở châu Phi. Từ ngày 8 tháng 12, Nhật đánh nhau với Anh, Mỹ và các nước. Lúc này Nhật vẫn được thắng thế. Tàu với Nhật vẫn đánh cò cửa không thắng không bại.

Các nước bị Đức chiếm như Pháp, Tiệp, Hy Lạp, Nam Tư, Hà Lan, v.v.. dân nổi lên chống Đức lung tung.

2. Năm ngoái ở nước ta có việc gì to lớn?

Tây cắt 70 vạn cây số vuông⁽²⁾ đất ta cho Xiêm và nhường nước ta cho Nhật; thành thử dân ta một cổ ba trùng. Ngày 13 tháng 1 năm ngoái, dân sự và anh em binh lính ở Đô Lương khởi nghĩa đánh Tây; (nối theo hai cuộc khởi nghĩa ở Bắc Sơn và Nam Kỳ). Cả năm sưu thuế nặng nề, dân sự cực khổ hơn mọi năm trước. Đoàn thể Việt Minh thì phát triển to lớn hơn năm trước.

3. Năm nay tình hình thế giới và trong nước sẽ thế nào?

Ta có thể quyết đoán rằng, Nga nhất định thắng, Đức nhất định bại. Anh - Mỹ sẽ được, Nhật Bản sẽ thua. Đó là một dịp rất tốt cho dân ta khởi nghĩa đánh đuổi Pháp, Nhật, làm cho Tổ quốc ta được độc lập, tự do.

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 3, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 250 - 251.

2 Có thể báo in nhầm con số này.

Nhưng việc ấy không phải dễ dàng. Muốn ăn quả thì phải trồng cây. Muốn tự do độc lập thì phải hy sinh tranh đấu. Vậy ngay từ đây, mỗi cán bộ, mỗi một hội viên Việt Minh đều phải tuyên truyền tổ chức; phải làm cho các Hội Cứu quốc ngày càng mạnh, làm cho các đội tự vệ, các đội du kích ngày càng nhiều. Toàn quốc đồng bào, bất kỳ già trẻ, gái trai, bất kỳ giàu nghèo, quý tiện, đều phải vào các Hội Cứu quốc. Đoàn kết được chặt chẽ, giải phóng sẽ thành công.

Hỡi quốc dân, mau đoàn kết lại!

Báo *Việt Nam độc lập*, số 114, ngày 1-1-1942.

NÊN HỌC SỬ TA⁽¹⁾

Dân ta phải biết sử ta,

Cho tường gốc tích nước nhà Việt Nam.

1. Dân ta phải biết sử ta. Sử ta dạy cho ta những chuyện vẻ vang của tổ tiên ta. Dân tộc ta là con Rồng cháu Tiên, có nhiều người tài giỏi đánh Bắc dẹp Nam, yên dân trị nước tiếng để muôn đời.

2. Trước khi Vua Gia Long bán nước ta cho Tây, nước ta vẫn là nước độc lập. Đời nào cũng có người anh hùng mưu cao võ giỏi đứng ra đoàn kết nhân dân đuổi giặc cứu nước.

Đời Trần, quân Nguyên đánh đâu được đấy, chiếm nước Tàu và nửa châu Âu, thế mà ba lần bị ông Trần Hưng Đạo đánh tan. *Bình dân* như ông Lê Lợi và ông Nguyễn Huệ đã đánh đuổi quân Tàu làm cho nước ta độc lập.

Người già như ông Lý Thường Kiệt quá 70 tuổi mà vẫn đánh đông dẹp bắc, bao nhiêu lần đuổi giặc cứu dân.

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 3, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 255 - 256.

Thiếu niên như Đồng Thiên Vương chưa đến 10 tuổi mà đã ra tay cứu nước, cứu nòi. Trần Quốc Toàn mới 15, 16 tuổi đã giúp ông Trần Hưng Đạo đánh phá giặc Nguyên.

Phụ nữ thì có bà Trưng, bà Triệu ra tay khôi phục giang san.

Những vị anh hùng ấy vì nước, vì dân mà làm nên sự nghiệp kinh thiên động địa. Nhờ những vị dân tộc anh hùng ấy mà nước ta được tự do, độc lập, lòng lẫy ở Á Đông.

Vì muốn giành làm vua mà Gia Long đem nước ta bán cho Tây. Thế là giang san gấm vóc tan tác tiêu điều; con Lạc cháu Hồng hóa làm trâu ngựa.

Từ đó đến nay, biết bao nhiêu người oanh liệt đứng lên khởi nghĩa đánh Tây như ông Phan Đình Phùng, ông Hoàng Hoa Thám, vân vân.

3. Sử ta dạy cho ta bài học này:

Lúc nào dân ta đoàn kết muôn người như một thì nước ta độc lập, tự do.

Trái lại lúc nào dân ta không đoàn kết thì bị nước ngoài xâm lấn.

Vậy nay ta phải biết đoàn kết, đoàn kết mau, đoàn kết chắc chắn thêm lên mãi dưới ngọn cờ Việt Minh để đánh đuổi Tây - Nhật, khôi phục lại độc lập, tự do⁽¹⁾.

Báo *Việt Nam độc lập*, số 117, ngày 1-2-1942.

1 Cuối bài này có ghi thêm: “Vừa mới xuất bản quyển “Sử nước ta” bằng thơ. Hay lắm, giá mỗi quyển 1 hào ai muốn mua hỏi cán bộ địa phương”.

XUÂN GIÁP THÂN 1944

Hồ Chí Minh năm 1944. Ảnh: Tư liệu.

“Xuân này sẽ là một Xuân thắng lợi cho mặt trận phản xâm lược.

Xuân là Xuân chung, vậy chúng ta phải gắng sức công tác thế nào cho Đồng minh hội chúng ta cũng có phần thắng lợi chung của Đồng minh lớn kia.

...

***Rót cốc rượu Xuân, mừng cách mạng
Viết bài chào Tết, chúc thành công!”⁽¹⁾.***

HỒ CHÍ MINH

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 3, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 476 - 477.

Lúc Hồ Chí Minh còn ở trong nhà lao Tưởng Giới Thạch, “bên nhà” vẫn cử người sang tìm cách liên lạc với Người. Sách *Đồng chí Hồ Chí Minh* của E. Cô-bê-lép kể lại rằng, khoảng giữa năm 1943, liên lạc viên là Đặng Văn Cáp được một quan chức Quốc dân đảng báo cho biết, Hồ Chí Minh ốm nặng và đã chết trong tù. Trở về Pắc Bó lòng anh nặng trĩu. Nhận được tin này, bạn bè, đồng chí và nhân dân Pắc Bó ai cũng thấy đau buồn. Mọi người quyết định tổ chức Lễ truy điệu Hồ Chí Minh và cử gấp một liên lạc đặc biệt đi tìm hiểu tỉ mỉ về cái chết của Người. Sau mấy tuần bất âm vô tín, bỗng một hôm, tờ báo thường kỳ lại được gửi từ Trung Quốc về Pắc Bó, trên lễ tờ báo vẫn có dòng chữ viết bằng nước cơm với nét chữ quen thuộc: “*Chúc chú huynh ở nhà mạnh khỏe và cố gắng công tác. Ở bên này bình yên*”; phía dưới là bài thơ tứ tuyệt:

*Núi ấp ôm mây, mây ấp núi,
Lòng sông gương sáng bụi không mờ.
Boi hồi dạo bước Tây Phong Lĩnh,
Trông lại trời Nam nhớ bạn xưa.*

Đúng là Hồ Chí Minh rồi, vui không tả xiết; mọi người đổ xô về phía anh Cáp, đưa cho anh tờ báo và bảo hãy nhớ lại xem, người viên chức kia đã nói với anh thế nào? Thì ra, người viên chức ấy nói rằng: “xư tờ, xư tờ” có nghĩa là “đã được tự do rồi”, thì anh Cáp nghe nhầm thành “xử lờ, xử lờ” có nghĩa “đã chết rồi”. Lúc đầu ai cũng trách mắng anh, nhưng sau đó phá lên cười vui sướng, cười đến chảy nước mắt.

Ra khỏi nhà lao, người tù Hồ Chí Minh như chim xỏ lồng. Hàng ngày ở Liễu Châu từ sáng sớm, nắng cũng như mưa, kể cả những ngày rét mướt, Hồ Chí Minh đều tập leo núi Tây Phong Lĩnh, tập thể dục, bơi lội và tập nhìn xa để luyện mắt, đêm về thì tập nhìn trong bóng tối...

Thế là từ cuối năm 1943, đầu 1944, Hồ Chí Minh hoạt động ở nước ngoài tìm hiểu Việt Nam Cách mạng Đồng minh hội - tổ chức

của người Việt Nam tại Trung Quốc, tranh thủ, lôi kéo những phần tử yêu nước và tiến bộ về phía cách mạng, giao tiếp với lực lượng Đồng minh để nắm thông tin về sự chuyển biến của chiến tranh...

Xuân mới đang về. Dù chiến tranh còn nhiều diễn biến phức tạp, nhưng kế hoạch hiệp đồng tác chiến của quân Đồng minh sắp diễn ra, sẽ tiến công vào sào huyệt chủ nghĩa phát xít, sẽ tạo ra thời cơ cho các nước đấu tranh giành độc lập. Trên báo *Đồng Minh* ở Liễu Châu (Trung Quốc) số Xuân Giáp Thân (tháng 1-1944) xuất hiện bài thơ *Chào Xuân* của Hồ Chí Minh: “Xuân này là một chiếc tranh Xuân, một Xuân trọng yếu, chẳng những nó giúp giùm sinh kế của loài người trong một năm mà nó sẽ quyết định mệnh vận của loài người trong bao nhiêu thời đại”⁽¹⁾. Người phân tích diễn biến chiến tranh với nhiều số liệu cụ thể và loan tin vui: “Trong lúc viết bài chào Xuân này, quân Nga đuổi quân Đức chẳng những ra khỏi đất Nga, mà lại vào sâu gần 60 cây số trong nước Ba Lan”. Người “Đoán trước để xét sau” và dự báo: “Xuân này sẽ là một Xuân thắng lợi cho mặt trận phản xâm lược”. Người đặt ra yêu cầu chung “phải gắng sức công tác thế nào cho Đồng minh hội chúng ta cũng có phần thắng lợi chung của Đồng minh”.

Giao thừa năm Giáp Thân nhằm ngày 24 rạng 25-1-1944, Người không “ăn Tết” ở nhà, nhưng đọc lại bài *Chào Xuân* vẫn cảm nhận được Người rất lạc quan tin tưởng:

“Rót cốc rượu Xuân, mừng cách mạng.

Viết bài chào Tết, chúc thành công!”⁽²⁾.

Câu thơ như vẽ đối vậy, như dự báo thần kỳ mà rất thường thấy: có “rượu Xuân” để “chào Tết”, có “mừng” và “chúc” để “cách mạng thành công”.

Những ngày đầu năm mới, Hồ Chí Minh đến dự lễ bế mạc lớp huấn luyện đặc biệt ở Đại Kiều và nói chuyện với lớp. Người nói: Chính sách Nam tiến của Nhật đã thất bại, cuộc kháng chiến của

1, 2 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 3, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 473, 477.

Trung Quốc nhất định giành được thắng lợi, tình hình cách mạng Việt Nam rất tốt đẹp. Một nước Việt Nam mới độc lập và dân chủ sẽ xuất hiện ở phương Đông. Dù thực dân Pháp xảo quyệt, đế quốc Nhật hung tàn đến mấy cũng không ngăn nổi bước chân của chúng ta. Người động viên thanh niên nhận rõ yêu cầu của thời đại, sẵn sàng bước vào cuộc chiến đấu mới⁽¹⁾. Trước khi về Pắc Bó (Cao Bằng) tiếp tục lãnh đạo cách mạng trong nước, Hồ Chí Minh tham dự Hội nghị trù bị Đại hội đại biểu các đoàn thể cách mạng Việt Nam ở hải ngoại⁽²⁾.

Cách mạng trong nước lúc ấy đang chuyển nhanh theo hướng: hòa bình cách mạng đã qua, nhưng chiến tranh cách mạng chưa tới. Người viết *Thư gửi đồng bào toàn quốc*, dự báo: “Cơ hội cho dân tộc ta giải phóng chỉ ở trong một năm hoặc năm rưỡi nữa. Thời gian rất gấp. Ta phải làm nhanh!”⁽³⁾.

-
- 1 Theo Diệp Thụy Đình: *Đôi điều về hoạt động của Việt Nam Cách mạng Đồng minh hội ở Liễu Châu cuối thời kỳ kháng chiến*. Dẫn theo Hoàng Tranh: *Hồ Chí Minh với Trung Quốc*, Nxb. Giải phóng quân, Bắc Kinh, 1984, tr. 102. [http:// Báo Điện tử Đảng Cộng sản Việt Nam 123.30.190.43:8080/tiengviet/tulieuvankien/.../details.asp](http://Báo Điện tử Đảng Cộng sản Việt Nam 123.30.190.43:8080/tiengviet/tulieuvankien/.../details.asp)
 - 2 *Hồ Chí Minh Tiểu sử*, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2010, tr. 330 - 331.
 - 3 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 3, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 538.

CHÀO XUÂN⁽¹⁾

Năm cũ lịch cũ vừa qua,

Năm mới lịch mới lại tới!

Sau mùa đông lạnh lẽo, muôn vật tiêu điều. Và tạo hóa lại cho mùa Xuân mang đến cho thế gian những vẻ tốt tươi ấm áp, muôn hoa tươi thắm, ngàn lá đua xanh. Loài động vật cũng nhờ Xuân mà khôi phục lại sinh khí. Vậy nên gọi là Xuân sinh.

Loài người lợi dụng cái luật tự nhiên của tạo hóa, chẳng những hưởng thụ cái hạnh phúc khoái lạc của mùa Xuân, và lại nhận cái không khí phồn vinh của ngày Xuân để sắp đặt cái kế hoạch hoạt động và sống còn cho cả năm, nên tục ngữ có câu “Nhất niên chi kế thủy ư Xuân”.

Cũng vì thế cho nên năm mới thì người ta có những cuộc vui vẻ, sung sướng cho xứng đáng với Xuân và để mừng Xuân. Chẳng những là kẻ giàu sang tiếp Xuân với sự hồ hởi, mà người nghèo khó thấy Xuân cũng vui mừng.

*“Mông một đốt toang ba chiếc pháo
Ba mươi kéo tuốt một con nêu”.*

Chỉ có ba chiếc pháo mà vẫn inh ỏi cười Xuân như ai! Xuân chẳng những là ôn hòa tươi đẹp, mà lại chí công vô tư. Đã không riêng cho một hạng người nào, cũng không riêng cho một nơi nào. Cho nên có câu ca dao:

*“Xuân ơi, Xuân hỡi, hỡi Xuân,
Từ xa tới gần, Xuân khắp mọi nơi”.*

* * *

1 Hồ Chí Minh Toàn tập, tập 3, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 472 - 477.

Song luật xã hội không theo vòng tròn của luật tự nhiên. Từ xưa đến nay, nơi nào cũng có Xuân. Từ xưa đến nay cây nào cũng tươi tốt. Nhưng cách thức loài người đón rước Xuân này và đón rước mùa Xuân trước, khác nhau nhiều lắm.

Ngày nay, những tiếng pháo nổ chào Xuân đã bị những tiếng ùng ùng của ngư lôi ngoài bể và đại bác trên bờ át mất. Cái sắc đỏ của hoa đào, màu điều của câu đối Xuân, tựa hồ đã nhuộm bằng giọt máu hồng của những chiến sĩ ở các sa trường khắp thế giới! Khi ai hưởng bánh chưng, rượu ngọt, củ kiệu, thịt đông, sao cho khỏi nhớ đến chiến sĩ ăn tuyết, uống sương trên mặt trận!

Trong tự nhiên thì Xuân này không khác gì các Xuân trước. Nhưng trong xã hội thì Xuân này là một chiếc tranh Xuân, một Xuân trọng yếu, chẳng những nó giúp giùm sinh kế của loài người trong một năm mà nó sẽ quyết định mệnh vận của loài người trong bao nhiêu thời đại.

Vậy muốn biết Xuân này sẽ có ảnh hưởng thế nào, thì chúng ta phải kiểm thảo lại những cuộc chuyển biến trong thế giới từ Xuân trước.

* * *

Đến Xuân này:

Trung Nhật chiến tranh đã 6 năm rưỡi,

Thế giới đại chiến 4 năm,

Nga Đức chiến tranh đã 2 năm rưỡi,

Thái Bình Dương chiến tranh 2 năm.

Muốn biết từ Xuân này, chiến tranh sẽ thế nào thì chúng ta phải xét lại từ Xuân năm ngoái đến giờ, chiến tranh đã đến bước nào rồi.

Từ Xuân năm ngoái, quân các nước Đồng minh đã đứng vào chủ động. Quân các nước Trục - Tầm đứng về bị động. Minh quân bước qua thế công. Trục quân lui lại thế thủ. Chiến lược chớp nhoáng của Trục hoàn toàn thất bại. Chiến lược (trì cửu) của Đồng minh hoàn toàn thắng lợi.

Mặt trận Đức - Nga

Xuân trước, trong độ này, 38 vạn tinh binh của Đức đánh vào thành Xtalingrát. Nhưng kết quả bị một trận thất bại rất to. Trong lúc quân Nga giải vây thành Xtalingrát bắt được năm ngàn tướng lãnh và hơn 9 vạn lính Đức. Trận ấy là trận thắng lợi to nhất và đầu tiên của quân Đồng minh. Từ đó trở đi, quân Trục cứ thất bại mãi, mà quân Đồng minh, nhất là quân Nga thì lại thắng lợi luôn và lấy lại được nhiều thành trì trọng yếu như:

Tháng 2 lấy lại Gorsk, Rostof, Kharkof,

Tháng 3 lấy lại Yoff, Virsma,

Tháng 7 lấy lại Orel,

Tháng 8 lấy lại Belarus,

Tháng 9 lấy lại Staline, Chianof Smolensk,

Tháng 10 lấy lại Maiopol và các thành khác,

Tháng 11 lấy lại Kieb⁽¹⁾,

Tháng 12 lấy lại biên thùi Balan - Nga.

Trong lời diễn thuyết kỷ niệm Cách mệnh Nga, ngày 6-11 dương lịch, Đại nguyên soái Xtalin nói rằng: “Kết quả trong 7 tháng vừa qua, quân đội ta tiến được nơi thì 500 cây số, nơi thì 1500 cây số. Đã giải phóng hơn một triệu cây số vuông đất nước của ta, tức là hai phần ba đất đai tạm thời bị Đức chiếm cứ... Trong một năm nay, trên mặt trận Nga, quân phát xít Đức đã tổn thất hơn 4 triệu người, trong số đó, một triệu tư người chết tại mặt trận. Phát xít Đức mất trên 14.000 chiếc tàu bay, hơn 35.000 chiếc xe tăng, hơn 40.000 khẩu đại pháo...”

Trong lúc viết bài chào Xuân này, quân Nga đuổi quân Đức chẳng những ra khỏi đất Nga, mà lại vào sâu gần 60 cây số trong nước Ba Lan.

* * *

1 Các địa danh trên theo đúng trong nguyên bản.

Ở Địa Trung Hải, từ Xuân trước đến Xuân này, Minh quân cũng thắng lợi luôn, mà bên Trục cũng thất bại mãi.

Ngày 3-1-1943, đệ 8 quân⁽¹⁾ Anh khởi phản công từ Ai Cập, đệ 19 quân⁽²⁾ Anh và viễn chinh quân Mỹ đổ bộ tại Maroc và Angiêri. Quân Trục phải bỏ Libi (thuộc địa của Ý) mà rút cả ở Tuynidi. Đến trung tuần tháng 5 thì quân Đức và Ý hoàn toàn bị đánh tan.

Trong trận đó, bao nhiêu thuộc địa của Ý đều mất sạch. Quân Trục tổn thất hơn 95 vạn người. Trong số đó, 37 vạn lính Ý, 15 vạn lính Đức, 17 đại tướng và 2 nguyên soái bị cầm tù.

Về khí giới thì quân Trục mất:

Tàu bay, hơn	8.000 chiếc
Đại pháo	8.100 khẩu
Xe tăng	2.250 cái
Tàu thủy	210 vạn tấn

Qua tháng 6, quân Anh, Mỹ đánh vào đảo Xixin của Ý. Ngày 17-3 thì đảo ấy đầu hàng.

Trong một thời gian không đầy hai tháng, mà quân Đức và quân Ý mất hơn 17 vạn người chết, bị thương và bị cầm tù.

Chiếm được căn cứ địa ấy rồi, qua ngày 3-9, Minh quân đổ bộ tại phía nam Ý. Cách 5 ngày sau thì nước Ý xin hàng. Trừ một bộ phận nhỏ bị Đức ép bắt theo nó, bộ phận lớn quân đội Ý với hết thầy hải quân của Ý, hơn 100 chiếc tàu binh lớn, bé đều theo Minh quân cả.

Thế là về mặt trận này, Minh quân cũng đại thắng. Mútxôlini phải chạy trốn.

* * *

Tại *Thái Bình Dương*. Tuy Minh quân không có những cuộc đại thắng lợi như các mặt trận kia, nhưng cũng giành được địa vị chủ động, bước qua thế công và khá tiến bộ.

1 Lộ quân thứ 8.

2 Lộ quân thứ 19.

Tại Bắc Thái Bình Dương, từ hôm 12-2-1943, Mỹ bắt đầu phản công, đến cuối tháng 5-1943 lấy lại đảo Marian.

Tại Nam Thái Bình Dương, từ tháng 7 đến tháng 10, Minh quân lấy lại được 6 nơi căn cứ tại bán đảo và một nơi căn cứ địa tại quần đảo Sokman.

Trong 2 năm, tại mặt trận Nam, Nhật mất 1300 tàu bay và 1500 chiếc tàu thủy lớn và bé.

Tại Trung Quốc, mùa Xuân trước đến mùa Xuân này, không có đại chiến tranh. Trong tháng 11, 12, tại miền Bắc tỉnh Hồ Nam, nhất là tại Thường Đức đã làm cho giặc Nhật một mẻ mất hồn.

* * *

Đoán trước để xét sau, xem sự chuyển biến nói trên, thì chúng ta có thể nói rằng: Xuân này sẽ là một Xuân thắng lợi cho mặt trận phản xâm lược.

Xuân là Xuân chung, vậy chúng ta phải gắng sức công tác thế nào cho Đồng minh hội chúng ta cũng có phần thắng lợi chung của Đồng minh lớn kia.

Vậy xin kết luận vài lời nôm na rằng:

Rót cốc rượu Xuân, mừng cách mạng.

Viết bài chào Tết, chúc thành công!

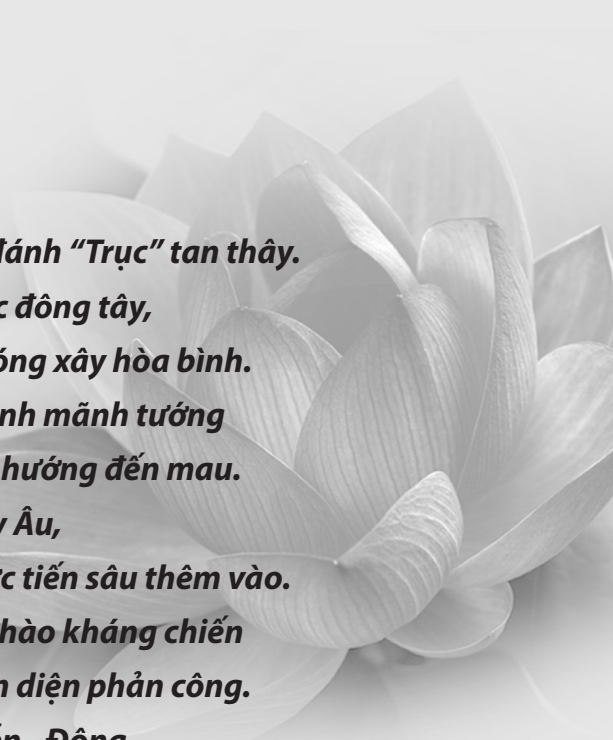
HỒ CHÍ MINH

Báo *Đồng Minh*, số Xuân Giáp Thân.

XUÂN ẤT DẬU 1945

*Chủ tịch Hồ Chí Minh với một số vị Bộ trưởng
Chính phủ Lâm thời nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa
tháng 12 năm 1945. Ảnh: Tư liệu.*

***“Chúc Đồng - Minh đánh “Trục” tan thù.
Bốn phương nam bắc đông tây,
Trên nền máu lửa chóng xây hòa bình.
Chúc Liên Xô hùng binh mãnh tướng
Nhắm Bá Linh thuận hướng đến mau.
Chúc Anh - Mỹ tại Tây Âu,
Nhanh chân nhẹ bước tiến sâu thêm vào.
Chúc Trung Hoa anh hào kháng chiến
Chóng đến ngày toàn diện phản công.
Chúc Anh - Mỹ tại Viễn - Đông
Chiếm xong Ma-ní, đoạt vùng Đa-lây
Chúc xong thế giới đó đây,
Việt - Nam độc lập, chúc ngay đồng bào.
Chúc năm nay không nao khủng bố
Sự đoàn kết củng cố hơn xưa.
Vũ trang đón lấy thời cơ
Đứng lên giết giặc trao cờ tự do
Rồi trăm họ ấm no sung sướng,
Trên thế giới được hưởng bình quyền
Ngàn thu danh vọng Rộng - Tiên”⁽¹⁾.***

HỒ CHÍ MINH

1 *Bác Hồ với Báo Việt Nam Độc lập*, Nxb. Thanh niên, Hà Nội, 2008.

Cuối năm 1944 đầu 1945, Đại chiến thế giới lần thứ hai đi vào giai đoạn cuối với thắng lợi của quân Đồng minh tiêu diệt chủ nghĩa phát xít. Xã hội thuộc địa Việt Nam đang âm ỉ những sóng ngầm và lò than chuẩn bị bùng phát lửa hận thù đế quốc phát xít, nhất là khi nạn đói ở Bắc Bộ và Bắc Trung Bộ tràn lan.

Việt Minh đang ráo riết lãnh đạo toàn dân chuẩn bị nổi dậy khi có thời cơ làm bùng nổ cách mạng giành tự do, độc lập. *Đội Việt Nam tuyên truyền giải phóng quân* vừa được thành lập đã có hai chiến thắng vang dội ở Nà Ngần và Phay Khắt. Một không khí chuẩn bị của các lực lượng Cứu quốc đang dấy lên khắp nơi.

Giao thừa Xuân Ất Dậu (đêm 12 rạng 13-2-1945), một bài thơ lục bát biến thể xuất hiện, dài 21 câu, nội dung chúc Tết, người chúc Tết là nhà báo, nhưng mọi người truyền tụng nhau đó chính là Cụ Hồ Chí Minh. Báo *Việt Nam độc lập* số 205 ra ngày 13-2-1945 đã đăng ngay bài thơ ấy dưới nhan đề *Chúc mừng năm mới*. Thơ chúc rằng:

“Tết năm mới nhà báo xin chúc:

Chúc Đồng - Minh đánh “Trục” tan tành.

Bốn phương nam bắc đông tây,

Trên nền máu lửa chóng xây hòa bình”.

Lời chúc mừng năm mới phản ánh xu thế, yêu cầu của các lực lượng Đồng minh và phe dân chủ đẩy mạnh chiến tranh đánh bại chủ nghĩa phát xít:

“Chúc Liên Xô hùng binh mãnh tướng

Nhắm Bá Linh thuận hướng đến mau.

Chúc Anh - Mỹ tại Tây Âu,

Nhanh chân nhẹ bước tiến sâu thêm vào.

*Chúc Trung Hoa anh hào kháng chiến
 Chóng đến ngày toàn diện phản công.
 Chúc Anh - Mỹ tại Viễn - Đông
 Chiếm xong Ma-ní, đoạt vùng Đa-lây”.*

Sau khi:

*“Chúc xong thế giới đó đây,
 Việt - Nam độc lập, chúc ngay đồng bào”.*

Người viết:

*“Chúc năm nay không nao khùng bố
 Sự đoàn kết củng cố hơn xưa.
 Vũ trang đón lấy thời cơ
 Đứng lên giết giặc trao cờ tự do”.*

Bài thơ kết thúc bằng niềm hy vọng:

*“Rồi trăm họ ấm no sung sướng,
 Trên thế giới được hưởng bình quyền
 Nghìn thu danh vọng Rồng - Tiên”.*

Đầu xuân, Cụ Hồ cũng dịch, chỉnh sửa rồi cho xuất bản cuốn *Phép dùng binh của ông Tôn Tử*. Sách do Việt Minh xuất bản tháng 2-1945, có 13 chương với mong muốn “các đồng chí ra sức nghiên cứu cho hiểu rõ nguyên tắc đó, và dùng nó trong công tác chính trị và quân sự của mình”⁽¹⁾.

Trong những ngày mùa xuân vừa tới, cảm nhận được những chiều hướng phức tạp, đan chéo nhau của các lực lượng chính trị quốc tế trong vấn đề Đông Dương, đặc biệt là ý đồ đặt Đông Dương dưới sự ủy trị quốc tế do Mỹ và Trung Hoa giữ vai trò chủ yếu (thông qua Tuyên bố của Hội nghị Cairo), tháng 2-1945 Hồ Chí Minh quyết định sang Côn Minh⁽²⁾.

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 3, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 557.

2 Theo sách *Đường Bác Hồ đi cứu nước* thì Bác đi Côn Minh từ cuối năm 1944.

Cùng đi với Người có Trung úy Sao (Shaw) - người được Việt Minh cứu, để trở về Bộ Tư lệnh Không quân Mỹ ở Côn Minh. Đến Trụ sở Cơ quan Không quân Cứu trợ Mỹ (AGAS) tại Côn Minh, Hồ Chí Minh tranh thủ đọc sách báo, tài liệu của Cơ quan Thông tin Chiến tranh Mỹ (AOWI) nhằm thu thập thông tin về tình hình thế giới. Sau đó, từ Côn Minh, Hồ Chí Minh đi Bách Sắc, một thị trấn nhỏ nhưng quan trọng về chiến lược ở phía tây nam tỉnh Quảng Tây, tìm gặp Việt Nam Cách mạng Đồng minh hội, liên lạc với nhóm Việt Minh đang hoạt động ở đây nhằm tranh thủ sự giúp đỡ của quân Đồng minh và các lực lượng khác cho cuộc chiến đấu giành độc lập dân tộc của Việt Nam⁽¹⁾.

Mùa xuân Ất Dậu năm ấy, đúng như dự báo của Cụ Hồ, toàn dân Việt Nam từ Bắc tới Nam ráo riết chuẩn bị “*Vũ trang đón lấy thời cơ*”, nổi dậy khởi nghĩa với quyết tâm “*Dù phải đốt cháy cả dãy Trường Sơn cũng kiên quyết giành cho được độc lập*”.

PHÉP DỪNG BINH CỦA ÔNG TÔN TỬ⁽²⁾

Ông Tôn Tử là một người quân sự có tiếng nhất ở Trung Quốc. Ông sinh hơn 2.000 năm trước. Ngày nay chẳng những trường học Trung Quốc, mà những trường học quân sự các nước cũng lấy phép này làm gốc và ra sức nghiên cứu. Vì phép ông Tôn Tử tuy đã lâu đời nhưng nguyên tắc đến nay vẫn là rất đúng.

Nguyên tắc của Tôn Tử chẳng những dùng về quân sự đúng, mà dùng về chính trị cũng rất hay. Cách ông Tôn Tử nói rất giản đơn vắn tắt, chữ ít mà nghĩa nhiều. Nếu dịch theo từng câu từng chữ thì khó hiểu lắm. Cho nên đây chỉ dịch theo ý nghĩa. Mong các đồng chí ra

1 Theo sách *Hồ Chí Minh tiểu sử* do Bảo tàng Hồ Chí Minh biên soạn, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2008. Bản đánh máy theo Báo Điện tử Đảng Cộng sản Việt Nam (dangcongsan.vn).

2 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 3, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 558.

sức nghiên cứu cho hiểu rõ nguyên tắc đó, và dùng nó trong công tác chính trị và quân sự của mình. Phép dùng binh Tôn Tử có 13 chương:

- 1- Kế hoạch.
- 2- Phép chiến tranh.
- 3- Đánh bằng mưu.
- 4- Quân hình.
- 5- Thế của binh.
- 6- Chỗ mạnh và chỗ yếu.
- 7- Quân tranh.
- 8- Chín dự biến.
- 9- Phép hành quân.
- 10- Địa hình.
- 11- Chín thứ đất.
- 12- Phép đánh bằng lửa.
- 13- Dùng trinh thám.
- (...)

Tổng bộ Việt Minh xuất bản
tháng 2 năm 1945

Sách lưu tại Bảo tàng Cách mạng Việt Nam.

THƯ KÊU GỌI TỔNG KHỞI NGHĨA⁽¹⁾

Hỡi đồng bào yêu quý!

Bốn năm trước đây, tôi có thư kêu gọi đồng bào ta đoàn kết. Vì có đoàn kết mới có lực lượng, có lực lượng mới giành được ĐỘC LẬP, TỰ DO.

Hiện nay quân đội Nhật đã tan rã, phong trào cứu quốc lan tràn khắp nước. Việt Nam độc lập đồng minh (Việt Minh) có hàng chục triệu đội viên, gồm đủ các tầng lớp sĩ, nông, công, thương, binh, gồm đủ các dân tộc Việt, Thổ, Nùng, Mường, Mán. Trong Việt Minh đồng bào ta bắt tay nhau chặt chẽ, không phân biệt trai, gái, già, trẻ, lương, giáo, giàu, nghèo.

Vừa đây Việt Minh lại triệu tập “Việt Nam quốc dân đại biểu Đại hội”, cử ra ỦY BAN DÂN TỘC GIẢI PHÓNG VIỆT NAM để lãnh đạo toàn quốc nhân dân kiên quyết đấu tranh kỳ cho nước được độc lập.

Đó là một tiến bộ rất lớn trong lịch sử tranh đấu giải phóng của dân tộc ta từ ngót một thế kỷ nay.

Đó là một điều khiến cho đồng bào ta phấn khởi và riêng tôi hết sức vui mừng.

Nhưng chúng ta chưa thể cho thế là đủ. Cuộc tranh đấu của chúng ta đương còn gay go, dằng dai. Không phải Nhật bại mà bỗng nhiên ta được giải phóng, tự do. Chúng ta vẫn phải ra sức phấn đấu. Chỉ có đoàn kết, phấn đấu, nước ta mới được độc lập.

Việt Minh là cơ sở cho sự đoàn kết, phấn đấu của dân tộc ta trong lúc này. Hãy gia nhập Việt Minh, ủng hộ Việt Minh, làm cho Việt Minh rộng lớn mạnh mẽ.

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 3, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 595 - 596.

Ủy ban dân tộc giải phóng Việt Nam cũng như Chính phủ lâm thời của ta lúc này. Hãy đoàn kết chung quanh nó, làm cho chính sách và mệnh lệnh của nó được thi hành khắp nước.

Như vậy thì Tổ quốc ta nhất định mau được độc lập, dân tộc ta nhất định mau được tự do.

Hỡi đồng bào yêu quý!

Giờ quyết định cho vận mệnh dân tộc ta đã đến. Toàn quốc đồng bào hãy đứng dậy đem sức ta mà tự giải phóng cho ta.

Nhiều dân tộc bị áp bức trên thế giới đang ganh nhau tiến bước giành quyền độc lập. Chúng ta không thể chậm trễ.

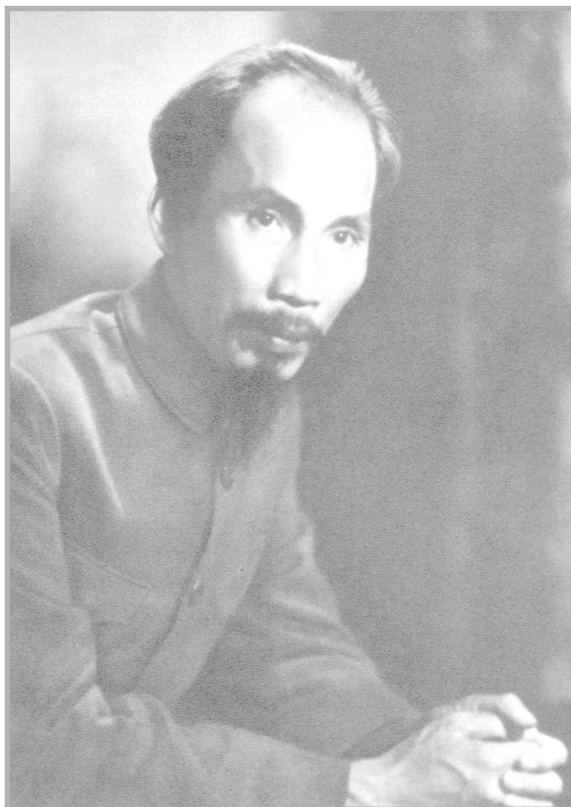
Tiến lên! Tiến lên! Dưới lá cờ Việt Minh, đồng bào hãy dũng cảm tiến lên!

Tháng 8 năm 1945

HỒ CHÍ MINH

In trong sách *Văn kiện Đảng* (từ 25-1-1939 đến 2-9-1945), Nxb. Sự thật, Hà Nội, 1963.

XUÂN BÌNH TUẤT 1946

Hồ Chí Minh năm 1946. Ảnh: Tư liệu.

***“Chúc đồng bào:
Trong năm Bính Tuất mới
Muôn việc đều tiến tới.
Kiến quốc mau thành công,
Kháng chiến mau thắng lợi”⁽¹⁾.***

HỒ CHÍ MINH

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 4, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 196.

Ngày đầu năm 1946, Chủ tịch Hồ Chí Minh cùng Chính phủ Liên hiệp Lâm thời ra mắt đồng bào tại Quảng trường Nhà hát Thành phố Hà Nội. Người giới thiệu thành phần Chính phủ và cùng các thành viên Chính phủ làm lễ tuyên thệ. Sau tiếng hô “Xin thề!”, Chủ tịch Hồ Chí Minh đọc bản Tuyên ngôn đoàn kết và chúc tất cả mọi người một năm mới vui vẻ.

Hôm ấy, Người ra *Tuyên bố chính sách của Chính phủ liên hiệp lâm thời* về đối nội, đối ngoại và kêu gọi toàn thể nhân dân ủng hộ để Chính phủ có thể đi đến thành công. Người còn gửi *Thư chúc mừng năm mới* đồng bào toàn quốc và *Thư chúc Tết Việt kiều ở Lào, Xiêm*.

Ngày 5 tháng 1, Chủ tịch Hồ Chí Minh ra *Lời kêu gọi quốc dân đi bỏ phiếu*. Người viết: “Ngày mai, là một ngày vui sướng của đồng bào ta, vì ngày mai là ngày Tổng tuyển cử, vì ngày mai là một ngày đầu tiên trong lịch sử Việt Nam mà nhân dân ta bắt đầu hưởng dụng quyền dân chủ của mình... Ngày mai, quốc dân ta sẽ tỏ cho thế giới biết rằng dân Việt Nam đã: Kiên quyết đoàn kết chặt chẽ; Kiên quyết chống bọn thực dân; Kiên quyết tranh quyền độc lập”⁽¹⁾.

Sáng sớm ngày 6-1-1946, Bác Hồ đi bầu cử tại phòng bỏ phiếu đặt ở số 10 phố Hàng Vôi. Sau đó, Người đến thăm một số phòng bỏ phiếu ở các phố Hàng Bạc, Hàng Gai, Hàng Trống, Thụy Khuê, làng Hồ Khẩu và Ô Đông Mác. Buổi trưa, Người đến thăm các cháu thiếu nhi đang đi cổ động cho Tổng tuyển cử ở phố Lò Đúc.

Ngày 30-1-1946, tại Bắc Bộ Phủ, Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp đại biểu của thanh thiếu niên, nhi đồng Trung Bộ đến chúc Tết Người. Hôm ấy báo *Tiếng gọi phụ nữ* - Cơ quan tuyên truyền và cổ động của Phụ nữ cứu quốc, số Xuân Bính Tuất, đăng bài *Thư gửi phụ nữ Việt Nam nhân dịp Xuân Bính Tuất (1946)*, ký tên Hồ Chí Minh. Toàn bộ bài thơ 4 chữ cổ vũ cho phong trào Gây “Đời sống mới” để Sống “Đời

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 4, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 166.

sống mới”, trong đó đặc biệt nêu rõ các đức tính khi làm việc trong xã hội mới là Cần-kiệm-liêm-chính⁽¹⁾.

Trong không khí tươi vui mùa Xuân của nước nhà, Người tặng báo *Quốc gia* - Cơ quan ngôn luận của một nhóm thân sĩ yêu nước xuất bản tại Hà Nội, bài thơ MỪNG BÁO QUỐC GIA, trong đó Người viết “*Tết này mới thật Tết dân ta*” và mong muốn “*Muôn nhà chào đón xuân dân chủ; Cả nước vui chung phúc cộng hòa*”⁽²⁾.

Chiều 30 Tết (1-2-1946), tại Bắc Bộ Phủ, Chủ tịch Hồ Chí Minh nhận được bức thêu bằng lụa đỏ của nữ thi sĩ Ngân Giang thêu bài thơ thất ngôn bát cú, nhan đề *Kính tặng các bậc Anh hùng dân tộc*, dâng tặng Bác Hồ. Người làm hai câu thơ tặng lại: “*Gửi lời cảm tạ Ngân Giang, Lời lời châu ngọc, hàng hàng gấm thêu*”.

Tối hôm đó theo bố trí của cơ quan, Bác đi chúc Tết gia đình ông Từ Lâm, bán sách cũ ở Cửa Nam; một gia đình nghèo ở ngõ Hàng Đũa; một gia đình buôn bán ở phố Phúc Kiến; một gia đình công chức ở phố Hàng Lọng⁽³⁾ và thăm Cố vấn Vĩnh Thụy. Gần đến giờ giao thừa, Người và một nhà báo Mỹ cải trang đến thăm đền Ngọc Sơn và cùng bà con Hà Nội đón giao thừa.

Sáng mừng 1 Tết Bính Tuất (2-2), Bác dậy sớm, chưa tới giờ làm việc Bác đã bảo lấy giấy ra khai bút. Bác đọc cho viết: Hôm nay là mừng 1 Tết, ngày Tết đầu tiên của nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa... và cuối thư có mấy câu thơ:

*“Trong năm Bính Tuất mới
Muôn việc đều tiến tới.
Kiến quốc mau thành công,
Kháng chiến mau thắng lợi”.*

Năm đầu tiên của nền cộng hòa, có “muôn việc” phải làm để xây dựng nền tự do độc lập. Người chúc việc “Kiến quốc” vẫn phải là ưu

1, 2 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 4, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 199 - 200, 198.

3 Phố Phúc Kiến nay là phố Lãn Ông; Ngõ Hàng Đũa nay là ngõ Lương Sử C; Phố Hàng Lọng nay là phố Lê Duẩn.

tiền số 1 của quốc dân đồng bào, nhưng việc “Kháng chiến” đã bắt đầu ở miền Nam, phải kiên quyết cùng đồng bào và các chiến sĩ đấu tranh giành thắng lợi.

Đến 07 giờ 30 phút, Người sang nơi làm việc. Gặp đồng chí Trần Duy Hưng - Chủ tịch Ủy ban Hà Nội đến chúc Tết, Bác thuật lại câu chuyện đi thăm một số gia đình nghèo đêm 30 Tết và nhắc nhở lãnh đạo thành phố cùng các đoàn thể, các nhà hảo tâm phải lo cái Tết cho người nghèo, làm cho mọi người đều được hưởng Tết đầu tiên nước nhà độc lập.

Sau đó Bác ghé thăm Đồn Cảnh sát Hàng Trống. Lúc 10 giờ, Người đến Nhà hát Thành phố chúc Tết đồng bào. Tại đây, Chủ tịch Hồ Chí Minh thay mặt Chính phủ và toàn thể đồng bào chúc Tết các chiến sĩ Quyết tử yêu quý ngoài mặt trận, trên chiến lũy Sài Gòn, Hà Nội, với lời ước hẹn sắt son:

*“Bao giờ kháng chiến thành công,
Chúng ta cùng uống một chung rượu đào.
Tết này ta tạm xa nhau,
Chắc rằng ta sẽ Tết sau sum vầy”.*

Buổi trưa ngày mùng 1 Tết, Bác ăn Tết cùng anh em Vệ Quốc đoàn ở Bắc Bộ Phủ. Buổi chiều, Người đến thăm nhà thương Đồn Thủy, nhà thương Phủ Doãn, Trại An Tư Viện và nhà Ấu Trĩ Viên.

Ngày mùng 3 Tết, báo *Cứu quốc* số 155 đăng toàn văn *Thư chúc mừng năm mới* của Chủ tịch Hồ Chí Minh. Người viết: “Trong khi đồng bào ở hậu phương đốt hương trầm để thờ phụng Tổ tiên, thì các chiến sĩ ở tiền phương dùng súng đạn để giữ gìn Tổ quốc. Trong khi đồng bào ở hậu phương rót rượu mừng xuân, thì các chiến sĩ ở tiền phương tuốt gươm giết giặc (...) Chúng ta quyết không để cho bọn thực dân trở lại đè nén chúng ta”.

Người thay mặt Chính phủ và đồng bào cả nước “chúc các chiến sĩ năm mới mạnh khỏe và thắng lợi”. Nhân dịp này, Người thay mặt nhân dân Việt Nam “chào mừng toàn thể anh em Trung Hoa ở đây và

ở Trung Quốc, năm mới muôn sự tốt lành”. Đặc biệt với Nam Bộ trên tuyến đầu chống Pháp xâm lược, Người thay mặt Chính phủ trao tặng đồng bào và chiến sĩ danh hiệu “Thành đồng Tổ quốc”.

Đầu tháng 2-1946, Chủ tịch Hồ Chí Minh nhiều lần gặp gỡ Jean Sainteny để bàn về một thỏa hiệp Pháp - Việt nhằm chấm dứt cuộc xung đột giữa hai bên đang có nguy cơ lan rộng. Chủ tịch Hồ Chí Minh cũng gửi thư đến Tổng thống Mỹ H. Truman cảm ơn Tổng thống và nhân dân Mỹ “về sự quan tâm có lợi cho các dân tộc thuộc địa”. Ngày 18-2, Bác tiếp tướng Leclerc, Tổng Chỉ huy quân đội Pháp ở Viễn Đông để trao đổi về một cuộc đàm phán giữa Việt Nam và Pháp. Sau đó, Bác gửi Công hàm tới Chính phủ các nước Trung Quốc, Mỹ, Liên Xô và Anh vạch rõ âm mưu tái xâm lược của thực dân Pháp ở Việt Nam.

Mùa xuân độc lập đầu tiên với bao niềm tin và hy vọng. Cả nước đã và đang làm theo lời Bác Hồ chúc Tết để “Kiến quốc chóng thành công, Kháng chiến mau thắng lợi”.

THƯ GỬI ĐỒNG BÀO TOÀN QUỐC NHÂN DỊP ĐẦU NĂM MỚI⁽¹⁾

Hôm nay, ngày mồng 1 tháng Giêng năm 1946 là ngày Tết đầu năm, đồng thời là ngày Chính phủ lâm thời liên hiệp nhận chúc. Tôi xin thay mặt Chính phủ chúc các bậc kỳ lão, các anh chị em thanh niên và thiếu niên, các trẻ em trai và gái mọi sự tốt lành.

Tôi lại xin thay mặt Chính phủ và đồng bào gửi tình nhiệt liệt và lời chào sốt sắng cho các chiến sĩ yêu quý của ta, đang gan góc tranh đấu ở các mặt trận, để giữ gìn nền tự do độc lập cho nước nhà.

Anh em Trung Quốc đến đất nước ta hoặc là quân nhân, hoặc Hoa kiều, đều đồng cam cộng khổ với ta. Tôi xin thay mặt đồng bào Việt Nam chúc các bạn Trung Quốc năm mới, và tôi chắc rằng từ nay hai dân tộc ta ngày càng hợp tác, ngày càng thân thiện.

1 Hồ Chí Minh Toàn tập, tập 4, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 159 - 160.

Qua năm mới, chúng ta có nhiều công việc quan trọng phải làm:

1) Phải hăng hái tham gia cuộc tuyển cử để tổ chức một Quốc hội đủ tinh thần và lực lượng thay mặt cho toàn dân;

2) Ra sức giống giọt, chăn nuôi, để cứu nạn đói hiện tại và tránh nạn sau này;

3) Ra sức giúp đỡ cuộc kháng chiến⁽¹⁾. Người có tiền giúp tiền, người có sức giúp sức, người có tài năng giúp tài năng, làm cho cuộc kháng chiến được đặc thắng;

4) Đoàn kết chặt chẽ, để giữ vững nền độc lập của Tổ quốc và quyền dân chủ cho đồng bào;

Tôi chắc rằng sang năm mới, đồng bào ta sẽ có lòng tin mới, quyết tâm mới, lực lượng mới, đoàn kết mới, để cùng nhau gánh vác công việc mới và tranh cuộc thành công mới.

Việt Nam độc lập muôn năm!

HỒ CHÍ MINH

Báo Cứu quốc, số 131, ngày 2-1-1946.

THƯ CHÚC MỪNG NĂM MỚI⁽²⁾

Hỡi đồng bào cả nước!

Hôm nay là mừng 1 Tết năm Bính Tuất. Ngày Tết đầu tiên của nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa. Tôi thay mặt Chính phủ chúc đồng bào năm mới muôn sự tốt lành.

Tôi riêng chúc các gia quyến của các chiến sĩ thân yêu, năm mới vui vẻ.

1 Cuộc kháng chiến ở Nam Bộ.

2 Hồ Chí Minh Toàn tập, tập 4, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 196 - 197.

Năm mới, đồng bào ta sẽ phấn đấu cho một đời sống mới, ai cũng góp sức vào cuộc kháng chiến lâu dài, để làm cho nước ta được hoàn toàn tự do độc lập.

Năm mới đồng bào ta đoàn kết càng chặt, tranh đấu càng mạnh, sản xuất càng nhiều. Chúc đồng bào:

Trong năm Bính Tuất mới

Muôn việc đều tiến tới.

Kiến quốc chóng thành công,

Kháng chiến mau thắng lợi.

Trong dịp Tết này, đồng bào khắp nơi, từ các cụ già đến các em trẻ, đã gửi cho tôi nhiều thơ từ và quà bánh. Tiếc rằng tôi không thể trả lời từng người được. Vậy tôi xin trân trọng cảm ơn chung hết thảy đồng bào yêu mến.

Hỡi các chiến sĩ yêu quý!

Trong khi đồng bào ở hậu phương đốt hương trầm để thờ phụng Tổ tiên, thì các chiến sĩ ở tiền phương dùng súng đạn để giữ gìn Tổ quốc. Trong khi đồng bào ở hậu phương rót rượu mừng xuân, thì các chiến sĩ ở tiền phương tuốt gươm giết giặc. Các chiến sĩ hăng hái chống địch, để cho đồng bào được an toàn mừng xuân.

Trong mấy ngày Tết, đồng bào ở hậu phương ai cũng đoàn tụ sum vầy chung quanh những bình hoa, mâm bánh. Mà các chiến sĩ thì ăn gió nằm mưa, lạnh lùng ở chốn sa trường. Song, hình dung các bạn thì ấm áp trong lòng thân ái của mỗi một quốc dân.

Hiện nay, bọn thực dân Pháp ra sức tấn công, chúng nó mưu chiếm nước ta từ 16 độ trở vào Nam. Tình thế tuy nghiêm trọng, nhưng chắc các chiến sĩ quyết ra sức chống giữ để phá tan âm mưu của chúng, đồng thời Chính phủ và toàn quốc đồng bào quyết đem tất cả tinh thần, lực lượng để giúp các chiến sĩ. Chúng ta quyết không để cho bọn thực dân Pháp trở lại đè nén chúng ta.

Tôi thay mặt Chính phủ và toàn quốc đồng bào chúc các chiến sĩ năm mới mạnh khỏe và thắng lợi.

Nhờ có anh em Trung Hoa, mà miền Bắc nước ta tránh được họa binh đao, đồng bào ta được làm ăn yên ổn, do đó mà có thể giúp đỡ đồng bào miền Nam. Tinh thần thân thiện đó, chúng ta phải biết và phải nhớ luôn luôn.

Vậy nên nhân dịp Tết này, tôi kính thay mặt toàn quốc đồng bào mà chào mừng toàn thể anh em Trung Hoa ở đây và ở Trung Quốc, năm mới muôn sự tốt lành.

Chúng ta cùng hô to:

Năm mới Hoa - Việt thân thiện muôn năm!

Việt Nam kháng chiến thắng lợi!

Việt Nam độc lập muôn năm!

HỒ CHÍ MINH

Báo *Cứu quốc*, số 155, ngày 5-2-1946.

THƯ CHÚC TẾT VIỆT KIỀU Ở LÀO, XIÊM⁽¹⁾

Cùng kiều bào yêu quý ở Lào và ở Xiêm,

Các đồng bào tuy mình trú ở nơi đất khách quê người, nhưng lòng vẫn yêu mến cố hương Tổ quốc.

Còn Tổ quốc và Chính phủ cũng luôn luôn nhớ thương các đồng bào, như bố mẹ thương nhớ những người con đi vắng. Đó là nhân tâm thiên lý, đó là tình nghĩa một nhà như thế.

Ngày nay, tuy nhờ sự đoàn kết của toàn dân mà nước nhà đã tranh lại quyền độc lập, nhưng chúng ta hãy còn nhiều sự khó khăn, hãy còn phải hy sinh, phấn đấu, mới đi đến sự nghiệp độc lập hoàn toàn. Muốn đạt mục đích đó, chúng ta phải kiên quyết nữa, phải đoàn kết nữa.

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 4, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 161 - 162.

Đồng bào Việt Nam ở Lào,

Lào và Việt là hai nước anh em. Mối quan hệ giữa hai dân tộc rất là mật thiết. Đối với kiều bào ta làm ăn sinh sống ở đất nước Lào thì Lào lại như là một Tổ quốc thứ hai. Tục ngữ có câu: “Bán bà con xa, mua láng giềng gần” ý nghĩa là như thế.

Vậy nên sự đoàn kết chẳng những bao gồm đồng bào Việt, mà bao gồm cả đồng bào Việt với đồng bào Lào. Đoàn kết chặt thì lực lượng to. Lực lượng to thì quyết thắng lợi.

Bây giờ, hai dân tộc ta tuy còn phải khó nhọc, nhưng tương lai của chúng ta rất là vẻ vang. Đến ngày Việt - Lào được quyền hoàn toàn độc lập, anh em ta sẽ cùng hưởng phúc thái bình.

Tôi thay mặt Chính phủ và đồng bào trong nước, gửi lời chào thân ái cho toàn thể kiều bào, chúc các kiều bào gắng sức và thắng lợi.

Đồng bào Việt Nam ở Xiêm,

Trong những năm qua, ở bên nước láng giềng, đồng bào đã có những hoạt động cho công cuộc giải phóng nước nhà, tuy bị sống trong những hoàn cảnh khó khăn.

Nay nước nhà đã giành được chính quyền, đồng bào ở Xiêm cũng hăng hái ủng hộ nền độc lập và cuộc kháng chiến ở Nam Bộ. Năm 1946 tới đây sẽ là năm mà dân tộc ta phải chiến đấu quyết liệt để giành độc lập hoàn toàn.

Tôi mong rằng các đồng bào ở Xiêm trong năm mới sẽ góp vào công cuộc cứu quốc một cách nhiệt liệt cùng với toàn thể đồng bào trong nước và ở hải ngoại. Tôi chúc đồng bào ở Xiêm một năm đầy hạnh phúc và vượt được mọi khó khăn, góp phần một cách có hiệu quả vào việc giữ vững nền độc lập của Tổ quốc.

HỒ CHÍ MINH

Báo *Cứu quốc*, số 131, ngày 2-1-1946.

GỬI THANH NIÊN VÀ NHI ĐỒNG TOÀN QUỐC NHÂN DỊP TẾT SẮP ĐẾN⁽¹⁾

Hỡi thanh niên và nhi đồng yêu quý!

Một năm khởi đầu từ mùa xuân. Một đời khởi đầu từ tuổi trẻ. Tuổi trẻ là mùa xuân của xã hội.

Vậy qua năm mới, các cháu phải xung phong thực hành “đời sống mới”.

Đời sống mới là:

- Hăng hái, kiên quyết, không sợ khó, không sợ khổ.
- Phải siêng học, phải siêng làm, phải tiết kiệm.
- Việc nên làm (như ủng hộ kháng chiến, tăng gia sản xuất) thì ta không chờ ai nhắc nhở.
- Việc nên tránh (như tự tư tự lợi) thì ta không đợi ai ngăn ngừa.

Năm mới, chúng ta thực hành đời sống mới để trở nên những công dân mới, xứng đáng với nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa.

Việt Nam độc lập muôn năm!

Tháng 1 năm 1946

HỒ CHÍ MINH

Sách *Những lời kêu gọi của Hồ Chủ tịch*, Nxb. Sự thật, Hà Nội, 1958, tập 1, tr. 69.

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 4, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 194.

TẾT⁽¹⁾

Dân tộc ta là một dân tộc giàu lòng đồng tình và bác ái. Trong lúc này toàn quốc đồng bào từ giàu đến nghèo, từ già đến trẻ, ai cũng sửa soạn ăn Tết mừng Xuân.

Tôi kêu gọi đồng bào và các đoàn thể làm thế nào để chia sẻ cuộc vui Xuân mừng Tết với:

Những chiến sĩ oanh liệt ở trước mặt trận,

Những gia quyến các chiến sĩ,

Những đồng bào nghèo nàn,

Sao cho mọi người đều được hưởng các thú vui về Tết Xuân đầu tiên của nước Việt Nam độc lập.

HỒ CHÍ MINH

Báo *Cứu quốc*, số 147, ngày 21-1-1946.

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 4, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 186.

MỪNG BÁO QUỐC GIA⁽¹⁾

Tết này mới thật Tết dân ta,
Mấy chữ chào mừng báo Quốc gia⁽²⁾.
Độc lập đầy vơi ba cốc rượu,
Tự do vàng đỏ một rừng hoa.
Muôn nhà chào đón xuân dân chủ,
Cả nước vui chung phúc cộng hòa.
Ta chúc nhau rồi ta nhớ chúc,
Những người chiến sĩ ở phương xa.

Hà Nội - Tết Độc lập Bính Tuất, 1946

HỒ CHÍ MINH

Báo Nhân dân, số 9459, ngày 7-5-1980.

THƯ GỬI PHỤ NỮ VIỆT NAM NHÂN DỊP XUÂN BÍNH TUẤT (1946)⁽³⁾

Năm mới Bính Tuất
Phụ nữ đồng bào
Phải gắng làm sao
Gây “Đời sống mới”
Việc thành là bởi
Chúng ta siêng mần
Vậy nên chữ cần

1, 3 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 4, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 198, 199 - 200.

2 Nhân dịp Tết độc lập đầu tiên của nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa báo *Quốc gia* - Cơ quan ngôn luận của một nhóm nhân sĩ yêu nước xuất bản tại Hà Nội có đến xin thơ của Chủ tịch Hồ Chí Minh. Người đã tặng báo bài thơ này.

Ta thực hành trước
Lại phải kiệm ước
Bỏ thói xa hoa
Tiền của dư ra
Đem làm việc nghĩa
Thấy của bất nghĩa
Ta chớ tham thàn
Thế tức là liêm
Đã liêm thì khiết
Giữ mình làm việc
Quảng đại công bình
Vì nước quên mình
Thế tức là chính
Cần, kiệm, liêm, chính
Giữ được vẹn mười
Tức là những người
Sống “Đời sống mới”.

HỒ CHÍ MINH

Báo *Tiếng gọi phụ nữ*, số Xuân Bính Tuất, năm 1946.

XUÂN ĐÌNH HỢI 1947

Bác Hồ làm việc ở chiến khu Việt Bắc năm 1947. Ảnh: Tư liệu.

***“Cờ đỏ sao vàng tung bay trước gió,
Tiếng kèn kháng chiến vang dậy non sông.
Toàn dân kháng chiến, toàn diện kháng chiến,
Chí ta đã quyết, lòng ta đã đồng.
Tiến lên chiến sĩ! Tiến lên đồng bào!
Sức ta đã mạnh, người ta đã đông.
Trường kỳ kháng chiến, nhất định thắng lợi!
Thống nhất độc lập, nhất định thành công!”⁽¹⁾.***

HỒ CHÍ MINH

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 5, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 20.

Ngày 1-1-1947, Chủ tịch Hồ Chí Minh ra *Lời kêu gọi đầu năm mới*. Người thay mặt Chính phủ gửi tới toàn thể đồng bào và kiều bào ở nước ngoài, bộ đội, tự vệ và dân quân, thanh niên, phụ nữ và các cháu nhi đồng lời chúc mừng “*một năm mới đoàn kết, một năm mới kiên quyết kháng chiến, một năm mới thắng lợi*” và kêu gọi “*Năm mới chúng ta phải đem lực lượng mới, quyết tâm mới để giành lấy thắng lợi mới, để xây dựng một đời sống mới, một nước non mới*”⁽¹⁾.

Nhân dịp năm mới, Chủ tịch Hồ Chí Minh có *Thư gửi Chính phủ và nhân dân Pháp nhân dịp đầu năm mới* (ngày 1-1). Trong thư, Người thay mặt Chính phủ và nhân dân Việt Nam gửi lời chào năm mới tới nhân dân Pháp và giải thích: “*Mong quốc dân Pháp hiểu rằng chúng tôi không thù hằn gì dân tộc Pháp. Chúng tôi bắt buộc phải chiến đấu, chống bọn thực dân phản động đang mưu mô xẻ cắt Tổ quốc chúng tôi, đưa chúng tôi vào vòng nô lệ và gieo rắc sự chia rẽ giữa hai dân tộc Pháp và Việt. Nhưng chúng tôi không chiến đấu chống nước Pháp mới và quốc dân Pháp, chúng tôi lại còn muốn hợp tác thân ái*”⁽²⁾.

Biết tin ông M. Moute - Bộ trưởng Bộ Thuộc địa Pháp tới Hà Nội điều tra tình hình Đông Dương, Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi thư cho Moute: “*Tôi lấy làm vui mừng được biết ngài tới Hà Nội. Xin có lời chào mừng ngài, vì ngài vừa là bạn cũ, vừa là đại diện cho nước Pháp mới, vừa là sứ giả của hòa bình*”; Người nói rõ quan điểm của Chính phủ Việt Nam Dân chủ Cộng hòa về đàm phán hòa bình và “*chuyển đệ với ngài những đề nghị của chúng tôi về việc lập lại sự giao hảo giữa hai nước*”⁽³⁾.

1, 2, 3 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 5, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 1 - 2, 3, 11.

Ngày 8-1, Bác gửi tặng báo *Độc lập* bài thơ với những lời nhắn gửi:

*“Năm mới thế cho năm đã cũ.
Báo “Độc lập” của Đảng Dân chủ.
Kêu gọi toàn thể dân Việt Nam,
Đoàn kết và thắt chặt hàng ngũ,
Kiên quyết kháng chiến đến kỳ cùng,
Để giữ chủ quyền và lãnh thổ.
Chờ ngày độc lập đã thành công.
Tết ấy tha hồ bàn với cõ”⁽¹⁾.*

Nhiều gia đình làm cỗ cuối năm trong niềm tin năm mới xen lẫn lo âu, vì quân Pháp mở rộng tấn công chiếm đóng nhiều thành phố trong cả nước. Các chiến sĩ cảm tử chiến đấu bên công sự nhằm chặn đường tiến công của giặc Pháp, các cơ quan Trung ương Đảng và Chính phủ rút dần khỏi Hà Nội, lên căn cứ kháng chiến.

Ngày Ông Táo 23 tháng Chạp (14-1-1947), Bác cùng các đồng chí cận vệ bí mật rời thôn Xuyên Dương, xã Xuân Dương, huyện Thanh Oai, tỉnh Hà Đông (cũ) chuyển đến xã Cấn Kiệm, huyện Quốc Oai tỉnh Sơn Tây (nay thuộc Hà Nội), tiếp tục chặng đường trường kỳ kháng chiến.

Tối 30 Tết (21-1), Người họp Hội đồng Chính phủ ở phủ Quốc Oai. Trời mưa, đường trơn, ô tô vừa chạy được một quãng thì sa một bánh xuống ruộng. Anh em cùng đi phải vào xóm nhờ người khênh xe. Đến 21 giờ xe mới tới được địa điểm họp, Người vào dự ngay cuộc họp tất niên của Hội đồng Chính phủ. Phát biểu với Hội đồng, sau lời chúc mừng năm mới, Người nhấn mạnh ba công việc chính cần xúc tiến gấp là tổ chức tốt việc tản cư, di cư, động viên nhân dân và đẩy mạnh tăng gia sản xuất. Sau cuộc họp, đã 22 giờ 30 phút, Người lên xe đến Đài Tiếng nói Việt Nam đặt tại chùa Trầm⁽²⁾ ở Chương Mỹ, Hà Đông (nay thuộc Hà Nội). Mưa nặng hạt hơn, đường lầy lội, nhiều lúc

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 5, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 17.

2 Chùa Trầm có một hang đá sâu và rộng, tất cả các thiết bị máy móc của Đài Tiếng nói Việt Nam do đồng chí Trần Lâm làm Giám đốc, đã kịp sơ tán về đây.

xe không đi nổi phải xuống đẩy. Gần đến giờ giao thừa, xe mới tới nơi. Người vào ngay buồng máy đọc *Thư chúc Tết* gửi đồng bào và chiến sĩ cả nước, cuối thư, Bác đọc thơ:

*“Cờ đỏ sao vàng tung bay trước gió,
Tiếng kèn kháng chiến vang dậy non sông.
Toàn dân kháng chiến, toàn diện kháng chiến,
Chí ta đã quyết, lòng ta đã đồng.
Tiến lên chiến sĩ! Tiến lên đồng bào!
Sức ta đã mạnh, người ta đã đông.
Trường kỳ kháng chiến, nhất định thắng lợi!
Thống nhất độc lập, nhất định thành công!”⁽¹⁾.*

Lời thơ của Bác như lời hịch vang rền sông núi, làm nức lòng đồng bào chiến sĩ xông lên diệt giặc để kháng chiến mau thắng lợi.

Đọc xong *Thư chúc Tết*, Người thân mật nói chuyện với anh chị em cán bộ, nhân viên Đài Phát thanh. Lúc ấy, sư cụ chùa Trầm lên chào Bác, theo sau là chú tiểu thành kính đội mâm bánh chưng Tết. Nhà sư xúc động nói: “Đây là lòng thành kính dâng Chủ tịch, mong Người nhận cho”. Bác vui vẻ đón nhận và cảm ơn sư cụ, chúc nhà chùa sang năm mới luôn cầu Phật cho kháng chiến chóng thành công. Cùng chung vui quây quần với mọi người đến quá giao thừa Bác mới ra xe trở về.

Sáng mừng 1 Tết Đinh Hợi (22-1), Bác Hồ dậy sớm làm việc như thường lệ. Người phân công từng người trong cơ quan đi chúc Tết các nhà lân cận. Người viết mấy chữ Hán “Cung hỷ tân xuân” trên tờ giấy điều, kèm theo một quả cam, một quả quýt gửi sang chúc Tết và mừng tuổi gia đình cụ chủ nhà. 21 giờ hôm đó, các đồng chí Trường Chinh, Võ Nguyên Giáp, Trần Đăng Ninh đến chúc Tết Bác Hồ. Sau đó, Người cùng các vị họp ngay bên bếp lửa cho đến 1 giờ sáng hôm sau⁽²⁾.

Sáng mừng 2 Tết (23-1), Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi thư cho Giám mục Lê Hữu Từ tỏ ý mong muốn Giám mục lấy tư cách là cố vấn

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 5, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2009, tr. 17.

2 *Nhật ký Vũ Kỳ*, lưu tại Bảo tàng Hồ Chí Minh.

Chính phủ mà giải thích, kêu gọi đồng bào Công giáo hăng hái kháng chiến cứu quốc. Cuối thư, Người viết: “*Vì công việc còn bận, tôi chưa có thể gặp cụ để trực tiếp cảm ơn cụ, tôi xin phái người thân tín là ông Huỳnh [Vũ Đình Huỳnh] thay mặt tôi đến hỏi thăm và chúc cụ mạnh khỏe. Nhờ cụ cầu Đức Chúa ban phúc cho Tổ quốc và xin cụ nhận lời chào thân ái của tôi*”⁽¹⁾.

Ngày mừng 3 Tết (24-1), Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi *Thư chúc Tết đồng bào và chiến sĩ Nam Bộ*. Người biểu dương tinh thần hy sinh chiến đấu trong hơn một năm qua của đồng bào và chiến sĩ Nam Bộ vì thống nhất và độc lập của Tổ quốc. Sau khi vạch trần thái độ lật lọng của bọn thực dân phản động Pháp và khẳng định lời thề “Thà chết chứ không làm nô lệ” của toàn dân Việt Nam, Người giải thích một số luận điệu phản tuyên truyền của thực dân Pháp hòng chia rẽ đồng bào ta và nêu ba điểm trong chương trình nội chính của Chính phủ để đồng bào hiểu rõ.

Ngày 27-1 (mùng 6 Tết), Chủ tịch Hồ Chí Minh viết *Thư gửi các chiến sĩ cảm tử quân Thủ đô* thăm hỏi tình hình ăn Tết, khen ngợi tinh thần chiến đấu gan dạ của các chiến sĩ và dặn dò: “*Các em cảm tử để cho Tổ quốc quyết sinh*”⁽²⁾. *Các em là đại biểu cái tinh thần tự tôn tự lập của dân tộc ta mấy nghìn năm để lại, cái tinh thần quật cường đó đã kinh qua Hai Bà Trưng, Lý Thường Kiệt, Trần Hưng Đạo, Lê Lợi, Quang Trung, Phan Đình Phùng, Hoàng Hoa Thám, truyền lại cho các em. Nay các em gan góc tiếp tục cái tinh thần bất diệt đó, để truyền lại cho nòi giống Việt Nam muôn đời về sau*”⁽³⁾.

Một mùa xuân kháng chiến lại bắt đầu. Chính phủ rút lên Việt Bắc tổ chức kháng chiến. Bác Hồ vượt qua những vất vả, gian truân, cùng toàn quân và toàn dân đi vào kháng chiến toàn dân, toàn diện, trường kỳ.

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 5, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 37.

2 Có sách xuất bản sau như cuốn *Hồ Chủ tịch với các lực lượng vũ trang nhân dân*, Nxb. Quân đội nhân dân, Hà Nội, 1962, tr. 26 - 27 lại in là “*Các em là đội quyết tử. Các em quyết tử để cho Tổ quốc quyết sinh*” (B.T).

3 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 5, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 44.

LỜI KÊU GỌI ĐẦU NĂM MỚI (1947)⁽¹⁾

Hỡi toàn thể đồng bào Nam, Trung, Bắc!

Hôm nay mồng 1 tháng Giêng năm 1947, tôi thay mặt Chính phủ chúc toàn thể đồng bào, và kiều bào ở hải ngoại,

Chúc các bộ đội, tự vệ và dân quân,

Chúc các em thanh niên, phụ nữ và các cháu thiếu nhi, năm mới, một năm mới đoàn kết, một năm mới kiên quyết kháng chiến, một năm mới thắng lợi.

Đến năm nay, thực dân Pháp cướp nước ta đã 85 năm trường. Trong 85 năm sỉ nhục đó, đồng bào ta cha truyền con nối đã chịu biết bao nhiêu nỗi đắng cay.

Trong 85 năm đó, thực dân Pháp làm chết dân ta ít nhất cũng đến bảy, tám triệu người, chết vì chúng hãm đói, chết vì chúng khủng bố, chết vì chúng đem đi chiến trường. Năm ngoái chỉ ở Bắc Bộ và miền Bắc Trung Bộ đã hơn hai triệu đồng bào chết đói. Người bị chúng làm chết đã rồi, còn những người sống thì lăm than dưới ách nô lệ, thân ngựa mình trâu!

Từ năm nay trở đi, đồng bào ta, con cháu Hai Bà Trưng, con cháu Lý Thường Kiệt, Trần Hưng Đạo, Lê Lợi, Nguyễn Huệ, Nùng Trí Cao, có chịu để nước non Hồng Lạc cho thực dân Pháp giày xéo, có chịu để nòi giống Rồng Tiên cho thực dân Pháp giày đạp nữa không?

Không, quyết không!

Chúng ta đem lực lượng của 20 triệu đồng bào, chống lại mấy vạn thực dân Pháp. Chúng ta nhất định thắng lợi.

Dù ta cần phải hy sinh bốn triệu hay tám triệu người, mà nước ta được độc lập, dân ta được tự do, tổ tiên ta được vẻ vang, con cháu ta

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 5, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 1 - 2.

được hạnh phúc, cũng còn hơn chịu cúi đầu mà làm nô lệ cho thực dân Pháp muôn đời.

Hỡi toàn thể đồng bào!

Hỡi nam nữ chiến sĩ!

Tôi xin thay mặt toàn quốc gửi lời chào năm mới cho nhân dân Pháp, là bạn của nhân dân ta.

Hỡi toàn thể đồng bào, toàn thể chiến sĩ!

Năm mới chúng ta phải đem lực lượng mới, quyết tâm mới để giành lấy thắng lợi mới, để xây dựng một đời sống mới, một nước non mới.

Việt Nam độc lập, thống nhất muôn năm!

Kháng chiến thắng lợi muôn năm!

Ngày 1 tháng 1 năm 1947

Sách *Lời Hồ Chủ tịch*, Nha Thông tin Việt Nam, 1948, tập 1, tr. 13 - 14.

THƯ GỬI CHÍNH PHỦ VÀ NHÂN DÂN PHÁP NHÂN DỊP ĐẦU NĂM MỚI⁽¹⁾

Nhân danh Chính phủ và quốc dân Việt Nam và riêng tôi, tôi chúc Chính phủ và quốc dân Pháp, một năm mới tốt đẹp.

Mong quốc dân Pháp hiểu rằng chúng tôi không thù hằn gì dân tộc Pháp. Chúng tôi bắt buộc phải chiến đấu, chống bọn thực dân phản động đang mưu mô xẻ cắt Tổ quốc chúng tôi, đưa chúng tôi vào vòng nô lệ và gieo rắc sự chia rẽ giữa hai dân tộc Pháp và Việt. Nhưng chúng tôi không chiến đấu chống nước Pháp mới và quốc dân Pháp, chúng tôi lại còn muốn hợp tác thân ái.

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 5, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 3.

Ở Việt Nam cũng như ở Pháp, có rất nhiều người Pháp đàn ông và đàn bà yêu chuộng công lý và tự do. Những người đó hiểu và bênh vực những nguyện vọng của chúng tôi. Họ mới thật là những người bênh vực đứng đắn quyền lợi chân chính của nước Pháp và khối Liên hiệp Pháp. Tôi thành thực cảm tạ những người Pháp đó.

Tôi kêu gọi nhân dân Pháp để chấm dứt cuộc chiến tranh huynh đệ tương tàn và năm 1947 mang lại nền hòa bình và tình hữu ái giữa nước Pháp và nước Việt Nam.

Ngày 1 tháng 1 năm 1947

HỒ CHÍ MINH

Sách *Lời Hồ Chủ tịch*, Nha Thông tin Việt Nam, 1948, tập 1, tr. 15.

THƠ GỬI TẶNG BÁO ĐỘC LẬP NHÂN MÙA XUÂN KHÁNG CHIẾN ĐẦU TIÊN⁽¹⁾

Năm mới thế cho năm đã cũ.
Báo “*Độc lập*” của Đảng Dân chủ.
Kêu gọi toàn thể dân Việt Nam,
Đoàn kết và thắt chặt hàng ngũ,
Kiên quyết kháng chiến đến kỳ cùng,
Để giữ chủ quyền và lãnh thổ.
Chờ ngày độc lập đã thành công.
Tết ấy tha hồ bàn với cổ.

Ngày 8 tháng 1 năm 1947

Báo *Độc lập*, số 1024, ngày 27-11-1974.

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 5, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 17.

TẾT KHÁNG CHIẾN⁽¹⁾

Tết đã gần đến.

Theo tục lệ thường, thì đồng bào từ Nam chí Bắc, từ thành thị đến thôn quê, ai cũng sắm sửa ăn Tết.

Song Tết năm nay, phải là một Tết kháng chiến. Chiến sĩ ở tiền phương đang chịu đói chịu rét, xông pha bom đạn, đem xương máu để giữ gìn Tổ quốc, để bảo vệ cho đồng bào hậu phương được an toàn.

Đồng bào các chiến khu thì nhà tan cửa nát, lưu lạc, tản cư, ăn đói mặc rét, cực khổ điêu linh.

Trước tình trạng đó, đồng bào các nơi khác có nỡ lòng ăn Tết linh đình không?

Chắc là không!

Vậy tôi kêu gọi toàn thể đồng bào:

1. Phải hết sức tiết kiệm, để dành tiền bạc, cơm gạo, cho cuộc kháng chiến lâu dài.

2. Nhân dịp Tết kháng chiến, mọi người thi nhau đào hầm trú ẩn và làm những việc cần kíp, để phòng trước bọn địch tấn công.

3. Ra sức thi nhau tăng gia sản xuất.

4. Rủ nhau gửi đồ úy lạo cho chiến sĩ ở tiền phương, có gì gửi nấy, quà bánh và thư từ, để tỏ tình thân ái. Nhất là phụ nữ, thanh niên và thiếu nhi, nên phụ trách tổ chức việc này.

Chúng ta phải làm sao cho Tết này thật là một Tết kháng chiến.

Bao giờ kháng chiến thắng lợi, độc lập thành công, chúng ta sẽ cùng nhau ăn Tết linh đình.

Ngày 8 tháng 1 năm 1947

HỒ CHÍ MINH

Sách *Lời Hồ Chủ tịch*, Nha Thông tin Việt Nam, 1948, tập 1, tr. 24.

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 5, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 18 - 19.

CHÚC NĂM MỚI⁽¹⁾

Cờ đỏ sao vàng tung bay trước gió,
 Tiếng kèn kháng chiến vang dậy non sông.
 Toàn dân kháng chiến, toàn diện kháng chiến,
 Chí ta đã quyết, lòng ta đã đồng.
 Tiến lên chiến sĩ! Tiến lên đồng bào!
 Sức ta đã mạnh, người ta đã đông.
 Trường kỳ kháng chiến, nhất định thắng lợi!
 Thống nhất độc lập, nhất định thành công!

Năm Đinh Hợi (1947)

HỒ CHÍ MINH

Sách *Những lời kêu gọi của Hồ Chủ tịch*, Nxb. Sự thật, Hà Nội, 1958, tập 1, tr. 129.

LỜI KÊU GỌI NHÂN DỊP TẾT NGUYÊN ĐÁN⁽²⁾

Cùng toàn thể đồng bào Nam, Trung, Bắc

Cùng các chiến sĩ các mặt trận

Cùng các thương binh

Cùng kiều bào ở ngoại quốc

Cùng anh em Hoa kiều ở Việt Nam,

Nhân dịp ngày Nguyên đán âm lịch, tôi thay mặt Chính phủ chúc
 tất cả bà con anh em, năm mới tốt lành.

1, 2 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 5, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 20, 21 - 22.

Năm nay là năm kháng chiến. Toàn thể đồng bào đã chuẩn bị, từ nay phải chuẩn bị thêm, để tiến hành cuộc trường kỳ kháng chiến.

Chúng ta biết rằng: Thực dân Pháp sẽ đem hết lực lượng của chúng, để tổng tấn công ta. Chúng sẽ không phân biệt già trẻ gái trai, gặp là chúng giết hại. Chúng sẽ không phân biệt thành thị thôn quê, đến đâu chúng đốt phá cướp bóc đó. Hơn nữa, chúng sẽ dùng cách gièm pha chia rẽ, phao tin nhảm, tuyên truyền láo, để uy hiếp tinh thần dân ta. Chúng ta đã biết âm mưu của địch. Chúng ta phải sẵn cách đối phó của ta.

Về mặt vật chất, ngoài kế hoạch Chính phủ đã có sẵn sàng để đối phó quân địch, mỗi một nhà, mỗi một làng, phải làm ngay những việc sau đây:

- 1- Đào hầm trú ẩn để tránh nạn tàu bay.
- 2- Cửa cải và lương thực thì cất giấu cẩn thận, phòng địch đốt phá cướp bóc.
- 3- Phải có kế hoạch rõ rệt, khi cần thì tản cư có trật tự, không lộn xộn.
- 4- Phải có kế hoạch rõ ràng để tăng gia sản xuất, một mặt kháng chiến, một mặt làm ăn.

Về mặt tinh thần, thì cha bảo con, vợ bảo chồng, anh bảo em, phải nhớ đến giang sơn gấm vóc của Tổ quốc, phải nhớ đến lịch sử vẻ vang của tổ tiên, phải nghĩ đến vận mệnh tương lai của con cháu, thà chết thì chết, quyết không chịu làm nô lệ cho thực dân Pháp. Bất kỳ già trẻ gái trai, sĩ nông công thương, ai cũng tham gia công việc cứu quốc.

Viết sáng ngày 10-1-1947.

Tài liệu lưu tại Bảo tàng Cách mạng Việt Nam.

THƯ CHÚC TẾT ĐỒNG BÀO VÀ CHIẾN SĨ NAM BỘ⁽¹⁾

Nhân dịp Nguyên đán âm lịch, tôi thay mặt Chính phủ đặc biệt chúc đồng bào và chiến sĩ Nam Bộ năm mới.

Vì quyền thống nhất và độc lập của Tổ quốc, đồng bào và chiến sĩ đã hy sinh chiến đấu hơn một năm nay, mà từ nay vẫn kiên quyết hy sinh phấn đấu nữa. Sự trung thành dũng cảm đó sẽ đem Tổ quốc đến thắng lợi, và sẽ ghi những trang vẻ vang trong lịch sử nước nhà.

Vì yêu chuộng hòa bình, vì thật tâm muốn cộng tác với nhân dân Pháp, Chính phủ ta đã tìm hết cách dàn xếp với Pháp. Nhưng bọn thực dân phản động bội tín bất nhân, hòng dùng vũ lực để cướp nước ta một lần nữa. Chúng gây ra cuộc chiến tranh toàn quốc đã hơn một tháng nay.

Vì chủ quyền, vì Tổ quốc, toàn dân Việt Nam đã thể kiên quyết kháng chiến đến cùng, kháng chiến đến lúc lấy lại được thống nhất độc lập mới thôi. Chúng ta đã thể thà chết chứ không làm nô lệ.

Chúng ta đã phải trải qua những bước gay go cực khổ trong cuộc trường kỳ kháng chiến. Nhưng chúng ta chắc rằng thắng lợi cuối cùng sẽ về ta.

Nhân vì ở Nam Bộ còn có một số ít người bị thực dân Pháp tuyên truyền lừa gạt mà nghĩ lầm, cho nên nhân dịp này tôi muốn thêm mấy lời giải thích:

1. Bọn thực dân nói: Nếu ba kỳ thống nhất thì những người ái quốc sẽ khùng bố những người hiện nay sai lầm đi theo Pháp.

Tôi cả quyết cam đoan rằng Chính phủ và đồng bào ta sẽ hết sức khoan hồng đại độ. Chẳng những để cho những người đó cải quá tu tâm, quay về với Tổ quốc, mà lại sẵn sàng trọng dụng họ, nếu những

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 5, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 38 - 40.

người đó có tài nghệ. Một dân tộc đã tự cường, tự lập, dân chủ cộng hòa thì không làm những việc nhỏ nhen, báo thù báo oán.

2. Bọn thực dân nói: Nếu Việt Nam thống nhất thì người Nam sẽ bị người Bắc cai trị.

Đó là cái mưu của chúng hòng chia rẽ đồng bào ta. Ai cũng biết rằng: Trong nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, từ làng xã đến toàn quốc những người chức trách đều do dân cử ra. Dân tin cậy ai thì người ấy trúng cử và bốn phần những người trúng cử là làm đầy tớ công cộng cho dân chứ không phải làm quan phát tài. Như thế thì đồng bào Nam có lo gì là bị đồng bào Bắc cai trị.

3. Bọn thực dân lại nói: Chính phủ ta là Chính phủ Việt Minh. Đó lại là một câu nói nhảm. Trong Chính phủ có đủ những người các đảng phái, như Đảng Dân chủ, Đảng Xã hội, Đảng Quốc dân, Đồng minh hội, lại có những người không thuộc đảng phái nào. 5 vị Bộ trưởng và Thủ trưởng là những người quê quán ở Nam Bộ. Thế thì sao lại nói là Chính phủ Việt Minh?

4. Sau hết chương trình nội chính của Chính phủ và quân dân ta chỉ có ba điều mà thôi:

- a) Tăng gia sản xuất để làm cho dân ai cũng đủ mặc, đủ ăn.
- b) Mở mang giáo dục, để cho ai nấy cũng biết đọc biết viết.
- c) Thực hành dân chủ để làm cho dân ai cũng được hưởng quyền dân chủ tự do.

Chính sách ngoại giao của Chính phủ thì chỉ có một điều tức là thân thiện với tất cả các nước dân chủ trên thế giới để giữ gìn hòa bình.

Sự thật là rất giản đơn như thế, mong đồng bào hiểu rõ, chớ mắc lừa bọn thực dân.

Lời chào thân ái

Ngày 24 tháng 1 năm 1947

HỒ CHÍ MINH

Sách *Lời Hồ Chủ tịch*, Nha Thông tin Việt Nam, 1948, tập 1, tr. 34 - 35.

LỜI CẢM ƠN NHÂN DÂN VÀ NGOẠI KIỂU NHÂN DỊP TẾT⁽¹⁾

Toàn thể đồng bào,

Trong dịp Tết này, đồng bào tự mình tiết kiệm bớt ăn Tết mà ủy lạo các chiến sĩ rất hậu. Thưa từng tập, cam từng thúng, bánh từng xe. Có nơi các chiến sĩ ăn đến ngày rằm chưa hết bánh. Lòng tốt của đồng bào tỏ rằng, chúng ta quân dân nhất trí, nên dù gian khổ mấy, trường kỳ kháng chiến cũng nhất định thắng lợi.

Tôi thay mặt các chiến sĩ cảm ơn toàn thể đồng bào.

Bà con Hoa kiều và Ấn kiều,

Trong lúc gian nan khổ cực này mà bà con Hoa kiều và Ấn kiều rất hăng hái ủng hộ cuộc kháng chiến cứu quốc của dân Việt Nam. Nơi thì quyên tiền, nơi thì cho bánh, nơi thì tặng cờ cho chiến sĩ. Đủ thấy cảm tình của các dân tộc Á Đông ta càng ngày càng mật thiết.

Tôi thay mặt Chính phủ, bộ đội và nhân dân Việt Nam trân trọng cảm ơn các bạn.

Các cháu thanh niên, nhi đồng,

Bác nhận được rất nhiều thư các cháu khắp nơi gửi đến, chúc Tết Bác, Chính phủ và các chiến sĩ. Cháu nào cũng hứa rằng: năm nay sẽ siêng học, siêng làm, giúp việc kháng chiến, tăng gia sản xuất. Thế là tốt lắm. Bác rất vui lòng, Bác khuyên các cháu thêm một điều nữa là cháu nào cũng phải giúp việc bình dân học vụ, làm cho làng mình nhiều người biết chữ hơn nữa.

Chờ ngày kháng chiến thắng lợi, Bác cháu ta sẽ gặp nhau vui vẻ. Bác hôn các cháu.

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 5, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 55 - 56.

Các đoàn thể và cá nhân,

Tôi nhận được rất nhiều thư các bộ đội, các đoàn thể và các vị đồng bào yêu mến. Tiếc vì bận việc quá, không thể trả lời khắp. Vậy xin đồng bào nguyên lượng và nhận lời cảm ơn chung này.

Chào thân ái và quyết thắng

Ngày 9 tháng 2 năm 1947

HỒ CHÍ MINH

In trong sách *Lời Hồ Chủ tịch*, Nha Thông tin Việt Nam, 1948, tập 1, tr. 46 - 47.

XUÂN MẬU TÝ 1948

Bác Hồ ở chiến khu Việt Bắc năm 1948. Ảnh: Tư liệu.

***“Năm Hợi đã đi qua,
Năm Tý vừa bước tới.
Gửi lời chúc đồng bào,
Kháng chiến được thắng lợi;
Toàn dân đại đoàn kết,
Cả nước dốc một lòng;
Thống nhất chắc chắn được,
Độc lập quyết thành công”⁽¹⁾.***

HỒ CHÍ MINH

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 5, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 419.

Ngày đầu năm 1948, Chủ tịch Hồ Chí Minh ký Sắc lệnh ấn định các nguyên tắc căn bản của “Doanh nghiệp quốc gia”.

Ngày 15-1, Người chủ tọa Hội nghị Ban Chấp hành Trung ương Đảng (mở rộng) để đánh giá về những chuyển biến trong so sánh tương quan lực lượng giữa ta và địch, đề ra những nhiệm vụ về chính trị, quân sự, kinh tế nhằm đẩy mạnh cuộc kháng chiến. Đảng và Chính phủ chủ trương củng cố chính quyền dân chủ nhân dân từ trung ương đến cơ sở, tăng cường lực lượng vũ trang nhân dân, đẩy mạnh cuộc kháng chiến toàn dân, toàn diện. Ông Lê Văn Hiến ghi trong nhật ký: *“Buổi sáng, Cụ cặm cũi chế cà phê và cho mỗi người một cốc. Ấm bụng rồi, cùng với Cụ và các anh em đi đến địa điểm hội nghị. Trong một khoảng rừng khác, một ngôi nhà của đồng bào Mán, đã chật cả người. Ai nấy đều ra đón chào Cụ. Anh em gặp nhau sau những ngày vất vả vì cuộc tấn công của địch, vui mừng quá. Cụ bắt tay mọi người, rồi câu chuyện thân mật đậm đà kéo dài chung quanh Cụ trong lúc gió rừng hắt vào lạnh thấu xương”*⁽¹⁾.

Ngày hôm đó, Bác viết thư gửi ông Đinh Công Phủ - một lang đạo người Mường vùng Mai Đà (Mai Sơn, Đà Bắc, Hòa Bình); và gửi biếu ông Phủ một chiếc áo trấn thủ với lý do *“Áo này là của đồng bào Quảng Oai, tỉnh Sơn Tây biếu tôi. Cụ mặc ấm, cũng như tôi mặc ấm”*⁽²⁾.

Sau cuộc họp Ban Chấp hành Trung ương mở rộng, Bác gửi thư cho Ty Giáo dục, các hiệu trưởng, giáo viên và học sinh Khu X. Người khen ngợi những thành tích ngành giáo dục đã đạt được, biểu dương cán bộ, giáo viên và học sinh trong khu đã *“có nhiều sáng*

1 Lê Văn Hiến (1995), *Nhật ký của một Bộ trưởng*, Nxb. Đà Nẵng, tập 1, tr. 255.

2 Tài liệu lưu trữ của Cục Lưu trữ Trung ương Đảng; Bút tích bức thư (Bản chụp lưu tại Bảo tàng Hồ Chí Minh); Lê Văn Hiến: *Nhật ký của một Bộ trưởng*, Nxb. Đà Nẵng, tập 1, tr. 255.

kiến tham gia công cuộc kháng chiến”, “đã áp dụng Học với Hành, đã thực hiện kháng chiến bằng văn hóa, văn hóa của kháng chiến”, và cảm ơn nhân dân địa phương “mặc dầu những sự khó khăn thiếu thốn trong lúc này, đồng bào đã ra sức ủng hộ giáo dục, ủng hộ kháng chiến”. Người mong Khu X trở thành “một khu kiểu mẫu về mặt giáo dục cũng như về mặt kháng chiến”⁽¹⁾.

Ngày 4-2-1948, Bác có thư gửi ông Đặng Phúc Thông, Thứ trưởng Bộ Giao thông Công chính, nhưng là những câu thơ thật cảm động: “Tết nhất năm nay hoãn thật xôi/ Tết sau, thắng lợi sẽ đến bồi/ Áo bạn biếu tôi, tôi biếu chú/ Chú mang cho ấm cũng như tôi”⁽²⁾.

Ngày 7-2-1948 (28 Tết), Bác mời đại biểu Ban Thường trực Quốc hội, Hội đồng Chính phủ, Thường vụ Trung ương Đảng, Bộ Tổng Chỉ huy... dự bữa cơm liên hoan tất niên và đón mừng năm mới. Người kể chuyện về thời hoạt động ở Trung Quốc, ở châu Âu, những lần bị giam và những kỷ niệm ngày Tết ở nơi đất khách quê người,... Khi bàn đến chuyện kháng chiến, Người nói: “Trường kỳ kháng chiến thì phải trường kỳ động viên. Động viên tinh thần, động viên vật chất, động viên sức người, sức của để thực hiện toàn dân kháng chiến, toàn diện kháng chiến, vừa kháng chiến vừa kiến quốc, làm cho thế và lực của ta mau chuyển biến”⁽³⁾.

Năm ấy, lán ở của Bác được dựng bên gốc cây thắm lôôm (một loại cây bản địa) thuộc thôn Tấu Lìn, xã Hùng Lợi, huyện Yên Sơn, tỉnh Tuyên Quang. Tại căn lán đơn sơ này, Bác viết bài thơ chúc Tết đầu tiên ở chiến khu Việt Bắc. Lời thơ mộc mạc, chân thành, Bác gửi đến đồng bào và chiến sĩ cả nước tình cảm nồng nàn của vị Chủ tịch nước nhân dịp Tết đến Xuân về:

“Năm Hợi đã đi qua,

Năm Tý vừa bước tới.

1, 2 Hồ Chí Minh Toàn tập, tập 5, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 458, 459.

3 Lê Văn Hiến, Nhật ký của một Bộ trưởng, tập 1, Nxb. Đà Nẵng, 1995, tr. 270.

*Gửi lời chúc đồng bào,
Kháng chiến được thắng lợi;
Toàn dân đại đoàn kết,
Cả nước dốc một lòng;
Thống nhất chắc chắn được,
Độc lập quyết thành công⁽¹⁾.*

Người nhắc nhở về tinh thần đại đoàn kết dân tộc; muốn kháng chiến thắng lợi thì *toàn dân phải đoàn kết, phải đại đoàn kết, cả nước phải dốc một lòng*.

Những ngày tết ở ATK (An toàn khu), hòa chung trong không khí mừng chiến thắng, Bác cho tổ chức mừng Tết, đón xuân cùng đồng bào. Chung quanh Bác trong những ngày Tết có các đồng chí Trường Chinh, Nguyễn Lương Bằng, Hoàng Quốc Việt, Lê Văn Lương, Lê Văn Hiến, Trần Duy Hưng, Phan Mỹ, Trần Công Trường, Lê Giản. Buổi sáng Bác cùng anh em đi chúc Tết đồng bào, chiều và tối thì ở nhà kể chuyện, làm thơ, hát hò vui xuân. Mỗi đêm Bác chỉ định hai đồng chí ngủ cùng phòng với Bác cho vui. Bác thường kể chuyện rất hay nhưng anh em bảo nhau đêm không được nói chuyện để Bác ngủ sớm giữ sức khỏe cho Bác. Có đêm anh em ngáy to làm Bác không ngủ được, phải dậy sớm đốt lửa sưởi ấm. Biết được điều này, anh em rất ái ngại và thấy thương Bác nhiều hơn⁽²⁾.

Rằm tháng Giêng năm ấy, Bác viết thư khen ngợi toàn thể bộ đội Khu II và Khu III về thành tích đã xóa nạn mù chữ. Trong thư, Người nêu rõ: *“Đốt nát cũng là kẻ địch. Địch đốt nát giúp cho địch ngoại xâm. Địch đốt nát tấn công ta về tinh thần, cũng như địch thực dân tấn công ta bằng vũ lực. Địch thực dân dựa vào địch đốt nát để thi hành chiến lược ngu dân. Địch đốt nát dựa vào địch thực dân để đưa dân ta vào nơi mù quáng”*⁽³⁾.

1, 3 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 5, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 419, 469.

2 Theo lời kể của Lê Giản, trích từ sách *Học tập tấm gương đạo đức Bác Hồ*, Nxb. Thanh niên, Hà Nội, 2006.

Buổi tối, Người dự hội nghị của Trung ương Đảng bàn về quân sự trong kháng chiến. Sau cuộc họp, Người cùng các đồng chí xuôi thuyền về căn cứ. Nhân khi trăng sáng cảnh đẹp, Người làm bài thơ chữ Hán *Nguyên tiêu*. Về sau đồng chí Xuân Thủy dịch:

*“Rằm xuân lồng lộng trăng soi,
Sông xuân nước lẫn màu trời thêm xuân.
Giữa dòng bàn bạc việc quân,
Khuya về bát ngát trăng ngân đầy thuyền”⁽¹⁾.*

Con người Bác là cả một hồn thơ. Bác không chỉ rung động trước vẻ đẹp của mùa xuân, mà cái không khí tươi vui của mùa xuân còn đi vào trong thơ Bác như một nguồn cảm hứng mạnh mẽ để Người bày tỏ cái cảm quan vũ trụ và nhân sinh của mình trong cuộc sống cũng như trong xu thế vận động, phát triển của lịch sử, của cách mạng.

Cuộc kháng chiến còn trường kỳ, gian khổ. Nhưng mùa xuân kháng chiến có Bác đang cùng quân dân đoàn kết một lòng, nhất định sẽ mau đi đến thành công. Năm ấy cả nước lại thu nhiều thắng lợi trong công cuộc kháng chiến và kiến quốc.

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 5, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 467.

THƠ CHÚC TẾT MẬU TÝ⁽¹⁾

*“Năm Hợi đã đi qua,
Năm Tý vừa bước tới.
Gửi lời chúc đồng bào,
Kháng chiến được thắng lợi;
Toàn dân đại đoàn kết,
Cả nước dốc một lòng;
Thống nhất chắc chắn được,
Độc lập quyết thành công”.*

Xuân Mậu Tý, 1948

HỒ CHÍ MINH

In trong sách *Hồ Chí Minh, Thơ*, Nxb. Văn học, Hà Nội, 1970, tr. 56.

THƯ GỬI ÔNG ĐẶNG PHÚC THÔNG^{(2), (3)}

*Chú Thông,
Tết nhất năm nay hoãn thật xôi,
Tết sau, thắng lợi sẽ đến bồi.
Áo bạn biểu tôi, tôi biểu chú,
Chú mang cho ấm, cũng như tôi.*

Ngày 4 tháng 2 năm 1948

HỒ CHÍ MINH

Bản chụp bút tích bức thư lưu tại Bảo tàng Hồ Chí Minh.

1, 3 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 5, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 419, 459.

2 Ông Đặng Phúc Thông lúc này là Thứ trưởng Bộ Giao thông - Công chính (BT).

THƯ GỬI BÁO *BẠN CHIẾN ĐẤU*⁽¹⁾

Các bạn thân mến,

Rất cảm ơn các bạn về những số báo của *Bạn chiến đấu*. Đây là một vài ý kiến nhỏ đề nghị với các bạn: tờ báo này dành cho những người lính lê dương, những chàng trai vui tính, dễ cáu kỉnh, dễ cảm xúc chứ không phải là những người làm chính trị sâu sắc.

Bởi vậy, cần có những bức tranh, những bức vẽ khôi hài, những gì làm cho họ vui cười, những tin tức ngắn về nước Đức và nước Pháp - đặc biệt là những tin tức có liên quan đến đời sống của nhân dân (như không đủ lương thực tiếp tế, đình công, sự phiền nhiễu của các cơ quan cai trị...).

Nói tóm lại, cần làm cho họ cảm động, thoải mái, làm cho họ cười và khóc để lôi cuốn họ về phía chúng ta.

Không nên viết những bài dài.

Không nên viết những vấn đề chính trị lớn đương thời.

Các bạn nghĩ thế nào?

Chúc mừng năm mới

Ngày 10 tháng 2 năm 1948

HỒ CHÍ MINH

Báo *Quân đội nhân dân*, số 5769, ngày 19-5-1977.

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 5, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 465 - 466.
(*Bạn chiến đấu*: Tờ báo của ta xuất bản bằng tiếng Đức nhằm tuyên truyền lính lê dương người Đức và người Áo trong đội quân viễn chinh Pháp xâm lược Việt Nam. Cơ quan báo *Bạn chiến đấu* đóng ở Việt Bắc. Chủ tịch Hồ Chí Minh đánh máy bức thư này bằng tiếng Pháp, dòng chữ “Chúc mừng năm mới” ở cuối thư Người viết bằng tiếng Đức, bức thư được Éccuyn Bótse (công dân nước Cộng hòa Dân chủ Đức cũ) nguyên là sĩ quan trong Quân đội nhân dân Việt Nam lưu giữ (theo báo *Quân đội nhân dân*, số 5769, ngày 19-5-1977) (BT)).

THƯ NÓI VỀ CÔNG TÁC TRẦN QUỐC TOẢN⁽¹⁾

Gửi các cháu nhi đồng trai và gái,

Bác gửi lời thân ái chúc các cháu năm mới.

Năm ngoái, các cháu gửi thư cho Bác rất nhiều. Tiếc vì bận việc quá Bác không thể trả lời hết được khắp. Nhưng Bác nhớ các cháu luôn luôn, và biết rằng các cháu đều yêu nước, siêng học, siêng làm, giữ kỷ luật, thì Bác rất vui lòng.

Qua năm mới, Bác đề nghị các cháu làm một việc là: các cháu tổ chức những đội Trần Quốc Toản.

Trần Quốc Toản là ai? Tổ chức thế nào, và để làm gì?

1- Cách đây chừng 700 năm, quân Mông Cổ đánh chiếm gần nửa châu Âu, chiếm gần hết châu Á, và lấy cả nước Trung Hoa. Lúc đó quân Mông Cổ đem 30 vạn lính đến đánh nước ta.

Do ông Trần Hưng Đạo cầm đầu, tổ tiên ta trường kỳ kháng chiến trải qua 4, 5 năm đánh tan quân Mông Cổ, nước ta lại được độc lập.

Trần Quốc Toản là cháu ông Trần Hưng Đạo, lúc đó mới 15, 16 tuổi, cũng đi đánh giặc và lập được nhiều chiến công.

2- Bác không phải mong các cháu tổ chức những đội Trần Quốc Toản để đi đánh giặc và lập được nhiều chiến công, nhưng mà cốt để tham gia kháng chiến bằng cách giúp đỡ đồng bào.

3- Từ 5 đến 10 cháu tổ chức thành một đội, giúp nhau học hành. Khi học rảnh, mỗi tuần mấy lần cả đội đem nhau đi giúp đồng bào.

Trước thì giúp các nhà chiến sĩ, nhà thương binh, lần lượt giúp những nhà ít người. Sức các cháu làm được việc gì thì giúp việc ấy. Thí dụ: quét nhà, gánh nước, lấy củi, xay lúa, giữ em, dạy chữ quốc ngữ, v.v..

1 Hồ Chí Minh Toàn tập, tập 5, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 477 - 478.

Đội này thi đua với đội khác. Mỗi tháng một lần, các đội báo cáo cho Bác biết. Đội nào giỏi hơn, Bác sẽ gửi giấy khen. Đó là ý kiến của Bác. Nếu cháu nào có nhiều sáng kiến, tìm ra nhiều cách giúp đỡ càng tốt.

Các cháu nên hiểu rằng: giúp đỡ đồng bào tức là tham gia kháng chiến. Và do đó, các cháu sẽ luyện tập cái tinh thần siêng năng và bác ái để sau thành người công dân tốt của nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, Độc lập, Tự do, Hạnh phúc.

Bác hôn các cháu.

Tháng 2 năm 1948

HỒ CHÍ MINH

Sách *Những lời kêu gọi của Hồ Chủ tịch*, Nxb. Sự thật, Hà Nội, 1958, tập 1, tr. 237 - 238.

XUÂN KỶ SỬU 1949

*Chủ tịch Hồ Chí Minh với đoàn đại biểu Nam Bộ
tại Việt Bắc, năm 1949. Ảnh: Tư liệu.*

***“Kháng chiến lại thêm một năm mới,
Thi đua ái quốc thêm tiến tới.
Động viên lực lượng và tinh thần.
Kháng chiến càng thêm mau thắng lợi.
Người người thi đua.
Ngành ngành thi đua.
Ngày ngày thi đua.
Ta nhất định thắng.
Địch nhất định thua”⁽¹⁾.***

HỒ CHÍ MINH

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 6, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 23.

Ngày 1-1-1949 báo *Cứu quốc* số 1133 đăng *Thư chúc mừng năm mới* của Bác Hồ gửi toàn thể đồng bào và chiến sĩ cả nước. Trong hoàn cảnh toàn dân và toàn quân đang kháng chiến, kiến quốc, Bác kêu gọi:

“Sang năm mới,

Các chiến sĩ sẽ thi đua xung phong giết nhiều giặc, cướp nhiều súng, lập nhiều công.

Đồng bào sẽ xung phong thi đua tăng gia sản xuất về mọi nghề, mọi ngành, diệt giặc đói, diệt giặc dốt.

Các cụ phụ lão xung phong đốc thúc con cháu thi đua.

Các cán bộ thi đua thực hành cần, kiệm, liêm, chính.

Các cháu thanh niên và nhi đồng xung phong thi đua học và hành.

Sang năm mới, chúng ta mọi người đều ra sức thi đua với tinh thần mới, lực lượng mới để đưa kháng chiến và kiến quốc đến nhiều thắng lợi mới và thành công mới”⁽¹⁾.

Đầu năm, Bác Hồ viết bài *Đảng ta* (tặng các đồng chí chi bộ) ký tên Trần Thắng Lợi, đăng trên tập san *Sinh hoạt nội bộ*, số 13, tháng 1-1949. Người viết: “Năm nay, Đảng ta mới 19 tuổi... Chúng ta có nhiều thành công, nhưng chúng ta cũng còn nhiều khuyết điểm. Mỗi đồng chí ta cần phải mạnh dạn và thành thật kiểm điểm mình, kiểm điểm đồng chí mình.

- Đã bỏ hết bệnh chủ quan, hẹp hòi chưa?

- Đã bỏ hết tư ý tiểu khí chưa?

- Đã luôn cố gắng học tập, luôn luôn cầu tiến bộ chưa?

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 6, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 1.

- Đã thực hiện đoàn kết 100% chưa?

- Đã thật cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư chưa?

- Đã thật là người kiểu mẫu trong phong trào thi đua ái quốc chưa?
Nếu chưa thì phải làm cho kỳ được.

Sứ mệnh của Đảng ta rất to. Công việc Đảng ta rất nhiều. Đảng đòi hỏi chúng ta phải làm tròn nhiệm vụ của đảng viên...”⁽¹⁾

Ngày 18-1-1949, Bác Hồ đến dự và nói chuyện trong buổi bế mạc Hội nghị cán bộ của Đảng lần thứ 6. Người nêu 5 nhiệm vụ của cách mạng Việt Nam trong công cuộc kháng chiến và nhắc nhở cán bộ, đảng viên: *“Quần chúng chỉ quý mến những người có tư cách, đạo đức. Muốn hướng dẫn nhân dân, mình phải làm mực thước cho người ta bắt chước... Hô hào dân tiết kiệm, mình phải tiết kiệm trước đã. Đồng chí ta phải học lấy bốn đức cách mạng: cần, kiệm, liêm, chính...”⁽²⁾*

Ngày mừng 1 Tết Kỷ Sửu (29-1-1949), trong không khí tươi vui của đất trời, sự rạo rực của lòng người hòa với những tin vui thắng trận từ khắp nơi báo về, từ Việt Bắc - Thủ đô kháng chiến, Đài Tiếng nói Việt Nam truyền đi bài *Thơ chúc Tết* của Bác Hồ:

*“Kháng chiến lại thêm một năm mới,
Thi đua ái quốc thêm tiến tới.
Động viên lực lượng và tinh thần.
Kháng chiến càng thêm mau thắng lợi.
Người người thi đua.
Ngành ngành thi đua.
Ngày ngày thi đua.
Ta nhất định thắng.
Địch nhất định thua”⁽³⁾.*

1, 2, 3 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 6, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 5 - 6, 16, 23.

Trong hoàn cảnh đất nước có chiến tranh, cả khi xuân về Tết đến, Bác nói đến thi đua ái quốc vì đó là động lực mạnh mẽ để *“Động viên lực lượng và tinh thần”* làm cho cuộc *“Kháng chiến càng thêm mau thắng lợi”*. Người đã nêu lên một nguyên lý có tính quy luật, khách quan và hiển nhiên, một cặp phạm trù: Nhân - Quả trong cuộc kháng chiến chống xâm lăng. Rõ ràng, *“Người người thi đua/ Ngành ngành thi đua/ Ngày ngày thi đua”* sẽ tạo nên sức mạnh vô địch, là nguyên nhân để tạo nên hệ quả tất yếu: *“Ta nhất định thắng/ Địch nhất định thua”*.

Lời chúc Tết của Bác như mưa nhuần thấm sâu, đến với từng nhà, từng người tạo nên sức mạnh. Hai tiếng *“Thi đua”* dưới ngòi bút của Bác, qua giọng nói của Bác đi vào lòng người như một chất men say. Với Bác, hai tiếng *“thi đua”* như đã hòa vào máu, đã nở thành hoa. Bài thơ như đã cụ thể hóa nhiệm vụ chiến lược của cách mạng Việt Nam. Từ đó, không khí thi đua yêu nước nở rộ trong cả nước hết sức khẩn trương và sâu rộng. Cán bộ, đảng viên và bộ đội đang bước vào đợt chỉnh huấn và chỉnh quân với quyết tâm cao *“đã đánh là thắng”*.

Đầu Xuân năm ấy, Bác còn có *Thư chúc Tết đồng bào trong vùng bị tạm chiếm*, bày tỏ lòng thương xót đồng bào còn phải chịu *“sự lạnh lùng, nhục nhã, cơ cực dưới gót sắt lũ quỷ thực dân tàn bạo”*. Người khuyên *“đồng bào đoàn kết chặt chẽ, giữ vững tinh thần, giúp đỡ chiến sĩ ta, sẵn sàng để diệt địch. Bất kỳ già trẻ gái trai, mỗi người Việt Nam ở trong vùng tạm bị địch chiếm phải là người đào mìn chôn quân địch. Sự giải phóng của đồng bào, một phần do Chính phủ ta phụ trách, mà một phần cũng ở trong tay đồng bào”*⁽¹⁾.

Bác cũng gửi *Thư chúc Tết các cháu nhi đồng toàn quốc*, căn dặn: *“Các cháu đã xứng đáng là dòng dõi Phù Đổng Thiên Vương, Trần Quốc Toản. Thật xứng đáng là nhi đồng nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa”*⁽²⁾.

Từ mùa xuân ấy quân dân Việt Nam trên các mặt trận lại bắt đầu những chiến dịch mới, ra sức thi đua yêu nước, giành nhiều thắng lợi, thúc đẩy nhanh hơn cuộc kháng chiến toàn dân toàn diện trường kỳ.

1, 2 Hồ Chí Minh Toàn tập, tập 6, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 27 - 28, 29.

THƯ CHÚC MỪNG NĂM MỚI⁽¹⁾

Cùng toàn thể đồng bào,

Cùng toàn thể chiến sĩ,

Tôi vui mừng thay mặt Chính phủ chúc đồng bào và chiến sĩ năm mới dương lịch.

Sang năm mới, chúng ta sẽ làm những gì, sẽ được những gì?

Sang năm mới,

Các chiến sĩ sẽ thi đua xung phong giết nhiều giặc, cướp nhiều súng, lập nhiều công.

Đồng bào sẽ xung phong thi đua tăng gia sản xuất về mọi nghề, mọi ngành, diệt giặc đói, diệt giặc dốt.

Các cụ phụ lão xung phong đốc thúc con cháu thi đua.

Các cán bộ thi đua thực hành cần, kiệm, liêm, chính.

Các cháu thanh niên và nhi đồng xung phong thi đua học và hành.

Sang năm mới, chúng ta mọi người đều ra sức thi đua với tinh thần mới, lực lượng mới để đưa kháng chiến và kiến quốc đến nhiều thắng lợi mới và thành công mới.

Ngày 1 tháng 1 năm 1949

HỒ CHÍ MINH

Báo *Cứu quốc*, số 1133, ngày 1-1-1949.

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 6, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 1.

THƠ CHÚC TẾT⁽¹⁾

Kháng chiến lại thêm một năm mới,
 Thi đua ái quốc thêm tiến tới.
 Động viên lực lượng và tinh thần.
 Kháng chiến càng thêm mau thắng lợi.
 Người người thi đua.
 Ngành ngành thi đua.
 Ngày ngày thi đua.
 Ta nhất định thắng.
 Địch nhất định thua.

Xuân Kỷ Sửu - 1949

HỒ CHÍ MINH

Báo *Sự thật*, số 106 - 107, Xuân Kỷ Sửu.

THƯ CHÚC TẾT ĐỒNG BÀO TRONG VÙNG TẠM BỊ ĐỊCH CHIẾM⁽²⁾

Đồng bào yêu quý,

Nhân dịp Nguyên đán năm Kỷ Sửu, tôi nhân danh Chính phủ, quân đội và đồng bào toàn quốc, gửi lời thân ái chúc các đồng bào năm mới.

Trong ngày trời xuân tươi ấm, Tết nhất vui vẻ, đại gia đình Việt Nam ở vùng tự do sum họp vui vầy, để tưởng nhớ đến tổ tiên và hân hoan cùng con cháu, tôi ngậm ngùi nghĩ đến đồng bào.

1, 2 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 6, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 23, 27 - 28.

Cũng ngày tốt lành, trời Nam đất Việt, mà các đồng bào phải riêng chịu sự lạnh lùng, nhục nhã, cơ cực, tức buồn dưới gót sắt lũ quỷ thực dân tàn bạo.

Mắt tôi như trông thấy các cụ tuổi cao tóc bạc đang đau xót, tức giận trước một cảnh tượng điêu tàn.

Mắt tôi như trông thấy những gia đình túng thiếu khổ sở, đã vất vả về vật chất, càng cay đắng về tinh thần.

Mắt tôi như trông thấy các cháu nam nữ thanh niên đau xót, hoặc bị truy lạc, hoặc bị giày vò, đang ngóng đợi ngày mai tươi sáng.

Mắt tôi như trông thấy các cháu nhi đồng, đang run rẩy bồi hồi như những đàn chim con bị mưa sa gió bão.

Tôi rất đau lòng thương xót đồng bào tạm lâm vào hoàn cảnh ấy, vì lũ thực dân hung ác, nhưng một phần cũng vì tôi, người phụ trách số phận đồng bào, chưa lập tức xua đuổi được loài thú dữ và cứu vớt ngay đồng bào ra khỏi địa ngục thực dân.

Nhân dịp năm mới, tôi trịnh trọng hứa với đồng bào rằng:

Chính phủ và quân đội ta kiên quyết kháng chiến đến cùng, để tranh lại thống nhất và độc lập cho Tổ quốc, để mau mau giải phóng đồng bào ra khỏi cảnh lầm than. Đồng thời, tôi thiết tha khuyên đồng bào đoàn kết chặt chẽ, giữ vững tinh thần, giúp đỡ chiến sĩ ta, sẵn sàng để diệt địch. Bất kỳ già trẻ gái trai, mỗi người Việt Nam ở trong vùng tạm bị địch chiếm phải là người đào mố chôn quân địch. Sự giải phóng của đồng bào, một phần do Chính phủ ta phụ trách, mà một phần cũng ở trong tay đồng bào. Mà ngày giải phóng ấy sẽ không xa.

Đối với những kẻ cố ý hại dân, cam tâm phản quốc, phép nước sẽ không khoan hồng, quốc dân sẽ không tha thứ. Còn những người vì một có gì mà đi lầm đường, như đi lính hoặc làm công cho giặc chẳng hạn, tôi thiết tha kêu gọi những người này mau mau quay về với Tổ quốc. Chính phủ sẽ luôn luôn rộng lượng với những ai biết cải tà quy chính, trọng thưởng những ai biết đái tội lập công.

Đồng bào yêu quý,

Năm mới, tôi chúc đồng bào mạnh khỏe, cố gắng và sẵn sàng để đón tiếp ngày giải phóng vẻ vang.

Còn với các cháu thanh niên và nhi đồng, Bác không có quà Tết gì, chỉ gửi các cháu nhiều cái hôn âu yếm.

Chào thân ái và quyết thắng
Chủ tịch nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa
HỒ CHÍ MINH

Báo *Cứu quốc*, chi nhánh số 6, ngày 2-2-1949.

THƯ CHÚC TẾT CÁC CHÁU NHI ĐỒNG TOÀN QUỐC⁽¹⁾

Các cháu yêu quý,

Tết này là Tết kháng chiến thứ ba của các cháu. Tết kháng chiến thứ tư của các cháu miền Nam.

Các cháu đã lớn thêm ba, bốn tuổi. Trong những năm vừa qua, các cháu khổ sở, nhưng các cháu tiến bộ nhiều.

Có những cháu đã oanh liệt hy sinh cho Tổ quốc. Nước Pháp chỉ có hai em Bara và Viala hy sinh cho Cách mạng 1789. Nước ta có hàng trăm em oanh liệt như Bara và Viala.

Có những cháu đã lập chiến công, đã được thưởng Huân chương.

Có hàng nghìn cháu giúp việc rất hăng hái cho các bộ đội và các cơ quan.

Toàn thể các cháu đều sốt sắng tham gia *Thi đua ái quốc*. 95 phần trăm các cháu từ bảy, tám tuổi trở lên đều biết đọc biết viết.

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 6, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 29 - 30.

Các cháu đã xứng đáng là dòng dõi Phù Đổng Thiên Vương, Trần Quốc Toản. Thật xứng đáng là nhi đồng nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa. Bác rất bằng lòng các cháu.

Tết này, có lẽ các cháu không có bánh chưng con, áo mới, và pháo. Nhưng các cháu vẫn vui. Vui vì các cháu tiết kiệm bánh con, áo đẹp để giúp các chiến sĩ. Còn thể cho pháo, thì các cháu nghe những tiếng súng bộ đội ta đang bắn giặc ở tiền phương. Vui vì các cháu biết năm nay kháng chiến gần đến thắng lợi.

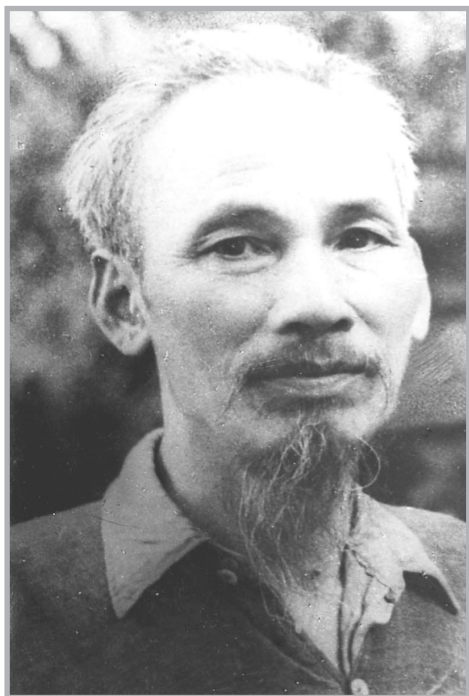
Năm mới, Bác chúc các cháu vui vẻ, mạnh khỏe, và tiến bộ nhiều hơn năm ngoái.

Bác không có quà Tết biếu các cháu, Bác chỉ gửi các cháu nhiều cái hôn.

BÁC HỒ

Báo *Cứu Quốc*, số 1156, ngày 2-2-1949.

XUÂN CANH DẦN 1950

Bác Hồ trên chiến khu Việt Bắc năm 1950.

Ảnh: Kim Côn.

***“Kính chúc đồng bào năm mới,
Mọi người càng thêm phấn khởi,
Toàn dân xung phong thi đua,
Đẩy mạnh cuộc chuẩn bị tới,
Chuyển mau sang tổng phản công,
Kháng chiến nhất định thắng lợi”⁽¹⁾.***

HỒ CHÍ MINH

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 6, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 318.

Ngày 1-1-1950, Chủ tịch Hồ Chí Minh chỉ thị cho ông Lâm Cẩm Như (bí danh Lâm Kính) cùng hai cán bộ quân đội là Lê Phát (bảo vệ, phiên dịch) và Ngô Vi Thiện (điện đài) lên đường làm nhiệm vụ tiền trạm cho chuyển công tác đặc biệt của lãnh đạo Đảng và Nhà nước Việt Nam, nhằm phá thế cô lập về ngoại giao, tranh thủ sự đồng tình, ủng hộ của Liên Xô, Trung Quốc và bạn bè quốc tế, nhằm đẩy nhanh cuộc kháng chiến. Trước đó, Chủ tịch Hồ Chí Minh hoàn thành nhiều công việc như viết trước các bài báo, thư, lời kêu gọi, ký sẵn trên ba mươi sắc lệnh để các cán bộ, cơ quan trong nước phối hợp, công bố dần trong thời gian Người đi công tác.

Ngày 2-1-1950, phái đoàn công tác đặc biệt tập trung tại Phủ Chủ tịch đóng tại châu Tự Do (Tuyên Quang). Chủ tịch Hồ Chí Minh gặp riêng một số cán bộ để dặn dò và giao nhiệm vụ trong thời gian Người ra nước ngoài. Buổi chiều, Người cùng Đoàn công tác đặc biệt rời Phủ Chủ tịch, bắt đầu cuộc hành trình bí mật sang thăm không chính thức Trung Quốc, Liên Xô. Cùng đi với Người có Trần Đăng Ninh (đóng vai Trưởng đoàn), bác sĩ Chánh và cảnh vệ Nhất.

Ngày 6-1-1950, báo *Sự thật* đăng *Thư chúc mừng năm mới* của Chủ tịch Hồ Chí Minh với lời kêu gọi: “Trong năm 1950, cuộc kháng chiến sẽ bước sang giai đoạn mới. Vì vậy, mỗi một công dân Việt Nam, mỗi một chiến sĩ Việt Nam phải đưa tất cả tinh thần và lực lượng mới vào cuộc Thi đua ái quốc, để chuẩn bị mau chóng đầy đủ để chuyển sang tổng phản công”⁽¹⁾. Báo *Sự thật* hôm đó còn đăng bài viết của Bác nói về *Bệnh máy móc*, ký tên A.G. Kết thúc bài viết, Người kê toa thuốc chữa bệnh máy móc: “Bất kỳ việc to việc nhỏ: Phải xem xét kỹ lưỡng, Phải bàn bạc kỹ lưỡng, Phải hỏi dân kỹ lưỡng, Phải giải thích kỹ lưỡng cho dân, Phải luôn luôn gần gũi dân”⁽²⁾.

1, 2 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 6, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 304, 308.

Những ngày đầu năm, Chủ tịch Hồ Chí Minh và đoàn cán bộ Việt Nam công tác đặc biệt ở nước bạn. Người đàm phán với các lãnh đạo cao cấp của Trung Quốc như Lưu Thiếu Kỳ, Chu Ân Lai đề nghị bạn đồng tình, ủng hộ, giúp đỡ, chi viện cho kháng chiến của Việt Nam. Sau đó, Đoàn Công tác đặc biệt của Chủ tịch Hồ Chí Minh hội đàm với Ban lãnh đạo Liên Xô, Trung Quốc như: Stalin, Molotov (Phó Chủ tịch Hội đồng Bộ trưởng Liên Xô), Kazanovich, Khrouchtchev, Mao Trạch Đông, Chu Ân Lai... đề nghị các bạn đồng ý với đường lối chiến lược, sách lược của Việt Nam, đi đến thỏa thuận thiết lập quan hệ ngoại giao chính thức với Việt Nam Dân chủ Cộng hòa. Tại Liên Xô, Chủ tịch Hồ Chí Minh còn gặp gỡ đại diện Đảng Cộng sản Pháp và nhiều tổ chức quốc tế khác để tranh thủ sự đồng tình và ủng hộ của họ với cách mạng Việt Nam.

Theo các kết quả tốt đẹp ấy, ngày 14-1-1950 ở Việt Nam công bố Lời tuyên bố của Chính phủ nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa cùng Chính phủ các nước trên thế giới (đăng báo *Sự thật* số 127 ngày 25-1-1950). Kết thúc lời tuyên bố, Chủ tịch Hồ Chí Minh viết: *“Căn cứ trên quyền lợi chung, Chính phủ Việt Nam Dân chủ Cộng hòa sẵn sàng đặt quan hệ ngoại giao với Chính phủ nước nào trọng quyền bình đẳng, chủ quyền lãnh thổ và chủ quyền quốc gia của nước Việt Nam, để cùng nhau bảo vệ hòa bình và xây đắp dân chủ thế giới”*⁽¹⁾.

Ngày 15-1-1950 công bố Thư của Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi Hội nghị Công an toàn quốc lần thứ năm, trong đó Người Viết: *“Năm 1950 là năm toàn dân chuyển mạnh sang tổng phản công”*. Ngày 20-1-1950 công bố Thư của Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi Hội nghị toàn quốc lần thứ ba của Đảng (từ ngày 21-1 đến 3-2-1950), trong đó Người nói đến *“năm nay sẽ là năm đại thắng lợi”*.

Ngày 17-2-1950 (mùng 1 Tết Canh Dần), ở Việt Nam, quân và dân đang kháng chiến kiến quốc đã được nghe qua làn sóng phát thanh lời Chủ tịch Hồ Chí Minh chúc Tết đồng bào nhân dịp Tết cổ truyền của

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 6, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 311.

dân tộc. Bác động viên tinh thần kháng chiến và niềm tin chiến thắng của quân, dân Việt Nam, rồi Người đọc thơ:

*“Kính chúc đồng bào năm mới,
Mọi người càng thêm phấn khởi,
Toàn dân xung phong thi đua,
Đẩy mạnh cuộc chuẩn bị tới,
Chuyển mau sang tổng phản công,
Kháng chiến nhất định thắng lợi”⁽¹⁾.*

Chiều mừng 1 Tết Canh Dần - 1950, Bác rời nước Nga trên chuyến tàu hỏa, theo hành trình trở về nước sau khi đã đạt được hầu hết các nhiệm vụ mục tiêu của chuyến công tác đặc biệt. Công việc trong nước đang chờ đợi vị lãnh tụ trở về, nhất là việc thiết lập liên minh kháng chiến giữa hai dân tộc Việt - Lào mà Hoàng thân Souphanouvong đang cùng hợp tác, phối hợp.

Mùa xuân năm Canh Dần vì thế đã mở ra một lộ trình mới cho cách mạng Việt Nam; trước hết là chuẩn bị cho cuộc kháng chiến trường kỳ “*Đẩy mạnh cuộc chuẩn bị tới/ Chuyển mau sang tổng phản công*” như Bác Hồ đã chúc ngày đầu xuân.

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 6, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 318.

THƯ CHÚC MỪNG NĂM MỚI⁽¹⁾

Cùng đồng bào toàn quốc,

Cùng toàn thể chiến sĩ,

Cùng tất cả cán bộ,

Cùng các cháu thanh niên và nhi đồng,

Nhân dịp Tết dương lịch, tôi thay mặt Chính phủ chúc đồng bào, chiến sĩ, cán bộ và các cháu năm mới.

Trong năm 1950, cuộc kháng chiến sẽ bước sang *giai đoạn mới*. Vì vậy, mỗi một công dân Việt Nam, mỗi một chiến sĩ Việt Nam phải đưa tất cả tinh thần và lực lượng mới vào cuộc *Thi đua ái quốc*, để chuẩn bị mau chóng đầy đủ *đặng chuyển sang tổng phản công*.

Năm mới là một năm quyết định.

Mỗi người, mỗi ngành, mỗi nơi đều phải cố gắng làm tròn bổn phận, thì năm mới chắc là một năm *đại thắng lợi*.

Tôi mong rằng mỗi một đồng bào, mỗi một chiến sĩ, mỗi một cán bộ và mỗi một cháu sẽ chúc Tết Chính phủ và tôi bằng một lời hứa kiên quyết rằng:

“Tôi hứa sẽ kiên quyết làm tròn nhiệm vụ, để làm cho năm mới là năm thắng lợi hoàn toàn”.

Chào thân ái và quyết thắng

HỒ CHÍ MINH

Báo *Sự thật*, số 126, ngày 6-1-1950.

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, Tập 6. Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 304.

THƯ GỬI HỘI NGHỊ TOÀN QUỐC CỦA ĐẢNG⁽¹⁾

Các đồng chí,

Đảng họp Hội nghị toàn quốc, tiếc vì tôi hơi mệt, không đến họp với các đồng chí được. Vậy tôi có vài ý kiến gửi các đồng chí thảo luận:

Xét tình hình trong nước và ngoài nước, thế lực của ta và của địch, năm nay là năm cuộc kháng chiến của ta chuyển biến lớn. Các đồng chí hãy thiết thực kiểm điểm công tác và thành tích của Đảng, Mặt trận và của Chính quyền trong ba năm vừa qua, để định rõ nhiệm vụ của năm mới là: *hoàn thành việc chuẩn bị, chuyển mạnh sang tổng phản công.*

Thời cơ có lợi cho ta, nhưng khó khăn của ta còn nhiều. Tổng phản công là một việc lớn. Chúng ta chỉ có thể tổng phản công thắng lợi, nếu chúng ta chuẩn bị *đầy đủ*, khắc phục mau chóng những nhược điểm, phát triển mau chóng những ưu điểm. Công việc trước mắt của chúng ta là:

- Giữ vững khối đại đoàn kết của dân tộc;
- Tích cực xây dựng bộ đội chủ lực và bộ đội địa phương;
- Đánh mạnh vào lực lượng vật chất và tinh thần của địch;
- Động viên lực lượng toàn dân, tổ chức và vũ trang nhân dân rộng rãi, vùng tự do cũng như vùng bị tạm chiếm;
- Liên lạc hành động với nhân dân Pháp và các lực lượng hòa bình dân chủ trên thế giới...

Nếu ta làm trọn được những việc đó, thì tôi tin rằng, với tinh thần thi đua ái quốc của đồng bào ta, với lòng kiên quyết đánh giặc của tướng sĩ ta, với những cố gắng và hy sinh của đồng chí ta, năm nay sẽ là năm đại thắng lợi.

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 6, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 314 - 315.

Riêng về Đảng, các đồng chí hãy kiểm thảo sự lãnh đạo của Đảng về chính trị và tổ chức, đề cao tinh thần phê bình và tự phê bình trong Đảng, tổ chức việc học tập lý luận và sửa đổi lối làm việc, để cho Đảng ta thành một lực lượng rất mạnh, đưa dân tộc đến bước thành công.

Chào thân ái và quyết thắng

Ngày 20 tháng 1 năm 1950

HỒ CHÍ MINH

Tài liệu lưu tại Cục lưu trữ Trung ương Đảng.

THƠ CHÚC NĂM MỚI⁽¹⁾

Kính chúc đồng bào năm mới,
Mọi người càng thêm phấn khởi,
Toàn dân xung phong thi đua,
Đẩy mạnh cuộc chuẩn bị tới,
Chuyển mau sang tổng phản công,
Kháng chiến nhất định thắng lợi.

HỒ CHÍ MINH

Báo *Sự thật*, số 128, ngày 19-2-1950.

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 6, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 318.

THƯ GỬI BÁO LAO ĐỘNG⁽¹⁾

Năm mới, tôi gửi lời thân ái chúc anh chị em lao động tiến bộ về mọi mặt.

Sau đây là trả lời cho báo *Lao động*:

- Công nhân Việt Nam cần phải xung phong trong mọi công việc kháng chiến, kiến quốc. Đánh tan thực dân, giải phóng dân tộc, tranh lại thống nhất và độc lập, xây dựng một nước Việt Nam dân chủ mới - tức là tranh đấu cho hòa bình và dân chủ thế giới.

- Để đạt mục đích ấy, thì công nhân phải tổ chức thật chặt chẽ và rộng rãi, thi đua tăng gia sản xuất, thi đua học tập để tiến bộ mãi, tự cải thiện đời sống tinh thần và vật chất của mình, phá hoại kinh tế của địch. Đó là nhiệm vụ chung cho tất cả công nhân ở vùng tự do và trong vùng tạm bị địch chiếm.

- Về phần các cháu nhi đồng lao động, thì học tập và làm việc phải đi đôi với nhau, để mai sau thành những cán bộ trong công cuộc xây dựng và củng cố nước Việt Nam dân chủ mới.

- Nói tóm lại: để xứng đáng là một giai cấp lãnh đạo thì công nhân ta phải xung phong trong mọi việc của nước nhà và xã hội.

Năm nay là năm ta phải chuyển mạnh sang tổng phản công. Tôi mong rằng mỗi một người và tất cả công nhân ta sẽ làm tròn nhiệm vụ của một giai cấp tiên phong, để chung một phần vẻ vang trong cuộc đại thắng của dân tộc.

Chào thân ái và quyết thắng

Xuân Canh Dần 1950

HỒ CHÍ MINH

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 6, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 319.

XUÂN TÂN MÃO 1951

*Bác Hồ và Bác Tôn cùng các đại biểu phụ lão và thiếu nhi
tại Đại hội Thống nhất Mặt trận Liên Việt, tháng 3-1951. Ảnh: Tư liệu.*

***“Xuân này kháng chiến đã năm xuân,
Nhiều xuân thắng lợi càng gần thành công.
Toàn dân hăng hái một lòng
Thi đua chuẩn bị, tổng phản công kịp thời”⁽¹⁾.***

HỒ CHÍ MINH

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 7, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 2.

Ngày 1 tháng 1 năm 1951, Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi thư chúc Tết tới toàn thể đồng bào, kiều bào, chiến sĩ, anh chị em cán bộ và các cháu thanh thiếu niên, nhi đồng. Người khen ngợi những thành tích mà quân dân ta đã đạt được trong năm 1950 và chỉ rõ: *“Năm 1951 phải là một năm tiến bộ vượt bậc của chúng ta, một năm tích cực chuẩn bị đầy đủ, để chuyển mạnh sang tổng phản công”*⁽¹⁾. Nhân dịp năm mới, Bác cũng gửi điện mừng tới các vị lãnh đạo Đảng và Nhà nước các nước: Liên Xô, Trung Quốc, Triều Tiên, Hunggari, Tiệp Khắc, Cộng hòa Dân chủ Đức, Ba Lan, Anbani, Rumani.

Cùng ngày hôm đó, Chủ tịch Hồ Chí Minh ký Sắc lệnh số 01/SL, bổ nhiệm ông Trần Minh Tước làm Ủy viên Ủy ban Kháng chiến Hành chính Liên khu Việt Bắc; Quyết định thả 119 tù binh Âu - Phi, cấp phát cho họ quần, áo và được bảo vệ an toàn khi về nước.

Những ngày đầu năm 1951, Bác viết bài *Đẩy mạnh chiến tranh du kích*, ký bút danh Nguyễn Thao Lược. Người nêu *“Nguyên tắc đánh giặc là: biết địch, biết ta, trăm trận trăm thắng”*, vì *“ta biết rõ giặc, giặc không rõ ta. Đi nhẹ không tăm, về lặng không tiếng. Tiến nhanh như gió, thoái kín như đêm. Phục giặc không biết, đánh giặc không ngờ”*. Trong vùng địch tạm chiếm, lực lượng to lớn của nhân dân và du kích ta giống như kho thuốc súng trong bụng địch. Ta khéo củng cố và phát triển lực lượng ấy thì giặc Pháp sẽ bị vỡ tung mà chết⁽²⁾.

Chuẩn bị cho Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ II của Đảng, Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi thư cho Đại hội trù bị yêu cầu các đại biểu dự Đại hội trù bị toàn quốc lần thứ II của Đảng cần nghiên cứu sâu sắc các văn kiện, thảo luận thật kỹ những vấn đề chính: *“Không nên ‘tầm*

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 7, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 1.

2 *Viện Lịch sử Quân sự Việt Nam, Hồ Chí Minh - Biên niên những sự kiện và tư liệu về quân sự*, Nxb. Quân đội nhân dân, Hà Nội, 1990, tr. 127.

chương trích cú” như lối ông đồ nho. Nên tìm hiểu rõ nội dung, sự phát triển và sự quan hệ giữa vấn đề này với vấn đề khác. Nên đưa các vấn đề vào hiện tại và tương lai hơn quá khứ”. Người nêu rõ “nhiệm vụ chính của Đại hội ta là đẩy mạnh cuộc kháng chiến đến thắng lợi hoàn toàn và xây dựng Đảng Lao động Việt Nam. Vậy việc thảo luận cần đặt trọng tâm vào hai việc đó”⁽¹⁾.

Ngày 18 tháng 1, Chiến dịch Trần Hưng Đạo kết thúc thắng lợi. Đây là chiến dịch do Bộ Tổng Tư lệnh trực tiếp tổ chức, chỉ huy đánh vào phòng tuyến của quân Pháp ở vùng trung du Bắc Bộ, nhằm phát huy quyền chủ động chiến lược sau thắng lợi ở chiến dịch Biên Giới (năm 1950). Tại Việt Bắc, Chủ tịch Hồ Chí Minh dự phiên họp trụ bị Đại hội toàn quốc lần thứ II của Đảng. Sau khi nghe các báo cáo của các đồng chí Trường Chinh, Hoàng Quốc Việt, Người nói: Báo cáo cần tập trung phân tích sự cần thiết thống nhất Mặt trận Việt Minh và Mặt trận Liên Việt làm một. Bác và Đại tướng Tổng Tư lệnh Võ Nguyên Giáp gửi thư khen ngợi cán bộ và chiến sĩ trên mặt trận Đông Bắc và Trung du đã tiêu diệt nhiều sinh lực địch, chiến thắng giòn giã. Người gửi cho Bộ Chỉ huy các mặt trận Đông Bắc và Trung du bốn lá cờ danh dự để trao tặng cho những đơn vị đạt nhiều chiến công xuất sắc nhất. Ngày 20 tháng 1, Người ký quyết định khen thưởng các đơn vị bộ đội chiến thắng trong các chiến dịch Trung du và Đông Bắc.

Ngày 24 tháng 1, Bác gửi thư cho Nha Bình dân học vụ, thông báo Nha được thưởng Huân chương Kháng chiến và khen ngợi thành tích xóa nạn mù chữ của Bình dân học vụ. Đồng thời, Người nhắc nhở *“phải làm thế nào cho trong một thời gian gần đây, tất cả đồng bào Việt Nam từ 8 tuổi trở lên đều biết đọc biết viết. Ngày ấy, mới là hoàn toàn thắng lợi trên mặt trận diệt giặc đói”⁽²⁾.*

Cuối tháng 1 năm 1951, Chủ tịch Hồ Chí Minh trao cho Bộ Canh nông hai bộ quần áo lụa của đồng bào biểu Người để làm giải thưởng tặng “Chiến sĩ lao động trong nông nghiệp”. Trong đó Người dành

1, 2 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 7, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 14 - 15, 12 - 13.

riêng một bộ cho “Chiến sĩ lao động trong nông nghiệp Nam Bộ”, để khuyến khích phong trào tăng gia sản xuất trong toàn quốc. Tại Việt Bắc, Chủ tịch Hồ Chí Minh cùng với các đồng chí Trường Chinh, Phạm Văn Đồng, Võ Nguyên Giáp tiếp hai cán bộ của Đảng Cộng sản Pháp là Rolland và André được cử sang công tác tại Việt Nam.

Ngày cuối năm, 29 tháng Chạp (tức 5-2-1951), báo *Cứu quốc* số 1748 đăng bài *Thơ chúc Tết* của Chủ tịch Hồ Chí Minh:

*“Xuân này kháng chiến đã năm xuân,
Nhiều xuân thắng lợi càng gần thành công.
Toàn dân hăng hái một lòng,
Thi đua chuẩn bị, tổng phản công kịp thời”⁽¹⁾.*

Thơ chúc Tết của Chủ tịch nước nhìn lại 5 năm kháng chiến với nhiều thắng lợi làm cơ sở cho quá trình đi đến thành công, vì thế toàn dân phấn khởi, tin tưởng vào tiền đồ cuộc kháng chiến. Người nêu nhiệm vụ và cũng là kêu gọi toàn dân “*hăng hái một lòng*”, đẩy mạnh kháng chiến toàn dân, toàn diện, trường kỳ, dựa vào sức mình là chính, đồng thời tranh thủ sự đồng tình và ủng hộ của bạn bè quốc tế, vừa kháng chiến vừa kiến quốc, tích cực chủ động đẩy mạnh phản công và tổng phản công để đưa kháng chiến đến thắng lợi.

Tối 29 Tết, tổ chức bữa tiệc nhỏ tiễn năm cũ; ăn xong, Bác cùng các vị Bộ trưởng, Thủ trưởng ngành quần quanh đồng lửa trò chuyện vui vẻ đón giao thừa.

Sáng mùng 1 Tết Tân Mão (6-2), Bác dậy sớm, lần lượt đến phòng các vị Bộ trưởng, Thủ trưởng bắt tay chúc Tết từng người một. Gặp Bộ trưởng Bộ Tài chính Lê Văn Hiến, Người chúc năm mới “phát tài”. Mọi người đều vui mừng và bắt tay chúc Tết Người.

Ăn sáng xong, Hội đồng Chính phủ họp. Linh mục Phạm Bá Trục thay mặt Quốc hội và toàn dân chúc mừng năm mới Bác, Chính phủ và quân đội. Cụ Phan Kế Toại, vị Bộ trưởng cao tuổi nhất thay mặt

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 7, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 2.

Chính phủ chúc Tết Bác và Quốc hội. Đại tướng Võ Nguyên Giáp thay mặt quân đội chúc mừng năm mới và cảm ơn Chủ tịch Hồ Chí Minh, Chính phủ, Quốc hội đã hết lòng quan tâm đến quân đội và hứa sẽ cố gắng hơn nữa để sang năm mới đem lại những thắng lợi mới. Đến lượt Bác cảm ơn và chúc mọi người. Người cho mang vào một mâm cam, tặng mỗi người một quả với câu chúc: “*Khổ tận cam lai*” có nghĩa là: “*Nỗi khổ sẽ hết và niềm vui sướng sẽ đến*”. Người đã dùng quả cam để gắn với câu chúc đầy ý nghĩa. Người dặn các vị có vợ con ở gần thì lấy thêm về cho gia đình. Người còn gửi lựa cho các cháu dưới 5 tuổi con của các vị Bộ trưởng, Thứ trưởng.

Buổi họp đầu năm kéo dài, Chủ tịch Hồ Chí Minh báo cáo về tình hình thế giới và trong nước một năm qua và nhiệm vụ chính trong năm 1951; Đại tướng Võ Nguyên Giáp báo cáo về kết quả của chiến dịch Trung du. Buổi tối (mùng 1 Tết), Bác và các vị Bộ trưởng, Thứ trưởng dự họp quây quần bên lửa trại.

Cuộc họp Hội đồng Chính phủ kết thúc lúc 13 giờ ngày mùng 2 Tết (7-2-1951). Chủ tịch Hồ Chí Minh nói mọi người mau trở về ăn Tết với cán bộ, nhân viên; riêng Người cùng các cán bộ phục vụ lên ngựa đi đến địa điểm sẽ diễn ra Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ hai của Đảng, họp từ ngày 10-2-1951.

Tối mùng 3 Tết, các đại biểu đã đến hội trường nghe Bác Hồ nói chuyện về ba giai đoạn chiến lược, về vấn đề sẽ đổi tên Đảng, vấn đề đảng của ai và giai cấp nào lãnh đạo. Tối mùng 4 Tết, Người đi thăm hội trường và nơi ăn nghỉ của các đại biểu. Sau đó Người nghe đồng chí Lê Văn Lương báo cáo về kế hoạch tỉ mỉ của Đại hội, số đại biểu, danh sách Chủ tịch đoàn, Thư ký đoàn, các ban và bố trí chỗ ngồi trong hội trường. Nhân đó Bác kể một vài kinh nghiệm trong các Đại hội quốc tế, Đại hội của Đảng Cộng sản Pháp mà Người đã tham dự...

Những ngày đầu Xuân (10 – 19-2-1951), Đảng họp Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ II. Đại hội đã thống nhất bầu Hồ Chí Minh làm Chủ tịch Đảng; Đảng ra hoạt động công khai với tên gọi mới là

Đảng Lao động Việt Nam. Phát biểu bế mạc Đại hội, Chủ tịch Hồ Chí Minh nói: *“Đảng Lao động Việt Nam là Đảng của giai cấp công nhân và nhân dân lao động, nghĩa là những người thợ thuyền, dân cày và lao động trí óc kiên quyết nhất, hăng hái nhất, trong sạch nhất, tận tâm tận lực phụng sự Tổ quốc và nhân dân”*⁽¹⁾.

Mùa Xuân Đại hội Đảng cũng là mùa Xuân đẩy mạnh cuộc kháng chiến, mùa Xuân phát huy thắng lợi để *“Nhiều xuân thắng lợi càng gần thành công”* như lời chúc của Bác.

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 7, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 50.

THƯ CHÚC TẾT NĂM 1951⁽¹⁾

Nhân dịp năm mới dương lịch, tôi gửi lời thân ái chúc:

Toàn thể đồng bào và kiều bào,

Toàn thể chiến sĩ,

Các anh chị em cán bộ,

Các cháu thanh niên, nhi đồng.

Trong năm cũ 1950, chúng ta đã cố gắng *thi đua*, chúng ta đã thu được khá nhiều kết quả tốt: về quân sự (nhất là giành được nhiều trận tiêu diệt địch); về chính trị (nhất là thắng lợi về ngoại giao); về kinh tế (nhất là tăng gia sản xuất); về văn hóa (nhất là bình dân học vụ).

Sang năm mới, chúng ta phải cố gắng *thi đua* hơn nữa, cố gắng vượt những khó khăn, để tranh lấy *nhiều thắng lợi hơn nữa*.

Năm 1951 phải là một năm tiến bộ vượt bậc của chúng ta, một năm tích cực chuẩn bị đầy đủ, để chuyển mạnh sang tổng phản công, một năm nhiều thắng lợi to lớn.

Chào thân ái và quyết thắng

HỒ CHÍ MINH

Báo *Cứu quốc*, số 1748, ngày 5-2-1951.

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 7, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 1.

KHEN THƯỞNG THANH NIÊN⁽¹⁾

Nhân dịp Tết năm mới, Bác rất vui lòng nêu tên các cháu kiểu mẫu như sau:

Thanh niên xung phong thi đua sản xuất:

- Trương Thị Xin, 20 tuổi (L.K.4) tăng gia 437 phần 100.
- Ngô Văn Phú, 24 tuổi (L.K.4) tăng gia 436 phần 100.
- Bùi Danh Tùng, 27 tuổi (L.K.3) tăng gia 300 phần 100.
- Trần Mậu Khanh, 24 tuổi (L.K.4) tăng gia 290 phần 100.
- Hồ Bá Tùng, 27 tuổi (L.K.4) tăng gia 262 phần 100.
- Phạm Quang Đàng, 26 tuổi (L.K. Việt Bắc) tăng gia 230 phần 100.
- Vũ Văn Mông, 25 tuổi (L.K.4) tăng gia 153 phần 100.

Đoàn thanh niên xung phong giúp việc trong Chiến dịch Trung du.

Thanh niên kiểu mẫu trong bộ đội.

Chắc các cháu còn nhiều cháu kiểu mẫu, nhưng chưa có tên ở đây, mong các đoàn thể địa phương báo cáo ngay.

Mong các cháu được khen sẽ cố gắng tiến bộ mãi để giữ vững cái vinh dự vẻ vang là thanh niên kiểu mẫu.

Mong rằng những cháu chưa được khen sẽ cố gắng thi đua (bất kỳ ở trường học, cơ quan, ở bộ đội, nhà máy hoặc ở nông thôn) để lần sau Bác được sung sướng nêu lên nhiều, rất nhiều cháu hơn nữa.

Hôn các cháu

Ngày 1 tháng 1 năm 1951

BÁC HỒ

Sách *Những lời kêu gọi của Hồ Chủ tịch*, Nxb. Sự thật, Hà Nội, 1960, tập 2, tr. 62.

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 7, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 8.

THƠ CHÚC TẾT⁽¹⁾

Xuân này kháng chiến đã năm xuân,
Nhiều xuân thắng lợi càng gần thành công.
Toàn dân hăng hái một lòng
Thi đua chuẩn bị, tổng phản công kịp thời.

Xuân Tân Mão (1951)

HỒ CHÍ MINH

Báo *Cứu quốc*, số 1748, ngày 5-2-1951.

THƯ CHÚC NĂM MỚI⁽²⁾

Gửi các đơn vị chủ lực, bộ đội địa phương và dân quân vừa chiến thắng ở Trung du và toàn thể đồng bào Trung du,

Nhân dịp Tết ta, tôi thay mặt Chính phủ gửi lời thân ái chúc năm mới và khen ngợi đặc biệt các đơn vị chủ lực, bộ đội địa phương, dân quân vừa chiến thắng ở Trung du, và toàn thể đồng bào Trung du đã hăng hái giúp đỡ bộ đội hàng triệu dân công, đã góp một phần lớn vào cuộc chiến thắng to ở Trung du.

Sang năm mới, bộ đội và đồng bào phải hăng hái thi đua hơn nữa để đánh thắng giặc những trận to nữa.

Chào thân ái và quyết thắng

Ngày 6 tháng 2 năm 1951

Hồ Chí Minh

Báo *Cứu quốc*, số 1749, ngày 7-2-1951.

1, 2 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 7, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 2, 17.

XUÂN NHÂM THÌN 1952

Bác Hồ thăm một công binh tại căn cứ địa Việt Bắc, năm 1952. Ảnh: Tư liệu.

***“Xuân này, xuân năm Thìn
Kháng chiến vừa 6 năm
Trường kỳ và gian khổ
Chắc thắng trăm phần trăm.***

***Chiến sĩ thi giết giặc
Đồng bào thi tăng gia
Năm mới thi đua mới
Thắng lợi ắt về ta.***

***Mấy câu thành thật nô nê
Vừa là kêu gọi, vừa là mừng xuân”⁽¹⁾.***

HỒ CHÍ MINH

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 7, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 292.

Ngày 1-1-1952, Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi điện chúc mừng năm mới tới các vị lãnh đạo các nước Ba Lan, Hunggari, Mông Cổ, Triều Tiên, Rumani, Trung Quốc, Tiệp Khắc, Anbani, Bungari và Liên Xô. Báo *Nhân dân* số 39, ngày 3-1-1952 đăng lời chúc mừng của Chủ tịch nước nhân dịp Tết Dương lịch:

“Toàn thể đồng bào và kiều bào,

Toàn thể chiến sĩ,

Các anh chị em cán bộ,

Các cụ phụ lão, các vị thân sĩ,

Các cháu thanh niên, nhi đồng,

Năm mới ra sức thi đua ái quốc để thu nhiều thắng lợi hơn năm cũ”⁽¹⁾.

Ngày 2-1, Người đến thăm Ban Tiếp nhận viện trợ biên giới và xuống kiểm tra một đơn vị cao xạ. Gặp đồng chí Đại đội trưởng Trần Thọ Vệ, Người hỏi: “*Sáng nay chú bắn đuổi máy bay hết bao nhiêu đạn?*”. Sau khi nghe người đội viên trả lời, Bác tính toán và nhắc nhở: “*Như vậy là sáng nay chú đã bắn hết 10 lạng vàng. Nước ta còn nghèo. Phải tiết kiệm. Muốn tiết kiệm phải khổ luyện, nắm vững kỹ thuật, làm chủ trang bị ‘đã đánh là thắng’, ‘đã bắn là trúng’*”. Tối hôm đó, Người nói chuyện với cán bộ đoàn xe, gặp gỡ những người có thành tích ở Cao Bằng.

Cũng ngày 2 tháng 1, trong bài viết *Các đồng bào diễn chủ gương mẫu*, ký bút danh Đ.X, đăng trên báo *Cứu quốc* số 1984, Bác nêu gương những diễn chủ ở ba miền Trung, Nam, Bắc đã tình nguyện hiến ruộng đất đóng góp cho kháng chiến, như ông bà Đỗ Đình Thiện ở miền Bắc, ông Huỳnh Thiện Lộc ở Nam Bộ⁽²⁾. Báo *Cứu quốc* còn đăng tin Chủ tịch Hồ Chí Minh tặng 15 cuốn truyện *Tinh ủy bí mật* có chữ ký và dấu của

1, 2 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 7, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 272, 273.

Người cho những đơn vị bộ đội, dân công có thành tích chiến đấu và phục vụ chiến đấu trong chiến dịch Đông - Xuân 1951 - 1952.

Sáng ngày 3-1, tại “Phủ Chủ tịch” ở Việt Bắc, Chủ tịch Hồ Chí Minh cùng các đồng chí Tôn Đức Thắng, Phạm Văn Đồng, Võ Nguyên Giáp, các vị trong Ban Trường trực Quốc hội, Chính phủ, Ủy ban Trung ương Mặt trận Liên Việt, tiếp khách đại biểu các đoàn thể, các cán bộ và chiến sĩ lập công xuất sắc trong chiến dịch Hòa Bình đến chúc Tết.

Hôm đó, bài viết của Chủ tịch Hồ Chí Minh *Tátxinhi bị tát* ký bút danh C.B., đăng trên báo *Nhân dân* số 39 đã nói đến lời tuyên bố huênh hoang của tướng Đờlát Đờ Tátxinhi và của Bộ trưởng Bộ Thuộc địa Pháp, nhưng kết cục trận đánh Chợ Bến (Hòa Bình) đã chứng tỏ: *Tátxinhi bị tát*⁽¹⁾.

Ngày 10 tháng 1, bài báo của Chủ tịch Hồ Chí Minh *Sau lũy tre xanh* ký bút danh C.B., đăng báo *Nhân dân* số 40, tóm tắt một bài báo cùng tên đăng trên tờ *L'Observateur* (Pháp) phơi bày những thất bại của tướng Đờlát Đờ Tátxinhi ở Việt Nam và nhận xét về quân đội Việt Nam: “*Quân Việt Minh đánh hăng, tinh thần cao, vì họ có mục đích và tư tưởng cao cả*”⁽²⁾.

Ngày 15 tháng 1, Chủ tịch Hồ Chí Minh ký các Sắc lệnh về phát hành tem thư, truy tặng Huân chương Độc lập hạng Ba cho chị Bùi Thị Cúc, cán bộ phụ nữ xã Quang Trung (Hưng Yên) có tinh thần chiến đấu dũng cảm và đã hy sinh anh dũng, bổ nhiệm ông Nguyễn Văn Ngọc, nguyên Trưởng Ty Chính trị Nha Công an, giữ chức Phó Giám đốc Nha Công an... Hay tin Thứ trưởng Bộ Giao thông Công chính Đặng Phúc Thông mất, Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi điện chia buồn vì rất thương tiếc “*một cán bộ cao cấp xuất sắc của Chính phủ, một chiến sĩ trung thành của dân tộc và một người bạn tốt của tôi*”⁽³⁾.

1, 2, 3 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 7, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 274, 276 - 277, 286.

Ngày 24-1 nhằm 28 tháng Chạp, Bác gửi *Thơ chúc Tết* tới đồng bào và chiến sĩ cả nước:

*“Xuân này, Xuân năm Thìn
Kháng chiến vừa 6 năm
Trường kỳ và gian khổ
Chắc thắng trăm phần trăm.
Chiến sĩ thi giết giặc
Đồng bào thi tặng gia
Năm mới thi đua mới
Thắng lợi ắt về ta.
Mấy câu thành thật nôm na
Vừa là kêu gọi vừa là mừng xuân”⁽¹⁾.*

Bác có mấy lời “*thành thật nôm na*” nhưng toàn dân ai cũng hiểu đó là Người khái quát lại cả 6 năm kháng chiến, cổ vũ động viên cho quân dân tiếp tục thi đua trong kháng chiến vừa để “*mừng xuân*”, vừa “*kêu gọi*” cho mùa xuân kháng chiến mau thắng lợi. Mùa xuân thì phải mừng xuân, nhưng Bác luôn tạo ra niềm tin vững chắc cho toàn thể nhân dân: kháng chiến “*Trường kỳ và gian khổ*”, nhưng “*Chắc thắng trăm phần trăm*”. Đất nước ta đang ở trong thời kỳ vừa kháng chiến, vừa kiến quốc, vì vậy, Bác nói rõ, nếu “*Chiến sĩ thi giết giặc, Đồng bào thi tặng gia, Năm mới thi đua mới*” thì “*Thắng lợi ắt về ta*”.

Ngày 25-1, Bác gửi điện tới Tổng thống nước Cộng hòa Ấn Độ mừng ngày Quốc khánh Ấn Độ. Hôm sau, ngày 30 Tết, Bác gửi điện chia buồn tới Chính phủ và nhân dân Mông Cổ về việc Chủ tịch Hội đồng Bộ trưởng Choibansan từ trần.

Ngày mừng 1 Tết Nhâm Thìn (ngày 27-1), qua báo *Nhân dân số* 43, Chủ tịch Hồ Chí Minh nói chuyện với đồng bào và chiến sĩ cả nước, kiều bào ở nước ngoài, nhân dịp Tết. Người phân tích tình hình

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 7, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 292.

thế giới và trong nước, chỉ rõ sự lớn mạnh của lực lượng dân chủ và hòa bình, sự suy yếu và ngày càng chia rẽ của phe đế quốc, những tiến bộ về kinh tế, quân sự, văn hóa, xã hội của nước ta trong năm qua và đề ra những nhiệm vụ lớn trong năm tới nhân dân ta cần phải thực hiện *“để tiến bộ nữa và để thắng lợi nhiều hơn nữa”*. Người đặc biệt nhắc nhở phải kiên quyết chống lại bệnh quan liêu, nạn tham ô, lãng phí, *“phải xem quan liêu, tham ô, lãng phí là những tội lỗi đối với Tổ quốc, đối với đồng bào. Người phạm tội có tội đã đành; người thấy những tội ấy mà không nêu ra, cũng như có tội”*. Chủ tịch Hồ Chí Minh đề nghị bộ đội, cơ quan, đoàn thể và nhân dân phát động một phong trào tự phê bình và phê bình từ cấp trên xuống, từ cấp dưới lên, *“để giáo dục nhau, để cùng nhau tẩy trừ ba nạn kia, để dọn đường cho những thắng lợi mới”*⁽¹⁾.

Đầu xuân, với bút danh DIN, Chủ tịch Hồ Chí Minh viết bài *Bọn đế quốc cướp nước không bao giờ có thể nô dịch dân tộc Việt Nam anh dũng*, đăng trên tạp chí *Vì một nền hòa bình lâu dài, vì một nền dân chủ nhân dân*, cơ quan ngôn luận của Cục Thông tin Quốc tế (Kominform). Bài báo tố cáo âm mưu can thiệp của Mỹ vào Việt Nam, sự cấu kết giữa thực dân Pháp và đế quốc Mỹ; lên án những hành động trả thù hèn hạ dã man đối với dân chúng của thực dân Pháp sau những thất bại thảm hại trên chiến trường; nêu bật những thành tựu trong năm 1951 của nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa về quân sự, chính trị, ngoại giao, văn hóa, xã hội; khẳng định sự thất bại hoàn toàn của thực dân Pháp và sự tất thắng của nhân dân Việt Nam. Người nói rõ: *“Tương lai của dân tộc Việt Nam cũng tươi sáng như mặt trời mùa xuân. Vui mừng trước vẻ đẹp của mặt trời mùa xuân, chúng tôi sẽ đấu tranh cho một tương lai rực rỡ của Việt Nam, cho tương lai của nền dân chủ, của hòa bình trên toàn thế giới và của chủ nghĩa xã hội. Chúng tôi là những kẻ chiến thắng hiện tại cũng như trong tương lai, vì con đường đi của chúng tôi được học thuyết vĩ đại của chủ nghĩa Mác - Lênin soi sáng”*⁽²⁾.

1, 2 Hồ Chí Minh Toàn tập, tập 7, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 297, 313.

Bác là linh hồn của cuộc kháng chiến. Những hoạt động, những bài viết, bài nói và nhất là lời chúc Tết của Người đã thực sự tạo nên sức mạnh thần kỳ, đẩy mạnh thi đua ái quốc, góp phần quan trọng vào thắng lợi trong mỗi năm của cuộc kháng chiến trường kỳ.

LỜI CHÚC NĂM MỚI⁽¹⁾

Nhân dịp Nguyên đán dương lịch 1952, tôi gửi lời thân ái chúc:

Toàn thể đồng bào và kiều bào,

Toàn thể chiến sĩ,

Các anh chị em cán bộ,

Các cụ phụ lão, các vị thân sĩ,

Các cháu thanh niên, nhi đồng,

Năm mới ra sức thi đua ái quốc để thu nhiều thắng lợi hơn năm cũ.

HỒ CHÍ MINH

Báo Nhân dân, số 39, ngày 3-1-1952.

1 Hồ Chí Minh Toàn tập, tập 7, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 272.

THƠ CHÚC TẾT⁽¹⁾

Xuân này, Xuân năm Thìn
Kháng chiến vừa 6 năm
Trường kỳ và gian khổ
Chắc thắng trăm phần trăm.

Chiến sĩ thi giết giặc
Đồng bào thi tặng gia
Năm mới thi đua mới
Thắng lợi ắt về ta.

Mấy câu thành thật nôm na
Vừa là kêu gọi vừa là mừng Xuân.

Xuân Nhâm Thìn 1952

HỒ CHÍ MINH

Báo Nhân dân, số 42, ngày 24-1-1952.

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 7, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 292.

BÀI NÓI CHUYỆN NHÂN DỊP TẾT NĂM NHÂM THÌN (1952)⁽¹⁾

Cùng đồng bào và bộ đội,

Hôm nay nhân ngày Tết, tôi vui mừng nói chuyện với đồng bào và bộ đội.

Trước hết, tôi thay mặt Chính phủ và Đoàn thể, chúc đồng bào trong nước, vùng tự do, vùng tạm bị chiếm và vùng du kích, và kiều bào ở nước ngoài,

Cán bộ và chiến sĩ Vệ quốc quân, bộ đội địa phương và dân quân du kích,

Anh em thương binh, gia đình liệt sĩ, và các bà mẹ chiến sĩ,

Chúc cán bộ đoàn thể, chính quyền và chuyên môn,

Các cụ phụ lão và các vị thân sĩ,

Các chiến sĩ và anh hùng lao động,

Các cháu thanh niên và nhi đồng,

Năm mới mạnh khỏe vui vẻ, và cố gắng thi đua về mọi mặt với tinh thần mới để tranh nhiều thắng lợi mới.

* * *

Bây giờ, tôi nói tóm tắt tình hình thế giới gần đây cho bà con nghe.

Phe đế quốc hung hăng, nhưng nội bộ chúng rất nhiều mâu thuẫn. Thí dụ: vừa rồi, Thủ tướng *Anh* sang thương thuyết với Tổng thống *Mỹ*, kết quả chẳng có gì. Đại tướng *Gioăng* thay mặt đế quốc *Pháp* sang xin xỏ *Mỹ* cũng chẳng được gì.

Vì có mâu thuẫn mà *Anh* với *Pháp* phải bàn bạc và cầu cạnh *Mỹ*. Vì bàn bạc cầu cạnh không được gì, cho nên mâu thuẫn càng sâu sắc

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 7, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 293 - 297.

thêm. Tuy vậy, để xâm lược nước khác và chuẩn bị chiến tranh thế giới, chúng vẫn hòa theo đế quốc Mỹ.

Vì thất bại ở Triều Tiên mà uy tín Mỹ càng kém sút. Trong Đại hội Liên hợp quốc, đã có nhiều nước trước kia phục tùng Mỹ, mà nay đã tỏ ý không theo Mỹ. Báo chí phản động Mỹ cũng phải nhận rằng chính sách Mỹ đã thất bại. Còn Chính phủ Pháp thì liên tiếp đổ nhào. Nguyên nhân chính là vì cuộc chiến tranh xâm lược ở Việt Nam đã làm cho Pháp chết rất nhiều người, tổn mất nhiều của. Các thuộc địa Pháp ở châu Phi cũng nổi lên đòi độc lập. Nhân dân Pháp thì hằng hái chống vũ trang Tây Đức và chống chiến tranh ở Việt Nam. Do đó mà tình hình Pháp ngày càng rắc rối. Nói tóm lại, lực lượng phe đế quốc ngày càng chia rẽ và kém sút.

Lực lượng phe dân chủ do Liên Xô lãnh đạo ngày càng mạnh thêm. Các phái đoàn của ta đi thăm Trung Quốc và Triều Tiên, đi dự Hội nghị công đoàn, Hội nghị hòa bình thế giới và Đại hội liên hoan thanh niên, lần lượt báo cáo cho đồng bào và bộ đội biết những thành tích to lớn của Liên Xô và các nước dân chủ mới. Đây tôi chỉ nói tóm tắt rằng: báo chí phản động các nước cũng phải nhận kinh tế Liên Xô và các nước dân chủ mới năm ngoái đã tiến bộ vượt bậc.

Ở Triều Tiên, Quân đội nhân dân Triều Tiên và quân tình nguyện Trung Quốc đã đánh quy quân đội 18 nước do Mỹ cầm đầu. Nhân dân Trung Quốc chỉ trong 6 tháng đã do tăng gia sản xuất và tiết kiệm mà quyên cho Chính phủ hơn 3 nghìn chiếc máy bay.

Các nước ở Cận Đông và Trung Đông cũng nổi lên chống đế quốc chủ nghĩa.

Toàn thế giới đã có 600 triệu chiến sĩ ký tên, quyết tâm giữ gìn hòa bình.

Nói tóm lại, lực lượng dân chủ và hòa bình ngày càng lớn mạnh. Lực lượng dân chủ hòa bình lớn mạnh tức là lực lượng ta lớn mạnh.

* * *

Tình hình nước ta trong năm vừa qua cũng tiến bộ khá.

Về kinh tế, ta đã lập Ngân hàng quốc gia, ta đã thống nhất quản lý kinh tế tài chính, ta đã thi đua tăng gia sản xuất có kết quả tốt. Ta đã định ra và thi hành thuế nông nghiệp. Nói đến đây, *tôi cần nhắc cán bộ và đồng bào phải cố gắng hoàn thành kịp thời thuế nông nghiệp*, để kịp thời sắp đặt và thi hành kế hoạch kinh tế năm 1952 của ta.

Về quân sự, sau cuộc thắng trận ở Biên giới tháng 10 năm 1950, bộ đội ta liên tiếp thắng lợi trong 5 chiến dịch, và đã tiêu diệt hơn 38.000 tên địch. Những thắng lợi đó là do sự dũng cảm của bộ đội ta và do đồng bào ta hết sức ủng hộ bộ đội.

Về các mặt khác, như văn hóa xã hội, v.v., chúng ta cũng có tiến bộ. Nhưng chúng ta cần tiến bộ hơn nữa, thắng lợi hơn nữa, để chuẩn bị đầy đủ chuyển sang tổng phản công.

* * *

Chúng ta cần làm gì để tiến bộ nữa và để thắng lợi nhiều hơn nữa.

Để đạt mục đích ấy, chúng ta phải làm những việc sau này:

1) Chúng ta đã đoàn kết, nay phải đoàn kết chặt chẽ, thật thà và rộng rãi hơn nữa. Đoàn kết toàn dân. Đoàn kết với anh em Miên, Lào. Đoàn kết với các nước bạn. Đoàn kết với các dân tộc đang đấu tranh đòi độc lập tự do và hòa bình.

2) Toàn thể đồng bào phải thi đua *tăng gia sản xuất* để đủ ăn đủ mặc, tức là mọi người, mọi gia đình, mỗi làng, mỗi huyện, mỗi tỉnh cho đến cả nước đủ ăn đủ mặc, nhân dân và bộ đội đủ ăn đủ mặc để kháng chiến lâu dài. Tăng gia sản xuất phải có kế hoạch thiết thực, từ Chính phủ trung ương đến mỗi một gia đình đều phải có kế hoạch. Kế hoạch riêng từng địa phương phải ăn khớp với kế hoạch chung của toàn quốc. Tôi khuyên đồng bào và cán bộ nghiên cứu kỹ lưỡng kế hoạch của Chính phủ, và đặt kế hoạch địa phương và gia đình cho thiết thực, để làm cho kinh tế tài chính năm nay thành công.

Tăng gia sản xuất phải đi đôi với tiết kiệm. Phải tiết kiệm sức lao động, phải tiết kiệm thì giờ, phải tiết kiệm tiền của, để tăng gia. Tiết

kiệm giúp cho tăng gia và tăng gia giúp cho tiết kiệm, để đi đến kết quả tốt.

3) *Bộ đội phải thi đua diệt giặc lập công.* Phong trào du kích phải được đẩy mạnh lên khắp nơi. Hễ lúc nào giặc hở là ta đánh. Giặc mò ra đâu, ta đánh ở đó. Ta làm cho chúng hao mòn sút mẻ, ta cộng thắng lợi nhỏ thành thắng lợi to. Ta đánh cho chúng không kịp thở, cho đến lúc ta hoàn toàn tiêu diệt chúng.

Quân đội và nhân dân ta phải tìm đủ cách chống địch bắt lính và vận động *những người lầm đường đi lính cho giặc quay về với Tổ quốc.* Phải làm cho họ hiểu chính sách khoan hồng của Chính phủ và của nhân dân ta. Đối với đồng bào và thanh niên đang hăng hái chống giặc bắt lính, chúng ta phải ủng hộ. Đó cũng là một cách đánh phá địch.

4) Toàn thể quân đội và nhân dân ta phải phá tan âm mưu địch “dùng người Việt đánh người Việt, lấy chiến tranh nuôi chiến tranh”.

Chúng ta phải làm tròn những nhiệm vụ nói trên. Mà muốn làm tròn nhiệm vụ (nhất là nhiệm vụ kinh tế tài chính) thì chúng ta phải chống những cái gì trở ngại ta.

- Một là chống *bệnh quan liêu.* Bệnh quan liêu là bệnh giấy tờ, bệnh hình thức, không thực tế, là xa cách quần chúng, không theo đường lối quần chúng, làm không đúng chính sách của Chính phủ và của Đoàn thể.

- Hai là chống *nạn tham ô.* Tham ô là lấy của công làm của tư. Là gian lận tham lam. Là không tôn trọng của công. Là không thương tiếc tiền gạo do mồ hôi nước mắt của đồng bào làm ra, do xương máu của chiến sĩ làm ra.

- Ba là chống *nạn lãng phí.* Tuy không trộm cắp của công như tham ô, nhưng lãng phí cũng làm cho nhân dân và Chính phủ thiệt thòi, hao tổn, kết quả thì lãng phí cũng có tội như tham ô.

Tham ô và lãng phí đều do bệnh quan liêu mà ra. Vì vậy từ nay, toàn thể đồng bào, toàn thể chiến sĩ, toàn thể cán bộ phải xem quan

liều, tham ô, lãng phí là những tội lỗi đối với Tổ quốc, đối với đồng bào. Người phạm tội có tội đã đành; người thấy những tội ấy mà không nêu ra, cũng như có tội. Vì vậy bộ đội, cơ quan, đoàn thể và nhân dân phải tổ chức một phong trào thật thà tự phê bình và phê bình từ cấp trên xuống, từ cấp dưới lên, toàn dân đều hăng hái tham gia, để giáo dục nhau, để cùng nhau tẩy trừ ba nạn kia, để dọn đường cho những thắng lợi mới.

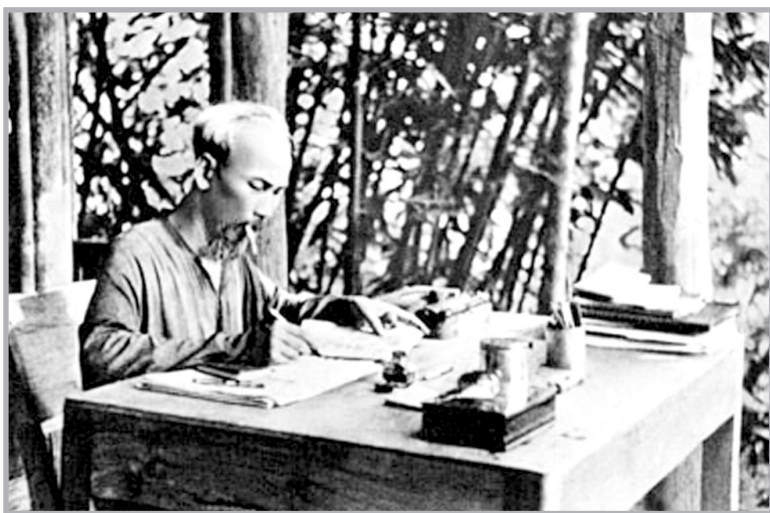
Những công việc nói trên sẽ có những chỉ thị rõ ràng của Chính phủ và của Đoàn thể, đây tôi chỉ tóm tắt nêu những điểm chính. Khi nhận được những chỉ thị ấy, tôi mong rằng bộ đội, đồng bào và cán bộ nghiên cứu kỹ càng, đặt kế hoạch thiết thực để thực hiện, và hứa với tôi kiên quyết thực hiện cho kỳ được. Như thế thì năm Nhâm Thìn, chúng ta nhất định tranh được nhiều thắng lợi to lớn và vẻ vang hơn nữa.

Chào thân ái và quyết thắng

HỒ CHÍ MINH

Báo *Nhân dân*, số 43, ngày 27-1-1952.

XUÂN QUÝ TỶ 1953

Bác Hồ làm việc ở chiến khu Việt Bắc, năm 1953. Ảnh: Tư liệu.

***“Mừng năm Thìn vừa qua,
Mừng Xuân Ty đã tới.
Mừng phát động nông dân,
Mừng hậu phương phấn khởi.
Mừng tiền tuyến toàn quân
Thi đua chiến thắng mới.
Mừng toàn dân kết đoàn,
Mừng kháng chiến thắng lợi.
Mừng năm mới, nhiệm vụ mới,
Lực lượng mới, thành công mới.
Mừng toàn thể chiến sĩ và đồng bào,
Mừng phe dân chủ hòa bình thế giới”⁽¹⁾.***

HỒ CHÍ MINH

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 8, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 65.

Cuộc kháng chiến trường kỳ bước sang năm thứ tám với những thắng lợi liên tiếp trên các mặt trận. Ngày 1 tháng 1 năm 1953, Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi Thư chúc Tết tới đồng bào, chiến sĩ cả nước:

*“Toàn thể chiến sĩ thi đua giết giặc,
Đồng bào cả nước đoàn kết một lòng,
Trường kỳ kháng chiến nhất định thắng lợi,
Độc lập thống nhất, nhất định thành công”⁽¹⁾.*

Thư chúc Tết của Bác thường vậy: vừa là lời chúc vừa là lời kêu gọi mùa xuân - mùa đầu tiên của một năm mới.

Đầu năm, nhân dịp kỷ niệm ba năm ngày các nước công nhận và thiết lập quan hệ ngoại giao với nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã gửi điện chúc mừng tới các vị lãnh đạo các nước Liên Xô, Trung Quốc, Triều Tiên, Tiệp Khắc...

Được tin Tổng Thư ký Tổng Liên đoàn Lao động Tuynidi bị ám sát, Chủ tịch Hồ Chí Minh viết bài *Nhân dân Bắc Phi chống thực dân Pháp*, ký bút danh C.B, đăng báo *Nhân dân* số 90. Bài báo khẳng định: *“Vì mục đích chung là giải phóng dân tộc, vì chống kẻ thù chung là thực dân Pháp và đế quốc Mỹ, nên nhân dân Việt Nam ta sốt sắng đồng tình với anh em Bắc Phi”⁽²⁾.*

Ngày 29-1, đến dự Hội nghị Tổng kết Chiến dịch Tây Bắc, Bác biểu dương quân và dân đã quyết tâm đánh thắng địch. Bác cũng nhắc nhở mọi người không được tự kiêu, tự mãn trước những thắng lợi đạt được. Bác tặng cho mỗi trung đoàn 25 huy hiệu để thưởng cho các chiến sĩ có thành tích xuất sắc.

Ngày 5-2, Chủ tịch Hồ Chí Minh viết *Thư gửi Hội nghị nông vận và dân vận toàn quốc*. Người nêu rõ: *“Nông dân lao động là một lực lượng*

1, 2 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 8, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 1, 11.

rất to lớn của dân tộc, một đồng minh rất chắc chắn của giai cấp công nhân. Muốn kháng chiến thắng lợi, kiến quốc thành công ắt phải dựa vào quần chúng nông dân” và nhấn mạnh “Năm nay, chúng ta nhất định phải phát động quần chúng triệt để giảm tô, thực hiện giảm tức và giành ưu thế chính trị cho nông dân”⁽¹⁾.

Ngày 6-2, đến nói chuyện tại buổi khai mạc lớp chính huấn cán bộ Đảng, dân, chính các cơ quan trung ương, Bác nói: “Đảng Lao động Việt Nam, thừa kế Đảng Cộng sản Đông Dương, là một Đảng anh hùng. Vì Đảng đã lãnh đạo nhân dân nổi lên làm cuộc Cách mạng tháng Tám thành công, đã lãnh đạo bộ đội, nhân dân kháng chiến mấy năm và càng kháng chiến càng mạnh. Nếu Đảng đã thập toàn thập mỹ thì tại sao lại phải chỉnh? Là vì có số đông đảng viên gương mẫu, tận tâm tận lực phục vụ cách mạng, nhân dân, giai cấp, nhưng còn một số, không phải là ít, không làm đúng chính sách của Đảng, của Chính phủ, không đi đúng đường lối của nhân dân, còn tếu. Những đảng viên ấy chưa thực đúng đắn, cho nên phải chỉnh”⁽²⁾.

Báo Nhân dân số 95 (từ ngày 11 đến ngày 15-2-1953), đăng Thơ chúc Tết xuân Quý Tỵ, 1953 của Bác Hồ. Bài thơ xuân có 12 câu thơ thật gần gũi, quen thuộc với toàn dân, toàn quân:

“Mừng năm Thìn vừa qua,
Mừng Xuân Tỵ đã tới.
Mừng phát động nông dân,
Mừng hậu phương phấn khởi.
Mừng tiến tuyến toàn quân,
Thi đua chiến thắng mới.
Mừng toàn dân kết đoàn,
Mừng kháng chiến thắng lợi.
Mừng năm mới, nhiệm vụ mới,
Lực lượng mới, thành công mới.

1, 2 Hồ Chí Minh Toàn tập, tập 8, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 42 - 43, 50.

*Mừng toàn thể chiến sĩ và đồng bào,
Mừng phe dân chủ hòa bình thế giới”⁽¹⁾.*

Thơ mừng để chúc Tết của Bác toát lên tất cả những gì cuộc kháng chiến của nhân dân ta đã đạt được; và đó cũng là những nhiệm vụ tiếp tục trong năm tới, toàn quân và toàn dân đều mừng vui phấn chấn.

Những ngày Tết Quý Tỵ năm ấy, ông Dũng Mã - Tiểu đoàn trưởng một đơn vị thuộc Sư đoàn 308 còn mừng vui hơn khi được nhận tấm thiệp chúc Tết của Bác Hồ. Trên tấm thiệp Người ghi: “*Bác gửi biếu chú một cái áo lụa và chúc chú mau lành mạnh. Nhờ chú chuyển cho anh em thương binh, bệnh binh, cán bộ và nhân viên ở nhà thương lời thân ái chúc năm mới của Bác*”⁽²⁾.

Bác cũng có *Thư gửi cháu Thanh, Thư gửi cháu Bình* khi nhận được tiền của các cháu gửi lên làm quà tặng cho bộ đội và thương binh. Bác “gửi biếu” các cháu Huy chương và mong các cháu cố gắng học, cố gắng tăng gia.

Bác chăm chút từng cán bộ chiến sĩ, từng người dân, em nhỏ như thế. Lời chúc, lời mừng của Người năm ấy đã đi vào thực tế cuộc kháng chiến, đã được toàn dân toàn quân phấn đấu giành nhiều thắng lợi, tiến tới kết thúc thắng lợi cuộc kháng chiến trường kỳ.

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 8, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 65.

2 *Hồ Chí Minh Biên niên tiểu sử*, tập 5, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2007, tr. 296.

THƠ CHÚC TẾT⁽¹⁾

Toàn thể chiến sĩ thi đua giết giặc,
Đồng bào cả nước đoàn kết một lòng,
Trường kỳ kháng chiến nhất định thắng lợi,
Độc lập thống nhất, nhất định thành công.

Ngày 1 tháng 1 năm 1953

HỒ CHÍ MINH

Báo *Nhân dân*, số 89, ngày 1 đến 7-1-1953.

THƯ GỬI HỘI NGHỊ NÔNG VẬN VÀ DÂN VẬN TOÀN QUỐC⁽²⁾

Thân ái gửi Hội nghị nông vận và dân vận,

Các đồng chí,

Nông dân lao động là một lực lượng rất to lớn của dân tộc, một đồng minh rất chắc chắn của giai cấp công nhân.

Muốn kháng chiến thắng lợi, kiến quốc thành công ắt phải dựa vào quần chúng nông dân. Muốn dựa vào nông dân ắt phải bồi dưỡng lực lượng của họ. Muốn nông dân có lực lượng dồi dào thì phải làm cho họ có ruộng cày, có cơm ăn, áo mặc, nhà ở.

Đảng và Chính phủ đề ra chính sách ruộng đất đã lâu. Nhưng đến nay, chính sách ấy chưa được thực hiện triệt để; nông dân lao động vẫn chưa được hưởng quyền lợi chính đáng của họ.

Khuyết điểm ấy, một phần là do Trung ương đôn đốc, kiểm tra không chặt chẽ. Nhưng phần lớn là do cán bộ:

1, 2 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 8, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 1, 42 - 43.

- Không nắm vững chính sách của Đảng và Chính phủ,
- Không đi đúng đường lối quần chúng,
- Không nhận rõ vai trò quan trọng của nông dân,
- Không sẵn sàng đến đời sống của nông dân,
- Làm việc thì quan liêu, mệnh lệnh, bao biện; không làm gương mẫu, thậm chí tự tư tự lợi, làm trái hẳn chính sách của Đảng và Chính phủ.

Vì cán bộ ta mắc những khuyết điểm ấy, cho nên địa chủ phong kiến vẫn nắm quyền kinh tế và chính trị ở nông thôn, nông dân vẫn bị áp bức bóc lột và thuế nông nghiệp, dân công, tăng gia sản xuất đều không được như mức đã định.

Năm nay, chúng ta *nhất định phải phát động quần chúng triệt để giảm tô, thực hiện giảm thuế và giành ưu thế chính trị cho nông dân*. Đó là một công tác trung tâm mà Đảng, Chính phủ và toàn dân phải thực hiện cho kỳ được.

Phát động quần chúng là một việc rất quan trọng và cũng rất phức tạp, cho nên phải chuẩn bị rất kỹ càng, phải có phương châm rõ ràng, kế hoạch đầy đủ, cách làm chắc chắn. Trước nhất là: Lập trường giai cấp của cán bộ phải vững chắc dứt khoát, “đứng về phía nào? phục vụ quyền lợi ai?”, tư tưởng của cán bộ phải đánh thông. Có như thế, mới thi hành đúng chính sách của Đảng và Chính phủ, mới đi đúng đường lối quần chúng, mới phát động được quần chúng nông dân thực hiện chính sách ruộng đất.

Mong các cô các chú nghiên cứu kỹ lưỡng, bàn bạc thấu suốt, áp dụng đúng đắn những chỉ thị và tài liệu về việc phát động quần chúng.

Chúc các đại biểu mạnh khỏe. Chúc Hội nghị thành công.

Chào thân ái và quyết thắng

Ngày 5 tháng 2 năm 1953

HỒ CHÍ MINH

Bản chụp bức thư lưu tại Viện Hồ Chí Minh.

THƠ CHÚC TẾT XUÂN QUÝ TỶ, 1953⁽¹⁾

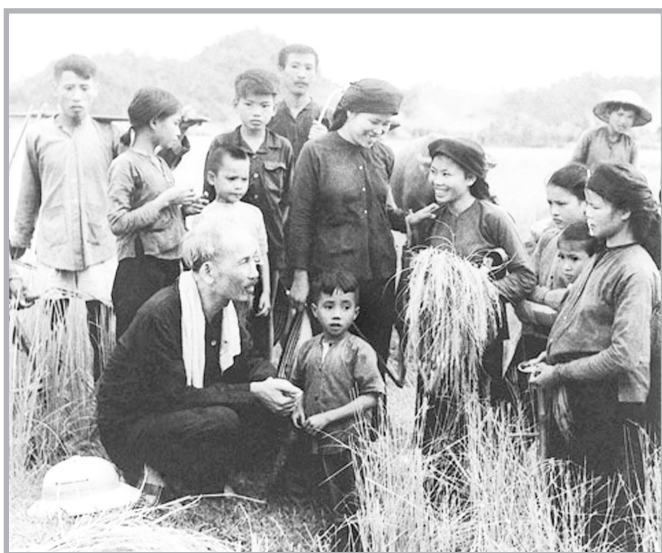
Mừng năm Thìn vừa qua,
Mừng Xuân Tỵ đã tới.
Mừng phát động nông dân,
Mừng hậu phương phấn khởi.
Mừng tiến tuyến toàn quân
Thi đua chiến thắng mới.
Mừng toàn dân kết đoàn,
Mừng kháng chiến thắng lợi.
Mừng năm mới, nhiệm vụ mới,
Lực lượng mới, thành công mới.
Mừng toàn thể chiến sĩ và đồng bào,
Mừng phe dân chủ hòa bình thế giới.

HỒ CHÍ MINH

Báo *Nhân dân*, số 95, từ ngày 11 đến 15-2-1953.

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 8, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 65.

XUÂN GIÁP NGỌ 1954

*Bác Hồ đến thăm và trò chuyện với bà con nông dân xã viên Hợp tác xã Hùng Sơn,
huyện Đại Từ, tỉnh Thái Nguyên, năm 1954. Ảnh: Tư liệu.*

“Năm mới, quân dân ta có hai nhiệm vụ rành rành:

- Đẩy mạnh kháng chiến để giành độc lập tự do,

- Cải cách ruộng đất là công việc rất to.

Dần dần làm cho người cày có ruộng khỏi lo nghèo nàn.

Quân và dân ta nhất trí kết đoàn,

Kháng chiến, kiến quốc nhất định hoàn toàn thành công.

Hòa bình dân chủ thế giới khắp Nam, Bắc, Tây, Đông,

Năm mới, thắng lợi càng mới, thành công càng nhiều”⁽¹⁾.

HỒ CHÍ MINH

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 8, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 400.

Chiến cuộc Đông - Xuân 1953 - 1954 diễn ra từ cuối năm cũ đến đầu năm mới, trong đó mùa xuân Giáp Ngọ năm 1954 như một khúc ca giao hòa.

Ngày 1-1-1954, Chủ tịch Hồ Chí Minh dự họp Bộ Chính trị. Người chỉ định cơ quan lãnh đạo, chỉ huy chiến dịch, triển khai kế hoạch điều động lực lượng lên Tây Bắc. Khi trao nhiệm vụ cho Đại tướng - Tổng Tư lệnh Võ Nguyên Giáp, Người nói: *“Trao cho chú toàn quyền quyết định. Trận này quan trọng, phải đánh cho thắng! Chắc thắng mới đánh, không chắc thắng không đánh”*.

Ngày hôm đó, Bác viết bài *Món quà quý báu*, ký bút danh C.B., đăng trên báo *Nhân dân* số 157. Người đánh giá cao quyết tâm thi đua kháng chiến của các tầng lớp nhân dân, coi *“đó là món quà tinh thần rất quý báu”*. Báo *Nhân dân* số 157 hôm ấy còn có bài *Cán bộ kiểu mẫu*, trong đó Bác nêu gương hai cán bộ đã kiên nhẫn, chịu khó, biết cách tuyên truyền giải thích nên vận động quần chúng có kết quả và chỉ rõ: *“Nếu cán bộ biết chịu khó, khéo hướng dẫn thì nhân dân rất hăng hái đấu tranh, hăng hái giúp Chính phủ và bộ đội”*⁽¹⁾.

Ngày 6-1, báo *Nhân dân* số 158 đăng bài viết *12-1953 so với 12-1946 có gì đổi mới?*, ký bút danh C.B. Trong bài viết, Chủ tịch Hồ Chí Minh so sánh tình hình thế giới và cuộc kháng chiến của nhân dân Việt Nam ở hai thời điểm 12-1946 và 12-1953 khác nhau rất cơ bản; qua đó Người chứng tỏ: *“Phe ta và ta ngày càng mạnh, phe địch và địch ngày càng yếu (...) Chúng ta cố gắng làm trọn hai nhiệm vụ trung tâm là đẩy mạnh kháng chiến và cải cách ruộng đất thì kháng chiến nhất định thắng lợi, kiến quốc nhất định thành công”*⁽²⁾.

Ngày 11-1, Bác viết bài *Thanh niên nông dân* đăng trên báo *Nhân dân* số 159, nêu lên vai trò quan trọng của thanh niên nông thôn trong các lực lượng vũ trang, lực lượng dân công, thanh niên xung phong,

1 Võ Nguyên Giáp, *Mùa xuân Điện Biên Phủ*, in trong tạp chí *Lịch sử Quân sự*, số 1-1994, tr. 5; Báo *Nhân dân*, số 157, từ ngày 1 đến ngày 5-1-1954.

2 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 8, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 384 - 385.

trong sản xuất nông nghiệp; ngày 21-1, Bác viết bài *Lênin dạy*, ký bút danh C.B., đăng trên báo *Nhân dân* số 161, trích dẫn những lời dạy của V.I. Lênin về *kháng chiến*, về *phòng gian trừ gian* và về *du kích*, *cách tổ chức đánh du kích*; ngày 26-1, Người viết về *Một người phụ nữ gương mẫu* (ký bút danh C.B., đăng báo *Nhân dân*, số 162), kể về sự tích chị Lêpêsinxkaya (Liên Xô) tham gia đấu tranh cách mạng, tự học trở thành một nhà khoa học nổi tiếng ở trong nước và thế giới. Những bài viết của Người ký bút danh C.B. vẫn liên tục xuất hiện trên báo với một bút lực mạnh mẽ, đề cập đến nhiều phương diện với sự phân tích sâu sắc các khía cạnh nhằm phục vụ cho việc nâng cao nhận thức của toàn quân, toàn dân.

Ngày 16-1, báo *Nhân dân* số 160 đăng bài viết của Bác: *Đẩy mạnh phong trào du kích*, ký tên Nguyễn Thao Lược, nói đến bốn kinh nghiệm cụ thể của du kích: biết địch, biết ta, đánh giặc, thương dân.

Ngày 3-2-1954 (mùng 1 Tết), Chủ tịch Hồ Chí Minh có *Thơ chúc Tết* gửi quân và dân cả nước nhân dịp Tết Nguyên đán (đăng trên báo *Nhân dân* số 163, từ ngày 1 đến ngày 5-2). Người viết:

“Năm mới, quân dân ta có hai nhiệm vụ rành rành:

- Đẩy mạnh kháng chiến để giành độc lập tự do,*
- Cải cách ruộng đất là công việc rất to.*

Dẫn dân làm cho người cày có ruộng khỏi lo nghèo nàn.

Quân và dân ta nhất trí kết đoàn,

Kháng chiến, kiến quốc nhất định hoàn toàn thành công.

Hòa bình dân chủ thế giới khắp Nam, Bắc, Tây, Đông.

Năm mới, thắng lợi càng mới, thành công càng nhiều”⁽¹⁾.

Năm ấy Bác dự báo thắng lợi trong công cuộc kháng chiến chống thực dân xâm lược, bởi trên cơ sở thực tế “*hai nhiệm vụ rành rành*”,

1 Hồ Chí Minh Toàn tập, tập 8, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 400.

quân và dân “nhất trí kết đoàn” thì “Kháng chiến, kiến quốc nhất định hoàn toàn thành công”.

Trong không khí vui chiến thắng của mùa Xuân mới, Người còn gửi *Thư chúc Tết cán bộ và chiến sĩ*, biểu dương những chiến công của các chiến sĩ và mong mọi người “*nêu cao quyết tâm, chiến đấu bền bỉ, thu nhiều thắng lợi hơn nữa, làm cho mùa Xuân năm nay thành mùa Xuân đại thắng lợi*”. Người cũng có *Thư gửi cán bộ, chiến sĩ và thanh niên nam nữ vùng địch tạm chiếm*, căn dặn, sang năm mới cuộc kháng chiến của ta sẽ gay go hơn, địch càng thất bại chúng càng điên cuồng, thủ đoạn hơn, thanh niên nam nữ cùng đồng bào phải ra sức đấu tranh chống giặc, không đi lính cho giặc, hăng hái tham gia du kích và bộ đội, ra sức vận động nguy binh quay về với Tổ quốc⁽¹⁾.

Nhân dịp Tháng Hữu nghị Việt - Trung - Xô (6-2-1954), Chủ tịch Hồ Chí Minh và Chính phủ tặng thưởng Huân chương Kháng chiến, Huân chương Lao động, Bảng Vàng Danh dự và Bảng Gia đình Vẻ vang cho các chiến sĩ, cán bộ, công nhân viên chức, đồng bào và các đơn vị có thành tích trong sản xuất, chiến đấu. Người cũng viết bài *Chính sách dân tộc và Tháng Hữu nghị Việt - Trung - Xô* (bút danh Đ.X, đăng báo *Cứu quốc*, số 2535), khẳng định chính sách của Việt Nam là đoàn kết với nhân dân các nước, đặc biệt là nhân dân Trung Quốc và nhân dân Liên Xô.

Mùa xuân Giáp Ngọ đã bắt đầu như thế. Đó là một mùa xuân kết thúc cuộc kháng chiến trường kỳ, giữ gìn nền tự do và độc lập - một năm “*thắng lợi càng mới, thành công càng nhiều*” như Bác Hồ đã chúc.

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 8, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 402 - 403.

THƠ CHÚC TẾT⁽¹⁾

Ngày Nguyên đán năm Giáp Ngọ

Năm mới, quân dân ta có hai nhiệm vụ rành rành:

- Đẩy mạnh kháng chiến để giành độc lập tự do,
- Cải cách ruộng đất là công việc rất to.

Dần dần làm cho người cày có ruộng khỏi lo nghèo nàn.

Quân và dân ta nhất trí kết đoàn,

Kháng chiến, kiến quốc nhất định hoàn toàn thành công.

Hòa bình dân chủ thế giới khắp Nam, Bắc, Tây, Đông,

Năm mới, thắng lợi càng mới, thành công càng nhiều.

HỒ CHÍ MINH

Báo *Nhân dân*, số 163, từ ngày 1 đến ngày 5-2-1954.

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 8, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 400.

THƯ GỬI CÁC CÁN BỘ VÀ CHIẾN SĨ NHÂN DỊP TẾT NGUYÊN ĐÁN NĂM GIÁP NGỌ⁽¹⁾

Nhân dịp Tết năm Ngọ, Bác thân ái gửi lời chúc các chú: Năm mới, cố gắng mới, thắng lợi mới.

Các chú đã lập được nhiều chiến công. Hôm nay ngày Tết, các chú lại đang xung phong chiến đấu gian khổ, thi đua giết giặc. Bác luôn luôn nhớ các chú.

Bác mong các chú nêu cao quyết tâm, chiến đấu bền bỉ, thu nhiều thắng lợi hơn nữa, làm cho mùa Xuân năm nay thành *mùa Xuân đại thắng lợi*.

Bác chờ tin thắng trận các chú gửi về mừng quà Tết cho Bác. Bác chuẩn bị sẵn giải thưởng cho đơn vị và cá nhân có nhiều chiến công.

Chào thân ái và quyết thắng

HỒ CHÍ MINH

Báo *Quân đội nhân dân*, xuất bản tại mặt trận, số 120, ngày 1-2-1954.

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 8, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 401.

THƯ GỬI CÁN BỘ, CHIẾN SĨ VÀ THANH NIÊN NAM NỮ VÙNG ĐỊCH TẠM CHIẾM⁽¹⁾

Gửi cán bộ, chiến sĩ và thanh niên nam nữ ở vùng tạm bị chiếm,

Nhân dịp năm mới Giáp Ngọ, Bác thân ái chúc các cô, các chú năm mới, cố gắng mới, thắng lợi mới.

Năm vừa qua các cô, các chú đã anh dũng đánh du kích và bảo vệ tính mạng, tài sản của đồng bào.

Sang năm mới, cuộc kháng chiến của ta sẽ gay go hơn, nhưng sẽ thu nhiều thắng lợi hơn. Giặc càng thất bại, chúng càng ráo riết dùng những thủ đoạn hung ác để cướp của, bắt người, bắt cả phụ nữ đi nguy binh để chống lại kháng chiến, giết hại đồng bào và làm bia đỡ đạn cho chúng.

Để phá tan âm mưu của giặc, Bác kêu gọi:

- *Cán bộ và chiến sĩ* phải thi đua thực hiện những nghị quyết của Hội nghị du kích toàn quốc năm ngoái, tiêu diệt thật nhiều giặc để giữ nước, giữ làng.

- *Thanh niên nam nữ* thì cùng đồng bào ra sức đấu tranh chống giặc, quyết không đi lính cho giặc, hăng hái tham gia du kích và bộ đội của ta.

- *Tất cả mọi người* ra sức vận động nguy binh quay về với Tổ quốc. Chính phủ và nhân dân ta sẽ khoan hồng đối với họ.

Đến cuối tháng 3-1954, các địa phương phải báo cáo lên, Bác sẽ có giải thưởng đặc biệt cho những đơn vị và những cá nhân lập công nhiều nhất.

Bác nhờ các cô, các chú chuyển lời Bác chúc năm mới cho các cụ phụ lão và các cháu nhi đồng.

Chào thân ái và quyết thắng

HỒ CHÍ MINH

Báo *Nhân dân*, số 163, từ ngày 1 đến ngày 5-2-1954.

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 8, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 402 - 403.

XUÂN ẤT MÙI 1955

*Bác Hồ dự lễ khai giảng Trường Đại học Nhân dân Việt Nam,
ngày 19-1-1955. Ảnh: Tư liệu.*

***“Hòa bình, Thống nhất, Độc lập, Dân chủ -
Tam dương khai thái.***

***Đoàn kết, Thi đua, Tăng gia, Tiết kiệm -
Ngũ phúc lâm môn”⁽¹⁾.***

HỒ CHÍ MINH

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 9, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 281.

Ngày đầu năm mới 1-1-1955, Chủ tịch Hồ Chí Minh dự lễ mừng Trung ương Đảng và Chính phủ về Thủ đô Hà Nội. Người đọc diễn văn chào mừng thay mặt Đảng, Chính phủ chúc toàn thể đồng bào và kiều bào, bộ đội, cán bộ và nhân viên, các cụ phụ lão, các cháu thanh niên và nhi đồng: *“Năm mới mạnh khỏe, vui vẻ, cố gắng và tiến bộ!”* và Người dành nhiều nội dung báo cáo với đồng bào và bộ đội về *“những công việc chúng ta sẽ phải làm từ nay, nhằm mục đích củng cố hòa bình, thực hiện thống nhất, hoàn thành độc lập và dân chủ trong cả nước”*⁽¹⁾. Chiều hôm trước (31-12-1954), Người dẫn đầu Đoàn Đại biểu Đảng và Chính phủ viếng các liệt sĩ đã hy sinh vì Tổ quốc tại Đài Liệt sĩ Hà Nội. Đồng chí Phạm Văn Đồng đọc diễn từ của Chủ tịch Hồ Chí Minh khẳng định: *“Máu nóng của các liệt sĩ đã nhuộm lá Quốc kỳ vẻ vang càng thêm thắm đỏ. Tiếng thơm của các liệt sĩ sẽ muôn đời lưu truyền với sử xanh”*⁽²⁾.

Ngày 2-1, báo *Nhân dân* số 307 đăng bài viết Về “Ý kiến bạn đọc” của Chủ tịch Hồ Chí Minh với bút danh C.B. Trong bài viết, Người biểu dương mục “Ý kiến bạn đọc” trên báo *Nhân dân*, coi đó là những ý kiến đấu tranh: *“Cái mới đấu tranh với cái cũ, cái tốt đấu tranh với cái không tốt. Đấu tranh thì phải đấu tranh đến kết quả thắng lợi. Như thế, “Ý kiến bạn đọc” mới thật có ích”*⁽³⁾.

Tiếp đại biểu các dân tộc miền núi về dự buổi lễ trọng thể mừng Trung ương Đảng và Chính phủ về Thủ đô, Người hỏi thăm sức khỏe, đời sống của bà con các dân tộc miền núi, đánh giá cao công lao to lớn của bà con các dân tộc miền núi trong sự nghiệp giải phóng đất nước. Người căn dặn đồng bào phải ra sức xây dựng khối đại đoàn kết trong công cuộc bảo vệ hòa bình, xây dựng lại đất nước.

1, 2, 3 Hồ Chí Minh Toàn tập, tập 9, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 226, 223, 230.

Đất nước bị chia cắt do âm mưu của Mỹ và tay sai. Người nhanh chóng vạch rõ cho nhân dân thấy *Tự do kiểu Mỹ* (bút danh C.B., đăng trên báo *Nhân dân*, số 311 ngày 6-1), đó là “*Tự do tham ô, tự do hủ hóa, tự do làm đĩ, tự do giết người, cướp của - Đó là “tự do” kiểu Mỹ và tay sai của chúng là bọn Ngô Đình Diệm đang triệt để thi hành*”⁽¹⁾. Đặc biệt với bài viết *Nhân dân Việt Nam ủng hộ lời tuyên bố của Bộ Ngoại giao và bức thư của Bộ Tổng tư lệnh phản đối đế quốc Mỹ và tay sai của chúng vi phạm Hiệp định Giơnevơ. Thái độ làm lơ của Chính phủ Anh là không đúng* (bút danh T.L.), Người khẳng định nguyện vọng của nhân dân Việt Nam là hòa bình, độc lập, dân chủ và tiến bộ xã hội. Người tố cáo đế quốc Mỹ và bè lũ tay sai phá hoại Hiệp định Giơnevơ...

Năm mới, Người gửi điện, thư đến chính phủ các nước Cộng hòa Dân chủ Đức, Cộng hòa Nhân dân Bungari,... cảm ơn sự ủng hộ đối với Việt Nam và chúc Tết các nguyên thủ quốc gia. Người viết bài *Tinh thần quốc tế nhường cơm sẻ áo* (bút danh C.B., đăng báo *Nhân dân* số 313, ngày 8-1-1955), kêu gọi đồng bào thực hành tiết kiệm, sử dụng có hiệu quả sự giúp đỡ đó để ổn định đời sống và xây dựng lại đất nước.

Nhân dịp đập thủy lợi Công Chu (Thanh Hóa) được xây dựng lại, Bác viết bài *Lực lượng to lớn của nhân dân* (bút danh C.B., đăng trên báo *Nhân dân*, số 315), biểu dương sức mạnh đoàn kết của nhân dân trong hàn gấn vết thương chiến tranh, xây dựng lại đất nước. Người nhắc: “*Tục ngữ có câu “Mọi người đồng lòng, tát bể Đông cũng cạn”. Bể Đông còn tát cạn được, thì việc khó khăn tày trời cũng nhất định thành công*”⁽²⁾.

Đầu năm, Bác Hồ đến thăm và nói chuyện với Hội nghị Đại biểu Mặt trận Liên Việt toàn quốc. Người nhấn mạnh: “*Muốn thống nhất, phải có hòa bình. Muốn độc lập thì phải thống nhất. Muốn thật sự độc*

1, 2 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 9, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 236, 242.

lập thì phải có dân chủ. Bốn điểm đó như bầu trời có 4 phương: Đông, Tây, Nam, Bắc; như một năm có 4 mùa: Xuân, Hạ, Thu, Đông, không thể tách rời nhau, không thể thiếu một điểm nào”⁽¹⁾.

Ngày 15-1, Người viết bài *Đạo đức công dân* (bút danh C.B., đăng báo *Nhân dân*, số 320) chỉ rõ: “Nước ta là nước dân chủ, nghĩa là nước nhà do nhân dân làm chủ. Nhân dân có quyền lợi làm chủ, thì phải có nghĩa vụ làm tròn bốn phận công dân, giữ đúng đạo đức công dân, tức là: - Tuân theo pháp luật Nhà nước; - Tuân theo kỷ luật lao động; - Giữ gìn trật tự chung; - Đóng thuế đúng kỳ, đúng số để xây dựng lợi ích chung; - Hăng hái tham gia công việc chung; - Bảo vệ tài sản công cộng; - Bảo vệ Tổ quốc”⁽²⁾.

Ngày 23-1, Chủ tịch Hồ Chí Minh viết bài *Chúc mừng năm mới* (bút danh C.B., đăng trên báo *Nhân dân* số 328), phân tích những sự kiện quan trọng của tình hình thế giới và trong nước năm 1954; đánh giá cao cuộc đấu tranh của nhân dân Liên Xô, Trung Quốc và các nước dân chủ nhân dân cho hòa bình và tiến bộ xã hội; nêu lên những thắng lợi của nhân dân ta trong cuộc đấu tranh chống thực dân, lập lại hòa bình trên miền Bắc, từng bước hàn gắn vết thương chiến tranh, khôi phục kinh tế, phát triển sản xuất, ổn định đời sống cho nhân dân, mở rộng quan hệ ngoại giao với các nước khác. Người nhấn mạnh: “Năm mới, với tinh thần và cố gắng mới, chúng ta quyết làm tròn nhiệm vụ để tranh lấy thắng lợi mới trong công cuộc hòa bình. Vậy có câu đối Tết nôm na:

“Hòa bình, Thống nhất, Độc lập, Dân chủ - Tam dương khai thái.

Đoàn kết, Thi đua, Tăng gia, Tiết kiệm - Ngũ phúc lâm môn”⁽³⁾.

Những ngày giáp Tết Nguyên đán, Bác tiếp các cháu học sinh lớp 8 trường Lê Khiết và Nguyễn Huệ ở miền Nam tập kết ra Bắc. Phát kẹo

1, 2, 3 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 9, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 245, 258, 281.

cho các cháu và cùng các cháu xem phim *Irina về nhà* ngay và phim hoạt hình *Con nai vương*, Người căn dặn: “*Các cháu phải ngoan, học giỏi, kính thầy, yêu bạn, luôn luôn hướng về miền Nam ruột thịt. Phải xứng đáng là con em của miền Nam thành đồng*”⁽¹⁾.

Ngày mừng 1 Tết (24-1-1955), Chủ tịch Hồ Chí Minh đến thăm và chúc Tết, tặng Huy hiệu cho anh chị em bộ đội, công nhân, cán bộ, dân công ở lại ăn Tết tại công trường đập Thác Huống, Thái Nguyên; thăm công trường đường sắt Hà Nội - Mộc Nam Quan; thăm một số gia đình nông dân xã Cam Giá, huyện Đông Hỷ, tỉnh Thái Nguyên đã hoàn thành cải cách ruộng đất; thăm đơn vị quân đội thuộc Trung đoàn 141 (Đại đoàn 312), Người căn dặn: “*Trong kháng chiến ta đã thắng lợi vì toàn quân và toàn dân ta đoàn kết chặt chẽ. Trong cuộc đấu tranh hiện nay để củng cố hòa bình, thực hiện thống nhất, hoàn thành độc lập, dân chủ trong cả nước, cũng nhờ đoàn kết chặt chẽ mà nhất định ta thắng lợi*”⁽²⁾.

Đầu xuân, Bác đi thăm đồng bào và cũng nhận được nhiều thư của nhân dân trong nước gửi chúc Tết, Người viết bài *Trẻ nhất và già nhất* (ký bút danh C.B., đăng trên báo *Nhân dân*, số 342, ngày 7-2), báo tin vui có hàng vạn thư của đồng bào cả nước chúc Tết, trong đó có thư của em bé miền Nam 5 tuổi, người trẻ nhất và thư của cụ già theo đạo Thiên Chúa 122 tuổi, người già nhất. Rồi Người ra *Lời kêu gọi thi đua sản xuất tiết kiệm mùa xuân*, nêu lên những khó khăn của đất nước sau chiến tranh, khuyến khích bà con nông dân đẩy mạnh sản xuất, thực hành tiết kiệm... Tiếp khách phương Tây là Jean Sainteny - Tổng Đại diện Chính phủ Pháp tại Hà Nội, Người trao đổi với Sainteny về việc duy trì những cơ sở kinh tế của người Pháp ở Việt Nam trên tinh thần hợp tác, hữu nghị, cùng có lợi...

1 Theo tạp chí *Trí thức và Công nghệ*, tháng 5-2000.

2 Theo báo *Nhân dân*, số 331, ngày 27-1-1955; Tài liệu ảnh lưu tại Bảo tàng Hồ Chí Minh.

Năm đầu tiên hòa bình đã về trên miền Bắc, Bác Hồ nói đến *Tam dương khai thái*. Nhưng trong hoàn cảnh *đất nước bị chia cắt*, Người đã nhấn mạnh từ xuân này phải phấn đấu cho cả nước “*Hòa bình, thống nhất, độc lập, dân chủ*”. Cuộc đấu tranh của nhân dân hai miền Nam Bắc cho hòa bình, thống nhất lại bắt đầu.

DIỄN VĂN CHÚC MỪNG NĂM MỚI TRONG DỊP LỄ MỪNG TRUNG ƯƠNG ĐẢNG VÀ CHÍNH PHỦ VỀ THỦ ĐÔ⁽¹⁾

Cùng toàn thể đồng bào trong nước và ngoài nước,

Cùng toàn thể bộ đội, cán bộ và nhân viên,

Sau 8, 9 năm toàn quân và toàn dân ta kháng chiến gian khổ và anh dũng, chính nghĩa đã thắng lợi, chiến tranh đã chấm dứt, hòa bình đã lập lại, Chính phủ lại về Thủ đô. Những việc đó bao hàm một ý nghĩa chính trị cực kỳ to lớn.

Tôi thay mặt Chính phủ cảm ơn đồng bào Thủ đô và bộ đội hôm nay long trọng và thân mật chào mừng Chính phủ.

Nhân dịp năm mới, tôi thay mặt Đảng và Chính phủ thân ái hỏi thăm anh em thương binh, bệnh binh và gia đình các liệt sĩ.

Chúc toàn thể đồng bào và kiều bào,

Chúc toàn thể bộ đội, cán bộ và nhân viên,

Chúc các chiến sĩ thi đua,

Chúc các cụ phụ lão,

Các cháu thanh niên và nhi đồng

Năm mới mạnh khỏe, vui vẻ, cố gắng và tiến bộ!

Tôi thay mặt nhân dân và Chính phủ ta chúc các lãnh tụ và nhân dân các nước bạn năm mới thắng lợi mới!

Nhân dịp này, tôi xin báo cáo với đồng bào và bộ đội những công việc chúng ta phải làm từ nay, nhằm mục đích củng cố hòa bình, thực hiện thống nhất, hoàn thành độc lập và dân chủ trong cả nước:

1 Hồ Chí Minh Toàn tập, tập 9, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 225 - 227.

- Chúng ta kiên quyết *thi hành đúng đắn hiệp định đình chiến*. Đồng thời chúng ta đòi hỏi đối phương cũng phải thi hành đầy đủ hiệp định đình chiến, phải bảo vệ quyền tự do dân chủ và phải chấm dứt những cuộc khủng bố nhân dân ở miền Nam, phải đình chỉ lừa bịp, ép buộc một số đồng bào miền Bắc di cư vào Nam.

Nhân đây, chúng ta tỏ lời cảm ơn Ủy ban Quốc tế đã giúp sức vào công việc thi hành hiệp định đình chiến.

- Chúng ta phải ra sức *khôi phục lại kinh tế*: nông nghiệp, công nghiệp, thương nghiệp, vận tải, để nâng cao dần đời sống của nhân dân.

- Chúng ta phải ra sức bảo vệ Tổ quốc, bảo vệ hòa bình, cho nên chúng ta phải *củng cố quốc phòng*, bộ đội ta phải thi đua học tập chính trị và kỹ thuật, giữ vững kỷ luật và tác phong khắc khổ.

- Chúng ta phải tiếp tục vận động quần chúng giảm tô và cải cách ruộng đất, để *thực hiện người cày có ruộng*.

Để làm những công việc trên đây, chúng ta phải đoàn kết chặt chẽ, rộng rãi, chúng ta phải chống hủ hóa, tham ô, lãng phí. Chúng ta phải bồi dưỡng đạo đức cần, kiệm, liêm, chính.

Nam Bắc là một nhà, là anh em ruột thịt, quyết không thể chia cắt được. Chúng ta phải thắt chặt mối quan hệ mật thiết giữa miền Nam và miền Bắc.

Chúng ta phải đoàn kết rộng rãi và chặt chẽ từ Bắc đến Nam; phải ủng hộ đồng bào miền Nam đấu tranh giành tự do dân chủ, theo đúng Hiệp định Giơnevơ.

Chúng ta phải làm cho kinh tế, văn hóa và sự đi lại được lưu thông và thuận lợi giữa đồng bào miền Bắc và đồng bào miền Nam.

Chúng ta phải làm những việc đó để tiến tới thực hiện tổng tuyển cử tự do và thống nhất toàn quốc.

Bất kỳ người nào, bất kỳ nhóm nào, nếu họ tán thành hòa bình, thống nhất, độc lập, dân chủ, thì chúng ta cũng sẵn sàng thật thà đoàn kết với họ.

Chúng ta đoàn kết chặt chẽ với nhân dân các nước bạn.

Chúng ta sẽ dựa theo 5 nguyên tắc lớn của bản tuyên bố Trung - Ấn và Trung - Diến để gây quan hệ hữu hảo với hai Chính phủ nhà vua Miên và Lào.

Chúng ta phát triển quan hệ hữu hảo với các nước Đông Nam Á.

Đối với nước Pháp, chúng ta sẽ cố gắng lập lại mối quan hệ kinh tế và văn hóa trên nguyên tắc bình đẳng và hai bên đều có lợi. Chúng ta đoàn kết với nhân dân Pháp và nhân dân yêu chuộng hòa bình thế giới.

Chúng ta phải tỉnh táo đề phòng, phải kiên quyết chống âm mưu đế quốc Mỹ tăng cường can thiệp vào Đông Dương, xui giục bọn tay sai của chúng phá hoại hiệp định đình chiến, phá hoại hòa bình và chúng ta cố gắng góp phần vào sự nghiệp bảo vệ hòa bình châu Á và thế giới.

Trong mấy năm kháng chiến, quân và dân ta đã cố gắng và đã giành được thắng lợi. Đấu tranh trong hoàn cảnh hòa bình, quân và dân ta cũng phải cố gắng để vượt mọi khó khăn, giành lấy thắng lợi.

Việt Nam hòa bình, thống nhất, độc lập, dân chủ muôn năm!

Hòa bình thế giới muôn năm!

HỒ CHÍ MINH

Đọc ngày 1-1-1955. Báo *Nhân dân*, số 306, ngày 1-1-1955.

CHÚC MỪNG NĂM MỚI⁽¹⁾

Chúc mừng năm Mùi mới đến, chúng ta hãy tính sổ năm Ngọ cũ vừa qua:

Trên *thế giới* - Công cuộc xây dựng ở Liên Xô, Trung Quốc và các nước dân chủ mới, phát triển rất mạnh.

Đầu năm ngoái, 4 Bộ trưởng ngoại giao (Xô, Anh, Pháp, Mỹ) khai Hội nghị *Béclin*, sau 5 năm không gặp mặt nhau, Hội nghị này đã quyết định khai Hội nghị Giơnevơ.

Hội nghị *Giơnevơ* đã tăng thêm uy tín của nước Cộng hòa Nhân dân Trung Hoa và đã đưa lại hòa bình ở Đông Dương. Hai Hội nghị ấy đã làm cho tình hình thế giới bớt căng thẳng và làm cho người ta càng tin rằng các nước chế độ khác nhau có thể cùng chung sống trong hòa bình.

Liên Xô lại đề nghị giảm bớt binh bị, cấm dùng vũ khí nguyên tử và khinh khí, nhưng Mỹ, Anh, Pháp không tán thành.

Ở *châu Á*, phe Mỹ đã lập khối “Phòng thủ Đông Nam Á” (kỳ thực là để xâm lược Đông Nam Á). 8 nước trong khối ấy, 3 nước là đế quốc (Mỹ, Anh, Pháp), 2 nước thuộc châu Úc, chỉ có 3 nước nhỏ thuộc châu Á. Nhân dân châu Á chống lại kịch liệt khối này.

Ở *châu Âu*, phe Mỹ định vũ trang lại Tây Đức, cũng bị nhân dân Âu phản đối kịch liệt.

Để giữ gìn hòa bình châu Âu, Liên Xô và các nước dân chủ mới đã họp hội nghị vào hồi cuối năm và đã thu kết quả tốt.

Mỹ đã *mất độc quyền* vũ khí nguyên tử và khinh khí, vì Liên Xô cũng có. Trái lại, phe hòa bình dân chủ *có một thứ độc quyền mà phe Mỹ không thể có* - đó là lực lượng hàng trăm triệu người sẵn sàng phấn đấu, hy sinh cho độc lập, tự do của dân tộc mình.

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 9, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 280 - 281.

Nói tóm lại: Năm cũ là một năm mà phe hòa bình, dân chủ do Liên Xô lãnh đạo đã đấu tranh gay go và đã thu được thắng lợi khá.

Trong nước - Ta thắng trận ở Điện Biên, thắng ở Giơnevơ. Pháp phải thừa nhận quyền thống nhất và độc lập của nước ta. Chiến tranh chấm dứt. Hòa bình trở lại. Thủ đô giải phóng. Về *kinh tế*: ít lâu nữa, đường xe lửa Hà Nội - Mục Nam Quan sẽ hoàn thành, giao thông buôn bán sẽ được khôi phục; các nông giang sẽ đưa nước về làm cho hàng chục vạn mẫu ruộng phì nhiêu. Về *chính trị*: Chính sách “người cày có ruộng” đã thực hiện dần, hàng triệu nông dân thêm đoàn kết, làm cho Mặt trận dân tộc thống nhất thêm rộng, thêm vững. Về *quốc phòng*: Quân đội ta thi đua học tập chính trị và quân sự, luôn luôn giữ vững chí khí chiến đấu, bảo vệ Tổ quốc, bảo vệ hòa bình. Về *ngoại giao*: Tình anh em giữa nước ta và các nước bạn càng khẳng khái, mỗi hữu nghị giữa nước ta và các nước láng giềng (nhất là với Ấn Độ và Diến Điện) càng mật thiết.

Đó là tóm tắt vài điểm chính. Trong lời chúc Tết năm 1955, Hồ Chủ tịch đã nêu rõ nhiệm vụ của nhân dân ta và đặc biệt nhấn mạnh mấy điểm: Đại đoàn kết, thi đua tăng gia sản xuất và tiết kiệm, thi hành triệt để hiệp định đình chiến, tỉnh táo để phòng đế quốc Mỹ và bè lũ phá hoại hòa bình.

Năm mới, với tinh thần và cố gắng mới, chúng ta quyết làm tròn nhiệm vụ để tranh lấy thắng lợi mới trong công cuộc hòa bình. Vậy có câu đối Tết nôm na:

Hòa bình, Thống nhất, Độc lập, Dân chủ - Tam dương khai thái.

Đoàn kết, Thi đua, Tăng gia, Tiết kiệm - Ngũ phúc lâm môn.

C.B.

Báo Nhân dân, số 328, ngày 23-1-1955.

LỜI KÊU GỌI THI ĐUA SẢN XUẤT TIẾT KIỆM MÙA XUÂN⁽¹⁾

Cùng đồng bào và cán bộ các địa phương,

Trong những năm kháng chiến, nhân dân ta đã cố gắng thi đua tăng gia sản xuất; nhờ vậy mà mặc dầu có thiên tai, địch họa, chúng ta đã khỏi thiếu thốn. Đó là một thành tích to.

Nay hòa bình trở lại. Nhiều nơi đang vận động quần chúng giảm tô và cải cách ruộng đất. Đó là những điều kiện thuận lợi cho việc phát triển nông nghiệp.

Nhưng khó khăn vẫn còn nhiều: hạn, lụt, sâu bọ có thể làm hại mùa màng; một số ruộng hoang chưa cày cấy hết; công trình thủy lợi chưa sửa chữa được hoàn toàn. Vì vậy chúng ta phải ra sức đẩy mạnh việc cấy lúa, trồng màu, thi vụ giáp hạt tháng 3, tháng 8 mới khỏi gay go.

Hiện nay, nhiệm vụ vẻ vang của đồng bào là phải ra sức thi đua khôi phục và phát triển sản xuất nông nghiệp để làm cho đồng bào nông dân ấm no, để cung cấp cho quân đội, để đảm bảo tiếp tế cho các thành thị, để đẩy mạnh việc khôi phục kinh tế nước nhà.

Trong mùa xuân này, toàn thể đồng bào nông dân phải ra sức thi đua:

- Cấy nhiều lúa, trồng nhiều màu,
- Cày sâu cuốc bẫm, làm cỏ bỏ phân,
- Chống hạn, phòng lụt, diệt sâu bọ,
- Khai phá ruộng hoang,
- Chăn nuôi nhiều gia súc,
- Tiết kiệm về mọi mặt.

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 9, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 299 - 300.

Đó là một cuộc thi đua yêu nước, ý nghĩa rất to lớn. Tôi kêu gọi đồng bào hăng hái tham gia phong trào thi đua này. Thế là đồng bào góp phần vào công cuộc đấu tranh củng cố hòa bình, thực hiện thống nhất, hoàn thành độc lập và dân chủ trong cả nước ta.

Năm mới, tôi chúc đồng bào và cán bộ địa phương thu nhiều thành tích tốt đẹp trong cuộc thi đua tăng gia sản xuất.

Chính phủ sẽ khen thưởng những đồng bào, cán bộ và đơn vị có thành tích xuất sắc trong vụ xuân này.

Chào thân ái và thắng lợi

HỒ CHÍ MINH

Báo *Nhân dân*, số 340, ngày 5-2-1955.

XUÂN BÌNH THÂN 1956

Ngày mừng 1 Tết Bình Thân (12-2-1956), Bác Hồ về thăm và chúc Tết nhân dân xã Tân Phong, huyện Bình Xuyên, tỉnh Vĩnh Phúc. Ảnh: Tư liệu.

***“Thân ái mấy lời chúc Tết:
Toàn dân đoàn kết một lòng,
Miền Bắc thi đua xây dựng,
Miền Nam giữ vững thành đồng,
Quyết chí, bền gan phấn đấu,
Hòa bình, thống nhất thành công”⁽¹⁾.***

HỒ CHÍ MINH

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 10, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 236.

Ngay đầu tiên của năm 1956, báo *Nhân dân* đăng Lời chúc mừng năm mới của Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi tới đồng bào cả nước. Trong hoàn cảnh đất nước đang bị chia cắt, mỗi miền có một hoàn cảnh và điều kiện khác nhau, Người phân tích: “Chúng ta đã chiến đấu trường kỳ và gian khổ mới có thắng lợi như ngày nay. Trong cuộc đấu tranh chính trị gay go, phức tạp, để củng cố và phát triển thắng lợi ấy, để giữ vững hòa bình, thực hiện thống nhất, hoàn thành độc lập và dân chủ trong cả nước, chúng ta quyết không sợ khó khăn nào, không ngại cố gắng nào”⁽¹⁾.

Ngày hôm sau, Bác có *Thơ chúc mừng năm mới*. Lời thơ giản dị và thân quen với mọi người dân đất Việt, thấm tình nghĩa mà ý tứ chặt chẽ, hanh thông:

*“Thân ái mấy lời chúc Tết:
Toàn dân đoàn kết một lòng,
Miền Bắc thi đua xây dựng,
Miền Nam giữ vững thành đồng,
Quyết chí, bền gan phấn đấu,
Hòa bình, thống nhất thành công”*⁽²⁾.

Thơ Bác vẫn truyền tải những nhiệm vụ lớn của miền Bắc, miền Nam, vẫn nhắc nhở “*Toàn dân đoàn kết một lòng*”; bao giờ Bác cũng không quên mục tiêu cách mạng mà toàn dân đang đi tới. Năm ấy là năm thứ hai cả nước lại chờ mong “*Hòa bình, thống nhất*” non sông.

Đầu năm, Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi điện chúc mừng ông Vinhem Pích - Chủ tịch nước Cộng hòa Dân chủ Đức. Người viết bài *Đảng Cộng sản Pháp thắng to*, bút danh C.B., đăng báo *Nhân dân* số 674, mừng những người cộng sản Pháp thắng lợi. Người viết bài *Liên Xô vĩ đại*, bút danh C.B., đăng báo *Nhân dân* số 701 ngày 2-2, giới thiệu về

1, 2 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 10, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 235, 236.

đất nước và những thành tựu của nhân dân Liên Xô trong công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội.

Năm ấy hạn hán lớn trên toàn miền Bắc. Những ngày đầu năm Bác xuống tận các địa phương đôn đốc việc chống hạn, viết nhiều bài về công việc ráo riết này. Trong bài *Cần phát động phong trào đào mương chống hạn*, bút danh C.B., đăng báo *Nhân dân*, số 671 ngày 3-1, Bác nêu một số biện pháp chống hạn, nhắc nhở các tổ chức nông hội, chính quyền và chi bộ xã cần phải giải thích, động viên, tổ chức và khuyến khích nông dân thi đua đào giếng, đào mương lấy nước chống hạn; cán bộ huyện và tỉnh cần phải đôn đốc, giúp đỡ nông dân... Trong bài *Thanh niên xung phong khai mương, đào giếng, thanh niên nổi tiếng đào giếng, khai mương*, bút danh C.B., đăng báo *Nhân dân*, số 678 ngày 10-1, Bác biểu dương những thành tích của nông dân, đặc biệt là thanh niên ở các tỉnh Hà Tĩnh, Nghệ An, Thanh Hóa, Hải Dương, Thái Bình trong việc đào giếng khai mương lấy nước chống hạn. Người khẳng định: Nếu thanh niên nông dân khắp nơi đều xung phong làm kiểu mẫu như thế, nếu nông dân khắp nơi đều cố gắng như thế thì chúng ta nhất định đánh thắng giặc hạn và vụ lúa này nhất định sẽ tốt. Ngày 7-2, Bác Hồ gửi thư khen đồng bào và cán bộ huyện Mỹ Đức, Hà Đông về thành tích chống hạn, bảo đảm đủ nước tưới cho hơn 9.000 mẫu lúa chiêm và hoa màu. Người mong đồng bào các nơi học tập gương Mỹ Đức, ra sức khơi mương, đào giếng để đủ nước làm vụ chiêm. Ngày 10-2, Bác Hồ khen thưởng một số địa phương và cá nhân ở Thanh Hóa, Sơn Tây, Hà Đông, Hải Dương, Hồng Quảng (nay là Quảng Ninh), Bắc Ninh, Thái Nguyên có nhiều thành tích trong việc chống hạn.

Trong xây dựng hòa bình, Chủ tịch Hồ Chí Minh rất chú trọng đến việc chăm lo cho dân các giới, các ngành. Báo *Nhân dân* số 694 ngày 26-1 đăng bài viết của Chủ tịch Hồ Chí Minh: *Các cụ già nhiều tuổi nhất của nước ta*, biểu dương một số cụ đã thọ hơn 100 tuổi, mặc dù tuổi cao sức yếu vẫn cố gắng tham gia công việc ích nước lợi nhà, làm gương cho con cháu. Ngày hôm sau (27-1), Người lại viết bài *Việc nước nghe già*, viết về cụ Hà Văn Quận, một lão nông cốt cán ở Nghệ An, một người Công giáo đã 123 tuổi nhưng vẫn gương mẫu làm những việc ích

nước lợi nhà. Đó là một tấm gương để mọi người noi theo. Ngày 30-1, Chủ tịch Hồ Chí Minh viết bài *Quý trọng những người khoa học tiến bộ* (bút danh C.B., đăng báo *Nhân dân* số 698), nêu việc “*Chúng ta quý trọng những người khoa học tiến bộ đời nay và biết ơn những người khoa học tiến bộ đời xưa, vì họ có công to với xã hội*”⁽¹⁾.

Tháng đầu năm, Chủ tịch Hồ Chí Minh dự Hội nghị Cán bộ Công an toàn quốc lần thứ X. Phát biểu tại hội nghị, Người phân tích: “*Nhân dân ta có hai lực lượng. Một là quân đội, để đánh giặc ngoại xâm, để bảo vệ Tổ quốc, giữ gìn hòa bình. Một lực lượng nữa là công an, để chống kẻ địch trong nước, chống bọn phá hoại*” và nêu nhiệm vụ của công an là “*phải chặn tay bọn phá hoại... bảo vệ và phục vụ nhân dân, bảo vệ Đảng, bảo vệ chính quyền nhân dân*”⁽²⁾.

Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn nhớ về miền Nam. Người viết bài *Tiếng nói miền Nam*, bút danh C.B., đăng báo *Nhân dân* số 691 ngày 23 tháng 1, dẫn bức thư của 19 sĩ quan, hạ sĩ quan và binh sĩ chính quyền Sài Gòn gửi ông Chủ bút tờ báo của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam; qua đó Bác bày tỏ nguyện vọng thống nhất đất nước của anh em binh sĩ và của đồng bào miền Nam. Giáp Tết, Bác Hồ đến thăm các cháu miền Nam hoặc cho các cháu vào vui chơi tại nơi Người ở và làm việc trong Phủ Chủ tịch... Ngày cuối năm, Chủ tịch Hồ Chí Minh đến chúc Tết cụ Tôn Đức Thắng - Chủ tịch Ủy ban Trung ương Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và ông Bồ Xuân Luật - Ủy viên Đoàn Chủ tịch Mặt trận, nguyên Bộ trưởng không bộ...

Ngày 11-2 (30 Tết), Bác Hồ thăm cán bộ cơ quan Văn phòng Phủ Thủ tướng, sau đó thăm, chúc Tết đơn vị bộ đội bảo vệ khu vực Phủ Chủ tịch. Buổi tối, Chủ tịch Hồ Chí Minh đi thăm và chúc Tết Trường Thương binh hỏng mắt ở Hà Nội, Người nói chuyện thân mật với các chiến sĩ, khen ngợi những thành tích công tác của anh em và căn dặn: “*học chữ, học nghề để tiếp tục phục vụ nhân dân, như vậy các chú “tàn mà không phế*”. Người đón giao thừa và chụp ảnh chung với các thương binh làm kỷ niệm, rồi bắt nhịp cho toàn thể anh em hát bài *Kết đoàn*.

1, 2 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 10, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 254, 258 - 261.

Chợ mắt trong đêm mùa đông Hà Nội là đến mùa xuân sang. Sáng mùng 1 Tết, Bác Hồ đi “xông đất” anh chị em miền Nam tập kết, học sinh Trường Cán bộ dân tộc thiểu số, bà con Hoa kiều đang họp mặt mừng năm mới tại phòng khách của Ủy ban Hành chính thành phố Hà Nội. Buổi chiều, Bác đến chúc Tết công nhân Việt Nam, Trung Quốc, Âu Phi tại công trường xây dựng cầu Việt Trì. Bác cũng thăm và chúc Tết bà con nông dân xóm Yên Định, xã Tiền Phong, huyện Bình Xuyên, Vĩnh Phúc. Người vào thăm nhà anh Thêm, một thanh niên cố nông nghèo không cha mẹ, mới được chia nhà, ruộng, trâu, hỏi thăm tình hình sản xuất của gia đình anh. Sau đó, Người đã gặp bí thư chi bộ và các cán bộ xã để tìm hiểu về phong trào đối công; thái độ của địa chủ sau cải cách ruộng đất; ý thức và nguyện vọng của nông dân đối với vấn đề sản xuất và thuế nông nghiệp. Người vào thăm nhà bà Đằng, một gia đình có công trong thời kỳ kháng chiến, đã được Chính phủ tặng huân chương. Buổi tối, Người đến thăm và chúc Tết cán bộ, học viên Trường Bổ túc Văn hóa Cán bộ miền Nam...

Những ngày đầu năm, Bác bận rộn với bao công việc của người Chủ tịch nước: Bác cùng Chính phủ khen thưởng những đơn vị bộ đội đã tham gia chống hạn tốt; tiếp khách trong và ngoài nước; giải quyết những công việc đặt ra của Bộ, ngành, địa phương; những vấn đề quốc kế dân sinh và những vấn đề cách mạng mà đồng bào miền Nam đang mong chờ. Viết bài *Mừng Xuân mới, nhớ Xuân cũ*, bút danh C.B., đăng báo *Nhân dân*, số 713 ngày 14-2, Người gọi lên: “*Với những người cách mạng độ 30 xuân trở lên, nhớ Xuân cũ có nhiều màu, nhiều vẻ: có người mừng Xuân trong trại giam, nhà tù, có người mừng Xuân ở góc rừng, hang đá, còn những người hoạt động ở nước ngoài thì trông về cố quốc đón Xuân... Vì nghĩa cũ tình xưa, mừng Xuân trong hòa bình, nhiều cán bộ chiến sĩ ta càng thấm thía nhớ đến đồng bào Việt Bắc*”⁽¹⁾.

Đất nước còn chia cắt, cuộc đấu tranh còn phức tạp kéo dài. Chủ tịch Hồ Chí Minh đã bắt đầu cho đất nước một mùa xuân phải “*Quyết chí, bền gan phấn đấu*”. Đó là cách để nhân dân và cách mạng đi đến thành công.

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 10, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 269 - 270.

LỜI CHÚC MỪNG NĂM MỚI⁽¹⁾

Cùng đồng bào cả nước và kiều bào ở nước ngoài,

Cùng toàn thể bộ đội và cán bộ quân, dân, chính, đảng,

Tôi thay mặt Đảng và Chính phủ thân ái chúc tất cả mọi người năm mới đoàn kết, vui vẻ, mạnh khỏe, cố gắng và tiến bộ.

Nhân dịp này, chúng ta hãy xét lại tình hình trong năm cũ và định ra nhiệm vụ cho năm mới.

Trong năm 1955, *tình hình thế giới* đại khái như sau:

Do chính sách và sự cố gắng của Liên Xô, Trung Quốc và các nước khác trong phe dân chủ, do sự đấu tranh của các chính phủ và nhân dân yêu chuộng hòa bình, tình hình thế giới nói chung đã có phần dịu hơn trước, mặc dù phe đế quốc vẫn tiếp tục âm mưu chuẩn bị chiến tranh.

Liên minh quân sự Bắc Đại Tây Dương, Hiệp ước Pari nhằm vũ trang lại Tây Đức và khối xâm lược Đông - Nam Á do Mỹ cầm đầu, đều là những mưu mô thâm độc của phe đế quốc hiếu chiến. Nhưng mâu thuẫn giữa chúng ngày càng sâu, khó khăn của chúng ngày càng nhiều.

Hội nghị các nước Á - Phi ở Băngđung hồi tháng 4, Hội nghị Giơnevơ hồi tháng 7 giữa các vị đứng đầu bốn nước lớn, việc hai Thủ tướng Ấn Độ và Miến Điện đi thăm Liên Xô và các nước khác, nhất là việc hai lãnh tụ Liên Xô đi thăm Ấn Độ, Miến Điện và Ápganixtan v.v.. là những việc rất quan trọng đã tăng cường thêm lực lượng hòa bình thế giới.

Nhưng tình hình Đông Dương thì vẫn căng thẳng, vì đế quốc Mỹ càng ngày càng can thiệp vào miền Nam Việt Nam và Miên, Lào. Vì Mỹ xui đẩy chính quyền miền Nam vi phạm Hiệp định Giơnevơ một cách trắng trợn. Vì Chính phủ Pháp không làm đúng những điều họ đã ký kết trong Hiệp định Giơnevơ.

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 10, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 231 - 235.

Do tình hình ấy, trong năm tới, các chính phủ và nhân dân yêu chuộng hòa bình thế giới phải cố gắng nhiều hơn nữa để củng cố hòa bình và phát triển 5 nguyên tắc chung sống hòa bình. Riêng nhân dân Việt Nam ta và nhân dân hai nước Miên và Lào càng phải đoàn kết để đấu tranh chống đế quốc Mỹ can thiệp, thi hành đầy đủ Hiệp định Giơnevơ và để đưa lại hòa bình thật sự ở Đông Dương.

* * *

Về tình hình trong nước, để chống lại chính sách can thiệp của đế quốc Mỹ và chính sách độc tài của chính quyền miền Nam, để chống lại trò hề “trưng cầu dân ý”, chống lại âm mưu tuyển cử “quốc hội” riêng rẽ và đặt ra “hiến pháp” giả hiệu, đồng bào ta từ Bắc đến Nam đang ra sức đấu tranh đòi thi hành đúng đắn Hiệp định Giơnevơ; đòi mở hội nghị hiệp thương để bàn về tổng tuyển cử tự do trong cả nước; chống mọi hành động vi phạm Hiệp định Giơnevơ.

Cuộc đấu tranh chính nghĩa của nhân dân ta được nhân dân thế giới đồng tình và ủng hộ.

Ủy ban quốc tế do đại biểu Ấn Độ làm Chủ tịch, đã cố gắng kiểm soát và giám sát việc thi hành Hiệp định Giơnevơ.

Còn ở miền Bắc ta, thì năm vừa rồi vài vùng có bị hạn, lụt, bão, mất mùa. Nhưng đồng bào ta cần cù, hăng hái ra sức vượt mọi khó khăn, khôi phục kinh tế. Vụ mùa vừa rồi khá tốt.

Cải cách ruộng đất đang mở rộng ở miền đồng bằng.

Công nghiệp và thương nghiệp đang có đà khôi phục.

Văn hóa giáo dục có thành tích khá.

Quân đội học tập tiến bộ nhiều. Quốc phòng được củng cố.

Khu tự trị Thái - Mèo được thành lập, đồng bào miền núi rất phấn khởi.

Nói tóm lại: các tầng lớp nhân dân đều đoàn kết nhất trí, hăng hái làm việc, tăng gia sản xuất.

Những việc đó chứng tỏ rằng chế độ dân chủ cộng hòa của ta rất vững vàng và tốt đẹp, vì nó một lòng một dạ phục vụ nhân dân, được nhân dân hết lòng ủng hộ.

Đồng bào miền Nam đang anh dũng đấu tranh chống chính quyền độc tài tay sai của Mỹ, đòi cải thiện đời sống, đòi tự do dân chủ, đòi thi hành Hiệp định Giơnevơ. Miền Nam yêu quý của chúng ta luôn luôn xứng đáng là thành đồng của Tổ quốc.

Mặt trận Tổ quốc Việt Nam thành lập với một bản cương lĩnh rất hợp lý hợp tình, cho nên đã được sự ủng hộ của nhân dân ta và sự đồng tình của nhân dân yêu chuộng hòa bình trên thế giới.

* * *

Tình hình ấy đặt cho chúng ta *những nhiệm vụ* sau đây:

1. Toàn dân đoàn kết chặt chẽ, kiên quyết đấu tranh chính trị, thực hiện Cương lĩnh của Mặt trận Tổ quốc, đòi thi hành đúng đắn Hiệp định Giơnevơ, đòi nhà cầm quyền miền Nam phải hiệp thương với Chính phủ ta để thực hiện thống nhất nước nhà trên cơ sở độc lập và dân chủ.

2. Đồng bào miền Bắc ta phải ra sức củng cố miền Bắc về mọi mặt, tức là:

- Hoàn thành tốt việc cải cách ruộng đất ở miền Bắc;
- Ra sức thi đua sản xuất và tiết kiệm, thực hiện kế hoạch khôi phục kinh tế và phát triển văn hóa 1956;
- Tiếp tục củng cố quốc phòng;
- Bảo vệ trật tự, an ninh, trấn áp bọn phá hoại.

3. Về ngoại giao: thắt chặt tình đoàn kết với Liên Xô, Trung Quốc và các nước anh em khác; tăng cường tình hữu nghị với các nước láng giềng: Miên, Lào, Ấn Độ, Miến Điện, Nam Dương, đoàn kết với nhân dân Pháp và nhân dân thế giới, để bảo vệ hòa bình.

Những nhiệm vụ ấy rất nặng nề, nhưng rất vẻ vang. Trong lúc thi hành những nhiệm vụ ấy, chúng ta sẽ gặp nhiều *khó khăn*: Mỹ tăng cường can thiệp; bọn tay sai của chúng trắng trợn phá hoại Hiệp định Giơnevơ; đế quốc và phong kiến câu kết với nhau, chúng sẽ ngăn trở việc củng cố miền Bắc của nhân dân ta.

Chúng ta phải thấy rõ khó khăn, thấy rõ âm mưu của địch để luôn luôn tỉnh táo đề phòng và chống địch phá hoại; luôn luôn kiên quyết vượt mọi trở ngại.

Khó khăn tuy nhiều, nhưng điều kiện *thuận lợi* của chúng ta rất lớn. Nhân dân ta ngày càng đoàn kết, tin tưởng, hăng hái và cố gắng. Nói chung tình hình thế giới đang phát triển có lợi cho ta. Các nước anh em ra sức giúp ta. Chúng ta có thêm nhiều nước bạn đồng tình và ủng hộ ta.

Điều chủ chốt là đồng bào trong nước và kiều bào ngoài nước cần phải đoàn kết hơn nữa trong Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, cùng nhau ra sức củng cố miền Bắc về mọi mặt, vì miền Bắc là nền tảng lực lượng của nhân dân ta. Miền Bắc vững mạnh, thì chế độ Việt Nam Dân chủ Cộng hòa vững mạnh, đồng bào miền Nam có chỗ dựa vững mạnh trong cuộc đấu tranh chống đế quốc Mỹ và bè lũ tay sai của chúng.

Để củng cố miền Bắc, tất cả mọi người, mọi ngành đều phải hăng hái tham gia thi đua yêu nước, tăng gia sản xuất và tiết kiệm. Chúng ta phải hoàn thành cho kỳ được kế hoạch khôi phục kinh tế và phát triển văn hóa của năm 1956.

Toàn thể nhân dân ta luôn luôn nâng cao chí khí phấn đấu dẻo dai bền bỉ, tin tưởng sâu sắc, không sốt ruột, không chủ quan, thì dầu đối phương muốn ỳ ra, cũng không thể ỳ được mãi. Nhất định chúng sẽ thất bại, vì chúng làm trái ngược với ý nguyện của nhân dân ta.

Hỡi toàn thể đồng bào,

Chúng ta đã chiến đấu trường kỳ và gian khổ mới có thắng lợi như ngày nay. Trong cuộc đấu tranh chính trị gay go, phức tạp, để củng cố và phát triển thắng lợi ấy, để giữ vững hòa bình, thực hiện thống

nhất, hoàn thành độc lập và dân chủ trong cả nước, chúng ta quyết không sợ khó khăn nào, không ngại cố gắng nào. Cho nên chúng ta nhất định thắng lợi.

* * *

Một lần nữa tôi chúc:

Các cụ phụ lão mạnh khỏe và sống lâu,

Đồng bào các giới đoàn kết một lòng, ra sức thi đua yêu nước và tiến bộ,

Các cháu thanh niên hăng hái xung phong, các cháu thiếu nhi chăm chỉ học hành và ngoan ngoãn,

Quân đội ta học tập có kết quả tốt,

Cán bộ quyết tâm làm tròn nhiệm vụ và thu nhiều thành tích tốt.

Chúc toàn thể đồng bào năm mới thu nhiều thắng lợi mới.

- Việt Nam hòa bình, thống nhất, độc lập, dân chủ và giàu mạnh muôn năm!

- Hòa bình thế giới muôn năm!

HỒ CHÍ MINH

Báo *Nhân dân*, số 669, ngày 1-1-1956.

THƠ CHÚC MỪNG NĂM MỚI⁽¹⁾

Thân ái mấy lời chúc Tết:
Toàn dân đoàn kết một lòng,
Miền Bắc thi đua xây dựng,
Miền Nam giữ vững thành đồng,
Quyết chí, bền gan phấn đấu,
Hòa bình, thống nhất thành công.

Ngày 1 tháng 1 năm 1956

HỒ CHÍ MINH

Báo Nhân dân, số 670, ngày 2-1-1956.

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 10, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 236.

MỪNG XUÂN MỚI, NHỚ XUÂN CŨ⁽¹⁾

Thường người ta mừng xuân với:

“Thịt mỡ, dưa hành, câu đối đỏ.

Nêu tre, pháo hồng, bánh chưng xanh”.

Hoặc là mừng:

Trời thêm ngày tháng, người thêm tuổi.

Xuân chặt càn khôn, phúc chặt nhà.

Với nhiều người cách mạng, độ 30 Xuân trở lên, mừng Xuân cũ có nhiều màu, nhiều vẻ:

Có người mừng Xuân trong trại giam, nhà tù.

Có người ăn Tết ở góc rừng, hang đá.

Có người hoạt động ở nước ngoài, thì

Xuân ơi, Xuân rất mặn mà,

Trông về cố quốc, biết là Xuân đâu?

Trong thời kỳ kháng chiến, thì mừng Xuân trước mặt trận hoặc trong vùng du kích.

Tôi nhớ một Xuân rất thú vị, cách đây 13 năm: Gần Tết, tôi được phái lên P.B (Cao Bằng)⁽²⁾. P.B là làng “cứ điểm” đầu tiên của ta. Mấy làng chung quanh mới có ít nhiều cơ sở. Ở đó, cán bộ đều “3 cùng”. Đồng bào từ già đến trẻ đều biết “3 không”⁽³⁾. Cho nên, dù quân lính Pháp, đặc vụ Nhật, mật thám ngày đêm đi lùng, cán bộ vẫn hoạt động được.

1 Hồ Chí Minh Toàn tập, tập 10, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 269 - 270.

2 Pác Bó (Cao Bằng) (BT).

3 “3 không” là cách bí mật, người lạ hỏi đều trả lời: Không nghe gì, không thấy gì, không biết gì. (BT).

Gần P.B phong cảnh rất đẹp: hai bên rừng cây xùm xòa. Giữa có suối nước chảy mạnh. Trên suối là “đại bản doanh” cách mạng. Gọi là nhà, thì không có nền. Gọi là thuyền, thì không có mũi. Nhưng rất bí mật và rất tiện cho công việc.

Lúc tôi đến trụ sở, chỉ thấy có Bác, 3 cán bộ in báo và 1 em bé phụ trách tiếp tế. Trong nhà, thấy có 1 thùng gạo trộn ngô, 1 bát muối và 1 chai ớt. Đó là lương thực dự bị để mừng Xuân.

Phong tục vùng đó hay kiêng. Vì vậy, để đồng bào ăn Tết, tối hôm 29, độ 20 cán bộ lần lượt trở về “đại bản doanh”.

Sáng hôm 30 Tết, thấy em tiếp tế mang về 5 cái bánh chưng và 1 đùi thịt lợn. Chưa ai hiểu đầu đuôi thế nào, thì anh C gỡ một miếng giấy nhỏ dán trên một chiếc bánh chưng đưa Bác xem. Xem xong, Bác đọc cho chúng tôi nghe: Bức thư nói: “Anh em lo làm việc nước. Tết nhất xa cửa xa nhà. Chúng tôi gửi đến chút quà, biểu các đồng chí ăn Tết...”.

Tối ngày 30, cái hang đá gần trụ sở đã đầy những quà. Nào bánh chưng, thịt lợn; nào gạo nếp, trứng gà... Mỗi quà đều kèm theo bức thư vắn tắt, đại ý như bức thư trên. Thư nào cũng không ký tên.

Đó là những thứ quà đồng bào bí mật biểu cho cán bộ ăn Tết. Bánh và thịt ăn mãi đến rằm chưa hết!

Cái Tết ấy chứng tỏ rằng đồng bào rất thương yêu cán bộ. Về sau, khi đội Quân giải phóng thành lập, cũng do đồng bào tự động nuôi dưỡng như con em ruột của mình.

Vì nghĩa cũ tình xưa, ngày nay mừng Xuân trong hòa bình, nhiều cán bộ và chiến sĩ thấm thía nhớ đến đồng bào Việt Bắc.

C.B.

Báo Nhân dân, số 713, ngày 14-2-1956.

XUÂN ĐÌNH DẬU 1957

*Bác Hồ chụp ảnh lưu niệm với anh chị em cán bộ nhân viên
Báo Nhân dân trong dịp Người đến thăm tòa soạn, ngày 18-1-1957. Ảnh: Tư liệu.*

“Nhân dịp Tết Đinh Dậu, tôi thay mặt Đảng và Chính phủ thân ái chúc mừng:

- Toàn thể đồng bào trong nước và kiều bào ở ngoài nước,***
 - Toàn thể bộ đội, công an và cán bộ các ngành, các cấp,***
 - Các cụ phụ lão, các cháu thanh niên và nhi đồng:***
- Năm mới mạnh khỏe, vui vẻ, đoàn kết, tiến bộ”⁽¹⁾.***

HỒ CHÍ MINH

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 10, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 492.

Ngày đầu năm dương lịch (1-1-1957), Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp khách là đại sứ, đại biện lâm thời các nước ở Hà Nội đến chúc mừng Người nhân dịp năm mới. Người cảm ơn những lời chúc năm mới và bày tỏ lòng mong muốn tình hữu nghị giữa nhân dân Việt Nam và nhân dân các nước sẽ được củng cố và tăng cường. Người nhờ các vị khách quốc tế chuyển lời chúc mừng năm mới của Chính phủ và nhân dân Việt Nam đến Chính phủ và nhân dân các nước.

Ngày đầu năm, Người tiếp các đoàn đại biểu đến chúc mừng năm mới (1957): Đoàn Chủ tịch kỳ họp thứ sáu Quốc hội khóa I, Đoàn đại biểu Chính phủ, Đoàn đại biểu quân đội, Đoàn đại biểu Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, Đoàn đại biểu Tổng Liên đoàn Lao động Việt Nam, Đoàn đại biểu Hội Liên hiệp Phụ nữ Việt Nam, Đoàn đại biểu Hà Nội...

Kỷ niệm ngày Tổng tuyển cử đầu tiên bầu Quốc hội khóa I (6-1-1946), Chủ tịch Hồ Chí Minh dự tiệc trà tại Câu lạc bộ Ba Đình, Hà Nội, do Quốc hội tổ chức chiêu đãi các đại biểu đang dự kỳ họp thứ VI Quốc hội khóa I.

Mùng lễ Đức Phật Thích Ca thành đạo, ngày 8-1, Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi thư chúc mừng các vị tăng ni và đồng bào Phật giáo, mong các vị tăng ni và đồng bào Phật giáo đã đoàn kết, càng đoàn kết hơn để góp phần xây dựng hòa bình. Người chỉ rõ: *“Đời sống của nhân dân ta dần dần càng được cải thiện, cũng giống như tôn chỉ mục đích của đạo Phật nhằm xây dựng cuộc đời thuần mỹ, chí thiện, bình đẳng, yên vui và no ấm”*⁽¹⁾.

1 Hồ Chí Minh Toàn tập, tập 10, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 472.

Ngày 14-1, Bác kêu gọi đồng bào nông dân tăng gia sản xuất thực hành tiết kiệm, bởi: *“sản xuất nông nghiệp vẫn là nhiệm vụ chủ yếu trong kế hoạch Nhà nước nhằm tăng cường thêm nữa sản xuất lương thực, thật sự đẩy mạnh việc trồng cây công nghiệp, việc chăn nuôi gia súc; đồng thời coi trọng nghề rừng, nghề cá, nghề muối và những nghề phụ khác”*⁽¹⁾.

Thăm báo Nhân dân (18-1), Bác Hồ căn dặn *“người làm báo phải viết đúng, viết hay. Nếu viết sai hay in sai phải đính chính. Sai ở trang nào đính chính ở trang đó, không nên đính chính ở trang sau hay số báo sau, như người bị nhọt ở mặt lại chùi ở mông”*⁽²⁾.

Ngày 25-1, Chủ tịch Hồ Chí Minh dự phiên họp bế mạc kỳ họp thứ sáu Quốc hội khóa I. Tại kỳ họp này, Quốc hội nhất trí bầu Người làm Trưởng Ban Sửa đổi Hiến pháp.

Ngày 27-1, Bác Hồ gửi điện chúc Tết đồng bào Việt Nam ở xa Tổ quốc và điện chúc Tết các học sinh, sinh viên Việt Nam đang học tập ở các nước bạn. Sau đó Bác đọc thư chúc Tết đồng bào, cán bộ và chiến sĩ cả nước để Đài Phát thanh Tiếng nói Việt Nam ghi âm chuẩn bị phát vào đêm giao thừa.

Sáng ngày 29-1, Bác ăn mặc giống như một cụ già ở quê đi chợ Đồng Xuân (Hà Nội). Người ghé vào gian hàng mậu dịch bán hoa quả tươi, hỏi mua một quả cam, nhân viên bán hàng cho biết chỉ bán từ 1kg trở lên. Khi về, Bác góp ý cho Bộ Nội thương để xem xét phương thức bán hàng.

Cùng ngày 29-1, Bác cùng Đại tướng Võ Nguyên Giáp tiếp các đại biểu quân đội, thương binh, quân nhân chuyển ngành có thành tích xuất sắc trong công tác năm 1956 đến chúc Tết Người nhân dịp năm mới Đinh Dậu. Nói chuyện với các đại biểu, Bác khen: *“việc xây dựng quân đội như huấn luyện chiến thuật kỹ thuật, giáo dục chính trị, trong*

1 Hồ Chí Minh Toàn tập, tập 10, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 474.

2 Hồ Chí Minh Biên niên tiểu sử, tập 6, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2007, tr. 456.

việc bảo vệ Tổ quốc như giữ gìn trật tự an ninh, bảo vệ biên giới, bờ biển, giới tuyến, cũng như trong công tác giúp dân sau cải cách ruộng đất”. Bác dành nhiều thì giờ nói chuyện với các cán bộ chiến sĩ miền Nam tập kết và căn dặn: “Nhớ miền Nam không phải chỉ có ngôi mà nhớ cái núi, dòng sông, cây dừa rồi hỏi: “Bao giờ thì thống nhất” hoặc lại hỏi “trường kỳ bao nhiêu?”. Chúng ta cố gắng khắc phục khó khăn bao nhiêu thì “trường kỳ” rút ngắn đi chừng ấy”⁽¹⁾.

Giáp Tết, Bác yêu cầu đồng chí Chủ tịch Ủy ban Hành chính thành phố Hà Nội báo cáo chi tiết tình hình chuẩn bị và mua sắm trong dịp Tết Nguyên đán của nhân dân Thủ đô. Ngay sau đó, Bác về xã Tiến Bộ, Gia Lâm kiểm tra thực tế. Người vui khi thấy gia đình nào cũng có thịt, bánh chưng và mua sắm Tết.

Ngày cuối năm - ngày 30 Tết là ngày của mỗi gia đình. Vậy mà Cụ Hồ ở Thủ đô Hà Nội cũng kín việc trong ngày 30-1-1957: Buổi sáng, Bác tiếp Đoàn Nghệ thuật Kinh kịch Cáp Nhĩ Tân (Trung Quốc) tại Phủ Chủ tịch; dự cuộc họp mặt cán bộ cao cấp và nhân sĩ, trí thức tiêu biểu mừng Xuân Đinh Dậu, do Trung ương Đảng tổ chức. Buổi chiều Bác tiếp các cán bộ lãnh đạo cao cấp của Đảng, Nhà nước đến chúc Tết Người. Buổi tối, Bác đi thăm 5 gia đình công nhân ở khu lao động nhà máy điện Yên Phụ, nhà máy điện Bờ Hồ ở An Dương; sau đó Bác đến thăm và chúc Tết gia đình cụ Nguyễn Thị Khánh, quê ở Thừa Thiên, có 6 con đi bộ đội trong đó có liệt sĩ Nguyễn Khắc Vĩ hy sinh ở Điện Biên Phủ; anh Phan Đăng Kỳ, cán bộ miền Nam tập kết; gia đình bà Thóc, một góa phụ nghèo một mình nuôi 4 con nhỏ ăn học.

Sáng mùng 1 Tết Đinh Dậu (31-1-1957), qua Đài Tiếng nói Việt Nam, Chủ tịch Hồ Chí Minh “*thay mặt Đảng và Chính phủ thân ái chúc mừng:*

- Toàn thể đồng bào trong nước và kiều bào ở ngoài nước,

1 Hồ Chí Minh Toàn tập, tập 10, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 488 - 491.

- Toàn thể bộ đội, công an và cán bộ các ngành, các cấp,

- Các cụ phụ lão, các cháu thanh niên và nhi đồng:

Năm mới mạnh khỏe, vui vẻ, đoàn kết, tiến bộ⁽¹⁾.

Người khái quát những thành tích trong năm qua trên cả hai miền Nam Bắc, nói rõ nhiệm vụ trong năm mới về kinh tế là tăng gia sản xuất, thực hành tiết kiệm, nâng cao ý thức tự lực cánh sinh, cải thiện dần mức sống vật chất và văn hóa của nhân dân; Về chính trị là: “Thực hiện đúng Cương lĩnh của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, đoàn kết toàn dân, củng cố miền Bắc, tranh thủ miền Nam, đòi thi hành đúng đắn Hiệp định Giơnevơ, ra sức đấu tranh cho sự nghiệp thiêng liêng thống nhất nước nhà”⁽²⁾.

Đi xông đất, Bác thăm và chúc Tết một số gia đình cơ sở cách mạng cũ ở thôn Phú Gia, Phú Thượng, Từ Liêm; thăm và chúc Tết một đơn vị bộ đội bảo vệ Thủ đô; căn dặn anh em phải thực hiện: Đoàn kết nội bộ, đoàn kết quân dân; luôn cảnh giác, giữ vững ý chí chiến đấu, tác phong và kỷ luật quân đội; tiết kiệm; tùy theo khả năng để giúp đỡ nhân dân; cố gắng học tập và rèn luyện. Người cũng đến thăm trại Kim Đồng ở xã Biên Giang, Thanh Oai, Hà Tây (nay thuộc Hà Nội); thăm công trường xây dựng số 4; xem cảnh nhân dân vui Tết trên một số phố lớn của Thủ đô.

Đầu Xuân, Bác về thăm công trường máng số 7, một công trình thủy lợi lớn của tỉnh Hà Đông (nay thuộc Hà Nội). Hội Bộ Chính trị (10-2) bàn về công tác năm 1957, Người nhắc nhở: Công việc nhiều, thời gian còn ít, nên làm công tác chính và gợi ý để các ngành bàn chương trình, sau này có thể điều chỉnh. Cú để năm nhiệm vụ chính, nhất là không quên miền Nam; công tác sửa sai sáu tháng đầu năm vẫn là công tác chính; phải nắm thêm công nghiệp vì còn lúng túng mà lại là nền tảng sau này; phải xúc tiến việc nghiên cứu văn hóa, lịch sử kháng chiến, lịch sử Đảng...

1, 2 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 10, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 192, 493.

Mùa Xuân bắt đầu từ bao công việc của Bác. Và từ mùa Xuân của Bác, đất nước thực hiện thắng lợi những kế hoạch, những công trình, hướng về nửa nước đang còn chiến tranh.

LỜI KÊU GỌI ĐỒNG BÀO NÔNG DÂN TĂNG GIA SẢN XUẤT, THỰC HÀNH TIẾT KIỆM⁽¹⁾

Đồng bào nông dân vừa gặt xong một vụ mùa tốt, kết thúc một cách thắng lợi kế hoạch 1956. Hiện nay đồng bào đang tiến hành vụ Đông - Xuân, mở đầu kế hoạch 1957. Tôi thay mặt Đảng và Chính phủ thân ái gửi lời khen ngợi đồng bào.

Sản xuất lương thực bước đầu đã thắng lợi và đã bước đầu nâng mức sống của nhân dân.

Sang năm mới, sản xuất nông nghiệp vẫn là nhiệm vụ chủ yếu trong kế hoạch Nhà nước nhằm tăng cường thêm nữa sản xuất lương thực, thật sự đẩy mạnh việc trồng cây công nghiệp, việc chăn nuôi gia súc; đồng thời coi trọng nghề rừng, nghề cá, nghề muối và những nghề phụ khác.

Đó là một nhiệm vụ rất to lớn và vẻ vang của đồng bào nông dân và cán bộ các cấp.

Chúng ta đã thu được kết quả đầu tiên trong sản xuất, nhưng chúng ta cũng phải nhận rõ khó khăn còn nhiều. Chúng ta không được thấy mùa màng vừa qua tốt mà chủ quan, thấy có thiên tai mà bi quan, thấy khó khăn mà e ngại. Chúng ta phải có quyết tâm khắc phục mọi khó khăn và phát huy những thuận lợi căn bản như: ruộng đất đã về tay nông dân, nông dân đã làm chủ nông thôn, chính sách khôi phục và phát triển kinh tế của Đảng và Chính phủ rất đúng, kinh nghiệm sản xuất của đồng bào ta dồi dào... Với những thuận lợi ấy, đồng bào nông dân sẽ phát triển không ngừng những thành tích đã thu được.

Tôi kêu gọi đồng bào nông dân và cán bộ các cấp hãy ra sức thực hiện đầy đủ và kịp thời những công tác sau đây:

1 Hồ Chí Minh Toàn tập, tập 10, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 474 - 475.

- Cấy lúa chiêm và trồng ngô, khoai...
- Trồng cây công nghiệp, nhất là trồng bông.
- Phát triển chăn nuôi nhiều lợn, gà, trâu, bò.
- Hết sức tiết kiệm trong công việc làm ăn và trong dịp Tết, phải tránh lãng phí sức người, tránh lãng phí thời giờ và tiền của. Chớ vì được mùa mà ăn tiêu phí phạm.
- Phải ra sức chống hạn, chống rét. Phải đoàn kết và tổ chức tốt những tổ đổi công để giúp đỡ nhau sản xuất.
- Phải gắn liền việc sản xuất và việc sửa sai.

Với lòng nồng nàn yêu nước và truyền thống anh dũng đoàn kết đấu tranh, với đức tính cần cù và kiên nhẫn của nhân dân ta, tôi chắc rằng đồng bào và cán bộ sẽ vượt mọi khó khăn, đẩy mạnh sản xuất, thực hiện tiết kiệm, hoàn thành tốt kế hoạch sản xuất 1957. Như thế là đồng bào nông dân sẽ góp phần xứng đáng vào công cuộc củng cố miền Bắc và đấu tranh để thống nhất nước nhà.

Chính phủ sẽ khen thưởng những đồng bào và cán bộ có nhiều thành tích sản xuất.

Nhân dịp Tết Nguyên đán sắp tới, tôi thân ái chúc đồng bào và cán bộ vui vẻ trong phong trào thi đua sản xuất và thực hiện tiết kiệm.

Tháng 1 năm 1957

HỒ CHÍ MINH

Báo *Nhân dân*, số 1045, ngày 14-1-1957.

LỜI PHÁT BIỂU TẠI PHIÊN HỌP BẾ MẠC QUỐC HỘI NƯỚC VIỆT NAM DÂN CHỦ CỘNG HÒA KHÓA I, KỲ HỌP THỨ SÁU⁽¹⁾

Thưa Chủ tịch đoàn,

Thưa các vị,

Quốc hội ta họp khóa thứ sáu đã làm việc liên tiếp và khẩn trương trong gần một tháng.

Trong thời gian đó, Quốc hội đã nghe Chính phủ báo cáo đầy đủ về công tác mọi mặt trong năm qua, đã thảo luận và nghe Chính phủ trả lời các câu hỏi. Kết quả là Quốc hội đã nhất trí với Chính phủ về đường lối và chủ trương trên các vấn đề đấu tranh thống nhất nước nhà, cải cách ruộng đất, kinh tế, tài chính và ngân sách, văn hóa và xã hội, quốc phòng, dân tộc thiểu số, ngoại giao. Trong phiên họp ngày 22 vừa qua, Quốc hội đã biểu quyết nhất trí tán thành đường lối và chính sách của Chính phủ, nhất trí tín nhiệm Chính phủ.

Sự nhất trí đó giữa Quốc hội và Chính phủ, sự tín nhiệm của Quốc hội đối với Chính phủ có một ý nghĩa rất quan trọng. Nó phản ánh sự đoàn kết nhất trí của toàn dân ta từ Bắc chí Nam. Nó phản ánh lòng tin tưởng của toàn dân ta đối với chính quyền dân chủ nhân dân của chúng ta.

Tôi muốn nhấn mạnh một điều là Quốc hội đã nhất trí với Chính phủ sau những buổi nghiên cứu kỹ lưỡng trong các tiểu ban, sau những buổi thảo luận đầy đủ trong các phiên họp toàn thể. Mọi ý kiến đều được phát biểu, mọi sáng kiến được phát huy. Sự đoàn kết nhất trí đã được thực hiện trong điều kiện *dân chủ rộng rãi*. Để phát triển sinh hoạt dân chủ đó, Quốc hội lại đã thông qua những đạo luật đảm bảo các quyền tự do dân chủ cho nhân dân. Quốc hội đã cử ra

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 10, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 483 - 485.

Ban sửa đổi Hiến pháp, để nghiên cứu cho nước ta có một Hiến pháp phản ánh được những thắng lợi vĩ đại của sự nghiệp đấu tranh cách mạng của nhân dân ta, thích hợp với sự trưởng thành của chế độ ta.

Chúng ta có thể nói rằng: sự nhất trí và sự tín nhiệm của Quốc hội chứng tỏ rằng *đường lối và chính sách của Đảng và Chính phủ trên các công tác lớn, căn bản là đúng.*

Đồng thời nó chứng tỏ rằng trong năm công tác vừa qua, *thành tích là chủ yếu, là căn bản; sai lầm là bộ phận, là tạm thời.*

Chúng ta có thể nói rằng: Khóa họp lần thứ sáu của Quốc hội *đã nêu cao tinh thần đoàn kết nhất trí của toàn dân, đã phát huy thêm một bước tinh thần dân chủ của chế độ.*

Tinh thần đoàn kết nhất trí và tinh thần dân chủ đó đã làm cho nhân dân ta cực kỳ phấn khởi, đã làm cho kẻ địch thất vọng. Như tôi đã có dịp nói trong buổi khai mạc của khóa họp này, toàn dân ta đoàn kết, Quốc hội ta đoàn kết thì khó khăn gì ta cũng khắc phục được, việc gì ta cũng làm được.

Tôi mong rằng thành công lớn của khóa họp này sẽ được truyền đi cho mỗi một người dân ta đều biết. Đồng bào ta sẽ phấn khởi hơn nữa, sẽ đoàn kết hơn nữa, cùng nhau thi đua thực hiện những nhiệm vụ công tác đã được đề ra cho năm 1957, miền Bắc thi đua xây dựng, miền Nam giữ vững và phát triển đấu tranh, làm cho năm 1957 trở nên một năm đầy hứa hẹn, đưa lại những thắng lợi mới to lớn hơn trong sự nghiệp củng cố miền Bắc và đấu tranh thống nhất nước nhà.

Nhân dịp Tết ta sắp đến, tôi xin thay mặt Đảng và Chính phủ chúc các vị đại biểu và nhờ các vị chuyển lời chúc Tết của tôi đến đồng bào các địa phương, năm mới cố gắng mới, thắng lợi mới.

Phát biểu ngày 25-1-1957. Báo *Nhân dân*, số 1057, ngày 26-1-1957.

ĐIỆN CHÚC TẾT SINH VIÊN, HỌC SINH VÀ THIẾU NHI ĐANG HỌC Ở CÁC NƯỚC BẠN⁽¹⁾

Nhân dịp Tết Đinh Dậu, Bác thân ái gửi lời chúc các cháu năm mới vui vẻ, mạnh khỏe, đoàn kết, học tập tiến bộ. Nhờ các cháu chuyển lời Bác hỏi thăm các thầy giáo, cô giáo và những đồng chí cán bộ giúp việc các cháu.

Bác gửi các cháu nhiều cái hôn.

Hà Nội, ngày 27 tháng 1 năm 1957

HỒ CHÍ MINH

Báo *Nhân dân*, số 1061, ngày 30-1-1957.

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 10, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 486.

NÓI CHUYỆN VỚI CÁC ĐẠI BIỂU QUÂN ĐỘI, THƯƠNG BINH VÀ QUÂN NHÂN PHỤC VIÊN NHÂN DỊP TẾT ĐÌNH DẬU⁽¹⁾

Nhân dịp Tết, Bác thay mặt Trung ương Đảng và Chính phủ chúc Tết các cô các chú đại biểu cho các đơn vị, thương binh và quân nhân phục viên.

Năm qua, trong việc xây dựng quân đội như huấn luyện chiến thuật kỹ thuật, giáo dục chính trị, trong việc bảo vệ Tổ quốc như giữ gìn trật tự an ninh, bảo vệ biên giới, bờ biển, giới tuyến, cũng như trong công tác giúp dân sau cải cách ruộng đất, các cô các chú đều làm việc có tiến bộ. Đó là một điểm tốt. Một điểm nữa là phong trào thi đua tiết kiệm vừa rồi, quân đội cũng khá. Bác thay mặt Trung ương Đảng và Chính phủ khen ngợi các cô các chú.

Khá, tốt, nhưng chưa phải là 100%, chớ nghe khen mà tự mãn. Các cô các chú còn phải cố gắng hơn. Đã xung phong thì phải giữ được lâu dài. Bây giờ Bác hỏi các cô các chú: sinh hoạt hiện nay so với hồi còn kháng chiến như thế nào? Có hơn không?

(Nhiều tiếng trả lời: Thưa Bác, hơn nhiều ạ!)

- Thế thì tốt lắm. Sinh hoạt có hơn trước, Bác mừng. Ý muốn của Trung ương Đảng và Chính phủ là làm thế nào sinh hoạt được tốt hơn nữa. Nước ta hòa bình mới hai năm, bị chiến tranh tàn phá 15 năm, hiện nay nước ta còn tạm thời bị chia làm hai miền, vậy vì sao sinh hoạt đã cải thiện hơn trước? Đó là do cố gắng của đồng bào, của các cô các chú, đồng thời cũng phải biết là nhờ có sự giúp đỡ của các nước anh em.

* * *

1 Hồ Chí Minh Toàn tập, tập 10, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 488 - 491.

Năm 1925 - 1926, tám năm sau cách mạng Nga thành công, lúc đó Bác sang Liên Xô, tình hình sinh hoạt của Liên Xô vẫn còn nhiều khó khăn. Hồi ấy mới có một mình Liên Xô là nước xã hội chủ nghĩa, bị các nước đế quốc bao vây. Mãi đến năm 1929 - 1930, sinh hoạt ở Liên Xô mới được cải thiện. Trung Quốc cũng vậy, sau cách mạng thành công bốn năm, sinh hoạt mới cải thiện, nhờ nhân dân, Đảng, Chính phủ cố gắng, nhờ có Liên Xô giúp đỡ.

Nước ta đất hẹp, người ít, văn hóa kém Liên Xô và Trung Quốc.

Như vậy thì các cô các chú có muốn cải thiện sinh hoạt mau hơn cả Liên Xô, Trung Quốc không?

Muốn cải thiện ngay là không thiết thực, không đúng. Phải đi dần từng bước. Muốn cải thiện sinh hoạt, phải ra sức tăng gia sản xuất, thực hành tiết kiệm.

... Về việc thực hiện chính sách cán bộ, đào tạo, cất nhắc cán bộ, việc khen thưởng trong quân đội và vấn đề ưu đãi gia đình thương binh, liệt sĩ, quân nhân phục viên, Đảng và Chính phủ sẽ chú ý hơn nữa. Trước đây có việc đã thực hiện tương đối khá, cũng có điểm còn thiếu sót. Thiếu sót thì sẽ sửa chữa. Nhưng làm gì cũng phải dần dần.

Bây giờ Bác dặn các cô các chú:

Điểm thứ nhất: Các cô các chú cần phải biết nước ta còn tạm chia làm hai miền, bọn đế quốc, nhất là Mỹ, đang tìm cách phá hoại các nước xã hội chủ nghĩa. Vì vậy nhân dân nói chung, nhất là quân đội, phải luôn luôn cảnh giác, nâng cao chí khí chiến đấu, bất kỳ thời chiến hay thời bình, phải luôn luôn sẵn sàng chuẩn bị làm nhiệm vụ. Muốn nâng cao chí khí chiến đấu, cố nhiên là phải học chính trị và quân sự, phải giữ thật nghiêm kỷ luật của quân đội. Kỷ luật là sức mạnh của quân đội.

Điểm thứ hai: Đoàn kết. Đoàn kết là sức mạnh nhất của ta. Phải đoàn kết nội bộ, giữa cán bộ và chiến sĩ, đoàn kết quân dân, đoàn kết với các nước anh em.

Điểm thứ ba: Bộ đội ta là bộ đội nhân dân, bộ đội cách mạng, có truyền thống anh dũng, khắc khổ, kiên nhẫn, cần kiệm, chất phác, việc khó khăn nguy hiểm mấy cũng không sợ, nhất định làm cho kỳ được. Đó là truyền thống, đạo đức, tác phong tốt, phải luôn luôn giữ vững và phát triển.

Nếu các cô các chú nhớ và thực hiện được “Đoàn kết, cảnh giác, nâng cao chí khí chiến đấu, truyền thống anh dũng, kiên quyết làm tròn nhiệm vụ” thì quân đội ta bất kỳ thời chiến hay thời bình sẽ là quân đội tất thắng, vô địch. Các cô các chú nhớ không? Làm được không?

(Mọi người đồng thanh: Nhớ ạ! Làm được ạ!)

Các cô các chú miền Nam thắc mắc bao giờ thì thống nhất phải không?

(Có ạ!)

Việc thống nhất nước nhà cũng là một cuộc cách mạng, cách mạng thì phải thế nào?

(Phải lâu dài gian khổ!)

Nhưng mà cuối cùng thì thế nào?

(Thì thắng lợi!)

Có nhất định không?

(Nhất định!)

Thế thì không thắc mắc nữa chứ?

(Có nhiều tiếng cười khúc khích)

(Một đồng chí nữ văn công nói: Nhưng mà nhớ nhà lắm ạ!)

Bác quay lại phía đồng chí văn công, hỏi: Bắc, Trung, Nam có mấy Tổ quốc?

(Một ạ!)

- Có mấy Chính phủ?

(Một ạ!)

Có mấy Đảng?

(Một ạ!)

- Thế thì đây cũng là nhà rồi. Các cô các chú cần phải hiểu: học đâu, làm việc ở đâu là nhà ở đó. Nhớ miền Nam không phải chỉ có ngôi mà nhớ cái núi, dòng sông, cây dừa rồi hỏi: “Bao giờ thì thống nhất” hoặc lại hỏi “trường kỳ bao nhiêu?”. Chúng ta cố gắng khắc phục khó khăn bao nhiêu thì “trường kỳ” rút ngắn đi chừng ấy. Tây cướp nước ta 80 năm, ta bị nô lệ, mất tự do, bệnh nặng thì phải uống thuốc lâu ngày. Cách mạng mấy mươi năm, kháng chiến tám, chín năm, ta đã hoàn toàn giải phóng miền Bắc khỏi ách nô lệ. Thế là như bệnh đã khỏi một nửa. Bây giờ phải cố gắng nữa.

Các chú thương binh và quân nhân phục viên hôm nay có mặt ở đây về gặp anh em nhớ nói lại cho anh em rõ. Thương binh là những người đã đưa một phần xương máu phục vụ cho Tổ quốc. Họ là anh hùng. Quân nhân phục viên đã đánh giặc bao năm, như vậy là đã kinh qua một lịch sử vẻ vang. Bây giờ các chú tùy khả năng mà tham gia tăng gia sản xuất, không yêu cầu làm quá sức. Nhưng với truyền thống oanh liệt của quân đội thì bất kỳ đi đâu, làm gì đều phải gương mẫu. Có nhiều chú đã cố gắng gương mẫu. Thế là rất tốt. Bác mong tất cả đều giữ được truyền thống vẻ vang đó.

Trong quân đội cách mạng, cán bộ phải làm gương mẫu, phải chăm nom đến đời sống tinh thần, vật chất của chiến sĩ, phải gương mẫu học tập và giữ kỷ luật. Cán bộ có hứa làm được không?

Các cô các chú đã hứa với Bác, về phải cố làm cho được. Nếu đơn vị nào làm được như đã hứa: đoàn kết, kỷ luật, học tập, mọi việc đều tốt nhất, Bác sẽ đến thăm trước.

Cuối cùng, Bác thay mặt Trung ương Đảng và Chính phủ chúc các cô các chú vui vẻ, mạnh khỏe, năm mới tiến bộ mới.

Nói ngày 29-1-1957. Sách Hồ Chí Minh: *Với các lực lượng vũ trang nhân dân*, Nxb. Quân đội nhân dân, Hà Nội, 1975, tr. 295 - 300.

THƯ CHÚC TẾT⁽¹⁾

Nhân dịp Tết Đinh Dậu, tôi thay mặt Đảng và Chính phủ thân ái chúc mừng:

- Toàn thể đồng bào trong nước và kiều bào ở ngoài nước,
- Toàn thể bộ đội, công an và cán bộ các ngành, các cấp,
- Các cụ phụ lão, các cháu thanh niên và nhi đồng:

Năm mới mạnh khỏe, vui vẻ, đoàn kết, tiến bộ.

Trong năm qua, chúng ta đã căn bản làm xong cải cách ruộng đất và đang làm công tác sửa sai kết hợp với sản xuất có kết quả.

Nhờ sự cố gắng của nhân dân ta và sự giúp đỡ của các nước anh em, chúng ta đã vượt được nhiều khó khăn, thu được nhiều thành tích to lớn trong công cuộc khôi phục kinh tế, phát triển văn hóa, củng cố quốc phòng, giữ gìn an ninh trật tự.

Đồng bào miền Nam thì anh dũng và bền bỉ đấu tranh cho hòa bình và thống nhất đất nước.

Sang năm mới, khẩu hiệu của chúng ta *về kinh tế* là:

Tăng gia sản xuất,

Thực hành tiết kiệm,

Nâng cao ý thức tự lực cánh sinh,

Nhằm cải thiện dần mức sống vật chất và văn hóa của nhân dân ta.

Về chính trị là:

Thực hiện đúng Cương lĩnh của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, đoàn kết toàn dân, củng cố miền Bắc, tranh thủ miền Nam, đòi thi hành đúng đắn Hiệp định Giơnevơ, ra sức đấu tranh cho sự nghiệp thiêng liêng thống nhất nước nhà.

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 10, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 492 - 493.

Đoàn kết chặt chẽ với Liên Xô, Trung Quốc và các nước dân chủ nhân dân anh em, phát triển và củng cố tình hữu nghị với các nước, trước hết là với các nước láng giềng và các nước bạn Á - Phi dựa trên năm nguyên tắc chung sống hòa bình. Cố gắng góp phần vào việc giữ gìn hòa bình ở châu Á và trên thế giới.

Với tinh thần đoàn kết nhất trí của đồng bào ta, với chính sách đúng đắn của Đảng và Chính phủ ta, tôi tin chắc rằng sang năm mới chúng ta sẽ giành được nhiều thắng lợi mới trong sự nghiệp phấn đấu để xây dựng một nước Việt Nam hòa bình, thống nhất, độc lập, dân chủ và giàu mạnh.

HỒ CHÍ MINH

Báo *Nhân dân*, số 1062, ngày 31-1-1957.

XUÂN MẬU TUẤT 1958

*Bác Hồ đến thăm và nói chuyện với cán bộ, sinh viên
Đại học Bách khoa tại Ký túc xá sinh viên Hà Nội
sáng mừng 1 Tết Mậu Tuất, năm 1958. Ảnh: Tư liệu.*

***“Đồng bào cả nước hãy đoàn kết và đấu tranh
đòi đối phương thi hành nghiêm chỉnh Hiệp định
Giơnevơ, đòi lập quan hệ bình thường giữa hai
miền, ra sức phấn đấu cho sự nghiệp thống nhất
Tổ quốc và cho hòa bình thế giới”⁽¹⁾.***

HỒ CHÍ MINH

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 11, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 217.

Ngày đầu năm mới (1-1-1958), Bác gửi *Lời chúc năm mới* tới đồng bào, chiến sĩ cả nước, kiều bào ở nước ngoài và nhân dân các nước bè bạn trên thế giới, chúc mọi người một năm mới “*vui vẻ, mạnh khỏe, đoàn kết và tiến bộ*”.

Hôm trước (31-12-1957), trong phiên họp cuối năm của Hội đồng Chính phủ, Chủ tịch Hồ Chí Minh phê phán: “*Bộ Giáo dục đặt chương trình học ở các trường nặng quá. Bộ Ngoại thương thì mua hàng tốt, bán hàng xấu, rất kém tinh thần quốc tế. Mậu dịch phạm nhiều lãng phí, để cháy ba kho thóc. Bộ Văn hóa để báo chí, tập san xuất bản lung tung; tuyên truyền thì đưa cái gì cũng tươi đẹp cả, đưa ra những tin không chính xác. Phải nói cho chính xác để giáo dục, khuyến khích, không để dân chủ quan*”⁽¹⁾. Sáng hôm sau, sang năm mới, Người dự báo “*thời kỳ khôi phục kinh tế đã kết thúc và mở đầu thời kỳ phát triển kinh tế một cách có kế hoạch. Đó là một tiến bộ mới trong sự nghiệp cách mạng của nhân dân ta*”⁽²⁾. Người tiếp các đoàn đại biểu của Trung ương Đảng Lao động Việt Nam, Chính phủ, Quốc hội, Mặt trận, các chính đảng, các đoàn thể nhân dân, các vị đại sứ và đại biện lâm thời các nước đến chúc mừng nhân dịp năm mới. Tiếp đại biểu Hội đồng nhân dân thành phố Hà Nội, Người nhấn mạnh, Hội đồng nhân dân phải phản ánh được mọi nguyện vọng của các tầng lớp nhân dân, phải hết sức gần gũi, quan tâm đến đời sống nhân dân, là người đẩy tớ của nhân dân và ra sức phục vụ nhân dân.

Đầu năm hạn hán đe dọa nền nông nghiệp miền Bắc, Bác ra *Lời kêu gọi nông dân và cán bộ quyết tâm chống hạn, đẩy mạnh sản xuất vụ Đông - Xuân* (5-1), nhắc nhở phải hiểu *sản xuất là căn bản để lợi nhà, ích nước*, cán bộ không được vì khó khăn mà bi quan, ngại khó, thiếu quyết tâm lãnh đạo chống hạn và sản xuất. Không chỉ kêu gọi, Bác Hồ còn trực tiếp về các địa phương đôn đốc các *chiến dịch* chống

1 *Hồ Chí Minh Biên niên tiểu sử*, tập 6, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2007, tr. 567.

2 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 11, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 216.

hạn. Về Hưng Yên (5-1) dự Hội nghị chống hạn của tỉnh, Người đích thân mời một cụ nông dân cao tuổi, một chiến sĩ thi đua nông nghiệp, một đại biểu bộ đội, một cha xứ và một nhà sư lên tham gia Chủ tịch đoàn; Người đề nghị: *“Trong việc chống hạn, phải tự lực cánh sinh, chớ hoàn toàn ỷ lại vào Chính phủ, chớ ỷ lại vào máy bơm nước, chớ ngồi không mà chờ trời”*⁽¹⁾. Thăm đồng bào đang vét ngòi Triều Dương, Người nắm bàn tay lấm bùn của một cụ 82 tuổi mà nói: *“Tôi cảm ơn Cụ vì Cụ đã làm gương cho con cháu”*. Đi bộ ra tận cánh đồng huyện Tiên Lữ, Người thăm hỏi và động viên bà con nông dân đang đào mương chống hạn. Về Hà Đông dự Hội nghị chống hạn, đẩy mạnh sản xuất (12-1), Bác cùng bà con nông dân tát nước chống hạn trên cánh đồng Quai Chảo xã Đại Thanh, huyện Thường Tín; cổ vũ bà con đào giếng chống hạn ở cánh đồng Cửa Miếu xã Mỹ Trì, huyện Từ Liêm. Thăm nhân dân tỉnh Hà Nam đang chống hạn (14-1), Bác trao cờ luân lưu thêu bốn chữ CHỐNG HẠN KHÁ NHẤT cho huyện Bình Lục, sau đó đi thăm đập Cát Tường xã Vân Tường (Bình Lục)...

Ngày 9-1, Chủ tịch Hồ Chí Minh dẫn đầu Đoàn đại biểu Đảng Lao động Việt Nam hội đàm với Đoàn đại biểu Đảng Cộng sản Pháp đang ở thăm Việt Nam.

Ngày 18-1, tới thăm và nói chuyện về chủ nghĩa xã hội với các học viên Lớp nghiên cứu chính trị, khóa III, Trường Đại học Nhân dân Việt Nam. Người khẳng định: thắng lợi tất yếu của chủ nghĩa xã hội là phù hợp với quy luật phát triển của xã hội loài người và nhấn mạnh: *“Muốn tiến lên chủ nghĩa xã hội thì phải cải tạo xã hội cũ thành một xã hội mới, một xã hội không có chế độ người bóc lột người, một xã hội bình đẳng, nghĩa là ai cũng phải lao động và có quyền lao động, ai làm nhiều thì hưởng nhiều, làm ít hưởng ít, không làm không hưởng”*⁽²⁾.

Ngày 28-1, tới thăm Trường Công an Trung ương và nói chuyện với cán bộ, học viên của trường, Bác Hồ nêu rõ trách nhiệm của người công an trong việc tu dưỡng tư tưởng, rèn luyện tác phong, gương

1, 2 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 11, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 219, 241.

mẫu học tập và nêu cao đạo đức cách mạng để làm tròn nhiệm vụ đối với nhân dân, với Đảng, với cách mạng xã hội chủ nghĩa. Người tặng cán bộ và học viên bài thơ:

*“Đoàn kết, cảnh giác,
Liêm, chính, kiệm, cần.
Hoàn thành nhiệm vụ,
Khắc phục khó khăn,
Dũng cảm trước địch,
Vì nước quên thân,
Trung thành với Đảng,
Tận tụy với dân”⁽¹⁾.*

Đến thăm Hội nghị Quân ủy Trung ương mở rộng và gặp gỡ các cán bộ chỉ huy Sư đoàn 316, Người ân cần thăm hỏi tình hình và nhắc nhở cán bộ phải lường trước những khó khăn khi đơn vị làm nhiệm vụ mới, chỉ thị cho Quân ủy Trung ương giúp đỡ Sư đoàn khi trở lại Điện Biên.

Đầu tháng 2-1958, Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp trưởng phái đoàn các nước Ấn Độ, Ba Lan, Canada (trong Ủy ban Quốc tế kiểm soát và giám sát việc thi hành Hiệp định Giơnevơ ở Việt Nam) đến chào từ biệt trước khi Ủy ban chuyển trụ sở từ Hà Nội vào Sài Gòn. Người nhắc lại lập trường của Chính phủ Việt Nam Dân chủ Cộng hòa về vấn đề thi hành Hiệp định Giơnevơ.

Những ngày giáp Tết, Bác đi thăm Ấn Độ và Miến Điện. Tại Ấn Độ, ngày 5-2, Người cùng Đoàn đại biểu Chính phủ Việt Nam tới đặt vòng hoa tại nơi tưởng niệm Thánh Găngđi, trồng cây hoa đại mang từ Hà Nội sang để làm kỷ niệm. Ngày 6-2, tại Câu lạc bộ Hiến pháp, Người dự chiêu đãi và tuyên bố: *“Chính những người dân Việt Nam và Ấn Độ đã đoàn kết đấu tranh giành lại tự do, độc lập cho Tổ quốc mình, đó mới là những người Anh hùng thật,... Chúng ta phải đoàn kết chặt chẽ để đấu tranh chống nghèo nàn và dốt nát, để xây dựng một*

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 11, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 251.

cuộc sống mới, hạnh phúc, hữu nghị và hòa bình”. Người kết thúc đáp từ bằng khẩu hiệu: *Năm nguyên tắc chung sống hòa bình muôn năm!* Người cũng dự cuộc mít tinh chào mừng của nhân dân Thủ đô Niu Đêli tổ chức ở “Thành Đỏ” nhưng từ chối ngồi lên chiếc “ngai vàng” dành riêng cho Người, với lý do: *“Tôi muốn được bình đẳng với mọi người”*. Tiếp hơn 50 đại biểu các báo chí Ấn, Anh, Mỹ (ngày 7-2), Người trả lời câu hỏi về Vấn đề thống nhất nước Việt Nam: *“Miền Nam Việt Nam là thịt của thịt chúng tôi, là máu của máu chúng tôi. Nhân dân Việt Nam sẽ được thống nhất”*⁽¹⁾. Rồi Niu Đêli trên chuyến xe hỏa đặc biệt, tiếp tục cuộc hành trình hữu nghị, có cả Thủ tướng J. Nêru và con gái là bà Indira Găngđi cùng nhiều vị trong Chính phủ, Quốc hội, Đoàn ngoại giao đến sân ga tiễn, Chủ tịch Hồ Chí Minh đứng vẫy tay và chỉ vào cửa toa xe nói: *“Cửa này là cửa hòa bình”*. Tại Miến Điện, Chủ tịch Hồ Chí Minh hội đàm và họp báo, làm rõ chính sách ngoại giao hòa bình, hữu nghị giữa các dân tộc và lập trường của Chính phủ nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa về vấn đề thống nhất nước Việt Nam. Dự lễ nhận bằng *Tiến sĩ luật học danh dự* do Trường Đại học Rănggun trao tặng (ngày 17-2), Chủ tịch Hồ Chí Minh phát biểu: *“Các bậc tiền bối của các bạn đã đấu tranh anh dũng để giành độc lập cho Tổ quốc. Nay Chính phủ và nhân dân Miến Điện đang ra sức xây dựng nước nhà. Các bạn phải là những cán bộ tốt đem hết đức và tài của mình để phụng sự Tổ quốc, phục vụ nhân dân”*⁽²⁾.

Chiều 17-2 (29 Tết) Bác Hồ về đến Hà Nội, kịp đón giao thừa với nhân dân. Nói chuyện ngay sau khi đi thăm hai nước Ấn Độ và Miến Điện về, Người báo tin vui cho đồng bào về những món quà Tết rất quý báu là tình cảm hữu nghị của các nước bạn và mong muốn: *“Sang năm mới, chúng ta sẽ cố gắng mới, thi đua mới, thu nhiều thắng lợi mới, để trước là ích nước lợi nhà, làm nền tảng vững chắc cho công cuộc thống nhất Tổ quốc, sau là thỏa lòng mong ước của anh em các nước bạn chúng ta”*⁽³⁾.

1, 2, 3 Hồ Chí Minh Toàn tập, tập 11, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 266, 289, 357.

Sáng mùng 1 Tết (18-2), Bác tới thăm một đơn vị quân đội, Người vào xem phòng ngủ với từng chiếc chiếu, tấm chăn của chiến sĩ, xuống nhà bếp với chiến sĩ nuôi quân căn dặn phải cố gắng sao cho “Hôm nay phải tươi hơn hôm qua”. Thăm Nhà máy Cơ khí Hà Nội, thăm Khu Việt Nam học xá, Người nói với các sinh viên: *“Các cô các chú học để mà hành, học để phục vụ nhân dân không phải để làm quan. Các cô các chú phải trau dồi cả đức cả tài, không có đức thì vô dụng, không có tài thì làm gì cũng khó”*.

Ngày đầu xuân Người cũng thăm và chúc Tết nhân dân xã Việt Hưng huyện Gia Lâm, gặp gỡ cán bộ miền Nam tập kết tại Câu lạc bộ Thống Nhất; thăm Hội quán Hoa kiều ở phố Hàng Buồm... Đến xem Hội chợ triển lãm hàng thủ công nghiệp và tiểu công nghiệp toàn quốc, Người căn dặn những người sản xuất phải cố gắng sản xuất *nhANH, nhiều, tốt, rẻ* nhưng trước nhất phải làm tốt và rẻ; phải thực thà sản xuất hàng tốt cho đồng bào dùng, không nên làm hàng trưng bày thì tốt hàng bán thì xấu, giá cả phải chăng, không lừa dối người mua...

Năm ấy miền Bắc bước vào kế hoạch mới làm tiền đề trực tiếp cho công cuộc xây dựng xã hội xã hội chủ nghĩa, làm hậu thuẫn cho đồng bào miền Nam đấu tranh đòi giải phóng và thống nhất đất nước. Bác Hồ đã khởi đầu nhiều hoạt động mới để *đất nước vào Xuân*.

LỜI CHÚC NĂM MỚI⁽¹⁾ (1958)

Thưa đồng bào yêu quý,

Tôi thay mặt Trung ương Đảng và Chính phủ thân ái chúc đồng bào năm mới vui vẻ, mạnh khỏe, đoàn kết và tiến bộ.

Đồng thời tôi xin thay mặt đồng bào gửi lời nhiệt liệt chúc mừng nhân dân các nước bạn.

Thưa đồng bào, nhân dịp này, tôi xin tóm tắt nhắc lại mấy việc rất quan trọng trên thế giới và trong nước trong năm vừa qua để đồng bào rõ thêm.

Nói chung thì *tình hình thế giới* năm ngoái phát triển theo hướng có lợi cho lực lượng hòa bình và chủ nghĩa xã hội.

Việc rất quan trọng là sau ngày kỷ niệm 40 năm Cách mạng Tháng Mười vĩ đại, đã có cuộc Hội nghị của các đảng cộng sản, đảng công nhân và đảng lao động các nước trong đại gia đình xã hội chủ nghĩa. Tiếp theo đó thì có cuộc Hội nghị của 64 đảng cộng sản, đảng công nhân và đảng lao động trên thế giới. Hai cuộc hội nghị ấy đã tỏ rõ sự đoàn kết chặt chẽ không gì lay chuyển được giữa các nước xã hội chủ nghĩa, đứng đầu là Liên Xô. Nó đã tỏ rõ quyết tâm của giai cấp công nhân và nhân dân lao động đấu tranh cho hòa bình thế giới, cho độc lập dân tộc, cho chủ nghĩa xã hội.

Hiện nay đang có cuộc Đại hội nhân dân Á - Phi họp ở Thủ đô nước Ai Cập, có đại biểu hơn 40 nước tham gia, thay mặt cho 2 phần 3 nhân dân trên thế giới. Tiếp tục và phát triển tinh thần của Hội nghị Băngđung, cuộc Đại hội này nhằm mục đích thắt chặt thêm tình đoàn kết giữa nhân dân các nước Á - Phi, chống chủ nghĩa thực dân, chống chiến tranh và ủng hộ phong trào độc lập của các dân tộc.

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 11, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 215 - 218.

Kết quả tốt đẹp của những hội nghị ấy có ảnh hưởng cực kỳ rộng lớn đến vận mạng của nhân dân toàn thế giới: Phong trào đấu tranh cho hòa bình, cho độc lập dân tộc, cho chủ nghĩa xã hội ngày càng lớn mạnh, bọn đế quốc hiếu chiến do Mỹ cầm đầu ngày càng bị cô lập, chủ nghĩa thực dân đã đến ngày tan rã.

Trong nước ta từ khi hòa bình lập lại đến nay, toàn dân ta từ Bắc đến Nam ra sức phấn đấu để hoàn thành sự nghiệp cách mạng dân tộc dân chủ trong cả nước. Nhân dân miền Bắc đã vượt nhiều khó khăn gian khổ, căn bản đã hoàn thành cải cách ruộng đất, đã thu được nhiều thành tích trong công cuộc khôi phục kinh tế và phát triển văn hóa, làm cho miền Bắc càng thêm vững vàng. Đồng bào miền Nam đã bền bỉ và anh dũng đấu tranh chống chế độ tàn bạo của Mỹ - Diệm, đòi cải thiện đời sống, đòi tự do dân chủ, đòi thống nhất nước nhà bằng phương pháp hòa bình.

Sang năm mới, thời kỳ khôi phục kinh tế đã kết thúc và mở đầu thời kỳ phát triển kinh tế một cách có kế hoạch.

Đó là một tiến bộ mới trong sự nghiệp cách mạng của nhân dân ta.

Chúng ta phải lợi dụng những kinh nghiệm trong mấy năm qua, đồng thời xuất phát từ tình hình và đặc điểm của miền Bắc, tiến dần lên chủ nghĩa xã hội. Chúng ta phải làm cho tốt công tác kế hoạch hóa kinh tế của ta và thực hiện đầy đủ kế hoạch Nhà nước nhằm phát triển kinh tế và văn hóa, nâng cao dần đời sống của nhân dân, trước hết là của nhân dân lao động. Phát triển kinh tế và văn hóa tức là dần dần xây dựng chủ nghĩa xã hội. Xây dựng chủ nghĩa xã hội là một cuộc đấu tranh cách mạng phức tạp, gian khổ và lâu dài. Nhân dân ta hãy đoàn kết chặt chẽ dựa trên nền tảng liên minh công nông, bền bỉ phấn đấu dưới sự lãnh đạo của Đảng và Chính phủ, thì chúng ta nhất định thắng lợi.

Xây dựng miền Bắc vững mạnh và tốt đẹp, đồng thời giữ vững và phát triển phong trào yêu nước ở miền Nam là tạo điều kiện thuận lợi cho cuộc đấu tranh thống nhất nước nhà và góp phần bảo vệ hòa bình thế giới.

Trong công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc và thống nhất nước nhà, chúng ta có nhiều thuận lợi ở trong nước và trên thế giới. Cũng như phong trào cách mạng trên thế giới, như công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội ở Liên Xô, ở Trung Quốc và ở các nước anh em khác, phong trào cách mạng ở nước ta đã liên tiếp thắng lợi trong công cuộc chống đế quốc và phong kiến. Dựa vào *thuận lợi* ấy, phát huy truyền thống cần kiệm và anh dũng của nhân dân ta, chúng ta sẽ vượt được mọi *khó khăn* và giành được thắng lợi mới.

Đồng bào cả nước hãy đoàn kết và đấu tranh đòi đối phương thi hành nghiêm chỉnh Hiệp định Giơnevơ, đòi lập quan hệ bình thường giữa hai miền, ra sức phấn đấu cho sự nghiệp thống nhất Tổ quốc và cho hòa bình thế giới.

Đồng bào miền Bắc, nhất là anh chị em công nhân, nông dân, thợ thủ công, mỗi người hãy ra sức thi đua sản xuất và tiết kiệm, ra sức sản xuất nhiều, nhanh, tốt và rẻ; do tăng gia sản xuất và thực hành tiết kiệm mà xây dựng nước nhà và dần dần cải thiện đời sống.

Cán bộ và đồng bào miền Nam tập kết ở Bắc hãy đoàn kết chặt chẽ với nhau và đoàn kết với đồng bào miền Bắc, ra sức làm việc góp phần vẻ vang vào việc xây dựng và củng cố miền Bắc tiến dần lên chủ nghĩa xã hội làm nền tảng vững chắc cho công cuộc đấu tranh thống nhất nước nhà.

Quân đội và công an ta hãy cố gắng học tập chính trị và kỹ thuật, ra sức bảo vệ Tổ quốc và giữ gìn trật tự, an ninh, ra sức tham gia phong trào sản xuất và tiết kiệm.

Anh chị em lao động trí óc hãy cố gắng học tập chủ nghĩa Mác - Lênin, tùy theo khả năng mà tham gia lao động chân tay, để tự rèn luyện mình và để góp phần xứng đáng vào công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội.

Các cụ phụ lão hãy làm gương mẫu “lão đương ích tráng”⁽¹⁾, đôn đốc con cháu thi đua tăng gia sản xuất và thực hành tiết kiệm.

1 *Lão đương ích tráng*: càng già càng dẻo dai.

Để xứng đáng là người chủ của nước nhà mai sau, các cháu *thanh niên* hãy xung phong trong mọi việc: đoàn kết, học tập, lao động.

Các cháu nhi đồng hãy chăm lo học tập và tùy sức mình mà tham gia lao động cho quen.

Đảng viên, cán bộ trong Đảng và ngoài Đảng hãy cố gắng công tác và học tập để tiến bộ không ngừng. Tăng cường đoàn kết nhất trí trên cơ sở tư tưởng Mác - Lênin, nhận thức đúng đắn về tình hình và nhiệm vụ. Nâng cao ý thức trách nhiệm, ý thức tổ chức và kỷ luật, ý thức đấu tranh cho chủ nghĩa xã hội.

Kiểu bào ở nước ngoài giàu lòng yêu nước, luôn luôn hướng về Tổ quốc, hãy đoàn kết chặt chẽ, thương yêu giúp đỡ lẫn nhau, hãy tôn trọng pháp luật của Chính phủ và tăng cường cảm tình với nhân dân nước mình ở.

Chúng ta đoàn kết nhất trí, cả nước một lòng, ra sức phấn đấu thì chúng ta nhất định thắng lợi!

Năm mới, cố gắng mới, thắng lợi mới!

Việt Nam hòa bình, thống nhất, độc lập, dân chủ và giàu mạnh muôn năm!

HỒ CHÍ MINH

Báo *Nhân dân*, số 1393, ngày 1-1-1958.

LỜI CHÚC MỪNG NĂM MỚI NHÂN DÂN HÀ NỘI⁽¹⁾

Hôm nay là 15 ngày, sau năm mới dương lịch, và là 15 ngày trước năm mới âm lịch. Vậy, Bác thay mặt Trung ương Đảng và Chính phủ, chúc các cô, các chú hai lần năm mới.

Các cô, các chú có theo dõi hoạt động của Quốc hội không? Có xem báo cáo chung của Chính phủ không? Trong báo cáo của Chính phủ mà Quốc hội cũng đồng ý là hai năm qua, mặc dầu có khó khăn, có thiếu sót, nhưng trong công việc khôi phục kinh tế và phát triển văn hóa, chúng ta đã đạt được nhiều thành tích có thể gọi là to lớn. Có những thành tích đấy là nhờ đồng bào ta cố gắng hăng hái, nhờ các nước anh em tận tâm giúp đỡ, đồng thời cũng nhờ cán bộ ta, tức là các cô, các chú cố gắng. Vì vậy, các cô, các chú cũng đã góp phần khá vào thành tích đó, Đảng và Chính phủ có lời khen các cô, các chú.

Năm nay, Đảng và Chính phủ đã đề ra khẩu hiệu là: Đẩy mạnh phát triển kinh tế hay nói đúng hơn là đẩy mạnh hơn nữa khôi phục kinh tế, phát triển kinh tế và phát triển văn hóa thì phải “Tự lực cánh sinh, tăng gia sản xuất, thực hành tiết kiệm”. Để thực hiện khẩu hiệu ấy, cán bộ chúng ta, cán bộ quân, dân, chính, Đảng, cả nam, cả nữ phải là những người kiểu mẫu. Chẳng những là người kiểu mẫu, mà còn là người tuyên truyền đặc lực. Bước đầu để thực hiện khẩu hiệu ấy, Bác có một đề nghị: Một là, làm kiểu mẫu; hai là, làm người tuyên truyền. Bây giờ, Bác đề nghị từ ngày mai cho đến Tết, mỗi cán bộ quân, dân, chính, Đảng sẽ bỏ vào quỹ tiết kiệm nhà ngân hàng, mỗi người 1.000 đồng. Có làm được không? Chẳng những là mình thực hành, mà đồng thời cũng cố gắng tuyên truyền cho anh em, bà con mình. Phải nói rõ việc này là: Cái mốc ít nhất mới là một nghìn, nhưng ai có hai, ba, bốn, năm nghìn cho đến một vạn hay hơn nữa cũng không cấm đâu. Đấy là một. Hai là, phải tuyên truyền cho anh em, bà con tự

1 Hồ Chí Minh Toàn tập, tập 11, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 236 - 237.

nguyện, tự giác chứ không phải là cách làm quan liêu, mệnh lệnh hay gò ép. Phải tự nguyện, tự giác.

Một điểm nữa: Bác nghe được nhiều nơi báo cáo là Tết này các cơ quan, các đoàn thể sẽ góp nhau lại làm một bữa đánh chén lu bù, có phải thế không? Trong lúc ăn uống vào dịp Tết các tập thể nên tự nguyện tự giác bớt lại mấy phần trăm rồi bỏ vào các quỹ tiết kiệm ngân hàng, cho cái tập thể ấy. Làm từ bây giờ cho đến Tết, rồi ngoài Tết, tính lại đơn vị nào làm được nhiều nhất thì sẽ được thưởng. Rồi ngoài Tết cứ tiếp tục mãi, cái đó không ai cấm, cái đó được khuyến khích.

Để khuyên người ta làm, thì mình phải làm gương trước. Vì vậy, Bác xung phong làm gương bỏ vào tiết kiệm một số, số đó là bao nhiêu cũng giữ bí mật, không cho các cô, các chú biết. Mong các cô, các chú về thực hiện tiết kiệm để làm gương cho đồng bào và Thủ đô thì phải làm gương cho các địa phương khác.

Một điểm nữa là đi tuyên truyền cho đặc lực, có thành tích cao sẽ được nhận giải thưởng. Còn giải thưởng là gì? Có thể nói là một giải thưởng rất quý báu. Nhưng là cái gì thì cũng đang bí mật, cứ cố gắng thì sẽ được giải thưởng. Bây giờ, để khuyến khích các cô, các chú thì mời các cô, các chú xem chiếu bóng, rồi để cho thêm vui thì mời các cô, các chú sẽ ăn kẹo lạc.

Nói ngày 15-1-1958. Tài liệu lưu tại Trung tâm Lưu trữ quốc gia III.

NÓI CHUYỆN VỚI ĐỒNG BÀO TẠI SÂN BAY GIA LÂM TRƯỚC KHI ĐI THĂM ẤN ĐỘ VÀ MIẾN ĐIỆN⁽¹⁾

Hôm nay, nhận lời mời của Chính phủ nước Ấn Độ anh em và Chính phủ nước Miến Điện anh em, tôi cùng cụ Phan Kế Toại, các đồng chí Hoàng Minh Giám, Phạm Hùng, Phan Anh sang thăm nước Ấn Độ và nước Miến Điện anh em. Chúng tôi sẽ chuyển lời chào thân ái của nhân dân ta cho nhân dân hai nước bạn.

Mục đích chúng tôi đi là thắt chặt hơn nữa tình hữu nghị giữa nước Việt Nam, Ấn Độ và Miến Điện, đồng thời để tăng cường tình đoàn kết giữa các dân tộc Á - Phi, do đó thêm lực lượng giữ gìn hòa bình thế giới.

Lúc chúng tôi đi về là ngày Tết, vậy chúc đồng bào ở nhà tổ chức Tết vui vẻ, khỏe mạnh, nhưng tiết kiệm. Chúc cán bộ và đồng bào nông dân thi đua với cán bộ và đồng bào Hưng Yên chống hạn thắng lợi. Trong phong trào chống hạn này, bộ đội và thanh niên đã có nhiều thành tích khá; vậy mong bộ đội và các cháu thanh niên cố gắng hơn nữa để có thành tích hơn nữa. Nước Ấn Độ là một nước rất to và nhân dân Ấn Độ rất anh dũng. Trước đây cùng hoàn cảnh như chúng ta bị thực dân áp bức, nhân dân Ấn Độ và Miến Điện đã đấu tranh thắng lợi cho độc lập dân tộc và đang xây dựng đất nước. Chúng tôi đi chắc học được nhiều kinh nghiệm quý báu. Lúc về sẽ thuật lại cho đồng bào nghe để học tập anh em chúng ta.

Nói ngày 4-2-1958. Báo *Nhân dân*, số 1428, ngày 5-2-1958.

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 11, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 253 - 254.

NÓI CHUYỆN SAU KHI ĐI THĂM HAI NƯỚC ẤN ĐỘ VÀ MIẾN ĐIỆN VÊ⁽¹⁾

Thưa đồng bào thân mến,

Các bạn, các đồng chí,

Mục đích của chúng tôi đi thăm hai nước Ấn Độ và Miến Điện là để thắt chặt thêm nữa tình hữu nghị giữa nhân dân ta và nhân dân hai nước bạn, do đó củng cố và phát triển sự đoàn kết giữa nhân dân các nước Á - Phi, góp phần bảo vệ hòa bình ở châu Á và trên thế giới.

Nhờ sự ủng hộ của đồng bào, nhiệm vụ ấy chúng tôi đã hoàn thành tốt. Chúng tôi đã được tiếp xúc với Chính phủ và nhân dân hai nước bạn, những đại biểu của các nước anh em, những đại biểu của các dân tộc Á - Phi, mà còn gặp một số đại biểu của các nước Nam Mỹ nữa.

Tình hữu nghị của nhân dân hai nước bạn đối với nhân dân ta thật là thâm thiết. Chúng tôi đi đến đâu cũng được Chính phủ và nhân dân đón tiếp vừa long trọng như khách quý, vừa mật thiết như anh em. Đi đến đâu bà con Ấn và Miến cũng chúc cho dân ta nhiều tiến bộ, nước ta mau thống nhất và gửi lời chào thân ái đến đồng bào ta.

Đó là món quà Tết rất quý báu mà chúng tôi mang về cho đồng bào.

Cụ Praxát, Tổng thống Ấn Độ ngoài 70 tuổi, và ông Vin Maung, Tổng thống Miến Điện đều hứa với tôi sẽ sang thăm nước ta. Đó lại là một món quà Tết rất quý báu nữa mà chúng tôi mang về cho đồng bào.

Tôi muốn nhắc một chuyện nữa là sáng sớm hôm nay các cháu con ông Tổng thống đã vui vẻ đến mừng năm mới. Ông và bà Tổng thống thì đã chuẩn bị cơm với cari rất ngon cho chúng tôi ăn trừ tịch trên tàu bay. Việc tuy nhỏ nhưng nó chứng tỏ tình nghĩa rất to và rất thân thiết giữa nước bạn và nước ta.

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 11, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 356 - 357.

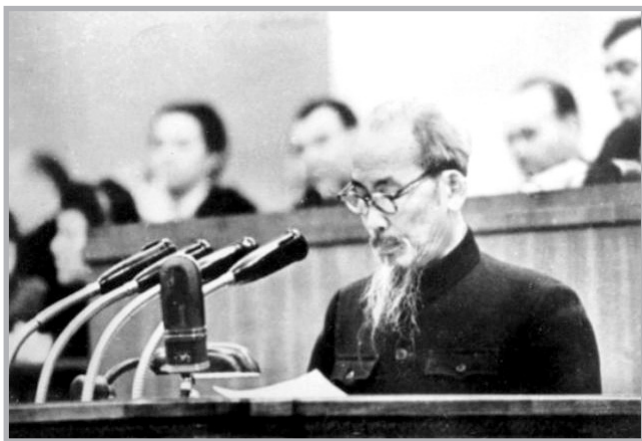

Sang năm mới, chúng ta sẽ cố gắng mới, thi đua mới, thu nhiều thắng lợi mới, để trước là ích nước lợi nhà, làm nền tảng vững chắc cho công cuộc thống nhất Tổ quốc sau là thỏa lòng mong ước của anh em các nước bạn chúng ta.

Cụ Phó Thủ tướng Phan Kế Toại sẽ báo cáo tiếp với đồng bào cuộc đi thăm hữu nghị của chúng tôi ở hai nước bạn.

Nói cuối tháng 2-1958. Tài liệu lưu tại Cục Lưu trữ Văn phòng Trung ương Đảng.

XUÂN KỶ HỢI 1959

*Chủ tịch Hồ Chí Minh đọc lời chào mừng Đại hội lần thứ XXI
Đảng Cộng sản Liên Xô, ngày 29-1-1959. Ảnh: Tư liệu.*

***“Chúc mừng đồng bào năm mới,
Đoàn kết thi đua tiến tới,
Hoàn thành kế hoạch ba năm,
Thống nhất nước nhà thắng lợi”⁽¹⁾.***

HỒ CHÍ MINH

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 12, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 1.

Năm ấy ở miền Bắc Việt Nam đời sống kinh tế - xã hội còn nhiều khó khăn, cái lạnh mùa Đông như đến sớm. Nhưng Hà Nội vẫn sôi động cuộc sống mới của Thủ đô đang bước vào thời kỳ kiến thiết sau chiến tranh.

Ngày đầu năm dương lịch (1-1-1959), Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp các vị đại sứ, đại biện lâm thời, lãnh sự và đại diện ngoại giao, chuyên gia các nước đang công tác tại Việt Nam Dân chủ Cộng hòa. Thay mặt Đảng, Chính phủ và nhân dân Việt Nam, Người chúc Tết các vị khách nước ngoài và mong muốn rằng, sang năm mới, tình đoàn kết hữu nghị giữa nhân dân Việt Nam và nhân dân các nước bạn trên thế giới sẽ được đẩy mạnh, thắt chặt hơn, mãi mãi xanh tươi như mùa xuân. Cũng tại Phủ Chủ tịch, Bác Hồ tiếp các đoàn đại biểu của Trung ương Đảng, Chính phủ, Quốc hội, Mặt trận, các chính đảng và đoàn thể nhân dân Hà Nội. Người cảm ơn các đại biểu và gửi tới toàn thể cán bộ, nhân viên các cơ quan và đồng bào cả nước lời chúc mừng năm mới đoàn kết, mạnh khỏe, vui vẻ, cố gắng và tiến bộ.

Người cũng thay mặt Đảng và Chính phủ Việt Nam gửi điện (ngày 6-1-1959) mừng Liên Xô phóng thành công tên lửa vào vũ trụ. Người tiếp Đoàn Triển lãm Nông khải Trung Quốc (10-1), tiếp Đoàn Nghệ thuật Bungari sang thăm và biểu diễn tại Việt Nam (13-1), tiếp Đoàn Đại biểu Văn hóa Trung Quốc (16-1). Ngày 17-1, Người trả lời phỏng vấn của phóng viên Hãng Thông tấn Mỹ UPI ở Tôkyô (Nhật Bản) tại Hà Nội, sau đó tiếp Đoàn đại biểu Chính phủ Cộng hòa Dân chủ Đức sang thăm Việt Nam. Ngày 19-1, Người tiếp Đoàn Kinh tế Liên Xô sang trao đổi với Chính phủ Việt Nam về việc Liên Xô giúp đỡ xây dựng một số xí nghiệp và Trường Đại học Bách khoa Hà Nội; sau đó Người tiếp Đoàn đại biểu báo chí Indônêxia.

Năm ấy báo *Tin tức* của Liên Xô ra số đặc biệt (ngày 6-1-1959) về nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa để chào mừng ngày thành lập Đảng Lao động Việt Nam. Bác Hồ viết bài *Tình hữu nghị vô sản thắng*

lợi đăng trên báo *Tin tức*, nói về Cách mạng tháng Mười, về sự giúp đỡ của Liên Xô đối với cách mạng Việt Nam và Người khẳng định cách mạng Việt Nam đã “*đứng ở tiền đồn của mặt trận dân chủ và hòa bình toàn thế giới chống chủ nghĩa đế quốc và chiến tranh*”⁽¹⁾.

Đầu năm mới, Bác Hồ đi thăm cán bộ, công nhân đang xây dựng Viện Bảo tàng Cách mạng Việt Nam (ngày 2-1-1959), đến thăm cán bộ công nhân Xưởng may 10 (ngày 8-1-1959). Bác dự Hội nghị tổng kết công tác thủy lợi. Bác gửi thư cho công nhân và cán bộ mỏ Apatít Lào Cai (tháng 1-1959) khen các cô, các chú đã làm đúng lời hứa, đã thi đua hoàn thành vượt mức kế hoạch 10%. Nhân dịp năm mới, Người “*hỏi thăm các đồng chí chuyên gia*” và “*Chúc các cô các chú đoàn kết chặt chẽ và tiến bộ nhiều*”. Thăm Nông trường Quân đội An Khánh (Hoài Đức), nói chuyện với cán bộ, chiến sĩ và đồng bào về nhiều vấn đề cụ thể của miền Bắc khi bắt tay vào cách mạng xã hội chủ nghĩa. Bác cổ vũ các tầng lớp nhân dân hăng hái lao động cống hiến phục vụ theo tinh thần bất kỳ việc gì ích nước lợi dân đều về vang. Người nói: “*Cần phải xác định rõ bất kỳ lao động nào ích nước, lợi dân cũng đều về vang cả. Cần gạt bỏ tư tưởng cá nhân chủ nghĩa, vì tư tưởng cá nhân chủ nghĩa đẻ ra nhiều cái xấu như lừa dối, tham ô, đòi hưởng thụ, kèn cựa, địa vị... Muốn tiến lên chủ nghĩa xã hội thì phải có con người xã hội chủ nghĩa, muốn có con người xã hội chủ nghĩa phải có tư tưởng xã hội chủ nghĩa, muốn có tư tưởng xã hội chủ nghĩa phải gột rửa tư tưởng cá nhân chủ nghĩa*”⁽²⁾.

Ngày 10-1, Bác thăm và nói chuyện với các học viên Lớp nghiên cứu chính trị Trường Đại học Nhân dân; Người nhắc nhở: “*Cán bộ trong khi học tập nghiên cứu như nghiên cứu về xã hội, con người và sự vật thì phải xem xét toàn diện, xem quá khứ, nhất là xem hiện tại để hiểu biết và suy đoán tương lai. Có thể mới nhận định tình hình, mới nhận xét sự việc xảy ra được đúng đắn*”.

Lúc ấy miền Nam đang như một cánh đồng cỏ khô muốn bùng

1, 2 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 9, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2000, tr. 293, 295.

lên ngọn lửa thiêu cháy chế độ bạo tàn phát xít gia đình trị họ Ngô; nhân dân miền Nam từ nông thôn đến thành thị, từ đồng bằng đến rừng núi đang trông đợi một quyết sách về sự tiếp tục con đường cách mạng bạo lực nhằm mở ra khả năng kết hợp đấu tranh chính trị với đấu tranh vũ trang của quần chúng nổi dậy khởi nghĩa lật đổ chế độ thực dân mới.

Từ ngày 2-1 đến 8-1-1959, Chủ tịch Hồ Chí Minh dự họp Bộ Chính trị bàn về đường lối đấu tranh thống nhất nước nhà và đường lối cách mạng miền Nam. Phát biểu tại Hội nghị, Người nhấn mạnh cần phải nói rõ nội dung vấn đề thống nhất và phải qua từng bước như thế nào, khẳng định: *“Nhiệm vụ cách mạng dân tộc dân chủ nhân dân mới hoàn thành ở miền Bắc, chưa hoàn thành ở miền Nam. Miền Bắc nhất định phải tiến lên chủ nghĩa xã hội, còn miền Nam, toàn Đảng, toàn dân phải cùng làm cách mạng dân tộc dân chủ nhân dân”*. Bàn về đường lối cách mạng miền Nam, Người nêu ý kiến: *“Phải thấy đấu tranh ở miền Nam gay go, phức tạp nhưng đồng thời cũng phải thấy ta nhất định giải phóng được miền Nam. Trong cục bộ, ta phải thấy hết khó khăn nhưng về toàn diện phải thấy ta nhất định thắng, thuận lợi là căn bản”*. Người cũng nói: *“Phải nhấn mạnh cách mạng miền Nam phải trường kỳ gian khổ nhưng nhất định thắng lợi”*. Về đường lối cách mạng miền Nam, Người nói: *“Phải lấy chính trị, lực lượng quần chúng là chính. Phải đoàn kết toàn dân, trừ bọn phản dân. Đề án viết phải có lý, có tình. Cũng có thể nói: giải phóng miền Nam là nhiệm vụ thần thánh của nhân dân ta”*.

Giữa tháng 1-1959, Người dự Hội nghị Ban Chấp hành Trung ương Đảng (khóa X) lần thứ 15 tiếp tục bàn về cách mạng hai miền Nam - Bắc, đặc biệt là nhiệm vụ cách mạng miền Nam trong giai đoạn mới. Phát biểu trong Hội nghị, Người lưu ý về cách đặt vấn đề, cách đánh giá tình hình và phương pháp đấu tranh và nói: *“Ta phải đặt miền Nam Việt Nam trong cách mạng chung cả nước và cách mạng nước ta trong cách mạng thế giới... chú ý đẩy lùi địch từng bước, giành từng thắng lợi, đó là khả năng đang có nhiều hơn. Khi có cơ hội, ta đánh đổ luôn, còn lúc này không nên bỏ những thắng lợi nhỏ”*.

Ngày 20-1, Chủ tịch Hồ Chí Minh dẫn đầu Đoàn đại biểu Đảng Lao động Việt Nam đi thăm Liên Xô và tham dự Đại hội lần thứ XXI Đảng Cộng sản Liên Xô. Nhân dịp này, Bác viết bài 1959 với bút danh T.L. đăng báo *Nhân dân* số 1774 và số 1775, tổng kết những thành tựu quan trọng của các nước xã hội chủ nghĩa trong năm 1958. Cũng dịp này, Nhà xuất bản Chính trị quốc gia (Mátxcơva) ấn hành cuốn sách *Hồ Chí Minh, những bài viết và nói chọn lọc*; trong *Lời tựa* của cuốn sách, Người điểm lại lịch sử phong trào cách mạng giải phóng dân tộc Việt Nam và rút ra chân lý: “Muốn cứu nước và giải phóng dân tộc không có con đường nào khác con đường cách mạng vô sản”.

Tại Đại hội lần thứ XXI Đảng Cộng sản Liên Xô, Người phát biểu chào mừng và tin tưởng chắc chắn rằng: “Đại hội lần này của Đảng Cộng sản Liên Xô sẽ mở ra những bước tiến mới của Liên Xô trên con đường tiến lên chủ nghĩa cộng sản, đồng thời những nghị quyết của Đại hội sẽ là một nguồn cổ vũ to lớn thúc đẩy phong trào đấu tranh cho hòa bình, độc lập dân tộc, dân chủ và chủ nghĩa xã hội trên thế giới tiến lên mạnh mẽ hơn nữa”.

Ngày 5-2-1959, Chủ tịch Hồ Chí Minh trả lời phỏng vấn của phóng viên Đài Phát thanh Mátxcơva. Người khẳng định: “Phe xã hội chủ nghĩa luôn luôn chủ trương hòa bình, phản đối chiến tranh. Chúng tôi nhiệt liệt tán thành đề nghị rất đúng đắn của đồng chí Khơrútsốp về việc thành lập khu vực hòa bình ở Viễn Đông và Thái Bình Dương”⁽¹⁾.

Đến thăm Trường Đại học Tổng hợp Quốc gia Lômônôxốp, gặp gỡ và nói chuyện với cán bộ, sinh viên Việt Nam ở Mátxcơva, Người chỉ rõ: “muốn xây dựng chủ nghĩa xã hội, chủ nghĩa cộng sản, phải xây dựng con người xã hội chủ nghĩa, con người cộng sản chủ nghĩa. Muốn có con người xã hội chủ nghĩa, cộng sản chủ nghĩa thì phải xây dựng tư tưởng xã hội chủ nghĩa, cộng sản chủ nghĩa. Mà muốn có tư tưởng xã hội chủ nghĩa, cộng sản chủ nghĩa thì phải gạt sạch chủ nghĩa cá nhân, gạt sạch tư tưởng tư sản. Chúng ta phải cố gắng giúp nhau làm cho tư

1 Hồ Chí Minh Toàn tập, tập 9, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2000, tr. 319.

tưởng xã hội chủ nghĩa đánh thắng tư tưởng cá nhân chủ nghĩa. Mọi người đều phải có tư tưởng “mình vì mọi người, mọi người vì mình”⁽¹⁾.

Người đến dự bữa cơm tất niên chiều 30 Tết (6-2-1959) do cán bộ Việt Nam đang công tác ở Liên Xô tổ chức và dự liên hoan đón giao thừa với các cháu lưu học sinh tại Mátxcơva. Người nói chuyện với lưu học sinh một cách thân mật: *“Tết bây giờ khác trước rồi. Mùa xuân của chúng ta không phải là ba tháng mà dài hơn. Gia đình, họ hàng của ta cũng đông hơn trước rất nhiều vì gia đình ta là gia đình cộng sản chủ nghĩa. Bác không những chúc Tết các cháu mà Bác chúc Tết tất cả các cháu nhi đồng trong đại gia đình đó. Bác chúc các cháu mạnh khỏe, cố gắng học tốt, lao động tốt, đoàn kết tốt”⁽²⁾.* Lời Bác đượm tình lúc xa Tổ quốc, cảm động mà thôi thúc, ai cũng xót xa hướng về đất nước đang trong cảnh bị chia cắt làm hai miền.

Giao thừa Tết Kỷ Hợi năm 1959, Bác vắng nhà nhưng đã để lại lời chúc Tết đồng bào và cán bộ chiến sĩ cả nước qua bài thơ:

*“Chúc mừng đồng bào năm mới,
Đoàn kết thi đua tiến tới,
Hoàn thành kế hoạch ba năm,
Thống nhất nước nhà thắng lợi”.*

Năm 1959 là năm bản lề của kế hoạch ba năm cải tạo xã hội chủ nghĩa trên miền Bắc Việt Nam (1958 -1960), làm cơ sở cho việc chuyển sang những kế hoạch trung hạn 5 năm xây dựng chủ nghĩa xã hội. Sự nghiệp đấu tranh thống nhất nước nhà chỉ mới bắt đầu, nhiệm vụ của cách mạng cụ thể ở mỗi miền đất nước có khác nhau, nhưng đều nhằm tới mục tiêu chung là giải phóng miền Nam, thống nhất Tổ quốc.

Đoàn kết và thi đua vừa là yêu cầu, vừa là nhiệm vụ của mỗi người dân yêu nước để thực hiện trách nhiệm và nghĩa vụ của mình đối với đất nước; đó là việc làm thường xuyên, nhưng năm mới lại cần sự bắt đầu mới theo tinh thần vui xuân không quên nhiệm vụ.

1, 2 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 9, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2000, tr. 315, 321.

*Chúc mừng đồng bào năm mới,
Đoàn kết thi đua tiến tới.*

Lời chúc Tết bằng thơ của Bác Hồ ngắn gọn mà cô đọng, chỉ 4 dòng với 24 chữ có vần điệu cho dễ đọc, dễ nhớ (*năm mới - tiến tới - thắng lợi*), gần gũi với đời thường, giản dị mà súc tích. Bác *chúc mừng* mà nêu thành nhiệm vụ của năm mới (*kế hoạch ba năm*) và cả chặng đường dài của cách mạng (*thống nhất nước nhà*), thật trọng tâm mà rất thiết thực, đồng bào ai cũng hiểu, ai cũng nhớ để làm cho *hoàn thành*. Bài thơ chúc Tết của Bác năm ấy đã trở thành động lực cho toàn dân hoàn thành vượt mức kế hoạch với ý chí quyết chiến, quyết thắng.

Năm 1959 trở thành năm giành những thắng lợi căn bản để hoàn thành nhiệm vụ cải tạo xã hội chủ nghĩa ở miền Bắc làm tiền đề trực tiếp cho quá trình tiến hành cách mạng xã hội chủ nghĩa; cũng là năm mở đường mòn chiến lược vào Nam, bắt đầu châm lên ngọn lửa khởi nghĩa từng phần, chuẩn bị cho chuyển thể chiến lược cách mạng ở miền Nam.

THƠ CHÚC MỪNG NĂM MỚI⁽¹⁾ (1959)

*Chúc mừng đồng bào năm mới,
Đoàn kết thi đua tiến tới,
Hoàn thành kế hoạch ba năm,
Thống nhất nước nhà thắng lợi.*

HỒ CHÍ MINH

Báo Nhân dân, số 1754, ngày 1-1-1959.

1 Hồ Chí Minh Toàn tập, tập 12, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 1.

CHÚC MỪNG NĂM MỚI⁽¹⁾

Thời đại chúng ta là một thời đại vẻ vang, thời đại thắng lợi của chủ nghĩa xã hội, của độc lập dân tộc, của hòa bình dân chủ, là thời đại suy yếu của chủ nghĩa đế quốc. Năm 1958 vừa qua đã chứng tỏ điều đó.

Lực lượng xã hội chủ nghĩa, dân tộc giải phóng và hòa bình dân chủ đã phát triển nhanh chóng và đã mạnh hơn hẳn lực lượng đế quốc:

- Liên Xô đã hoàn thành vượt mức kế hoạch năm 1958 về kinh tế, văn hóa, khoa học kỹ thuật. Kế hoạch 7 năm sẽ làm cho Liên Xô thành nước giàu mạnh nhất thế giới, chủ nghĩa cộng sản nhất định thu được những thắng lợi to lớn.

Trung Quốc đã tiến bộ nhảy vọt về công nghiệp, nông nghiệp, văn hóa, khoa học. Các công xã nhân dân đã được tổ chức khắp cả nước. Sang năm mới, Trung Quốc chắc chắn thu được những thành tích vĩ đại hơn nữa trong công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội.

Các nước anh em khác trong đại gia đình chủ nghĩa xã hội cũng đều đã tiến bộ rất nhanh.

Nhưng thắng lợi to nhất của chúng ta là tình đoàn kết chặt chẽ giữa nhân dân các nước, còn chủ nghĩa xét lại đã bị đập nát; chủ nghĩa quốc tế vô sản ngày càng tăng cường.

- Năm 1958 cũng là một năm thắng lợi của phong trào giải phóng dân tộc. Nhân dân các nước thuộc địa liên tiếp đấu tranh chống đế quốc thực dân. Từ châu Á, châu Phi, đến châu Mỹ Latinh⁽²⁾, nhiều nước thuộc địa đã giành được độc lập.

Trong lúc lực lượng tiến bộ của loài người ngày càng lớn mạnh thì lực lượng phản động ngày càng suy yếu. Đế quốc Mỹ cầm đầu mong ra khỏi tình trạng khủng hoảng kinh tế, ra sức chạy đua vũ trang, gây tình hình căng thẳng. Nhưng chúng đã liên tiếp thất bại. Chắc rằng

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 12, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 2 - 5.

2 Châu Mỹ Latinh: Tức là khu vực Mỹ Latinh (BT).

sang năm mới, bọn đế quốc sẽ gặp những khó khăn và thất bại mới; phe hòa bình, dân chủ và xã hội chủ nghĩa sẽ có những thắng lợi mới.

Trong nước ta, năm 1958 cũng là một năm tiến bộ.

Ở *miền Bắc*, với sự cố gắng của nhân dân ta và sự giúp đỡ vô tư của các nước anh em, ta đã hoàn thành khôi phục kinh tế và cải cách ruộng đất, nhân dân ta đã bước vào thời kỳ phát triển kinh tế có kế hoạch. Chúng ta đã hoàn thành tốt kế hoạch năm qua. Chúng ta đã thu được một vụ mùa thắng lợi. Đời sống của dân ta đã được cải thiện hơn. Đà phấn khởi đang lên. Phong trào thi đua lao động sản xuất, tiến lên chủ nghĩa xã hội đang lôi cuốn nhân dân ta.

Ở *miền Nam*, đồng bào ta vẫn giữ vững và phát triển đấu tranh. Đó là một thắng lợi lớn. Đế quốc Mỹ và bè lũ tay sai tiếp tục đàn áp nhân dân, chia cắt đất nước, âm mưu chuẩn bị chiến tranh.

Bước sang năm mới, chúng ta phải có cố gắng mới, có tinh thần đấu tranh mới, để giành thắng lợi mới.

Dưới sự lãnh đạo đúng đắn của Đảng và Chính phủ chúng ta phải ra sức đoàn kết toàn dân, phấn đấu để đưa miền Bắc tiến lên chủ nghĩa xã hội, để thực hiện thống nhất nước nhà bằng phương pháp hòa bình trên cơ sở độc lập và dân chủ.

Hội nghị Trung ương lần thứ 14 và Quốc hội khóa thứ 9⁽¹⁾ đã đề ra nhiệm vụ cho nhân dân miền Bắc: đẩy mạnh cách mạng xã hội chủ nghĩa và thực hiện kế hoạch ba năm phát triển kinh tế và văn hóa. Đó là một nhiệm vụ to lớn và rất vẻ vang.

Toàn thể công nhân ta hãy ra sức thi đua, cải tiến quản lý xí nghiệp, hoàn thành kế hoạch vượt mức.

Toàn thể nông dân ta hãy ra sức thi đua, phát triển tổ đổi công, xây dựng hợp tác xã, hoàn thành thắng lợi vụ Đông - Xuân.

Toàn thể bộ đội ta hãy ra sức thi đua tiến nhanh vượt mức kế hoạch, bảo vệ công cuộc lao động hòa bình của nhân dân, tham gia xây dựng đất nước.

1 Quốc hội khóa thứ 9: Chỉ Kỳ họp thứ 9 Quốc hội khóa I (BT).

Toàn thể trí thức ta hãy ra sức thi đua, nâng cao trình độ chính trị và khoa học phục vụ nhân dân, xây dựng Tổ quốc.

Các nhà công thương ta hãy hăng hái đi vào con đường cải tạo xã hội chủ nghĩa, góp phần xây dựng nước nhà.

Tất cả mọi người hãy nâng cao tinh thần yêu nước và giác ngộ xã hội chủ nghĩa, đồng tâm nhất trí, ra sức hoàn thành và hoàn thành vượt mức kế hoạch ba năm.

Làm cho dân ta ngày càng ấm no,

Làm cho chủ nghĩa xã hội thắng lợi ở miền Bắc, để làm cơ sở vững chắc cho cuộc đấu tranh thống nhất nước nhà.

Trong sự nghiệp cách mạng xã hội, chúng ta phải phát huy những thuận lợi, xây dựng đất nước, vượt qua mọi khó khăn, để sáng tạo nên những thành tích to lớn. Đồng thời phải luôn luôn nâng cao cảnh giác, sẵn sàng đập tan mọi âm mưu phá hoại của kẻ thù. Xã hội chủ nghĩa nhất định sẽ thắng lợi trên miền Bắc tươi đẹp của chúng ta.

Sang năm mới, đồng bào ta ở miền Nam hãy tăng cường đoàn kết, chặt chẽ và rộng rãi hơn nữa để đấu tranh thống nhất, ủng hộ hòa bình, chống âm mưu chuẩn bị chiến tranh; đòi tự do dân chủ, chống khủng bố đàn áp; đòi cải thiện sinh hoạt, chống sưu cao thuế nặng; đòi độc lập kinh tế, chống chính sách viện trợ của đế quốc Mỹ; đòi lập lại quan hệ bình thường giữa hai miền, tiến tới hiệp thương tổng tuyển cử để thống nhất nước nhà như Hiệp nghị Giơnevơ đã quy định, chống âm mưu chia cắt đất nước.

Đồng bào ta còn gặp nhiều khó khăn, nhưng với tinh thần đấu tranh anh dũng của đồng bào miền Nam và của toàn dân ta, sự nghiệp đấu tranh thống nhất Tổ quốc nhất định thắng lợi.

Năm mới mang lại cho nhân dân ta cũng như cho nhân dân các nước trên thế giới nhiều hy vọng mới, nhiều hứa hẹn mới.

Chúng ta hãy vui mừng đón chào năm mới với tinh thần phấn khởi mới để làm tròn nhiệm vụ mới, giành lấy thắng lợi mới.

Tài liệu lưu tại Bảo tàng Hồ Chí Minh.

NÓI CHUYỆN VỚI THIẾU NHI VIỆT NAM Ở MÁTXCƠVA^{(1), (2)}

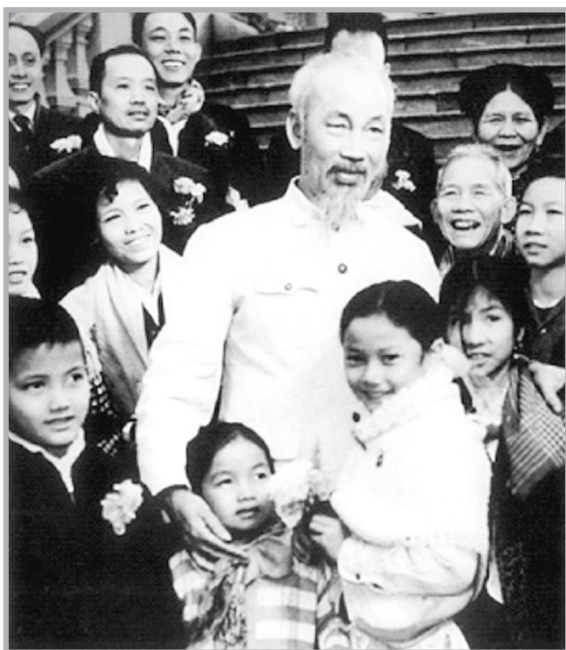
Tết bây giờ khác trước rồi. Mùa xuân của chúng ta không phải là ba tháng mà dài hơn. Gia đình, họ hàng của ta cũng đông hơn trước rất nhiều vì gia đình ta là gia đình cộng sản chủ nghĩa. Bác không những chúc Tết các cháu mà Bác chúc Tết tất cả các cháu nhi đồng trong đại gia đình đó. Bác chúc các cháu mạnh khỏe, cố gắng học tốt, lao động tốt, đoàn kết tốt. Bác dặn các cháu nghe lời cô giáo, thầy giáo, yêu và kính cô giáo, thầy giáo, đoàn kết với nhau, đoàn kết với các cô chú Liên Xô giúp việc, đoàn kết với thanh niên, thiếu niên và nhi đồng Liên Xô. Bác nhắc các cháu cố gắng học tập để sau này về phục vụ nhân dân, phục vụ Tổ quốc, góp sức xây dựng chủ nghĩa xã hội và đấu tranh thực hiện thống nhất nước nhà, để xứng đáng là người đã được Đảng, Chính phủ, nhân dân và thầy giáo Liên Xô săn sóc, dạy bảo, để tiếp tục sự nghiệp đấu tranh cho chủ nghĩa xã hội, cho chủ nghĩa cộng sản mà các cháu đang làm và sau này các cháu phải làm.

Báo *Nhân dân*, số 1794, ngày 11-2-1959.

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 12, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 75.

2 Tết Kỷ Hợi (1959), nhân dịp Chủ tịch Hồ Chí Minh dẫn đầu Đoàn đại biểu Đảng Lao động Việt Nam sang dự Đại hội đại biểu lần thứ XXI Đảng Cộng sản Liên Xô, Người đã đến chúc Tết các cháu thiếu nhi Việt Nam đang học tập ở Mátxcơva (BT).

XUÂN CANH TÝ 1960

*Sáng mừng 1 Tết Canh Tý (ngày 28-1-1960),
bà con kiều bào và các cháu thiếu nhi Việt Nam ở Thái Lan
về nước đến thăm và chúc Tết Bác Hồ. Ảnh: Tư liệu.*

***“Mừng Nhà nước ta 15 Xuân xanh!
Mừng Đảng chúng ta 30 tuổi trẻ!
Chúc đồng bào ta đoàn kết thi đua,
Xây dựng miền Bắc xã hội chủ nghĩa.
Chúc đồng bào ta bền bỉ đấu tranh,
Thành đồng miền Nam vững bền mạnh mẽ.
Cả nước một lòng, hăng hái tiến lên,
Thống nhất nước nhà, Bắc Nam vui vẻ!”⁽¹⁾***

HỒ CHÍ MINH

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 12, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 399.

Ngày đầu năm (1-1-1960) tại Phủ Chủ tịch, Bác tiếp các đoàn đại biểu Đảng Lao động Việt Nam, Chính phủ, Quốc hội, Mặt trận, Quân đội và Đoàn đại biểu nhân dân Thủ đô Hà Nội nhân dịp năm mới đến mừng Người thọ 70 tuổi. Người cảm ơn các tầng lớp nhân dân, các đoàn thể, tổ chức đã dành cho Người những tình cảm quý báu; đồng thời Người nêu lên những nhiệm vụ quan trọng của năm 1960 xây dựng chủ nghĩa xã hội và đấu tranh thống nhất nước nhà. Cùng ngày, Chủ tịch Hồ Chí Minh cũng tiếp các vị đại sứ, đại biện lâm thời, tổng lãnh sự các nước ở Hà Nội và các trưởng đoàn chuyên gia nước ngoài đang công tác tại Việt Nam đến chúc mừng Người nhân dịp năm mới.

Năm 1960, nền dân chủ cộng hòa Việt Nam vào tuổi 15. Ngày đầu năm (1-1-1960) Chủ tịch Hồ Chí Minh ký Sắc lệnh 1/SL công bố Hiến pháp mới nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa. Đây là lần thứ hai Bác Hồ thay mặt Chính phủ dân chủ cộng hòa ký lệnh ban hành Hiến pháp mới (Hiến pháp thứ hai của Việt Nam) - Hiến pháp xây dựng chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc và đấu tranh thống nhất nước nhà ở miền Nam.

Năm 1960, Đảng Lao động Việt Nam tròn 30 tuổi. Chủ tịch Hồ Chí Minh viết bài *Ba mươi năm hoạt động của Đảng* đăng trên Tạp chí *Những vấn đề hòa bình và chủ nghĩa xã hội* số 2 (1960). Người điểm lại quá trình 30 năm ra đời, hoạt động của Đảng, rút ra bốn bài học và nguyên nhân thắng lợi của Đảng trong 30 năm ấy, đồng thời đề ra bốn nhiệm vụ sắp tới của Đảng. Ngày 5-1, dự Lễ kỷ niệm 30 năm thành lập Đảng, Chủ tịch Hồ Chí Minh nhận ba bức trưởng chúc mừng của Đảng Xã hội Việt Nam, Đảng Dân chủ Việt Nam, Ủy ban Mặt trận Tổ quốc Việt Nam. Phát biểu trong buổi lễ, Người nói: *“Đảng ta vĩ đại vì nó bao trùm cả nước, đồng thời vì nó gần gũi tận trong lòng của mỗi đồng bào ta... vì ngoài lợi ích của giai cấp, của nhân dân, của dân tộc, Đảng ta không có lợi ích gì khác... Đảng ta vĩ đại như biển rộng, như núi cao. Ba*

mười năm phấn đấu và thắng lợi biết bao nhiêu tình. Đảng ta là đạo đức, là văn minh; là thống nhất độc lập, là hòa bình ấm no. Công ơn Đảng thật là to. Ba mươi năm lịch sử Đảng là cả một pho lịch sử bằng vàng”⁽¹⁾.

Ngày 2-1, dự họp Bộ Chính trị, Người thông tin có Bộ không nắm được tình hình và nhắc nhở các Bộ cần đi sát thực tế hơn nữa để có cơ sở định ra kế hoạch, chỉ tiêu thực hiện và nên cho cán bộ nông nghiệp ra nước ngoài học tập.

Miền Bắc bắt đầu đi lên chủ nghĩa xã hội, những ngày đầu năm mới Bác Hồ kêu gọi toàn dân hưởng ứng một tháng trồng cây nhân dịp kỷ niệm thành lập Đảng (ngày 6-1-1960); Bác dặn mỗi người trồng ít nhất một cây và chăm bón cho tốt. Hiện thực hóa lời kêu gọi, ngày 11-1-1960, Bác trồng cây đa ở công viên Bảy Mẫu (công viên Thống nhất, sau là công viên Lênin), chính thức phát động Tết trồng cây. Từ đó hàng năm cả nước đều có hành động thiết thực tổ chức Tết trồng cây. Đầu năm Bác cũng đi thăm hỏi nhân dân và cán bộ. Người thăm tỉnh Kiến An, Thành ủy Hải Phòng (ngày 18-1-1960), thăm các cháu trong trường học sinh miền Nam số 12 ở Hải Phòng...

Ngày 13-1-1960, Người chủ tọa kỳ họp Hội đồng chính phủ đánh giá tình hình thực hiện kế hoạch năm 1959 và bàn về kế hoạch Nhà nước năm 1960. Cùng ngày, Chủ tịch Hồ Chí Minh ký Sắc lệnh số 02/SL công bố *Luật hôn nhân và gia đình* và Sắc lệnh số 03/SL, công bố *Luật bầu cử đại biểu Quốc hội nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa*. Dự Hội nghị tổng kết công tác của Bộ Công nghiệp (22-1), Người nêu phương châm “nhiều-nhanh-tốt-rẻ” nhưng phải vững chắc, không được làm ẩu mà phải vững chắc, liên tục, công nghiệp trung ương cần chú ý giúp đỡ công nghiệp địa phương. Người viết bài *Con đường phía trước*, ký bút danh C.K., đăng báo *Nhân dân*, số 2134 (20-1), chỉ rõ con đường tiến lên chủ nghĩa xã hội của nước ta từ một nước nông nghiệp lạc hậu phải là con đường công nghiệp hóa.

Ở miền Nam những ngày đầu xuân những cuộc nổi dậy khởi nghĩa từng phần đã nổ ra, chuyển thể chiến lược cho cách mạng từ

1 Hồ Chí Minh Toàn tập, tập 12, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 402 - 403.

thể giữ gìn lực lượng sang thế tiến công. Bác Hồ rất phấn khởi với khí thế Đồng khởi long trời lở đất của quân và dân miền Nam; tại Thủ đô Hà Nội, ngày 12-1-1960, Người dự Hội nghị Bộ Chính trị Đảng Lao động Việt Nam bàn một số vấn đề về cách mạng miền Nam, góp ý về cách dùng từ trong Cương lĩnh Mặt trận ở miền Nam phải sao cho dễ hiểu, cách diễn phải thật khéo, có lợi cho ta.

Mừng Xuân, đón Tết Nguyên đán cổ truyền của dân tộc, Bác viết bài *Mừng tết nguyên đán thế nào?* ký tên T.L. đăng trên báo *Nhân dân* số 2132, ngày 18-1-1960, nói rõ “*Nhân ngày Nguyên đán, chúng ta vui chơi một hôm để chào Xuân. Việc đó cũng đúng thôi. Nhưng chúng ta nên mừng Xuân một cách vui vẻ và lành mạnh... Nên nhớ rằng hiện nay chúng ta phải cần kiệm xây dựng nước nhà, xây dựng chủ nghĩa xã hội*”⁽¹⁾.

Nhân dịp Tết Nguyên đán của dân tộc, Người mời gia đình Luật sư Loseby sang thăm Việt Nam. Bác ra tận sân bay Gia Lâm đón ân nhân của mình. Bác mời gia đình luật sư đi thăm nhiều nơi rồi mời về nơi ở và làm việc của Người. Các vị khách rất ngạc nhiên vì Chủ tịch sống và làm việc ở một nơi bình dị như thế; bà vợ luật sư đã rưng rưng nước mắt: “*Hồ Chủ tịch là con người hiếm có, Người đã hy sinh tất cả cho dân, cho nước*”.

Sát ngày Tết, Bác viết bài *Mừng xuân vĩ đại* ký tên Trần Lực, đăng trên báo *Nhân dân* số 2141 (27-1-1960), nhắc lại lời chúc tụng xưa “*Ngũ phúc lâm môn, tam dương khai thái*”, Bác mong muốn từ gia đình đến cả nước, đến khắp thế giới có một cách mừng xuân: “*Chúng ta mừng Xuân một cách vui vẻ tưng bừng, nhưng tuyệt đối không lãng phí. Chúng ta ra sức thi đua tăng gia sản xuất và thực hành tiết kiệm để hoàn thành vượt mức kế hoạch Nhà nước, để Xuân sau thắng lợi hơn Xuân này*”⁽²⁾.

Chiều 30 Tết (27-1), sau bữa cơm tối, Bác đi thăm và chúc Tết, tặng quà các gia đình cán bộ, nhân dân ở Hà Nội theo bố trí của cơ quan, gồm gia đình anh Trần Công Tốt, công nhân nhà máy đèn; gia đình anh Trương Từ Thúc, công an chữa cháy; gia đình ông Bùi Xuân

1, 2 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 12, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 440, 456.

Bồng, gia đình Công giáo; gia đình Bác sĩ Đinh Văn Thắng, Giáo sư Trường Đại học Y dược; gia đình nhà công thương Bùi Hưng Gia.

Ngoài chương trình đã bố trí, chuẩn bị giao thừa, Bác còn đến thăm gia đình chị Tín, một lao động nghèo ở phố Hàng Chĩnh, Hà Nội. Lúc ấy chị Tín vẫn còn đi gánh nước thuê. Bác đến, chị Tín xúc động để rơi cả đôi thùng gánh nước xuống đất, run run xúc động nói: *“Cháu không ngờ lại được Bác đến thăm”*. Bác bật khóc và an ủi chị: *“Bác không đến thăm những gia đình như cô thì thăm ai”*⁽¹⁾.

Giao thừa năm cũ chuyển sang năm mới, giữa tiếng pháo rộn ràng, Đài tiếng nói Việt Nam từ Thủ đô Hà Nội truyền đi Thư chúc Tết của Bác Hồ. Đồng bào chiến sĩ cả nước nghe giọng ấm áp của Bác kết thúc Thư xuân bằng 8 câu thơ:

*“Mừng Nhà nước ta 15 Xuân xanh!
Mừng Đảng chúng ta 30 tuổi trẻ!
Chúc đồng bào ta đoàn kết thi đua,
Xây dựng miền Bắc xã hội chủ nghĩa.
Chúc đồng bào ta bền bỉ đấu tranh,
Thành đồng miền Nam vững bền mạnh mẽ.
Cả nước một lòng, hăng hái tiến lên,
Thống nhất nước nhà, Bắc Nam vui vẻ!”*⁽²⁾.

Chỉ với 64 từ cô đọng, Người đã khái quát được cả 15 Xuân xanh của nền dân chủ cộng hòa và 30 tuổi trẻ của Đảng quang vinh; Người chúc đồng bào cả nước trong hoàn cảnh đất nước bị chia cắt thành hai miền Nam - Bắc vẫn *xây dựng và đấu tranh*. Người vẫn luôn nhắc nhở *đoàn kết và bền bỉ để một lòng, hăng hái tiến lên cùng vì thống nhất nước nhà*; ngày xuân nên Người nói đến ngày sum họp mà lớn nhất vẫn là lúc *Bắc Nam vui vẻ*.

Sáng mừng 1 Tết (ngày 28-1-1960), Bác lên Đá Chông (huyện Ba Vì, Hà Tây - nay thuộc Hà Nội) thăm và chúc Tết anh em, cán bộ,

1 Vũ Kỳ - Thư ký Bác Hồ kể chuyện.

2 Hồ Chí Minh Toàn tập, tập 12, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 399.

chiến sĩ bảo vệ và công nhân làm việc trên Công trường 5 (khu căn cứ của Trung ương)⁽¹⁾. Sáng hôm sau, mừng 2 Tết, Bác tiếp đoàn đại biểu Việt kiều ở Thái Lan mới về nước đến thăm và chúc Tết Người.

Đất nước bước vào thời kỳ kiến thiết xây dựng hậu phương và chuyển thể chiến lược ngoài tiền tuyến, Bác Hồ đã chúc “*Cả nước một lòng, hăng hái tiến lên*”. Theo lời Bác gọi, một năm mới đã bắt đầu để 15 năm sau, nước nhà thống nhất, Bắc - Nam sum họp.

1 Nơi được Bác Hồ chọn làm căn cứ của Trung ương (1960 - 1969); sau này Bộ Chính trị và Quân ủy Trung ương chọn làm nơi giữ gìn thi hài Bác trong những năm chiến tranh (1969 - 1975).

THƠ MỪNG NĂM MỚI⁽¹⁾

Mừng Nhà nước ta 15 Xuân xanh!
Mừng Đảng chúng ta 30 tuổi trẻ!
Chúc đồng bào ta đoàn kết thi đua,
Xây dựng miền Bắc xã hội chủ nghĩa.
Chúc đồng bào ta bền bỉ đấu tranh,
Thành đồng miền Nam vững bền mạnh mẽ.
Cả nước một lòng, hăng hái tiến lên,
Thống nhất nước nhà, Bắc Nam vui vẻ!

Xuân năm 1960

HỒ CHÍ MINH

Báo Nhân dân, số 2116, ngày 1-1-1960.

1 Hồ Chí Minh Toàn tập, tập 12, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 399.

MỪNG TẾT NGUYÊN ĐÁN THẾ NÀO?⁽¹⁾

Suốt năm chúng ta thi đua lao động sản xuất. Nhân ngày Nguyên đán, chúng ta vui chơi một hôm để chào Xuân. Việc đó cũng đúng thôi.

Nhưng chúng ta nên mừng Xuân một cách vui vẻ và lành mạnh. Nếu có bao nhiêu tiền đều bỏ ra mua sắm hết để đánh chén lu bù, thế là mừng Xuân một cách lạc hậu, thế là *lãng phí*, thế là không Xuân!

Nên nhớ rằng hiện nay chúng ta phải *cần kiệm* xây dựng nước nhà, xây dựng chủ nghĩa xã hội. Không nên vì một cơ gì mà quên nhiệm vụ ấy. Sau đây, xin nhắc vài việc làm ví dụ:

- *Việc đáng chê* - Vừa rồi, vì được mùa to, 20 xã ở huyện Yên Thành (Nghệ An) đã “liên hoan” hết 123 con lợn, 8 con bò, 3 con bê! Đó là chưa kể số tiền chi tiêu vào muối, gạo, rượu, chè. Cũng chưa kể những ngày lao động của bà con 20 xã đã mất toi?

Lãng phí tiền của và công sức như vậy, là lỗi tại ai?

Lỗi tại các cán bộ huyện, cán bộ xã. Lỗi tại đảng viên và chi bộ!

- *Việc đáng khen* - Một hợp tác xã nông nghiệp ở xã Chiến Thắng, tỉnh Hưng Yên chuẩn bị “liên hoan” được mùa dự tính mua một bò, một lợn hết độ 140 đồng. Nhưng sau khi học tập bài “*Cần kiệm xây dựng hợp tác xã*” đăng trong báo *Nhân dân*, bí thư chi bộ và ban quản trị khai hội bàn bạc. Toàn thể xã viên đều nhận rằng “liên hoan” như thế là lãng phí, là không đúng. Và bà con đã nhất trí tán thành dùng số tiền ấy thêm vào vốn để sản xuất Đông - Xuân.

- Hợp tác xã Quyết Thắng (xã Thực Luyện, tỉnh Phú Thọ) cũng chuẩn bị “liên hoan”, dự tính các khoản chi phí là 129 đồng. Và nếu “liên hoan” thì phải kéo dài vụ cấy chiêm ra ngoài Tết.

Cũng do học tập bài “*Cần kiệm xây dựng hợp tác xã*”, toàn thể xã viên đã tán thành không “liên hoan” cách ấy nữa. Và:

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 12, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 440 - 441.

1. Ra sức thi đua cấy vụ chiêm cho xong trước ngày 20 tháng Chạp; dùng thời gian còn lại đi làm ở công trường được 320 đồng tiền công chia cho xã viên tiêu Tết.

2. Số tiền dự định để “liên hoan” thì dùng trả 500 ngày công cho xã viên làm mấy mẫu ngô, sẽ thu hoạch được 36 tạ ngô hạt.

Hai hợp tác xã ấy đã biết tiết kiệm để tăng thu nhập cho xã viên và làm cho hợp tác xã phát triển tốt. Hơn nữa, theo lời của cán bộ hợp tác xã thì việc tiết kiệm ấy đã “giúp cho xã viên chuyển biến cả một tư tưởng sai lầm thành tư tưởng đúng đắn đối với hợp tác xã”.

Các đồng chí cán bộ ta cần phải hướng dẫn đồng bào làm cho Tết Canh Tý thành một Tết vui vẻ và tưng bừng, đồng thời là một Tết tiết kiệm và thắng lợi.

*Trăm năm trong cõi người ta,
Cần kiệm xây dựng nước nhà mới ngoan.
Mừng Xuân, Xuân cả thế gian,
Phải đâu lãng phí cỗ bàn mới xuân.*

T.L.

Báo Nhân dân, số 2132, ngày 18-1-1960.

MỪNG XUÂN VĨ ĐẠI⁽¹⁾

Xưa kia người ta chỉ mừng Xuân hẹp hòi trong khuôn khổ gia đình với những câu chúc tụng như: “Ngũ phúc lâm môn, tam dương khai thái”.

Ngày nay chúng ta mừng Xuân rộng rãi, từ gia đình đến cả nước, đến khắp thế giới. Xuân này là một xuân cực kỳ tươi đẹp, nó tổng kết thắng lợi to lớn của loài người mấy năm trước và mở đường cho những thắng lợi to lớn hơn nữa những năm sau.

Chủ nghĩa đế quốc thực dân là tượng trưng cho mùa đông lạnh lùng u ám đã bị đẩy lùi đến bước cuối cùng.

Mùa xuân của lực lượng hòa bình thế giới ngày càng lan rộng, của phong trào giải phóng dân tộc ngày càng lên cao, của chủ nghĩa xã hội ngày càng tươi đẹp.

Mười năm trước đây, hung thần đế quốc hoành hành khắp năm châu. Ví dụ: đế quốc *Anh* đã thống trị những thuộc địa mà số người nhiều gấp 8 lần rưỡi số người *Anh*, mà đất đai rộng gấp 232 lần đất đai nước *Anh*. Số người các thuộc địa bị đế quốc *Pháp* áp bức thì nhiều hơn số người *Pháp* gần 20 triệu và đất đai các thuộc địa rộng gấp 19 lần đất đai nước *Pháp*. Nhân dân các nước *Trung Mỹ* và *Nam Mỹ* đều bị tư bản độc quyền *Hoa Kỳ* bóc lột tận xương, tận tủy. Toàn châu *Phi* đều bị xiềng xích dưới chế độ nô lệ của bọn thực dân.

Xuân này, *Anh* và *Pháp* đã mất gần hết thuộc địa của chúng. Nhân dân *Trung Mỹ* và *Nam Mỹ* đang sôi nổi chống đế quốc *Hoa Kỳ*; tiêu biểu nhất là nhân dân *Cuba* oanh liệt. Mười ba nước châu *Phi* đã độc lập, các dân tộc khác như *Kênia*, *Cônggô*, v.v., thì đang sôi nổi đấu tranh chống thực dân; tiêu biểu nhất là nhân dân *Angiêri* anh hùng.

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 12, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 453 - 456.

Trong lúc nhân dân Việt Nam ta đang sắm sửa mừng Xuân, thì các dân tộc châu Phi đang họp đại hội ở Tuni với khẩu hiệu:

“Châu Phi là của người Phi

Bè lũ đế quốc rút đi cho rồi!”

Phe xã hội chủ nghĩa đứng đầu là Liên Xô vĩ đại ngày càng hùng mạnh. Chỉ so sánh năm ngoái với năm trước cũng đủ thấy phe ta tiến bộ vùn vụt về mọi mặt và có thể chắc chắn rằng từ Xuân này sẽ tiến bộ hơn nhiều.

Liên Xô - Năm đầu của kế hoạch 7 năm đã hoàn thành vượt mức. Công nghiệp đã tăng gần 12% (12% đó gần bằng 30 cái tổng ngân sách năm nay của ta). Số trường học tăng 24%; đã đào tạo thêm 86 vạn chuyên gia thanh niên, hơn 13 triệu công nhân đã chuyển sang chế độ ngày làm 7 giờ, hoặc 6 giờ, v.v.. Khoa học và kỹ thuật của Liên Xô đã chiếm địa vị nhất thế giới. Từ Xuân này, Liên Xô sẽ giúp thêm các nước anh em xây dựng 288 xí nghiệp lớn và giúp các nước bạn như Ấn Độ, Indônêxia, v.v., xây dựng 95 xí nghiệp to.

Lời kêu gọi của người sứ giả hòa bình và cộng sản đã vang dội từ phủ Tổng thống Mỹ đến khắp nước Mỹ và thế giới. Bắt đầu từ Xuân này, Liên Xô sẽ giảm 1 triệu 20 vạn binh sĩ. Chính sách hòa bình đó đã được nhân dân cả thế giới nhiệt liệt hoan nghênh.

Trung Quốc - Cuối năm ngoái đã hoàn thành kế hoạch 5 năm thứ hai trước thời hạn ba năm về những chỉ tiêu chính. Sản lượng công nghiệp đã tăng hơn 39%. Sản lượng nông nghiệp tăng gần 17% (ngũ cốc tăng 8%) mặc dù năm ngoái nhiều tỉnh đã bị lụt to hoặc hạn nặng. Thu nhập của nhân dân tăng hơn 22%.

Bungari - Công nghiệp tăng 25%. Nông nghiệp tăng 26%.

Triều Tiên - Đã hoàn thành kế hoạch 5 năm trước thời hạn hai năm rưỡi.

Nói tóm lại: các nước anh em trong phe xã hội chủ nghĩa đều tiến bộ rực rỡ như hoa nở mùa Xuân.

Phe đế quốc, nhất là tên trùm đế quốc Mỹ thì chẳng Xuân chút nào.

Hôm mừng 7-1-1960, Tổng thống Mỹ đã phải nhận rằng: Nước Mỹ có nạn lạm phát bạc giấy, giá hàng hóa ngày càng lên cao, Chính phủ mắc nợ đến 290 tỷ đôla. Và Ngài Tổng thống cũng phải nhận rằng: “Thế giới cộng sản là một xí nghiệp khổng lồ, 15 năm qua người cộng sản đã thu được hàng loạt thành tích về vật chất...”

Nhiều ông nghị trong Quốc hội Mỹ đã than phiền: “Ngày nay Mỹ không còn là nước lớn số 1 về quân sự nữa. Ngân sách Mỹ chi tiêu quá ít ỏi cho giáo dục, y tế và việc nghiên cứu khoa học... Uy tín của Mỹ ở châu Phi và ở Trung Đông, Cận Đông đang suy sụp”.

Các trùm kinh tế Mỹ thì phàn nàn: “Trong bốn năm trước sản lượng gang thép không tăng hơn năm 1955. Năm nay tiền đầu tư kém thua năm 1957 và công nghiệp luyện kim may lắm cũng chỉ tiêu thụ được 60% nguyên liệu. Năm nào cũng có độ bốn triệu công nhân thất nghiệp hoàn toàn...”

Các nhà khoa học Mỹ thì uất ức: “Hiện nay cả thế giới đều hướng về Liên Xô chứ không hướng về Mỹ nữa; vì Liên Xô đã dẫn đầu về khoa học kỹ thuật. Mỹ đã thất bại 18 lần phóng tên lửa và 6 lần phóng vệ tinh. Tên lửa Atlát Mỹ chỉ bay xa 8.000 cây số, sức đẩy chỉ 163.000 kilô mà bắn sai đích 3.200 thước tây. Tên lửa của Liên Xô vừa rồi đã bay 13.000 cây số, sức đẩy là 453.000 kilô mà bắn chỉ xa đích non 2.000 thước, v.v..

Thế là chính những người đầu sỏ Mỹ đã phải nhận Mỹ suy sụp về mọi mặt.

Việt Nam ta - Dưới chế độ đen tối của Mỹ - Diệm, tình hình miền Nam tiêu điều như thế nào, bà con ta đã rõ. Ở đây tôi chỉ nhắc lại một con số do báo chí Sài Gòn nêu ra: “Sài Gòn có 1.219.000 người, trong

đó 810.000 người không có lương cố định”, nghĩa là thường xuyên không có công ăn việc làm, phải sống vất vưởng.

Chính sách khủng bố cực kỳ dã man của Mỹ - Diệm không ngăn cản được cuộc đấu tranh bền bỉ và anh dũng của đồng bào miền Nam. Đồng bào miền Nam tin tưởng chắc chắn rằng “Bĩ cực thì thái lai”, mùa Xuân thống nhất và tự do nhất định sẽ đến.

Nhân dân *miền Bắc* ta rất tự hào là một thành viên trong đại gia đình xã hội chủ nghĩa và mỗi xuân về với chúng ta là một thắng lợi vẻ vang.

Mấy con số tóm tắt sau đây chứng tỏ điều đó:

	1958	1959	1960
Xí nghiệp	92	117	137
Sản lượng thóc	4.577.000 tấn	5.200.000 tấn	5.500.000 tấn
Số học trò	2.093.500 người	3.018.800 người	3.918.000 người
(cộng cả đại học, trung học, tiểu học)			

Đặc biệt năm nay chúng ta mừng Xuân với nhiều thắng lợi vẻ vang. Mừng Đảng ta 30 tuổi. Mừng nước nhà 15 xuân. Mừng Hiến pháp mới và sẽ mừng Quốc hội mới. Chúng ta mừng Xuân một cách vui vẻ tung bừng, nhưng tuyệt đối không lãng phí. Chúng ta ra sức thi đua tăng gia sản xuất và thực hành tiết kiệm để hoàn thành vượt mức kế hoạch Nhà nước, để Xuân sau thắng lợi hơn Xuân này.

TRẦN LỰC

Báo *Nhân dân*, số 2141, ngày 27-1-1960.

MÙA XUÂN QUYẾT THẮNG⁽¹⁾

Tục ngữ có câu: “Suốt năm kế hoạch, định từ mùa Xuân”⁽²⁾. Thật đúng như vậy. Mùa Xuân thì trời vui, đất vui, người càng vui. Cho nên ngay từ đầu mùa Xuân mọi công việc làm được tốt, thì cả năm sẽ phát triển tốt và kết quả tốt.

Ở đây, xin chỉ nói về nông nghiệp.

Dưới sự lãnh đạo của Đảng và Chính phủ, đồng bào nông dân đều quyết tâm cố gắng làm cho vụ Đông - Xuân đại thắng lợi. Điều đó rất tốt!

Nhưng trong mùa đông qua, công việc về vụ chiêm cũng như về hoa màu và cây công nghiệp, chúng ta mới *làm được non một nửa*. Vậy, ngay từ hôm nay, chúng ta nhất định:

- Phải dốc cả lực lượng để cấy xong và cấy tốt vụ chiêm *nội trong thượng tuần tháng Giêng*.

- Phải chăm làm cỏ và *phải bón phân đầy đủ*. Nhiều nơi bón phân còn ít quá.

- Phải chú ý *phòng sâu và diệt sâu*. Hễ nơi nào thấy sâu thì phải diệt cho tận gốc.

- Phải tiếp tục *phòng hạn và chống hạn*. Ở mấy tỉnh như Thanh Hóa, Nam Định, Hà Đông... còn những nơi thiếu nước, thì phải ra sức động viên nhân dân diệt hạn cho kỳ được. Phải thực hiện khẩu hiệu: “Vắt đất ra nước, thay trời làm mưa”. Chống hạn là một cuộc *thử thách đối với cán bộ, đảng viên, đoàn viên thanh niên* và các xã viên hợp tác xã những tỉnh ấy.

- *Trâu bò* là bạn của nông dân chúng ta. Nó giúp ta cày bừa. Nó cho ta phân bón. Cho nên phải hết sức quý trọng, thương yêu và săn sóc trâu bò cho thật tốt.

- *Cải tiến nông cụ* là một việc rất cần thiết. Nó tiết kiệm được

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 12, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 462 - 463.

2 “Nhất niên chi kế, thi ư Xuân” (TG).

nhiều sức lao động và thời giờ. Nó giúp ích nhiều cho việc tăng gia sản xuất. Ví dụ: Hợp tác xã Phú Động (tỉnh Phú Thọ) chỉ cải tiến một kiểu bừa, mà công việc đã nhanh gấp 16 lần. Trước kia chỉ làm được 37 mẫu ngô, nay làm được hơn 70 mẫu. Còn tiết kiệm được 1.800 công để làm thêm phân bón, cấy hết diện tích, làm thêm nghề phụ. Nhờ vậy mà thu nhập của xã viên được tăng nhiều.

Đồng thời với những công việc trên đây, phải ra sức củng cố tổ đổi công và hợp tác xã.

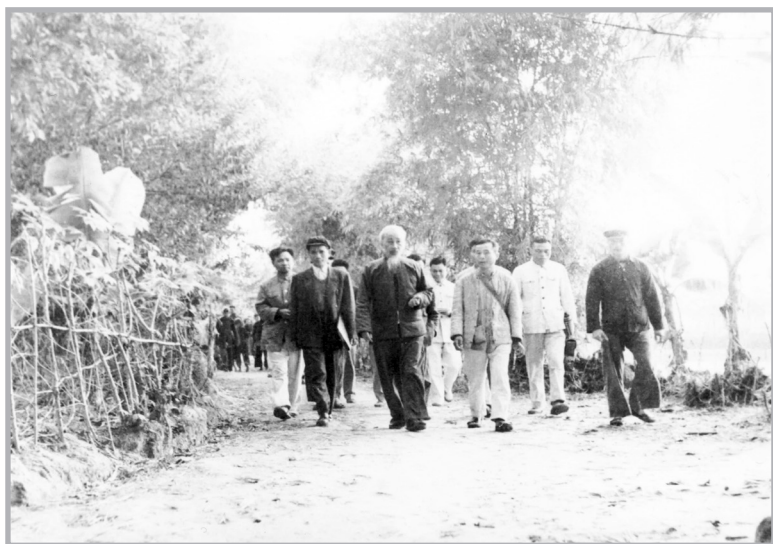
Phải nhớ kỹ rằng: kế hoạch 10 phần, thì biện pháp phải 15 phần và quyết tâm phải 20 phần.

Hiện nay, 46% đồng bào nông dân đã vào hợp tác xã, số còn lại thì đều vào tổ đổi công. Đó là *một lực lượng rất to lớn*. Đảng bộ và chính quyền các nơi phải ra sức động viên lực lượng ấy quyết làm cho vụ Đông - Xuân *thắng lợi toàn diện, vượt bậc và vững chắc*.

TRẦN LỰC

Báo Nhân dân, số 2147, ngày 3-2-1960.

XUÂN TÂN SỬU 1961

*Ngày 25-1-1961, Bác Hồ về thăm thôn Lạc Trung,
xã Bình Dương, huyện Vĩnh Tường, tỉnh Vĩnh Phúc
nơi có phong trào trồng cây dẫn đầu miền Bắc. Ảnh: Tư liệu.*

***“Mừng năm mới, mừng xuân mới,
Mừng Việt Nam, mừng thế giới!
Đường lên hạnh phúc rộng thênh thênh,
Kế hoạch 5 năm thêm phần khởi.
Chúc miền Bắc hăng hái thi đua;
Chúc miền Nam đoàn kết tiến tới!
Chúc hòa bình thống nhất thành công!
Chúc chủ nghĩa xã hội thắng lợi!”⁽¹⁾.***

HỒ CHÍ MINH

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 13, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 1.

Ngày 1-1 dương lịch, Người gửi tới đồng bào, chiến sĩ *Thư chúc mừng năm mới*. Thư Bác viết: “Sang năm mới, thời kỳ khôi phục kinh tế đã kết thúc và mở đầu thời kỳ phát triển kinh tế một cách có kế hoạch. Đó là một tiến bộ mới trong sự nghiệp cách mạng của nhân dân ta. Chúng ta phải lợi dụng những kinh nghiệm trong mấy năm qua đồng thời xuất phát từ tình hình và đặc điểm của miền Bắc để tiến dần lên chủ nghĩa xã hội”⁽¹⁾. Trong bài thơ *Mừng năm 1961* đăng báo *Nhân dân* số 2479 (1-1-1961) Bác chỉ rõ “Đường lên hạnh phúc rộng thênh thênh”.

Ngày 6-1, Người dự và phát biểu kết luận Hội nghị Ban Chấp hành Trung ương lần thứ ba bàn về kế hoạch Nhà nước năm 1961, nghe báo cáo về Hội nghị các đảng cộng sản và công nhân hợp ở Mátxcơva. Phát biểu tại Hội nghị, Người chỉ rõ: “Ta phải thấm nhuần tư tưởng thành tâm thành ý phục vụ nhân dân. Thấm nhuần tư tưởng đó thì sẽ tiêu diệt bớt được lãng phí, quan liêu... Dân ta rất tốt, nhưng không phải có nhân dân tốt là làm được tất cả. Phải làm cho nhân dân hiểu: Đảng và Chính phủ ta luôn luôn phục vụ nhân dân; phải nói thật với nhân dân những thắng lợi cũng như những khó khăn. Có thể nhân dân mới hăng hái sản xuất”.

Ngày 17-1, Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi thư khen tỉnh Hòa Bình, tỉnh miền núi đầu tiên xóa xong nạn mù chữ, Bác dặn: “đồng bào và cán bộ ta chớ vì thắng lợi mà tự mãn. Chúng ta phải cố gắng hơn nữa, đẩy mạnh phong trào bổ túc văn hóa”. Nhân việc trả lời các em Lan, Hoa về thái độ phục vụ và những hiện tượng gian lận trong nhân viên các cửa hàng quốc doanh, Bác viết bài *Một lòng một dạ phục vụ nhân dân* (báo *Nhân dân* số 2496 ngày 18-1) nhắc nhở: “Chế độ ta là chế độ dân chủ. Tức là nhân dân làm chủ. Tức là cán bộ và nhân viên từ cấp trên đến cấp dưới đều là đầy tớ của nhân dân, đều phải một lòng

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 13, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 39.

một dạ phục vụ nhân dân... Đảng và Chính phủ dạy chúng ta phải kính trọng nhân dân, phải một lòng một dạ phục vụ nhân dân⁽¹⁾.

Đối với cách mạng miền Nam, tại cuộc họp Bộ Chính trị (ngày 20-1), Người phân tích tình hình chính trị ở miền Nam và dự đoán về một cuộc đảo chính sẽ xảy ra. Người chỉ rõ phải dự kiến mấy khả năng để tránh bị động... phân tích chỗ yếu, chỗ mạnh của địch, tùy hoàn cảnh để hành động, phải đề phòng nổi dậy non, chủ quan. Từ năm này, Người giao trọng trách cho Bí thư thứ nhất Lê Duẩn và các đồng chí lãnh đạo Đảng thúc đẩy quá trình thống nhất đất nước, đẩy mạnh cuộc chiến tranh cách mạng ở miền Nam.

Bác dành nhiều thời gian để đi thăm hỏi đồng bào, động viên sản xuất. Ngày 14-1, Người tiếp kiều bào ở Tân Đảo và Tân Thế giới⁽²⁾ về nước. Ngày 25-1, Người về thăm thôn Lạc Trung xã Bình Dương huyện Vĩnh Tường, Vĩnh Phúc - nơi có phong trào trồng cây khá nhất tỉnh. Ngày 3-2 gửi thư khen tỉnh Hòa Bình - tỉnh miền núi đầu tiên xóa xong nạn mù chữ. Ngày 5-2, dự Đại hội Đoàn Thanh niên Lao động Thủ đô, cùng thanh niên Hà Nội trồng cây ở vườn hoa Thanh niên. Ngày 6-2, Bác đến thăm và nói chuyện tại Hội nghị cán bộ thanh tra toàn miền Bắc.

Ngày 1-2-1961, Chủ tịch Hồ Chí Minh dự Đại hội Đảng bộ Hà Nội. Phát biểu tại Đại hội, Người nói đến sự chuyển biến mới của cách mạng và căn dặn: *“Con người chúng ta cũng phải chuyển biến mạnh, tư tưởng, tác phong và quyết tâm của chúng ta cũng phải chuyển biến mạnh... Trước hết là Đảng ta phải chuyển mạnh. Đảng mạnh là do các chi bộ mạnh. Chi bộ mạnh là do các đảng viên hăng hái và gương mẫu...”⁽³⁾.*

Ngày 5-2, tham gia trồng cây tại Vườn hoa Thanh niên và Công viên Thống nhất, Bác nói chuyện với các đại biểu thanh niên tại hiện trường và dặn dò: *“Nếu mỗi cháu thanh niên một năm trồng ba cây,*

1 Hồ Chí Minh Toàn tập, tập 13, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 10.

2 Tân Đảo: New Caledonia; Tân Thế giới: Châu Mỹ.

3 Hồ Chí Minh Toàn tập, tập 13, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 29.

chăm sóc cho thật tốt, thì tám triệu thanh niên miền Bắc sẽ trồng được 24 triệu cây. Năm năm liền, các cháu sẽ trồng được 120 triệu cây”.

Ngày cuối năm - 29 Tết (14-2-1961), Bác dự cuộc gặp mặt của Hội đồng Chính phủ nhân dịp cuối năm (đồng chí Phạm Văn Đồng chủ trì). Người nói chuyện về tầm quan trọng của việc quản lý kinh tế, tài chính và sự cần thiết tổ chức kiểm tra ở các Bộ. Người chúc cán bộ, nhân viên trong bộ máy Nhà nước cùng gia đình mạnh khỏe, tiến bộ. Bác nhắc đến đồng bào miền Nam và gửi đến đồng bào lời thăm hỏi thân ái nhất của Chính phủ.

Buổi tối 29 Tết (14-2-1961), Bác đi thăm và chúc Tết gia đình Bác sĩ Hồ Đắc Di và gia đình Giáo sư Tôn Thất Tùng; Bác cũng đến thăm gia đình một công nhân Nhà máy gỗ Cầu Đuống, một cán bộ công đoàn Nhà máy Cơ khí Hà Nội, một kiều bào mới về nước, một xã viên Hợp tác xã thủ công nghiệp người Hoa.

Giao thừa, qua Đài Phát thanh Tiếng nói Việt Nam, Bác Hồ chúc Tết đồng bào. Cả nước phấn khởi lắng nghe Người nói: *“Năm mới đang mở ra trước mắt chúng ta một quang cảnh vô cùng mới mẻ, huy hoàng”.* Bác nhắc đến *“Các nước anh em”* và *“Hàng triệu nhân dân châu Á, châu Phi và Trung, Nam Mỹ”*; Bác nói đến công việc của toàn Đảng, toàn dân ở *miền Bắc* và đồng bào ta ở *miền Nam*. Giờ phút thiêng liêng của năm mới, Bác nói đến những thói quen truyền thống nhưng lại rất thiết thực, chắc chắn và căn cơ: *“Năm nay là năm Sửu, các cụ ta quen gọi là Tết con trâu. Trâu thì cày giỏi mà chọi cũng hăng. Toàn dân ta đoàn kết đấu tranh thì chúng ta nhất định xây dựng thành công một nước Việt Nam hòa bình, thống nhất, độc lập, dân chủ và giàu mạnh”.* Sau những lời dặn dò, Bác kết thúc Thư chúc Tết bằng những câu thơ:

*“Mừng năm mới, mừng xuân mới,
Mừng Việt Nam, mừng thế giới,
Đường lên hạnh phúc rộng thênh thênh,
Kế hoạch 5 năm thêm phần khởi.*

Chúc miền Bắc hăng hái thi đua!
Chúc miền Nam đoàn kết tiến tới!
Chúc hòa bình thống nhất thành công!
Chúc chủ nghĩa xã hội thắng lợi!”⁽¹⁾.

Thơ Xuân của Bác mở ra triển vọng cho đất nước và dân tộc về “*Đường lên hạnh phúc rộng thênh thênh*”, nhất là khi năm mở đầu của kế hoạch trung hạn (1961 - 1965) đã đi vào thực tiễn, làm cho “*Kế hoạch 5 năm thêm phần khởi*”. Lời chúc của Bác đến với mỗi người dân từ Bắc đến Nam, ai ai cũng náo nức *hăng hái thi đua* và đoàn kết tiến tới, cùng mong đến ngày *hòa bình thống nhất thành công*.

Thập niên 60 của thế kỷ XX là thập niên rất đặc biệt của thế giới với những thành công to lớn của văn minh nhân loại, thời kỳ phát triển nhanh của khoa học kỹ thuật và công nghệ, thời kỳ hoàng kim của hệ thống xã hội chủ nghĩa mà Việt Nam là một tiền đồn anh dũng, kiên cường. “*Mừng năm mới, mừng xuân mới*”, Bác mong muốn cả nước và các nước anh em cùng “*Mừng Việt Nam, mừng thế giới*” và chúc cho đất nước “*hòa bình thống nhất*”, thế giới vì “*chủ nghĩa xã hội*”. Cả bài thơ xuân Bác đã 4 lần *Mừng* và 4 lần *Chúc*, mong sao nhân dân hai miền Nam - Bắc cùng nhân dân các nước anh em và bè bạn năm châu phấn đấu cho mục tiêu hòa bình và chủ nghĩa xã hội.

Ngày mừng 1 Tết (15-2-1961), Bác đi thăm và chúc Tết cán bộ, chiến sĩ một đơn vị công an nhân dân vũ trang, một đơn vị bộ đội pháo binh bảo vệ Thủ đô; cán bộ, công nhân Nhà máy dệt kim Đông Xuân, Nhà máy rượu Hà Nội; Nhà máy Cơ khí Trần Hưng Đạo và Nhà máy Văn phòng phẩm Hồng Hà. Người cũng đi thăm và chúc Tết nhân dân thôn Khuyến Lương xã Trần Phú, huyện Thanh Trì, Hà Nội. Ân cần chúc sức khỏe các cụ phụ lão, Bác khuyên mọi người hãy coi hợp tác xã như nhà mình, đoàn kết thương yêu giúp đỡ lẫn nhau, cần kiệm xây dựng hợp tác xã, ra sức đẩy mạnh sản xuất và thực hiện khẩu hiệu “*Sạch làng, tốt ruộng*”.

1 Hồ Chí Minh Toàn tập, tập 13, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 39 - 40.

Ngày xuân Bác về “thăm nhà” tại Pác Bó, Cao Bằng sau 20 năm về nước. Bác thăm lại hang Cốc Bó, ngắm núi Các Mác, suối Lênin, chiếc “bàn đá” và xúc động đọc thơ: *“20 năm trước ở nơi này; Đảng vạch con đường đánh Nhật, Tây. Lãnh đạo toàn dân ta chiến đấu; Non sông gấm vóc có ngày nay”*.

Năm đầu tiên của kế hoạch trung hạn đầu tiên đi lên chủ nghĩa xã hội, Bác mở ra một năm mới với *“Đường lên hạnh phúc rộng thênh thênh”*; đất nước và nhân dân tiếp tục làm nên *những mùa xuân tươi đẹp*.

THƠ MỪNG NĂM 1961⁽¹⁾

*Mừng năm mới, mừng xuân mới,
Mừng Việt Nam, mừng thế giới!
Đường lên hạnh phúc rộng thênh thênh,
Kế hoạch 5 năm thêm phần khởi.
Chúc miền Bắc hăng hái thi đua;
Chúc miền Nam đoàn kết tiến tới!
Chúc hòa bình thống nhất thành công!
Chúc chủ nghĩa xã hội thắng lợi!*

HỒ CHÍ MINH

Báo Nhân dân, số 2479, ngày 1-1-1961.

1 Hồ Chí Minh Toàn tập, tập 13, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 1.

TẾT TRỒNG CÂY⁽¹⁾

Khắp mọi nơi đang nhộn nhịp chuẩn bị *Tết trồng cây* để chào mừng một cách thiết thực ngày thành lập Đảng ta. Đó là một phong trào rất tốt.

Sở dĩ Tết trồng cây đã trở nên một phong trào quần chúng mạnh mẽ, là vì mọi người đều thấy lợi ích thiết thực và lâu dài của nó.

Năm ngoái, phong trào rầm rộ và rộng khắp, cho nên về số lượng thì rất khá, trồng được rất nhiều. Nhưng vì tham trồng nhiều mà *ít lo giữ gìn săn sóc*, cho nên *chất lượng kém*, cây trồng thì nhiều, cây sống tốt thì ít.

Có cơ quan lại tính cả những cây sú trồng ở bờ biển, để phô trương “thành tích” trồng cây!

Rút kinh nghiệm đó, năm nay chúng ta nên quy định rõ:

- Trong khuôn khổ Tết trồng cây, chỉ tính những cây làm gỗ, cây lấy dầu, cây ăn quả, cây phong cảnh.

- Ngoài việc trồng cây trong làng, các địa phương cần phải có kế hoạch *trồng cây hai bên đường cái*.

- Phải bảo đảm trồng cây nào tốt cây ấy.

- Phải giáo dục mọi người, nhất là các trẻ em giữ gìn cây cối. Không để trâu bò làm hỏng cây cối.

Về Tết trồng cây, chúng ta cũng có một số kinh nghiệm tốt cần được phổ biến. Ví dụ: Thôn Lạc Trung (tỉnh Vĩnh Phúc) hồi kháng chiến bị giặc Pháp đốt sạch, không còn một gốc cây nào. Từ ngày có Tết trồng cây, hợp tác xã Lạc Trung đã có sáng kiến làm như sau:

- Khuyến khích xã viên trồng, đồng thời hợp tác xã chỉ định một tổ ba xã viên chuyên phụ trách trồng và săn sóc cây. Nhờ vậy mà hiện nay hơn 6.000 cây trong thôn đều xanh tốt.

1 Hồ Chí Minh Toàn tập, tập 13, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 22 - 23.

- Khéo “lấy ngắn nuôi dài” - tức là trồng xen kẽ chuối và muồng giữa những hàng cây xoan. Thành thử mỗi năm đều có thu hoạch chuối để bán, muồng để ủ phân...

- Năm trước ươm sẵn cây giống, để năm sau trồng...

Nhờ trồng cây có kế hoạch, mà từ một thôn trợ trợ, chỉ trong vài năm Lạc Trung đã trở nên xanh tươi nhất trong cả huyện Vĩnh Tường.

Miền Bắc ta có 16 triệu người, trừ độ 4 triệu em bé, còn 12 triệu người đều có thể tham gia Tết trồng cây.

Chỉ tính theo con số *rất thấp* (và ngoài kế hoạch trồng cây gây rừng của Nhà nước), nếu mỗi người chỉ trồng một cây và chăm bón cho tốt, thì mỗi năm có 12 triệu cây tốt. Độ 10 năm, thì trong làng mạc và bên đường cái khắp miền Bắc ta ít nhất cũng sẽ có *120 triệu cây tốt*. Cứ tính theo *giá rất rẻ*, mỗi cây là 3 đồng, thì chúng ta sẽ giàu thêm *360 triệu đồng*.

Bà con xem, do Tết trồng cây, mà đất nước ta càng thêm xinh tươi, nhân dân ta càng thêm giàu có.

TRẦN LỰC

Báo Nhân dân, số 2506, ngày 28-1-1961.

THƯ CHÚC TẾT ĐỒNG BÀO NHÂN DỊP ĐẦU XUÂN TÂN SỬU⁽¹⁾

Thưa đồng bào thân mến và kiều bào ở nước ngoài,

Năm mới đang mở ra trước mắt chúng ta một quang cảnh vô cùng mới mẻ, huy hoàng:

Các nước anh em ta đang rầm rộ xây dựng thắng lợi chủ nghĩa xã hội và chủ nghĩa cộng sản.

1 Hồ Chí Minh Toàn tập, tập 13, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 39 - 40.

Hàng triệu nhân dân châu Á, châu Phi và Trung, Nam Mỹ đang sôi nổi đấu tranh chống đế quốc thực dân, giành tự do, độc lập.

Ở miền Bắc ta, toàn Đảng, toàn dân đang hăng hái thi đua hoàn thành tốt kế hoạch năm 1961, làm đà tốt cho kế hoạch 5 năm xây dựng chủ nghĩa xã hội, làm cho miền Bắc ta ngày càng giàu mạnh, vui tươi.

Ở miền Nam, đồng bào ta đang đoàn kết chặt chẽ, anh dũng đấu tranh chống chế độ tàn bạo của Mỹ - Diệm, tiến lên giải phóng miền Nam khỏi ách thống trị dã man.

Thưa đồng bào thân mến,

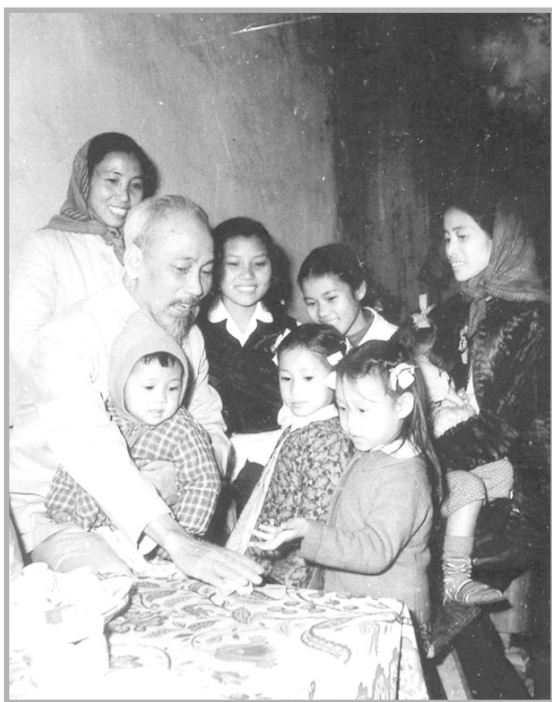
Năm nay là năm Sửu, các cụ ta quen gọi là “Tết con Trâu”. Trâu thì cày giỏi mà chơi cũng hăng. Toàn dân ta đoàn kết đấu tranh thì chúng ta nhất định xây dựng thành công một nước Việt Nam hòa bình, thống nhất, độc lập, dân chủ và giàu mạnh.

Vậy có thơ rằng:

*Mừng năm mới, mừng xuân mới,
Mừng Việt Nam, mừng thế giới,
Đường lên hạnh phúc rộng thênh thênh,
Kế hoạch 5 năm thêm phần khởi.
Chúc miền Bắc hăng hái thi đua!
Chúc miền Nam đoàn kết tiến tới!
Chúc hòa bình thống nhất thành công!
Chúc chủ nghĩa xã hội thắng lợi!*

Đọc qua Đài phát thanh Tiếng nói Việt Nam lúc giao thừa ngày 14 rạng ngày 15-2-1961. Báo *Nhân dân*, số 2525, ngày 17-2-1961.

XUÂN NHÂM DẦN 1962

*Bác Hồ đến dự liên hoan tại Câu Lạc bộ thiếu nhi
đêm giao thừa Nhâm Dần, tháng 2-1962. Ảnh: Tư liệu.*

***“Năm Dân, mừng xuân thế giới,
Cả năm châu phấp phới cờ hồng.
Chúc miền Bắc thi đua phấn khởi,
Bốn mùa hoa Duyên Hải, Đại Phong.
Chúc miền Nam đấu tranh tiến tới,
Sức triệu người hơn sóng biển Đông.
Chủ nghĩa xã hội càng thắng lợi,
Hòa bình thống nhất quyết thành công”⁽¹⁾.***

HỒ CHÍ MINH

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 13, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 335.

Ngày 1-1 Tết dương lịch năm 1962 Bác gửi tới đồng bào, chiến sĩ cả nước lời chúc mừng năm mới. Về sự nghiệp đấu tranh thống nhất nước nhà, Người nói rõ: *“Chúng ta luôn luôn chủ trương rằng: Thống nhất nước Việt Nam là sự nghiệp thiêng liêng của toàn dân Việt Nam. Đại diện của hai miền có thể gặp nhau, cùng nhau bàn bạc, tìm con đường tốt nhất để hòa bình thống nhất Tổ quốc, trên cơ sở độc lập, dân chủ như Hiệp định Giơnevơ đã quy định. Chúng ta kiên quyết chống đế quốc Mỹ can thiệp vào nội bộ của nước ta”*⁽¹⁾.

Những ngày đầu năm mới dương lịch, Người tiếp Thiếu tá Giécman Titốp, Anh hùng vũ trụ Liên Xô sang thăm Việt Nam (21-1); Người về dự mít tinh và nói chuyện với công nhân và lao động khu mỏ Hồng Quảng (22-1) chào mừng anh hùng vũ trụ Liên Xô Giécman Titốp về thăm.

Ngày 5-1, Chủ tịch Hồ Chí Minh dự cuộc họp Bộ Chính trị về công tác thi đua. Người yêu cầu tập trung vào lãnh đạo, cách tổ chức thi đua, nhấn mạnh tính mục đích và phạm vi thi đua ở các ngành, các giới. Nhân dịp này, Người viết bài *Tốt đẹp thay* ký bút danh T.L., đăng báo *Nhân dân* số 2845, ca ngợi những thành tích về công nghiệp, nông nghiệp, văn hóa, xã hội dưới chế độ mới của nhân dân miền Bắc và chỉ rõ đó là nhờ sự giáo dục của Đảng và nhờ phong trào thi đua trong mọi ngành, mọi giới. Về sau, Người còn viết bài *Nói thật không mất lòng*, ký bút danh T.L., đăng báo *Nhân dân* số 2857 (17-1), nêu gương hợp tác xã thi đua theo kịp Đại Phong, phê bình hợp tác xã vẫn thua kém nhiều và nhắc nhở: các chi bộ những nơi đó cần nghiêm khắc tự phê bình và quyết tâm sửa chữa.

Ngày 10-1, Chủ tịch Hồ Chí Minh thay mặt Ban Chấp hành Trung ương Đảng Lao động Việt Nam viết thư gửi Ban Chấp hành Trung ương Đảng Cộng sản Liên Xô chúc mừng thắng lợi của Đại hội lần

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 13, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 309.

thứ XXII Đảng Cộng sản Liên Xô đã thông qua bản Cương lĩnh xây dựng chủ nghĩa cộng sản ở Liên Xô.

Ngày 13-1, Chủ tịch Hồ Chí Minh dự cuộc họp Bộ Chính trị bàn về ngân sách Nhà nước năm 1962. Phát biểu tại Hội nghị, Người nhấn mạnh nguyên tắc “khai nguyên tiết lưu”, cái gì cần tập trung thì tập trung, cái gì giảm được thì kiên quyết giảm, làm sao cho dưới thông, dân thông.

Ngày 20-1, Người dự họp Bộ Chính trị bàn vấn đề chống tham ô lãng phí. Phát biểu tại hội nghị, Người chỉ rõ: Quan liêu, lãng phí, tham ô làm hại cho dân. Phải hiểu vì dân mà chống tham ô lãng phí. Tham ô, lãng phí là một tội đối với nhân dân. Ai cũng phải chống. Giáo dục không đủ, phải có kỷ luật, phải có thưởng phạt. Bộ trưởng, giám đốc là người phụ trách; phong trào phải làm từ trên xuống, dưới lên, dân chủ và phải trường kỳ. Xử lý nên phân biệt động cơ. Đối tượng này là con người, mà con người có tổ chức cao nhất là đảng viên. Các đồng chí phụ trách chi bộ phải làm cho đúng, phải làm cho chi bộ vững. Trung ương có hội, có nghị, có quyết mà không hành là do mình không cương quyết.

Ngày 29-1, Chủ tịch Hồ Chí Minh dự cuộc họp Bộ Chính trị bàn về công tác giáo dục lý luận chính trị, vấn đề cải tiến nội dung, biện pháp, hình thức và mục tiêu giáo dục cho từng loại cán bộ. Người chỉ thị: Nội dung giảng dạy phải làm sao cho phù hợp với từng đối tượng, trong chương trình giáo dục nên chú trọng giáo dục “tiêu chuẩn đảng viên”.

Tối 3-2 (29 Tết), Bác dự họp mặt mừng xuân Nhâm Dần với các nhà khoa học, kỹ thuật, văn nghệ sĩ, anh hùng lao động, anh hùng quân đội, các nhân sĩ công tác tại các ngành ở trung ương và Hà Nội. Trong lúc trò chuyện, Người ra vế đối: “*Muốn cho xã hội đều xuân, nhân sĩ phải là chiến sĩ*”, giải thích “*Nhân sĩ ở đây còn có nghĩa là bác sĩ, văn nghệ sĩ, nữ sĩ...*” và yêu cầu mọi người đối lại.

Ngày 4-2 (30 Tết), Người dự họp mặt các nhân sĩ trí thức và các nhà khoa học đón xuân Nhâm Dần. Buổi chiều, Bác dự liên hoan tất niên với con em cán bộ văn phòng Trung ương Đảng.

Buổi tối, Bác cùng với ông Nguyễn Lam (Phó Bí thư Thành ủy Hà Nội), Trần Duy Hưng (Chủ tịch Ủy ban Hành chính Hà Nội), Nguyễn Khai (Ủy viên dự khuyết Trung ương Đảng) đến Câu lạc bộ thiếu nhi vui Tết với các cháu. Sau đó, Người đi thăm và chúc Tết các gia đình: công nhân Nguyễn Văn Mộc, chiến sĩ thi đua 5 năm liền của Nhà máy Cao su Sao Vàng; cụ Đỗ Văn Diệu, Ủy viên Ban Đại diện phụ lão khu phố Hai Bà Trưng; Giáo sư Thạc sỹ Đặng Văn Chung, Phó Giám đốc trường Đại học Y dược; ông Dương Kỳ Hiệp, cán bộ miền Nam tập kết; ông Vương Tước Cường, công nhân Hoa kiều; nhà tư sản Nguyễn Chương Hồng, Giám đốc Xưởng Cơ khí Công ty hợp doanh Đồng Tháp và một số gia đình lao động nghèo ở phố Lý Thái Tổ. Tiếp đó, Người đến thăm cán bộ, công nhân Đài Phát thanh Tiếng nói Việt Nam đang chuẩn bị cho chương trình phát thanh đặc biệt đêm giao thừa.

Giao thừa năm Nhâm Dần, Bác chúc Tết đồng bào cả nước với nhiều niềm vui: *“Phe xã hội chủ nghĩa thế giới ngày thêm hùng mạnh”, “Phong trào giải phóng dân tộc ở châu Á, châu Phi, châu Mỹ Latinh tiếp tục lên cao. Nhiều nước độc lập mới liên tiếp ra đời”, “Trong nước, đồng bào ta ở miền Bắc đã đoàn kết phấn đấu và thu được nhiều thành tích đẹp trong năm đầu của kế hoạch 5 năm lần thứ nhất”, “Ở miền Nam nước ta, dưới chế độ tàn bạo của Mỹ - Diệm, phong trào đấu tranh yêu nước của đồng bào ta đòi cơm áo, đòi tự do, đòi hòa bình thống nhất Tổ quốc phát triển mạnh mẽ và được sự đồng tình và ủng hộ ngày càng rộng rãi của nhân dân trên thế giới”...* Người nêu chủ trương của quốc gia và những việc cần phải làm; Người chúc mừng và cảm ơn anh em, bè bạn và các tầng lớp nhân dân. Người đọc thơ xuân với lời thơ sang sảng về *“Năm Dần, mừng xuân thế giới, Cả năm châu phát phối cờ hồng”*. Bác *“Chúc miền Bắc thi đua phấn khởi”* với những thành tựu điển hình như *“Bốn mùa hoa Duyên Hải, Đại Phong”*. Bác *“Chúc miền Nam đấu tranh tiến tới”* khi thắng lợi của quân dân đang dồn dập như *“Sức triệu người hơn sóng biển Đông”*. Như thế những mục tiêu chiến lược về *“Chủ nghĩa xã hội”* và *“Hòa bình thống nhất”* của Tổ quốc Việt Nam sẽ càng mau *“thắng lợi”* và nhất quyết *“thành công”*⁽¹⁾.

1 Hồ Chí Minh Toàn tập, tập 13, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 308 - 310.

Sáng mừng 1 Tết (ngày 5-2), Bác đến chúc Tết tại Công trường Nhà máy bê tông đúc sẵn ở Chèm (Hà Nội) và Hợp tác xã Nông nghiệp Đại Thắng, xã Đông Ngạc, huyện Từ Liêm (ngoại thành Hà Nội), thăm và chúc Tết đơn vị bộ đội thuộc Đại đoàn 109 và Trung đoàn Phòng không 220 đang đóng quân ở Hà Nội.

Chiều mừng 1 Tết (ngày 5-2), Bác Hồ đến thăm phòng trưng bày văn học và dự cuộc ngâm thơ mừng xuân của các cụ phụ lão tại Văn Miếu (Hà Nội). Nhân dịp này, Người mừng tuổi các cụ và góp vui câu thơ: *Tuổi già nhưng chí không già; Góp phần xây dựng nước nhà phần vinh*⁽¹⁾.

Sáng mừng 2 Tết (ngày 6-2), trên đường xuống Hải Phòng, Bác thăm và chúc Tết các cháu trường học sinh miền Nam. Trên bãi cỏ sân trường, Bác hỏi thăm các cháu chuyện ăn Tết, chuyện học hành, Bác xem các cháu biểu diễn văn nghệ và Người cầm cây đàn ghi ta, quàng dây qua vai, tay bấm phím, cầm nhịp cho các cháu hát bài *Giải phóng miền Nam*.

Năm ấy, Bác đã ngoài 70 xuân mà vẫn vui khỏe như thế để bắt nhịp bài ca xuân cho đất nước. Quả nhiên công cuộc đấu tranh và xây dựng của quân dân hai miền Nam - Bắc năm ấy lại thu nhiều thành quả to lớn.

1 Hồ Chí Minh Toàn tập, tập 13, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 338.

LỜI CHÚC TẾT ĐỒNG BÀO CẢ NƯỚC⁽¹⁾

Đồng bào yêu quý,

Trong năm qua, nhân dân thế giới và nhân dân ta đã thu được những thắng lợi rực rỡ.

Phe xã hội chủ nghĩa thế giới ngày thêm hùng mạnh.

Đại hội lần thứ XXII của Đảng Cộng sản Liên Xô đã thông qua một *Cương lĩnh* xây dựng chủ nghĩa cộng sản vĩ đại, thực hiện mơ ước nghìn năm của loài người. Liên Xô đã đi đầu trong công cuộc chinh phục vũ trụ. Sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội ở các nước anh em khác cũng tiến thêm những bước rất lớn.

Phong trào giải phóng dân tộc ở châu Á, châu Phi, châu Mỹ Latinh tiếp tục lên cao. Nhiều nước độc lập mới liên tiếp ra đời. Hệ thống thuộc địa càng thêm tan rã.

Phong trào đấu tranh của giai cấp công nhân ở các nước tư bản rất sôi nổi.

Nói tóm lại: lực lượng xã hội chủ nghĩa hơn hẳn lực lượng đế quốc, lực lượng hòa bình hơn hẳn lực lượng chiến tranh.

Nhưng bọn đế quốc do Mỹ cầm đầu còn ngoan cố. Chúng đang ráo riết chuẩn bị một cuộc chiến tranh thế giới mới. Vì vậy, nhân dân thế giới phải nâng cao cảnh giác, đoàn kết chặt chẽ, kiên quyết đấu tranh chống chủ nghĩa đế quốc, vì hòa bình, dân chủ, độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội. Năm mới họ nhất định sẽ giành được những thắng lợi mới.

Trong nước, đồng bào ta ở *miền Bắc* đã đoàn kết phấn đấu và thu được nhiều thành tích đẹp trong năm đầu của kế hoạch 5 năm lần thứ nhất. Công nghiệp, nông nghiệp, văn hóa xã hội đều có những bước

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 13, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 308 - 310.

tiến về vang. Đời sống vật chất và tinh thần của nhân dân được nâng cao rõ rệt.

Ở *miền Nam* nước ta, dưới chế độ tàn bạo của Mỹ - Diệm, phong trào đấu tranh yêu nước của đồng bào ta đòi cơm áo, đòi tự do, đòi hòa bình thống nhất Tổ quốc phát triển mạnh mẽ và được sự đồng tình và ủng hộ ngày càng rộng rãi của nhân dân trên thế giới. Mấy tháng qua, đế quốc Mỹ đã bước đầu vũ trang xâm lược miền Nam nước ta, trắng trợn phá hoại Hiệp định Giơnevơ, uy hiếp nghiêm trọng hòa bình ở Đông Dương và Đông - Nam Á. Nhưng kinh nghiệm lịch sử đã chứng tỏ rằng cuối cùng đế quốc nhất định sẽ thất bại, nhân dân nhất định sẽ thắng lợi.

Nhân dịp năm mới, tôi thân ái gửi lời hỏi thăm đồng bào ruột thịt miền Nam đang dũng cảm giương cao ngọn cờ về vang giải phóng dân tộc và bảo vệ hòa bình.

Chúng ta luôn luôn chủ trương rằng: Thống nhất nước Việt Nam là sự nghiệp thiêng liêng của toàn dân Việt Nam. Đại diện của hai miền có thể gặp nhau, cùng nhau bàn bạc, tìm con đường tốt nhất để hòa bình thống nhất Tổ quốc, trên cơ sở độc lập, dân chủ như Hiệp định Giơnevơ đã quy định.

Chúng ta kiên quyết chống đế quốc Mỹ can thiệp vào nội bộ của nước ta.

Tôi nhiệt liệt khen ngợi toàn thể đồng bào ở *miền Bắc* đã hăng hái thi đua xây dựng miền Bắc xã hội chủ nghĩa. Năm mới, nền kinh tế của ta càng phát triển, tiến bộ càng to lớn. Nhưng yêu cầu và khó khăn còn nhiều. Đó là những khó khăn của sự trưởng thành. Phải vượt khó khăn hiện tại để hưởng lợi ích muôn đời. Đồng bào ta: công nhân, nông dân, trí thức, bộ đội, cán bộ... hãy nâng cao tinh thần làm chủ nước nhà, hãy ra sức thi đua tăng gia sản xuất, thực hành tiết kiệm, hoàn thành tốt kế hoạch Nhà nước năm 1962; phải luôn luôn nâng cao cảnh giác, giữ gìn trật tự an ninh, đoàn kết phấn đấu đưa miền Bắc tiến nhanh, tiến mạnh, tiến vững chắc lên chủ nghĩa xã hội,

làm cơ sở vững mạnh cho công cuộc đấu tranh hòa bình thống nhất nước nhà.

Tôi thân ái gửi lời hỏi thăm kiều bào ta ở nước ngoài và chúc kiều bào đoàn kết, tiến bộ, hết lòng phục vụ Tổ quốc.

Nhân dịp này, tôi xin thay mặt đồng bào chúc Đảng, Chính phủ và nhân dân Liên Xô, Trung Quốc và các nước xã hội chủ nghĩa anh em khác, chúc các dân tộc đang anh dũng đấu tranh giành tự do, độc lập, chúc nhân dân yêu chuộng hòa bình thế giới:

Năm mới nhiều thắng lợi mới!

Báo Nhân dân, số 2841, ngày 1-1-1962.

THƠ MỪNG NĂM MỚI⁽¹⁾

*Năm Dân, mừng xuân thế giới,
Cả năm châu phấp phới cờ hồng.
Chúc miền Bắc thi đua phấn khởi,
Bốn mùa hoa Duyên Hải, Đại Phong.
Chúc miền Nam đấu tranh tiến tới,
Sức triệu người hơn sóng biển Đông.
Chủ nghĩa xã hội càng thắng lợi,
Hòa bình thống nhất quyết thành công.*

Xuân Nhâm Dần 1962

HỒ CHÍ MINH

Báo Nhân dân, số 2876, ngày 5-2-1962.

1 Hồ Chí Minh Toàn tập, tập 13, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 335.

BÀI NÓI CHUYỆN TRONG BUỔI MÍT TINH CỦA NHÂN DÂN HÀ NỘI CHÀO MỪNG ANH HÙNG PHI CÔNG VŨ TRỤ TITỐP⁽¹⁾

Đồng bào ta hôm nay nhiệt liệt hoan nghênh đồng chí Anh hùng du hành vũ trụ Ghécman Titốp, rất vui vẻ, phấn khởi, thân mật. Đồng bào biết rằng phương Tây là các nước đế quốc, phương Đông là Liên Xô, Trung Quốc, các nước xã hội chủ nghĩa khác, các nước dân tộc chủ nghĩa ở châu Á, châu Phi, châu Mỹ Latinh. Vì thế mà Đảng và Chính phủ Liên Xô đặt tên cho các con tàu vũ trụ là tàu Phương Đông. Thế là phương Đông ta đã chinh phục được vũ trụ. Mà phương Tây chưa làm được gì hết. Mỹ nóng mũi cho hai người bay lên, nhưng đều rơi xuống, chuyến thứ hai rơi xuống biển. Cuối năm ngoái Mỹ cho đăng báo đến 24-1 năm nay sẽ cho bay một chuyến nữa, nhưng hôm nay vẫn chưa có gì. Phe xã hội chủ nghĩa, phe hòa bình dân chủ đã thắng, phe đế quốc đã thất bại và sẽ thất bại.

Đồng chí Titốp chúc Tết chúng ta không những đưa cái Xuân của quả đất đến cho chúng ta mà còn đưa mùa Xuân từ hơn 70 vạn cây số đến với chúng ta. Chúng ta phải tổ chức Tết cho vui vẻ, phấn khởi, tiết kiệm, không lãng phí. Trước khi đồng chí Titốp sang, một số nhà máy đã thi đua và có thành tích. Bác đề nghị các nhà máy, công trường, nông trường, hợp tác xã tổ chức một đợt thi đua đột xuất chừng độ 10 ngày hay hơn nữa, để lấy thành tích tặng đồng chí Titốp. Các nhà máy, công trường thi đua sản xuất, các hợp tác xã thì thi đua cấy xong trước Tết. Để làm quà tặng đồng chí Titốp, tặng nhân dân Liên Xô, đồng bào ta hãy ra sức thi đua hoàn thành kế hoạch. Đồng bào có làm được không?

Nói ngày 24-1-1962.

Băng ghi âm lời phát biểu của Chủ tịch Hồ Chí Minh lưu tại Trung tâm Lưu trữ Quốc gia I.

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 13, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 325 - 326.

MỪNG TUỔI CÁC CỤ PHỤ LÃO^{(1), (2)}

*Tuổi già nhưng chí không già,
Góp phần xây dựng nước nhà phồn vinh.*

Báo Nhân dân, số 2878, ngày 8-2-1962.

NHỮNG ĐIỀU TRÔNG THẤY MÀ KHOAN KHOÁI LÒNG⁽³⁾

Sáng Nguyên đán Nhâm Dần. Trong vườn hoa Thống Nhất. Thiên hạ đến mừng Xuân. Người đông, vui vẻ thật. Đi mỗi, tạm ngồi nghỉ. Giờ báo Tết ra xem. Thấy những điều sau đây, khiến Xuân thêm thắm nét:

- Ở mỏ than *Hồng Quảng*, cả mấy năm trước kia, “Ekaghê” xúc than, thường ngày không đạt mức. Từ đầu năm 61, nhờ phong trào thi đua, mà chỉ trong mười tháng, phá được 8 kỷ lục. Xin nêu rõ lên đây. Tên họ các chiến sĩ, đăng làm kiểu mẫu tốt, cho mọi người học theo:

Đồng chí Vũ Xuân Thủy, mỗi ca xúc được 2.510 thước khối⁽⁴⁾,

Đồng chí Lê Văn Lệ, 2.574 thước khối,

Đồng chí Vũ Văn Thiết, 2.719 thước khối,

Đồng chí Lê Văn Lệ (lại vượt lên), 2.979 thước khối,

Đồng chí Trần Văn Thanh, 3.199 thước khối,

Đồng chí Vũ Xuân Quý, 3.200 thước khối,

1 Chiều mừng 1 Tết Nhâm Dần (5-2-1962), Chủ tịch Hồ Chí Minh đã đến thăm Phòng Trưng bày Văn học và dự cuộc ngâm thơ mừng xuân của các cụ phụ lão và văn nghệ sĩ tại Văn Miếu (Hà Nội). Người đã đọc hai câu thơ trên mừng tuổi các cụ (BT).

2, 3 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 13, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 338, 342 - 343.

4 Đồng chí Sarapốp (chuyên gia lái máy xúc than) nói: năng suất máy xúc than ở Liên Xô là mỗi ca 2.500 thước khối (TG).

Đồng chí Nguyễn Văn Đơ, 3.699 thước khối,

Đồng chí Mùi A Mạn, 3.917 thước khối.

Chắc rằng năm 62, họ còn vượt lên nữa.

- *Hợp tác xã nông nghiệp*, cũng tiến lên khá nhanh. Thí dụ tỉnh *Hưng Yên*, là một tỉnh tiên tiến. Khoảng 3 năm về trước, tỉnh gặp nhiều khó khăn: nào là chống thiên tai, nào lo thiếu lương thực. Nay làm thủy lợi khá, tăng vụ gấp 6 lần. Năm 61 thu hoạch, nhiều hơn năm 60: gần 5 vạn tấn thóc, 9 vạn tấn hoa màu. Tiền gửi *quỹ tiết kiệm*, cũng tăng gấp 3 lần⁽¹⁾.

Nhiều bà con bản nông, đời sống được nâng cao, so với trung nông khá, sinh hoạt đã ngang nhau.

3.000 người xung phong, lên Tây Bắc *vỡ hoang*. Mới trong ngoài 1 năm, được 7.500 mẫu⁽²⁾. Và thu hoạch lương thực, mỗi người hơn nghìn cân. Còn thu hoạch nghề phụ: 160 đồng...

- Một thí dụ *cá nhân*, là gia đình ông Giới. Quê ở làng Muội Sắn, cũng thuộc tỉnh Hưng Yên, ở thuê cho địa chủ, suốt 30 năm trường. Bà Giới cũng đi ở, hơn 20 năm lẻ. Đến một chín năm ba (1953), nhờ cải cách ruộng đất, vợ chồng mới được về, được chia ruộng chia nhà, tham gia hợp tác xã. Có tinh thần cần kiệm, chăm việc xã việc nhà. Nay thu nhập mỗi người, mỗi tháng bẩy sáu đồng. Như vậy là mức sống, đã vượt quá trung nông.

Thấy những kết quả đó, ai cũng phải vui lòng!

*Trăm năm trong cõi người ta,
Ra sức thi đua yêu nước, ấy là người khôn!*

T.L.

Báo *Nhân dân*, số 2886, ngày 16-2-1962.

1 Quỹ tiết kiệm cả tỉnh năm 1960 được hơn 2 triệu 23 vạn đồng; năm 1961 được hơn 6 triệu 75 vạn đồng (TG).

2 7.500 mẫu tây (TG).

XUÂN QUÝ MÃO 1963

Bác Hồ cùng các đồng chí lãnh đạo Đảng, Nhà nước và cán bộ phục vụ, bảo vệ trong ngày Tết Quý Mão (1963). Ảnh: Tư liệu.

***“Mừng năm mới,
Cố gắng mới,
Tiến bộ mới,
Chúc Quý Mão là năm nhiều thắng lợi!”⁽¹⁾.***

HỒ CHÍ MINH

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 14, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 1.

Ngày 1-1-1963, Bác Hồ gửi Thiệp: “Mừng năm mới, Cố gắng mới, Tiến bộ mới, Chúc Quý Mão là năm nhiều thắng lợi!”. Báo Nhân dân ngày đầu năm (số 3203) đăng bài viết *Những con số huy hoàng* của Bác, ký bút danh T.L., với những con số làm nức lòng mọi người về sự phát triển của phe xã hội chủ nghĩa, đặc biệt là của miền Bắc Việt Nam trong công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội.

Cũng ngày đầu năm, khi Đại sứ Cuba tại Việt Nam Maurô Gácxia Tơriana tổ chức kỷ niệm lần thứ tư Cách mạng Cuba thành công, Chủ tịch Hồ Chí Minh dự tiệc chiêu đãi và chúc sức khỏe Thủ tướng Phiden Caxtơrô cùng các vị lãnh đạo Đảng và Nhà nước Cuba.

Ngày 13-1, Bác viết bài đăng trên báo Nhân dân “*Cần phải cải tiến mạnh mẽ công tác thủy lợi*” (ký tên T.L.) nhắc nhở phải hết sức quan tâm đến công tác thủy lợi để phát triển nông nghiệp và khen ngợi kinh nghiệm thành lập các đội thủy lợi chuyên của tỉnh Nghệ An. Dự họp Ban Bí thư về công tác tuyên giáo năm 1963 (ngày 14-1), Người phê bình công tác giáo dục còn “máy móc”, “rập khuôn”, “học nhưng không hành”... Các trường học ít chú ý giáo dục đức dục, đạo đức công dân còn kém.

Ngày 18-1, Người dự Hội nghị Bộ Chính trị bàn về vấn đề nghĩa vụ lương thực. Ngày 19-1, Người mở tiệc chiêu đãi tại Phủ Chủ tịch chào đón Đoàn đại biểu Xô viết Tối cao Liên Xô sang thăm Việt Nam. Ngày 22-1, Chủ tịch Hồ Chí Minh đón đoàn đại biểu Đảng và Chính phủ Tiệp Khắc sang thăm Việt Nam. Người cùng các đồng chí lãnh đạo Đảng, Nhà nước tiếp đồng chí Antônin Nôvốtny - Bí thư thứ nhất Ban Chấp hành Trung ương Đảng Cộng sản Tiệp Khắc, Chủ tịch nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Tiệp Khắc sang thăm hữu nghị Việt

Nam. Nhân ngày Tết cổ truyền của nhân dân Việt Nam, Người bày tỏ niềm vui mừng qua hai câu thơ:

“Xuân này, Xuân lại thêm Xuân.

Nước non xa, anh em gần, vui thật là vui”⁽¹⁾.

Sát Tết, Bác gửi thư chúc Tết đồng bào Hải Phòng, nhắc nhở mọi người *“ăn Tết cho vui vẻ, phấn khởi nhưng phải tiết kiệm, ăn Tết xong phải khẩn trương sản xuất ngay”⁽²⁾.*

Sáng sớm ngày 29 Tết (24-1-1963), Bác đi thăm chợ Đồng Xuân - trung tâm buôn bán sầm uất nhất Hà Nội. Đồng chí Phan Văn Xoàn, Phó Cục trưởng và đồng chí Phạm Đình - cán bộ Phòng Bảo vệ I - Cục Cảnh vệ, đi bảo vệ Bác. Trong tiết trời cuối đông mưa lất phất, lạnh cắt da cắt thịt, Bác cùng hai cán bộ cảnh vệ, trong vai ba ông cháu đi chợ Tết. Hóa thân thành người dân lao động giống đến từng chi tiết: Bác đội chiếc mũ cát đã cũ, đeo kính lão, mặc bộ quần áo gụ nâu đã bạc màu và chiếc áo bông giữ ấm; bên ngoài khoác chiếc áo mưa bằng vải bạt; cổ quàng khăn len quấn mấy vòng che kín bộ râu; chân đi đôi dép cao su. Ba “bố con, ông cháu” xuống xe đi bộ theo đường Nguyễn Thiệp, rẽ vào phố Hàng Khoai, vào chợ Bắc Qua, rồi sang chợ Đồng Xuân từ cổng phía sau.

Đồng chí Phan Văn Xoàn kể lại chuyện đi chợ Tết năm ấy: *“Bác quan sát rất kỹ, tìm hiểu thái độ, mối quan hệ giữa người mua với người bán và giá cả từng mặt hàng. Người mua sắm hàng tết đông như mắc cửi, vài người sơ ý va vào Bác, họ quay lại lễ độ xin lỗi. Bác gật và cười độ lượng. Thăm chợ Đồng Xuân xong, Bác đi tham quan chợ hoa ở gần đó. Quang cảnh chợ hoa ngày Tết tấp nập và đủ loại hoa muôn màu sắc rực rỡ. Đến hàng bán hoa huệ, Bác ngồi xuống chọn một bó huệ và hỏi chị bán hoa: - Bó huệ này bao nhiêu tiền? - Dạ thưa cụ! 5 hào một bó ạ. Tôi lo bị lộ nên trả luôn 2 hào. Rẻ quá chị hàng hoa không bán, tôi nhanh chóng mời Bác đi. Hiểu ý tôi là vì trách nhiệm bảo vệ,*

1, 2 Hồ Chí Minh Toàn tập, tập 14, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 5, 15.

nên Người đứng dậy đi và nói nhỏ để tôi đủ nghe: - Trả giá như chú thì đi chợ cả ngày cũng chẳng mua được gì! Thấy Bác không vui, tôi cũng buồn nhưng không hiểu tại sao. Sau này, tôi nghĩ ra thì đã muộn. Bác rất thích hoa huệ, thế mà tôi thì thật vô tâm”⁽¹⁾.

Chiều cuối năm, 29 Tết (24-1-1963), Chủ tịch Hồ Chí Minh hội đàm với Đoàn đại biểu Tiệp Khắc. Bác mời Chủ tịch Ban Chấp hành Trung ương Đảng Cộng sản Tiệp Khắc, phu nhân và Đoàn đại biểu Tiệp Khắc đang ở thăm cùng dự bữa cơm chiều cuối năm trong Tết cổ truyền của dân tộc.

Sau buổi tiếp khách quốc tế, đi đón giao thừa, Bác Hồ đến thăm và chúc Tết gia đình Anh hùng Lao động Công nghiệp Mai Đình Cường; gia đình cụ Võ Thị Xuân, 72 tuổi; gia đình ông Phạm Công, Việt kiều mới về nước; nhà tư sản dân tộc Nguyễn Văn Thúc; ông Hồ Đắc Diễm, nhân sĩ trí thức.

Giao thừa năm ấy, Bác đọc Thư chúc Tết đồng bào và chiến sĩ cả nước. Bác thay mặt Đảng và Chính phủ khen ngợi: *“Các anh hùng, chiến sĩ thi đua và tất cả anh chị em công nhân, nông dân, trí thức đang hăng hái thi đua sản xuất và công tác. Chiến sĩ và cán bộ trong quân đội, công an, dân quân luôn luôn nâng cao cảnh giác, bảo vệ Tổ quốc, giữ gìn trật tự an ninh. Cán bộ, nhân viên các ngành công tác đang ra sức phục vụ nhân dân, phục vụ cách mạng”*. Giọng Bác đang vui như bỗng chùng xuống khi nhắc tới đồng bào miền Nam: *“Trong khi ở miền Bắc, chúng ta vui vẻ ăn Tết, lòng chúng ta vẫn luôn luôn ở bên cạnh đồng bào miền Nam đang đoàn kết chặt chẽ, chiến đấu anh dũng chống chế độ bạo tàn của Mỹ - Diệm. Càng thương đồng bào miền Nam, chúng ta càng phải lao động cần cù, phấn đấu hăng hái hơn nữa cho Bắc Nam mau được sum họp một nhà”*. Và Người khẳng định:

1 Theo Bùi Đình Nguyên, ghi theo lời kể của Thiếu tướng Phan Văn Xoàn, *Quân đội nhân dân* ngày 24-1-2011.

*“Nước Việt Nam ta là một,
Dân tộc Việt Nam ta là một.
Dù cho sông cạn đá mòn,
Nhân dân Nam, Bắc là con một nhà”.*

Kết thúc Thư chúc Tết, Bác chúc: *“Chúng ta cùng nhau: Mừng năm mới, Cố gắng mới, Tiến bộ mới, Chúc Quý Mão là năm nhiều thắng lợi”*⁽¹⁾.

Bác vẫn nói tới *“năm mới”, “Cố gắng”, “Tiến bộ”* như bấy lâu nay ai ai cũng quen nói trong những dịp chúc tụng, nhưng khi nghe Bác chúc Tết với những điều mới ấy như là nhịp điệu mùa xuân, ngày xuân *“Mừng năm mới, Cố gắng mới, Tiến bộ mới”* thì lại hiểu đó chính là cơ sở vận động của mong ước về một *“Quý Mão là năm nhiều thắng lợi!”*.

Sáng mùng 1 Tết (25-1-1963), Bác cùng Đoàn đại biểu Tiệp Khắc tiếp đại diện Trung ương Đảng, Chính phủ, Quốc hội đến Phủ Chủ tịch chúc Tết. Sau đó Bác đi chúc Tết cán bộ, công nhân nhà máy ô tô Hòa Bình, bà con Hợp tác xã Nông nghiệp Huỳnh Cung xã Tam Hiệp, huyện Thanh Trì, Hà Nội; Bác cũng thăm và chúc Tết đơn vị bộ đội bảo vệ Thủ đô, đơn vị cảnh sát nhân dân quận Hoàn Kiếm, đơn vị cảnh vệ thuộc Bộ Công an.

Ngày đầu xuân, báo *Nhân dân* đăng bài viết *Tết trồng cây* (ký bút danh T.L.) của Bác nhắc nhở mọi người nhớ ngày Tết trồng cây. Đặc biệt, Người nhấn mạnh: *“Tết trồng cây chẳng những có ý nghĩa kinh tế, mà còn có ý nghĩa chính trị to lớn. Trong lúc bọn Mỹ - Diệm dã man bỏ thuốc độc phá hoại cây cối núi rừng ở miền Nam, thì ở miền Bắc nhân dân ta thi đua trồng cây gây rừng (...). Ta trồng cây cho ta và cho cả đồng bào miền Nam nữa”*⁽²⁾. Ngay sau đó, Bác về Hà Đông đôn đốc việc chống hạn.

1, 2 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 14, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 11 - 12, 20.

Công việc bề bộn của đất nước bước vào thời kỳ quan trọng với kế hoạch 5 năm xây dựng chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc và chống các chiến lược tân kỳ của chiến tranh thực dân mới ở miền Nam. Nhưng Bác đã “*Chúc Quý Mão là năm nhiều thắng lợi*”, thực sự mở ra cho dân tộc một năm 1963 nhiều thành quả mới hết sức to lớn và vẻ vang.

THIỆP MỪNG NĂM MỚI⁽¹⁾

Mừng năm mới,

Cố gắng mới,

Tiến bộ mới,

Chúc Quý Mão là năm nhiều thắng lợi!

Xuân 1963

HỒ CHÍ MINH

Báo *Nhân dân*, số 3203, ngày 1-1-1963.

LỜI CHÚC MỪNG NĂM MỚI⁽²⁾

Thưa đồng bào thân mến,

Năm nay, ở miền Bắc chúng ta lại vui vẻ ăn Tết trong hòa bình.

Dưới chế độ xã hội chủ nghĩa của chúng ta, mọi người đoàn kết, phấn khởi mừng xuân.

Đồng bào miền Bắc, từ các cụ phụ lão đến các cháu thanh niên và nhi đồng, ai cũng cố gắng góp phần xây dựng đời sống ấm no hạnh phúc.

Nhân dịp này, thay mặt Đảng và Chính phủ, tôi thân ái gửi lời khen ngợi:

- Các anh hùng, chiến sĩ thi đua và tất cả anh chị em công nhân, nông dân, trí thức đang hăng hái thi đua sản xuất và công tác.

- Chiến sĩ và cán bộ trong quân đội, công an, dân quân luôn luôn nâng cao cảnh giác, bảo vệ Tổ quốc, giữ gìn trật tự an ninh.

1, 2 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 14, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 1, 11 - 12.

- Cán bộ, nhân viên các ngành công tác đang ra sức phục vụ nhân dân, phục vụ cách mạng.

Tết này càng thêm vui, vì có những người anh em thân thiết vượt muôn dặm đến ăn Tết với đồng bào ta, là đồng chí Nôvốtni, Bí thư thứ nhất Ban Chấp hành Trung ương Đảng Cộng sản, Chủ tịch nước Tiệp Khắc anh em, cùng bà Nôvốtni và các vị lãnh đạo khác của Đảng và Chính phủ Tiệp Khắc.

Trong khi ở miền Bắc, chúng ta vui vẻ ăn Tết, lòng chúng ta vẫn luôn luôn ở bên cạnh đồng bào miền Nam đang đoàn kết chặt chẽ, chiến đấu anh dũng chống chế độ bạo tàn của Mỹ - Diệm. Càng thương đồng bào miền Nam, chúng ta càng phải lao động cần cù, phấn đấu hăng hái hơn nữa cho Bắc Nam mau được sum họp một nhà.

Nhân dịp đầu năm, tôi thân ái gửi lời thăm hỏi tất cả đồng bào miền Nam ruột thịt.

*Nước Việt Nam ta là một,
Dân tộc Việt Nam ta là một.
Dù cho sông cạn đá mòn,
Nhân dân Nam, Bắc là con một nhà.*

Cuộc đấu tranh của toàn dân ta để thực hiện hòa bình thống nhất nước nhà nhất định thắng lợi.

Nhân dịp này, tôi cũng gửi lời thân ái thăm hỏi và khen ngợi kiều bào ta, dù ở đất khách quê người, vẫn một lòng hướng về Tổ quốc và sốt sắng góp phần xây dựng đất nước.

*Chúng ta cùng nhau:
Mừng năm mới,
Cố gắng mới,
Tiến bộ mới,
Chúc Quý Mão là năm nhiều thắng lợi.*

Độc tối 25-1-1963. Báo *Nhân dân*, số 3228, ngày 27-1-1963.

THƯ CHÚC TẾT ĐỒNG BÀO HẢI PHÒNG⁽¹⁾

Nhân dịp năm mới, Bác gửi lời chúc Tết cán bộ, đảng viên, đoàn viên thanh niên và toàn thể đồng bào Hải Phòng: Năm mới, cố gắng mới, thắng lợi mới.

Năm nay, các cô, các chú phải ra sức đẩy mạnh sản xuất công nghiệp và nông nghiệp.

Trong công nghiệp, phải ra sức đẩy mạnh việc hợp lý hóa sản xuất, cải tiến quản lý, cải tiến kỹ thuật, nâng cao chất lượng, nâng cao năng suất lao động, làm đúng khẩu hiệu: nhanh, nhiều, tốt, rẻ.

Ở trong nông nghiệp, phải ra sức cải tiến quản lý, cải tiến kỹ thuật, trước mắt phải ra sức chống hạn cho kỳ được.

Cán bộ, đảng viên và đoàn viên thanh niên lao động phải gương mẫu trong mọi việc.

Các cô phụ nữ thì tích cực thi đua 5 tốt.

Các cháu nhi đồng phải thi đua làm đúng 5 điều Bác dặn.

Các cô, các chú ăn Tết cho vui vẻ, phấn khởi nhưng phải tiết kiệm, ăn Tết xong phải khẩn trương sản xuất ngay.

Nhân dịp đồng chí Chủ tịch Antônin Nôvốtni, các vị cùng đi và Bác về thăm Hải Phòng, mong các cô, các chú đẩy mạnh thi đua về mọi mặt. Năm ngoái trong đợt thi đua giành danh hiệu Titốp, Hải Phòng đã đạt thành tích tốt. Năm nay, cá nhân, đơn vị nào thi đua đạt thành tích tốt thì sẽ được tặng thưởng danh hiệu Nôvốtni.

Xuân Quý Mão, năm 1963

HỒ CHÍ MINH

Sách *Chủ tịch Hồ Chí Minh với Đảng bộ và nhân dân Hải Phòng*, Nxb. Hải Phòng, 1985, tr. 124 - 125.

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 14, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 15 - 16.

TẾT TRỒNG CÂY⁽¹⁾

Tết trồng cây năm ngoái đã thu được thành tích khá nhiều. Vài thí dụ:

- Đồng chí Cao Xuân Nhĩ, 21 tuổi, xã Thanh Xuân (Vĩnh Phúc) tuy mù hai mắt, đã kiên quyết vượt nhiều khó khăn, mò mẫm đào được hơn 1.000 hố và đã trồng xoan, nhãn, me, v.v. ven đường cái và đường làng. Thật đáng cảm động.

- Đồng chí Lê Thị Mừng, 20 tuổi, hợp tác xã Thái Hòa (Hưng Yên), hai năm liền là chiến sĩ thi đua về ba công tác (thủy lợi, sản xuất và làm phân), đã trồng được 5.000 cây trên một đám đất xấu mà cây nào cũng tốt.

- Cụ Nguyễn Yên, 65 tuổi, hợp tác xã Nguyễn Thái (Hải Dương), tuổi già mà chí không già, cụ Yên đã không quản khó nhọc, suốt ngày cặm cùi vun trồng và săn sóc ngót 5.000 cây.

- Ở hợp tác xã Cẩm Yên (Sơn Tây), 8 cụ phụ lão đã trồng được 1.000 cây trầu trên những đám đất đầy sỏi và đá. Năm nay tổ phụ lão này quyết định trồng thêm 35.000 cây các loại.

- Xã Lạc Trung (Vĩnh Phúc) đã trồng được hơn 105.000 cây. Vì khéo kết hợp việc trồng cây với thủy lợi và nuôi cá, cho nên chỉ tính các thứ quả, lá, củi, v.v., Lạc Trung đã thu được ngót 3.200 đồng; sản lượng lúa thì từ 750 cân một mẫu Bắc Bộ tăng lên 850 cân.

- Toàn xã Vĩnh Quảng (Phú Thọ) đã biến 450 mẫu đồi trọc thành dải rừng với hơn 49 vạn cây. Và năm nay có kế hoạch trồng thêm 40 vạn cây nữa.

Năm nay khắp nơi chuẩn bị Tết trồng cây càng sôi nổi hơn mọi năm. Một điều đặc biệt là *Đoàn Thanh niên Lao động* 10 tỉnh và thành (như Hà Nội, Hải Phòng, Hồng Quảng, Hà Tĩnh, v.v.) đã quyết tâm

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 14, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 19 - 21.

nhận trách nhiệm làm đội quân chủ lực và đã chuẩn bị để trồng hơn 700 triệu cây. Như thanh niên Hải Dương thì định biến 1.500 mẫu tây đổi trở thành rừng cây. Thanh niên Hưng Yên thì định trồng cây làm cho 100 cây số đường im mát và tươi đẹp, v.v.. Còn thanh niên các tỉnh khác thì thế nào?

Tết trồng cây năm nay khởi đầu như thế là rất tốt. Xin nhắc lại vài điểm để bà con chú ý thêm:

- Trồng cây cần có kế hoạch thật chu đáo: Nơi nào và mùa nào thì thích hợp trồng cây ăn quả, cây công nghiệp, cây lấy gỗ, cây lấy củi, cây phong cảnh, v.v..

- Cần động viên lực lượng quần chúng rộng rãi tham gia trồng cây ở nông trường, xí nghiệp, cơ quan, bộ đội, trường học, v.v.. *Nhưng cần tổ chức những đội chuyên trách.*

- Cần làm cho mọi người, nhất là làm cho *các em nhi đồng* biết bảo vệ tốt cây cối.

- Chăm sóc và sửa sang những hàng cây cũ cho xinh đẹp và sống tốt 100% (điều kiện thi đua do hợp tác xã Lạc Trung đề ra).

- Mỗi năm nên có vài đợt kiểm tra lẫn nhau giữa tỉnh này với tỉnh khác, huyện này với huyện khác... Tỉnh nào có kết quả tốt nhất sẽ được Chính phủ khen thưởng, huyện nào tốt sẽ được tỉnh khen thưởng...

- Các chi bộ và chi đoàn thanh niên cần phải lãnh đạo chặt chẽ và thường xuyên.

Tết trồng cây chẳng những có ý nghĩa kinh tế, mà còn có *ý nghĩa chính trị to lớn*. Trong lúc bọn Mỹ - Diệm dã man bỏ thuốc độc phá hoại cây cối núi rừng ở miền Nam, thì ở miền Bắc nhân dân ta thi đua trồng cây gây rừng. Chỉ một việc đó cũng đủ làm cho người ta so sánh giữa hai chế độ ta và địch, và nhận rõ sự tốt đẹp của chế độ ta. Ta trồng cây cho ta và cho cả đồng bào miền Nam nữa.

T.L.

Báo Nhân dân, số 3228, ngày 27-1-1963.

XUÂN GIÁP THÌN 1964

Ngày 26-1-1964, Bác Hồ thăm đồi cây Bạch Thạch của Hợp tác xã Thắng Lợi, xã Vinh Quang (nay là xã Đào Xá) huyện Thanh Thủy, tỉnh Phú Thọ. Ảnh: Tư liệu.

***“Bắc Nam như cội với cành,
Anh em ruột thịt, đấu tranh một lòng.
Rồi đây thống nhất thành công,
Bắc Nam ta lại vui chung một nhà.
Mấy lời thân ái nôm na,
Vừa là kêu gọi, vừa là mừng xuân”⁽¹⁾.***

HỒ CHÍ MINH

¹ *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 14, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 224.

Ngày 1-1-1964, Bác gửi *Thư chúc mừng năm mới* tới đồng bào cả nước. Người căn dặn “đồng bào miền Bắc hãy hăng hái thi đua yêu nước, đẩy mạnh hai phong trào trong công nghiệp, nông nghiệp và cuộc vận động đồng bào miền xuôi đi tham gia xây dựng miền núi... phải hết lòng ủng hộ đồng bào miền Nam. Phải ra sức xây dựng chủ nghĩa xã hội thắng lợi làm cơ sở vững mạnh cho công cuộc đấu tranh hòa bình thống nhất nước nhà”⁽¹⁾. Nhân dịp trả lời phỏng vấn của phóng viên báo *Sự thật* (Liên Xô) và Đài Phát thanh Mátxcơva, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã “chúc phe xã hội chủ nghĩa, phong trào cộng sản và công nhân quốc tế và nhân dân yêu chuộng hòa bình thế giới đoàn kết chặt chẽ để đấu tranh thắng lợi chống chủ nghĩa đế quốc thực dân, vì hòa bình, độc lập dân tộc, dân chủ và chủ nghĩa xã hội”⁽²⁾.

Cũng trong ngày đầu năm (1-1), Bác và đồng chí Nguyễn Chí Thanh thay mặt Trung ương Đảng và Chính phủ đến thăm tỉnh Thái Nguyên. Nói chuyện với đồng bào và công nhân khu gang thép Thái Nguyên, Bác rất vui lòng thấy tỉnh Thái Nguyên khác với 4 năm trước vì “có nông nghiệp tiến bộ và công nghiệp gang thép”. Bác phân tích rõ những kết quả đã đạt được và căn dặn 10 điều, trong đó nhấn mạnh: “Phải ra sức học tập các đồng chí chuyên gia; học chính trị, văn hóa, kỹ thuật để tiến bộ không ngừng. Phải đẩy mạnh phong trào tăng gia để tự túc, tăng cường việc cải thiện đời sống vật chất và tinh thần cho cán bộ và công nhân. Phải chú ý chăm sóc các cháu bé ở nhà trẻ, mẫu giáo. Phải bảo đảm sức khỏe cho công nhân và cán bộ gái. Phải chuẩn bị tốt để làm tốt cuộc vận động “3 xây, 3 chống”. Phải đoàn kết chặt chẽ, đoàn kết nội bộ, đoàn kết trên dưới, đoàn kết giữa công nhân và đồng bào địa phương. Phải đẩy mạnh phong trào thi đua yêu nước”⁽³⁾.

Ngày 13-1-1964, Hội đồng Chính phủ họp phiên cuối năm về kế hoạch và ngân sách Nhà nước năm 1964. Bác Hồ đến dự và chúc Hội

1, 2, 3 Hồ Chí Minh Toàn tập, tập 14, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 224, 232, 230.

đồng Chính phủ hoàn thành và hoàn thành vượt mức kế hoạch và ngân sách Nhà nước 1964; đặc biệt, Người nhấn mạnh đến cuộc vận động “3 xây, 3 chống” cả hai chiều, từ dưới lên và từ trên xuống. Bản thân các đồng chí Bộ trưởng, Thứ trưởng, các cán bộ lãnh đạo phải 3 xây, 3 chống.

Ngày 14-1-1964, báo *Nhân dân* số 3578 đăng bài của Bác ký tên Chiến Sĩ nhan đề *Thư gửi binh sĩ thuộc chính quyền miền Nam*. Bác gọi “Anh em ơi!” và chúc bước sang năm 1964 “*anh em có đầu óc sáng suốt để phân biệt điều gì phải, điều gì trái, ai là bạn, ai là thù. Do đó mà đi vào con đường chính nghĩa, để xây dựng hạnh phúc cho bản thân và cho cha, mẹ, vợ, con của anh em*”⁽¹⁾.

Càng gần Tết Nguyên đán càng nhiều hoạt động chi tiêu sôi nổi. Bác viết bài *Gương tốt của thanh niên Lỗ Khê - Tết vui tươi và tiết kiệm*, bút danh T.L. (báo *Nhân dân*, số 3582 ngày 18-1), khen ngợi sáng kiến của Chi đoàn Thanh niên thôn Lỗ Khê, xã Liên Hà, Đông Anh, Hà Nội đã đặt kế hoạch tổ chức Tết vui tươi, tiết kiệm. Người cổ vũ thanh niên các địa phương Hà Nội, Hải Phòng, Sơn Tây đã hưởng ứng thi đua cho sáng kiến này được nhân rộng.

Ngày 26-1-1964, Bác về thăm tỉnh Phú Thọ. Người không vào nơi đón tiếp được chuẩn bị sẵn mà đi thăm những khu trồng cây, khu trang trại chăn nuôi, trường học và nhà dân; Người hài lòng với thành tích trồng cây của xã. Sau đó, Người còn viết bài đăng báo *Nhân dân* số 3600 ra ngày 5-2-1964, biểu dương xã Vinh Quang “*do chi bộ khéo lãnh đạo, do cán bộ, đảng viên và đoàn viên hăng hái xung phong. Vì vậy mà từ các cụ bô lão đến các em nhi đồng ai cũng phấn khởi, hăng hái trồng cây và chăm sóc cho cây tốt*”.

Kỷ niệm ngày thành lập Đảng (3-2-1964), Bác viết bài *Mừng Đảng ta 34 tuổi*, đăng trên báo *Nhân dân* số 3598, nhắc nhở: “*Đảng mạnh là do mỗi một chi bộ mạnh. Chi bộ mạnh là do mỗi một đảng viên ra sức làm tròn 10 nhiệm vụ đã ghi trong Điều lệ của Đảng*”⁽²⁾.

1, 2 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 14, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 235, 242.

Ngày 30 Tết, Bác tiếp Đoàn đại biểu Thanh niên Đức và sau đó đi chúc Tết cán bộ, chiến sĩ Sở Công an Hà Nội. Buổi tối, Người đến thăm tòa soạn báo *Tân Việt Hoa* và chúc Tết các chuyên gia Trung Quốc đang họp mặt mừng xuân. Sau đó, Người đến thăm và chúc Tết cán bộ công nhân tại khu tập thể Cao-Xà-Lá, khu tập thể cán bộ miền Nam tập kết ở phố Phan Đình Phùng và một số gia đình: gia đình anh Phan Huy Nhật, công nhân nhà máy nước; gia đình anh Nguyễn Văn Tá, Trưởng Ban Bảo vệ khu phố; gia đình nhà trí thức Nguyễn Xiển, Tổng Thư ký Đảng Xã hội; gia đình Giáo sư Bác sĩ Trần Hữu Tước; gia đình Việt kiều Phan Văn Chúc.

Giao thừa, Bác đọc Thư chúc Tết nói ngắn gọn về ý nghĩa năm 1964 trong kế hoạch 5 năm xây dựng chủ nghĩa xã hội, với những công việc cụ thể *“đẩy mạnh hai phong trào trong công nghiệp, nông nghiệp và cuộc vận động đồng bào miền xuôi đi tham gia xây dựng miền núi”*. Bác cổ vũ nhân dân cả nước trong năm mới và nhắc nhở đồng bào miền Bắc *“phải hết lòng ủng hộ đồng bào miền Nam. Phải ra sức xây dựng chủ nghĩa xã hội thắng lợi làm cơ sở vững mạnh cho công cuộc đấu tranh hòa bình thống nhất nước nhà”*⁽¹⁾.

Theo thường lệ, đồng bào cả nước trông chờ thơ Bác gọi mùa xuân sang. Giao thừa ấy, Bác có thơ lục bát cổ truyền của dân tộc. Bác gọi là *“Mấy lời thân ái nô nức na”* nhưng thực sự rất thấm tình dân tộc anh em ruột thịt một nhà, tình Nam Bắc chan chứa yêu thương:

*“Bắc Nam như cội với cành,
Anh em ruột thịt, đấu tranh một lòng.
Rồi đây thống nhất thành công,
Bắc Nam ta lại vui chung một nhà.
Mấy lời thân ái nô nức na,
Vừa là kêu gọi, vừa là mừng xuân”*⁽²⁾.

1, 2 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 14, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 224.

Bác nhắc nhở đấy, anh em “*như cội với cành*”, phải một lòng cùng đấu tranh mới có thể “*thống nhất thành công*” được. Bác nói đến Bắc Nam như nỗi niềm chia cắt chỉ mong được “*vui chung một nhà*”. Bác *kêu gọi* và *mừng xuân* như thúc giục quân dân hai miền Nam Bắc ra sức xây dựng hậu phương làm cơ sở vững mạnh cho công cuộc đấu tranh giải phóng miền Nam.

Theo phong tục của dân tộc, sáng mùng 1 Tết (ngày 13-2-1964), Bác đi xông đất cơ quan Huyện ủy Đông Anh, cán bộ công nhân trạm biến thế điện Lỗ Khê và Hợp tác xã Lỗ Khê có thành tích trong sản xuất và tiết kiệm. Nói chuyện với bà con nông dân Hợp tác xã Lỗ Khê, Người căn dặn phải chú ý phát triển hoa màu, chăn nuôi, trồng nhiều cây và chăm sóc cây tốt; phải đẩy mạnh vệ sinh phòng bệnh. Người khen câu khẩu hiệu bằng thơ kẻ trên đình làng: “*Đón Xuân mở hội làm giàu; Mừng Xuân cần kiệm lúa màu tốt tươi*”.

Ngày đầu xuân, Người cũng đến thăm cán bộ, chiến sĩ Sở Công an Hà Nội và thăm cán bộ chiến sĩ Trung đoàn Phòng không 260 Bảo vệ Thủ đô. Tại đơn vị Phòng không, các cán bộ chiến sĩ sung sướng đón Bác ngay tại trận địa. Bác đi một vòng quanh doanh trại kiểm tra nhà bếp, nhà ăn, rồi thân tình hỏi thăm tình hình sức khỏe và tình hình vui Tết của đơn vị. Bác mừng vì thấy bộ đội khỏe mạnh, căn dặn phải học tập quân dân miền Nam anh hùng; phải luôn luôn cảnh giác lúc nào cũng sẵn sàng chiến đấu; phải kiên quyết bắn rơi máy bay địch nếu chúng liều lĩnh xâm phạm vùng trời miền Bắc.

Xuân Nhâm Thìn năm ấy, Bác “*Vừa là kêu gọi, vừa là mừng xuân*” cho đất nước kết thúc thắng lợi trước hạn một kế hoạch trung hạn của chủ nghĩa xã hội ở hậu phương, giành thắng lợi đặc biệt trước chiến lược chiến tranh đặc biệt của địch ở tiền tuyến để bước sang giai đoạn bước ngoặt của cách mạng và kháng chiến.

THƯ CHÚC MỪNG NĂM MỚI⁽¹⁾

Đồng bào thân mến,

1964 là năm thứ tư của kế hoạch Nhà nước 5 năm lần thứ nhất. Để hoàn thành thắng lợi kế hoạch, đồng bào miền Bắc hãy hăng hái thi đua yêu nước, đẩy mạnh hai phong trào trong công nghiệp, nông nghiệp và cuộc vận động đồng bào miền xuôi đi tham gia xây dựng miền núi.

Đồng bào miền Nam đang anh dũng chiến đấu cho tự do độc lập và đang giành được nhiều thắng lợi vẻ vang. Đồng bào miền Bắc phải hết lòng ủng hộ đồng bào miền Nam. Phải ra sức xây dựng chủ nghĩa xã hội thắng lợi làm cơ sở vững mạnh cho công cuộc đấu tranh hòa bình thống nhất nước nhà.

*Bắc Nam như cội với cành,
Anh em ruột thịt, đấu tranh một lòng.
Rồi đây thống nhất thành công,
Bắc Nam ta lại vui chung một nhà.
Mấy lời thân ái nôm na,
Vừa là kêu gọi, vừa là mừng xuân.*

Xuân 1964
HỒ CHÍ MINH

Báo Nhân dân, số 3565, ngày 1-1-1964.

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 14, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 224.

BÀI NÓI VỚI ĐỒNG BÀO TỈNH THÁI NGUYÊN VÀ CÔNG NHÂN KHU GANG THÉP⁽¹⁾

Bác và đồng chí Nguyễn Chí Thanh thay mặt Trung ương Đảng và Chính phủ thân ái chúc mừng năm mới:

Các đồng chí chuyên gia Trung Quốc,

Đồng bào các dân tộc,

Cán bộ và công nhân,

Bộ đội, công an, dân quân,

Các cụ phụ lão, các cháu thanh niên và nhi đồng.

Gần bốn năm trước, Bác đã về thăm Thái Nguyên. Lần này về thăm, Bác rất vui lòng thấy tỉnh ta có nhiều tiến bộ mới: có nông nghiệp tiến bộ và công nghiệp gang thép.

Nông nghiệp - Nhờ hợp tác hóa mà năm ngoái và năm nay khá được mùa. Nhân dân no ấm hơn. Nghĩa vụ “ba thu” đối với Nhà nước cũng làm được tốt. Nhưng đồng bào vẫn phải ra sức tăng gia sản xuất, tiết kiệm lương thực để góp phần xây dựng nước nhà.

Thủy lợi làm khá. Nhưng tổ chức đội thủy lợi ở các hợp tác xã làm còn chậm, cần phải đẩy mạnh hơn nữa.

Phân bón có khá hơn. Nhưng bình quân mỗi mẫu tây mới được 5 tấn phân, như thế là còn ít. Đồng bào miền núi nên dùng phân trâu, phân bò bón ruộng nương cho quen. Phân và nước là cái ăn, cái uống cho ruộng đất. Muốn ruộng đất sản xuất tốt, thì phải cho ruộng đất uống đủ nước, ăn đủ phân.

Hoa màu trồng khá. Nhưng *cây công nghiệp* mới trồng được 5% diện tích, thế là quá ít.

1 Hồ Chí Minh Toàn tập, tập 14, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 225 - 231.

Chăn nuôi có tiến bộ, cần phải nhân đà đó mà đẩy mạnh chăn nuôi hơn nữa.

Trồng cây gây rừng - Theo báo cáo thì tỉnh ta đã trồng được hơn 5 triệu cây. Cần nhớ trồng cây nào phải tốt cây ấy. Các cụ phụ lão, các cháu thanh niên và nhi đồng đã góp phần khá vào công việc này. Đồng bào phải cố gắng để đến năm 1965, tỉnh ta sẽ có 4 triệu cây trầu trên các đồi trọc. Làm được như thế, tỉnh ta sẽ có một nguồn lợi rất to.

Việc bảo vệ rừng tỉnh ta làm còn kém. Nhiều nơi đồng bào và nông trường còn phá rừng bừa bãi. Đảng ủy và chính quyền cần phải có biện pháp thiết thực để chấm dứt tệ hại phá rừng.

Công tác vỡ hoang - Tỉnh ta đã giúp đỡ 2 vạn đồng bào miền xuôi lên phát triển kinh tế miền núi. Đồng bào mới lên cũng giúp đỡ đồng bào địa phương về kinh nghiệm làm thêm ngành, nghề. Đoàn kết giúp đỡ lẫn nhau như thế là tốt, như thế là làm đúng chính sách đoàn kết dân tộc của Đảng. Tỉnh ta còn phải cố gắng nhiều để hoàn thành kế hoạch, nghĩa là đón thêm 3 vạn đồng bào nữa cho đủ số đã định.

Tỉnh ta cũng đã đón nhiều *kiểu bào* từ Thái Lan và Tân Đảo về. Trước kia kiểu bào ta rất ái ngại vì không được trực tiếp tham gia cách mạng và kháng chiến. Nay được về nước để cùng toàn dân xây dựng Tổ quốc, thế là nguyện vọng thiết tha nhất của kiểu bào đã được thỏa mãn. Bác mong rằng kiểu bào sẽ vượt mọi khó khăn, ra sức lao động để góp phần xứng đáng vào công việc xây dựng miền Bắc và ủng hộ miền Nam.

Về phong trào hợp tác hóa, Bác nói tóm tắt mấy điểm:

a) Hiện nay cả tỉnh có 72% nông hộ vào hợp tác xã. Tức là so với trước không tăng mà lại giảm. Thế là chưa tốt.

b) Có những hợp tác xã như Tân Tiến (vụ mùa đạt hơn 35 tạ 1 mẫu tây), Hồng Kỳ, Thành Công, v.v. phát triển khá tốt, đời sống xã

viên được nâng cao. Đó là do cán bộ, đảng viên và đoàn viên thanh niên công tác tốt, gương mẫu tốt.

c) Nhưng có những nơi như huyện Võ Nhai trước kia 80% nông hộ vào hợp tác xã, nay tụt xuống. Như thế là không tốt. Đó là vì một số cán bộ, đảng viên và đoàn viên còn tự tư tự lợi, còn lãng phí, tham ô. Các cấp đảng ủy từ khu, tỉnh đến huyện, xã cần phải thật sự phụ trách chính đôn đốc lại những chi bộ như ở Võ Nhai, để củng cố và phát triển các hợp tác xã những nơi đó cho tốt.

Công nghiệp địa phương - Xưởng phốt phát núi Văn, xưởng phân mêtan, các lò nung vôi, công nghiệp chế biến nông sản, v.v. đều có cố gắng phục vụ nông nghiệp và có thành tích. Mỏ than Quán Triều trước kia kém, nay có tiến bộ. Nhà máy giấy Hoàng Văn Thụ có nhiều sáng kiến và đã hoàn thành kế hoạch năm 1963 trước thời hạn, như thế là tốt.

Nhưng cũng có những xí nghiệp vì quản lý kém, để lãng phí sức của, sức người, như xưởng gỗ Tháng Tám. Những xưởng khá phải cố gắng thêm. Những xưởng kém phải có quyết tâm sửa chữa để trở nên tốt. Tất cả các xí nghiệp cần phải chuẩn bị tốt để đến lượt thì làm tốt cuộc “3 xây, 3 chống”.

Văn hóa giáo dục - Tỉnh ta đã có nhiều trường cấp II, cấp III. Lại có những trường vừa học vừa làm như ở Tân Cương, Dương Thành, v.v.. Và những trường thanh niên lao động xã hội chủ nghĩa ở Phú Lương, Đại Từ, Định Hóa, v.v.. Những trường đó học kết hợp với hành. Như thế là rất tốt. Nên củng cố tốt và phát triển tốt những trường như thế để đào tạo cán bộ cho nông thôn.

Củng cố quốc phòng và giữ gìn trị an - Bộ đội, công an và dân quân tự vệ đều cố gắng làm tròn nhiệm vụ. Đảng viên, đoàn viên thanh niên và các đồng chí bộ đội phục viên đều biết làm kiểu mẫu. Bác gửi lời khen tất cả.

Toàn thể đồng bào đều phải luôn luôn nâng cao cảnh giác để đập tan mọi âm mưu của đế quốc Mỹ và bọn tay sai hòng phá hoại miền Bắc ta. Mọi người đều phải góp phần vào việc củng cố quốc phòng và giữ gìn trị an để nhân dân được yên vui sản xuất, xây dựng nước nhà.

Đảng và Đoàn - Tỉnh ta có hơn 11.850 đảng viên và 15.000 đoàn viên, cộng thành một đội quân hùng mạnh với 26.850 chiến sĩ dẫn đầu lao động. Cần phải củng cố tốt và phát triển tốt Đảng và Đoàn hơn nữa. Mỗi đảng viên và mỗi đoàn viên cần phải xung phong trong mọi công tác, cần làm gương mẫu tốt cho đồng bào noi theo.

Trong kháng chiến, Đảng lấy việc giết giặc lập công mà đánh giá *chi bộ*. Ngày nay, Đảng lấy thành tích ở các hợp tác xã và các xí nghiệp mà đánh giá các *chi bộ*. Ví dụ: Hiện nay tỉnh ta có 24 *chi bộ* “4 tốt” vì các hợp tác xã ở những nơi ấy sản xuất tốt, đoàn kết tốt. Một ví dụ khác: Trong kháng chiến, Võ Nhai là một huyện chiến đấu anh dũng, có thành tích to. Nhưng hiện nay trong công việc hợp tác hóa thì Võ Nhai lại tụt lại sau. Đó là vì các *chi bộ* ở Võ Nhai bây giờ kém. Từ nay các đảng viên và đoàn viên Võ Nhai phải cố gắng vươn lên.

Hiện nay toàn Đảng, toàn dân ta đang làm mấy cuộc *vận động lớn*:

- Ở nông thôn là vận động cải tiến quản lý hợp tác xã.
- Ở các xí nghiệp là vận động “3 xây, 3 chống”.
- Cuộc vận động đồng bào miền xuôi đi xây dựng kinh tế miền núi.
- Cuộc vận động làm thủy lợi.

Trước mắt, ở nông thôn phải hoàn thành tốt “ba thu” trong vụ Đông này và phấn đấu cho vụ Đông - Xuân thắng lợi.

Bây giờ Bác nói về *khu gang thép*.

Trước đây mấy năm, nơi đó là những đồi núi hoang vu. Hiện nay đồi núi đó đã biến thành khu gang thép đồ sộ. Thành tích đó, một mặt

là do sự cố gắng của Đảng ta và dân ta. Và mặt khác, chúng ta vô cùng cảm ơn sự giúp đỡ tận tình của Đảng Cộng sản Trung Quốc, Chính phủ và nhân dân Trung Quốc anh em, đã cung cấp cho chúng ta các thứ máy móc, đã phái các đồng chí chuyên gia sang vừa giúp chúng ta xây dựng, vừa giúp đào tạo cán bộ và công nhân ta.

Chính sách của Đảng ta là làm cho miền núi tiến kịp miền xuôi. Ngày nay chính sách đó đã bước đầu thực hiện. Với khu gang thép, đồng bào Thái Nguyên có thể tự hào rằng về công nghiệp nặng thì miền xuôi cần thi đua với miền núi!

Cán bộ và công nhân có thể tự hào rằng sau hơn ba năm lao động cần cù, tự tay mình đã ngăn sông xẻ núi, xây dựng một khu gang thép to lớn đầu tiên của nước ta.

Khu gang thép là một đại gia đình với gần 2 vạn 2 nghìn anh em, chị em công nhân và cán bộ, trong số đó người Trung - Nam - Bắc và các dân tộc đều có. Mọi người đã đóng góp phần mình vào việc công nghiệp hóa xã hội chủ nghĩa; mọi người đã trưởng thành với khu gang thép.

Công nhân và cán bộ đã có nhiều thành tích khá, như:

Mỗi năm đã hoàn thành kế hoạch,

Năng suất lao động có tăng,

Số sáng kiến, số chiến sĩ thi đua, lao động tiên tiến và tổ lao động xã hội chủ nghĩa mỗi năm một tăng, v.v..

Nhân dịp này, Bác dặn 10 điều mà cán bộ và công nhân phải cố gắng thi đua thực hiện cho tốt:

1. Phải tăng cường *quản lý kỹ thuật* để đảm bảo chất lượng. Phải chống làm ẩu, làm bừa. Chống lãng phí nguyên liệu, vật liệu.

2. Phải giữ gìn tốt máy móc, làm việc phải đúng nội quy.

3. Quản lý sức người, sức của phải chặt chẽ; phải theo đúng các chế độ Nhà nước đã ban hành; trách nhiệm mỗi người, mỗi cấp phải rõ ràng; việc cấp phát phải rất cẩn thận.

4. Phải thực hiện tốt *kế hoạch xây dựng* năm 1964 để sớm hoàn thành tốt khu gang thép. Phải phấn đấu hoàn thành *kế hoạch sản xuất* năm 1964, phải tăng chất lượng và hạ giá thành...

5. Phải nâng cao cảnh giác, giữ gìn nhà máy, bảo vệ sản xuất.

6. Phải thực hiện tốt bảo hộ lao động. *Kỷ luật lao động phải thật chặt chẽ.*

7. Phải ra sức học tập các đồng chí chuyên gia; học chính trị, văn hóa, kỹ thuật để tiến bộ không ngừng.

8. Phải đẩy mạnh phong trào tăng gia để tự túc, tăng cường việc cải thiện đời sống vật chất và tinh thần cho cán bộ và công nhân. Phải chú ý chăm sóc các cháu bé ở nhà trẻ, mẫu giáo. Phải bảo đảm sức khỏe cho công nhân và cán bộ gái.

9. Phải chuẩn bị tốt để làm tốt cuộc vận động “3 xây, 3 chống”.

10. Phải đoàn kết chặt chẽ, đoàn kết nội bộ, đoàn kết trên dưới, đoàn kết giữa công nhân và đồng bào địa phương. Phải đẩy mạnh phong trào thi đua yêu nước.

Trong số 2 vạn 2 nghìn công nhân và cán bộ có hơn 13.600 đảng viên và đoàn viên. Mỗi đảng viên và đoàn viên phải gương mẫu trong mọi công tác, phải giúp đỡ anh chị em ngoài Đảng, ngoài Đoàn cùng tiến bộ, phải làm được như thế mới xứng đáng là người đảng viên tốt, đoàn viên tốt.

Sẵn đây Bác đặt một câu hỏi, các chi bộ và chi đoàn sẽ trả lời sau: Theo báo cáo thì cả khu gang thép có non *1 vạn chiến sĩ thi đua và lao động tiên tiến*, trong số đó đảng viên và đoàn viên có non 8.000 người. Còn hơn 5.000 đảng viên và đoàn viên chưa phải là chiến sĩ thi đua, cũng không phải là lao động tiên tiến. Thế thì các đồng chí đó làm gì?

Để làm ra gang thép tốt thì người công nhân và cán bộ phải tôi luyện tinh thần cách mạng, lập trường giai cấp và ý thức làm chủ cho cứng rắn như thép, như gang. Nhất là cán bộ, đảng viên và đoàn viên phải làm như vậy.

Tỉnh ta sẵn có truyền thống cách mạng vẻ vang, có tài nguyên phong phú, có nông nghiệp hợp tác hóa, có thủ công nghiệp, công nghiệp nhẹ và công nghiệp nặng. Đồng bào các dân tộc sẵn có đức tính cần cù. Nói tóm lại, tỉnh ta có nhiều điều kiện rất thuận lợi, toàn thể đồng bào và cán bộ phải ra sức làm cho Thái Nguyên trở nên một trong những tỉnh giàu có, phồn thịnh nhất ở miền Bắc nước ta.

Nhân đây, Bác có vài ý kiến về Khu tự trị Việt Bắc. Toàn Khu đã có nhiều thành tích, các dân tộc có nhiều tiến bộ: đoàn kết khá, sản xuất và tiết kiệm khá hơn trước, văn hóa, giáo dục, y tế, vệ sinh đều có tiến bộ.

Để xứng đáng với truyền thống của căn cứ địa cách mạng vẻ vang, Khu tự trị Việt Bắc phải cố gắng thực hiện những điều sau đây:

1. Các dân tộc phải đoàn kết chặt chẽ, thương yêu giúp đỡ lẫn nhau.
2. Phải tăng gia sản xuất, thực hành tiết kiệm hơn nữa.
3. Phải thanh toán xong nạn mù chữ. Phải xây dựng nếp sống mới từ bản làng đến thành phố.
4. Phải nâng cao cảnh giác, giữ gìn tốt trật tự trị an.
5. Cán bộ phải gần gũi nhân dân, nắm vững chính sách, cùng với nhân dân hoàn thành mọi nhiệm vụ Đảng và Nhà nước giao cho.
6. Phụ nữ là một lực lượng lao động rất quan trọng. Các cấp lãnh đạo phải quan tâm hơn nữa về công tác phụ nữ và chú ý hơn nữa đào tạo cán bộ, phát triển đảng viên và đoàn viên phụ nữ.

Bác mong rằng: Năm mới đồng bào Khu tự trị Việt Bắc, công nhân và cán bộ khu gang thép vui vẻ, phấn khởi, cố gắng nhiều và đạt nhiều thắng lợi mới để góp phần nhiều vào công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc làm cơ sở vững mạnh cho cuộc đấu tranh thống nhất nước nhà.

Bác thân ái gửi lời chúc năm mới đến tất cả đồng bào và cán bộ các địa phương.

Nói ngày 1-1-1964.

Báo *Nhân dân*, số 3567, ngày 3-1-1964.

NGÀY XUÂN VUI TẾT TRỒNG CÂY NƠI NƠI PHẤN KHỞI, NGƯỜI NGƯỜI THI ĐUA⁽¹⁾

Trong ba năm qua, Tết trồng cây đã có kết quả rất khá. Theo con số thấp nhất, thì miền Bắc cũng đã trồng được độ 30 triệu cây ăn quả, cây lấy gỗ, cây phong cảnh, v.v..

Vì có lợi ích thiết thực cho nhân dân mà Tết trồng cây đã thành một phong trào quần chúng rộng khắp. Có những gương mẫu rất cảm động như:

- Cụ Vũ Văn Lân ở Hưng Yên, tuy đã 104 tuổi, cụ vẫn trồng được hơn 100 cây, cây nào cũng tốt. Cụ còn đôn đốc con cháu ra sức trồng cây.

- Anh Cao Xuân Nhì ở Vĩnh Phúc, 21 tuổi, tuy mù cả hai mắt, trong ba năm qua đã mò mẫm trồng được gần 6.000 cây.

- Vợ chồng cụ Vũ Đức Thúc, vợ chồng cụ Vũ Huy Ôn và cụ Đoàn Thị Quý ở xã Yên Hải (Quảng Ninh), tuổi các cụ từ 57 đến 68, đã không sợ gian khổ cùng nhau xung phong trồng 135.000 cây nước mặn để giữ đê.

- Ở xã Vinh Quang (Phú Thọ), cụ Nguyễn Nho đã trồng 2.000 cây, cụ Nguyễn Văn Chung: 6.000 cây, anh Trần Văn Thành: 9.000 cây cho hợp tác xã mà không tính công điểm.

Nhiều kiểu mẫu tập thể trồng cây gây rừng, đã làm cho làng mạc tươi đẹp, lại nâng cao mức sống của xã viên như: hợp tác xã Lạc Trung và Ngọc Long (Vĩnh Phúc), hợp tác xã Vĩnh Thành (Nghệ An), hợp tác xã Lê Hồng Phong (Hà Tĩnh), hợp tác xã Ná Vó (Hòa Bình), v.v..

Biến đổi trở thành vườn cây. Đó là mục đích của sáu hợp tác xã ở xã Vinh Quang, trong số đó *hợp tác xã Thắng Lợi* là trội nhất. Vinh Quang người đông ruộng ít, mỗi đầu người chỉ được hơn 2 sào.

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 14, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 248 - 250.

Nhưng trong vùng có hơn 5.000 mẫu Bắc Bộ đổi trọc, trước kia hầu hết đều bỏ hoang. Từ ba năm nay, chi bộ phát động một phong trào sôi nổi: Biến đổi trọc thành vườn cây. Trong hai năm (1962 - 1963), sáu hợp tác xã đã trồng được *1 triệu 10 vạn cây* các loại: trầu, sỏ, mít, xoan, chè, bạch đàn, cây thả cánh kiến, v.v.. Đồng thời trồng xen kê 40 vạn bụi sắn, hơn 1 triệu gốc dứa. Chỉ sắn và dứa năm nay sẽ bán được hơn 42.500 đồng.

Do sự cố gắng và kết quả đó, thu nhập của xã viên đã tăng khá nhiều. Bình quân một năm một đầu người được 370 ký thóc, 690 ký hoa màu, 87 đồng tiền mặt.

Xã Vinh Quang đã xây được 34 gian nhà trường cấp I và cấp II cho 635 học sinh; lớp võ lòng cho 280 cháu bé; 81 lớp bổ túc văn hóa cho hơn 1.000 người học; 1 nhà đỡ đẻ và cho thuốc có 8 cán bộ phụ trách; 1 đội văn công.

Việc giúp đỡ gia đình thương binh, liệt sĩ và những người già yếu tàn tật cũng làm tốt. Mê tín, cúng bái, ma chay đã xóa bỏ nhiều.

Có kết quả tốt đó là *do chi bộ khéo lãnh đạo, do cán bộ, đảng viên và đoàn viên thanh niên đều hăng hái xung phong*. Vì vậy mà từ các cụ bô lão đến các em nhi đồng ai cũng phấn khởi hăng hái trồng cây và chăm sóc cho cây tốt. Trong 700 cụ ông, cụ bà tình nguyện giúp hợp tác xã hoàn thành kế hoạch, thì 52 cụ là nòng cốt các đội trồng cây.

Nếu bà con xã Vinh Quang cố gắng tiến lên mãi, không tự mãn với kết quả hiện nay, thì vài ba năm nữa, các đổi trọc sẽ biến thành những vườn cây tươi tốt, thành kho vàng vô tận của hợp tác xã và của xã viên.

Xã Vinh Quang làm được tốt thì các xã khác (tùy theo điều kiện địa phương mình) chắc cũng làm được tốt.

Tết trồng cây năm nay, các nơi chuẩn bị rất sôi nổi. Thí dụ:

- Sơn Tây - (cũng như Nghệ An, cho đến nay hai tỉnh đó trồng cây còn kém) - đã hứa năm nay phấn đấu trồng 1 triệu 20 vạn cây.

- Thái Nguyên đã quyết định trồng 4 triệu 65 vạn cây (trong số đó 4 triệu cây trấu), v.v..

Thế là triển vọng rất tốt. Cần nhớ rằng: *Trồng cây nào phải chăm sóc cho tốt cây ấy.*

Quảng Ninh là nơi dùng gỗ nhiều nhất cho các hầm mỏ. Thái Bình có nhiều đất hoang ở dọc bãi biển, sông ngòi, hồ ao, đường đi, v.v.. nhưng phong trào trồng cây cũng còn kém. Đảng ủy và chính quyền Quảng Ninh và Thái Bình cần có kế hoạch thiết thực để trồng cây nhiều hơn và tốt hơn các nơi.

T.L.

Báo *Nhân dân*, số 3600, ngày 5-2-1964.

XUÂN ẤT TỴ 1965

*Trưa mừng 1 Tết Ất Tỵ (1965), Bác Hồ từ Quảng Ninh
trở về Hà Nội và nghỉ trưa ở đồi thông Yên Lập. Ảnh: Tư liệu.*

***“Chào mừng Ất Tỵ xuân năm mới,
Nhà nước ta vừa tuổi hai mươi,
Miền Bắc xây dựng đời sống mới vui tươi,
Miền Nam kháng chiến ngày càng tiến tới,
Đồng bào hai miền thi đua sôi nổi,
Đấu tranh anh dũng, cả nước một lòng,
Chủ nghĩa xã hội nhất định thắng lợi!
Hòa bình thống nhất ắt hẳn thành công!”⁽¹⁾.***

HỒ CHÍ MINH

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 14, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 444.

Ngày 1-1-1965, Bác gửi lời chúc mừng thân ái nhất đến “toàn thể đồng bào miền Bắc và miền Nam, toàn thể chiến sĩ và cán bộ, đến các cụ phụ lão, các cháu thanh niên và nhi đồng, đến kiều bào ta ở nước ngoài”. Người cũng thay mặt nhân dân Việt Nam chúc mừng tốt lành đến “nhân dân các nước anh em trong phe xã hội chủ nghĩa, đến nhân dân các nước trên thế giới, đặc biệt là các nước bạn Á - Phi và Mỹ Latinh”.

Báo Nhân dân ngày đầu năm (1-1) số 3928 đăng bài báo của Bác Năm mới hãy nhiệt liệt tổ chức Tết trồng cây với lời mở đầu: “Mùa xuân là Tết trồng cây/ Làm cho đất nước càng ngày càng xuân”. Người nói “cần phải đẩy mạnh phong trào Tết trồng cây” vì “Chúng ta đang chuẩn bị xây dựng nông thôn mới. Việc đầu tiên của nông thôn mới là xây dựng nhà ở cho đảng hoàng”⁽¹⁾.

Bác gọi năm 1965 “là một năm vĩ đại” vì đó là năm Đảng 35 tuổi, Nhà nước dân chủ cộng hòa tròn 20 năm, lại là năm kết thúc thắng lợi kế hoạch 5 năm lần thứ nhất và chuẩn bị tốt cho kế hoạch 5 năm lần thứ hai. Về sau nhân dân Việt Nam còn được biết đây cũng là năm Bác bắt đầu viết Di chúc, nhưng Người chỉ cho đó là việc riêng mà thôi.

Ngày 19-1, Bác dự Hội nghị phổ biến kế hoạch Nhà nước năm 1965, Người nêu ý kiến: “Đặt ra kế hoạch thật tốt, thật sát là rất cần, nhưng đó chỉ là bước đầu. Kế hoạch 10 phần thì biện pháp cụ thể phải 20 phần, chỉ đạo thực hiện sát sao phải 30 phần. Có như thế mới chắc chắn hoàn thành tốt kế hoạch. Khi đặt kế hoạch phải nhìn xa. Có nhìn xa mới quyết định đúng đắn thời kỳ nào phải làm công việc gì là chính. Phải thấy rộng. Có thấy rộng mới sắp đặt các ngành hoạt động một cách cân đối. Khi đi vào thực hiện thì mỗi ngành, mỗi nghề phải rất tỉ mỉ, chu đáo, thật sát với mỗi cơ sở. Đó là “một bộ ba” để hoàn thành tốt kế hoạch”. Tại Hội nghị, Bác kêu gọi: “mỗi người làm việc bằng hai để đền đáp cho đồng bào miền Nam ruột thịt”⁽²⁾.

1, 2 Hồ Chí Minh Toàn tập, tập 14, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 445, 461 - 462.

Ngày 21-1-1965, Bác viết bài *Tổ chức ngày Tết tiết kiệm và vui tươi* đăng báo *Nhân dân* để nhân điển hình gương mẫu về xã Đảng Hải huyện Hải An, Hải Phòng.

Ngày 26-1-1965, Bác đến dự Hội nghị bồi dưỡng chính huấn cán bộ trung cao cấp. Nói chuyện với hàng trăm cán bộ trung cao cấp, Bác dặn: *“Mỗi người chúng ta đều phải biết đặt lợi ích của dân tộc, của giai cấp lên trên lợi ích cá nhân, phải biết quên mình cho nghĩa lớn. Muốn giữ gìn sự trong sáng chủ nghĩa Mác - Lênin thì trước hết tự mình phải trong sáng. Muốn đánh thắng kẻ thù là chủ nghĩa đế quốc, muốn xây dựng thắng lợi chủ nghĩa xã hội thì trước hết phải chiến thắng kẻ thù bên trong của mỗi chúng ta là chủ nghĩa cá nhân... Chủ nghĩa cá nhân là kẻ thù nguy hiểm mà mỗi người chúng ta phải luôn luôn tỉnh táo đề phòng và kiên quyết tiêu diệt”*⁽¹⁾.

Ngày 30-1-1965, Bác gửi điện tới Luật sư Nguyễn Hữu Thọ, Chủ tịch Ủy ban Trung ương Mặt trận Dân tộc Giải phóng miền Nam Việt Nam, để *“nhờ Chủ tịch chuyển đến toàn thể Mặt trận, toàn thể quân và dân, các cụ phụ lão, các cháu thanh niên và nhi đồng của miền Nam anh hùng lời chúc mừng năm mới thắng lợi mới”*⁽²⁾.

Sáng 29 Tết (ngày 31-1-1965), Bác đi thăm và tham gia trồng cây với hơn 1.500 cán bộ và đồng bào Cổ Loa (Đông Anh). Sau đó Người tham gia trồng cây với bà con nông dân Phú Diễn (Từ Liêm). Đồng bào Thủ đô và các tỉnh năm ấy được Bác về thăm nhớ mãi hình ảnh Bác tóc bạc trắng, da thắm hồng, đôi mắt rực sáng, nụ cười hiền hậu. Đúng hẹn làm việc, Đài Phát thanh Tiếng nói Việt Nam đến ghi âm lời Bác Hồ đọc Thư và Thơ chúc Tết để phát lúc giao thừa.

Đêm ấy, trong giờ phút thiêng liêng, cả nước lắng nghe Người mở đầu *“Đồng bào thân mến”*; cả nước được nhận lời chúc Tết *“thân ái nhất”* của Bác Hồ, các nước anh em bạn bè cũng nhận được *“lời chúc mừng tốt lành nhất”* của Chủ tịch Hồ Chí Minh. Mừng Xuân và chúc Tết trong giờ phút giao thừa, Bác có *“vài vần nôm na”* mà thật vui và phấn khởi:

1, 2 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 14, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 468, 471.

*“Chào mừng Ất Tỵ xuân năm mới,
 Nhà nước ta vừa tuổi hai mươi,
 Miền Bắc xây dựng đời sống mới vui tươi,
 Miền Nam kháng chiến ngày càng tiến tới,
 Đồng bào hai miền thi đua sôi nổi,
 Đấu tranh anh dũng, cả nước một lòng,
 Chủ nghĩa xã hội nhất định thắng lợi!
 Hòa bình thống nhất ắt hẳn thành công!”⁽¹⁾.*

Thơ Bác vẫn gần gũi, tự nhiên như cuộc sống đất nước và nhiệm vụ cách mạng của toàn Đảng, toàn dân đang “xây dựng đời sống mới” và “kháng chiến ngày càng tiến tới” vậy. Bác gọi là “vài vần nôm na” nên không để niêm luật chặt chẽ, nhưng vẫn thấy nhịp đôi, vần tám, rất đối, dễ hiểu, rất thường có trong Thơ Người; đồng bào và cán bộ, chiến sĩ nghe và dự đoán, tin tưởng và làm theo.

Từ chiều tối hôm trước (ngày 30 Tết, tức 1-2-1965), Bác về Quảng Ninh. Trên đường đi, Người ghé thăm, chúc Tết Đoàn Địa chất số 3 và gia đình ông Trần Mộc Sinh, xã viên Hợp tác xã Khe Cát ở Yên Hưng. Khách sạn Hạ Long năm ấy dành cho Bác căn phòng số 208 trên tầng hai, nhìn ra vịnh Hạ Long - nơi 19 năm trước Người đàm phán với Đô đốc Pháp Đắc-giăng-li-ơ. Sáng sớm ngày mừng 1 Tết (2-2-1965), tại sân trường Phổ thông Hòn Gai, hơn hai vạn đồng bào và cán bộ các dân tộc trong tỉnh đón nghe Bác nói chuyện. Bác nói đến nhiều thành tích của địa phương, không quên nêu gương những trường hợp cụ thể như đồng chí Vòng Tổng Hồn - Chủ nhiệm Hợp tác xã Hùng Tiến - đã trồng được 12.000 cây và chăm sóc được 11.000 cây lên tốt; Bác nói đến các cuộc vận động đang thực hiện trên khắp miền Bắc, nhiều lần nhắc đến đồng bào miền Nam và phong trào mỗi người làm việc bằng hai vì miền Nam ruột thịt. Người đến thăm cán bộ công nhân Uông Bí và mỏ than Vàng Danh - những xí nghiệp to và hiện đại nhất ở miền Bắc lúc đó.

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 14, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 444.

Trưa mừng 1 Tết, từ Hòn Gai, Bác về huyện Yên Hưng, thăm và chúc Tết các gia đình xã viên Hợp tác xã Khe Cát. Bác rất vui khi thấy trong hoàn cảnh chiến tranh nhưng gia đình nào cũng có bánh mật, bánh chưng, chè Ba Đình và hoa đẹp. Đi bộ một quãng trên quốc lộ, thấy cột cây số có ghi chữ “Lộc Ninh - 1995 km”, Bác ngậm ngùi nói với anh em: *“Tết này, không biết đồng bào miền Nam ăn Tết ra sao”*. Bác cháu nghỉ ăn trưa bên một đôi thông ven đường thuộc xã Yên Lập. Bữa cơm trưa Tết là năm xôi do Tỉnh ủy Quảng Ninh chuẩn bị, Bác ăn ngon cùng với anh em như cả nhà đi chơi xuân vậy; ăn xong Bác cháu chụp ảnh kỷ niệm, nghỉ một lát rồi lại về Hà Nội.

Một năm mới của vị Chủ tịch nước được bắt đầu với biết bao công việc. Thế cho nên mỗi người dân yêu nước dù ở tiền tuyến hay hậu phương cần phải biết làm gì cho chủ nghĩa xã hội và hòa bình thống nhất non sông.

THƯ CHÚC MỪNG NĂM MỚI⁽¹⁾

Đồng bào thân mến,

Nhân dịp năm mới, tôi gửi lời chúc mừng thân ái nhất đến toàn thể đồng bào miền Bắc và miền Nam, toàn thể chiến sĩ và cán bộ, đến các cụ phụ lão, các cháu thanh niên và nhi đồng, đến kiều bào ta ở nước ngoài.

Tôi thay mặt đồng bào ta gửi lời chúc mừng tốt lành nhất đến nhân dân các nước anh em trong phe xã hội chủ nghĩa, đến nhân dân các nước trên thế giới, đặc biệt là các nước bạn Á - Phi và Mỹ Latinh. Sau đây là vài vần nôm na chúc đồng bào năm mới:

*Chào mừng Ất Tỵ xuân năm mới,
Nhà nước ta vừa tuổi hai mươi,
Miền Bắc xây dựng đời sống mới vui tươi,
Miền Nam kháng chiến ngày càng tiến tới,
Đồng bào hai miền thi đua sôi nổi,
Đấu tranh anh dũng, cả nước một lòng,
Chủ nghĩa xã hội nhất định thắng lợi!
Hòa bình thống nhất ắt hẳn thành công!*

Xuân 1965
HỒ CHÍ MINH

Báo Nhân dân, số 3928, ngày 1-1-1965.

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 14, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 444.

NĂM MỚI HÃY NHIỆT LIỆT TỔ CHỨC TẾT TRỒNG CÂY⁽¹⁾

Mùa xuân là Tết trồng cây,

Làm cho đất nước càng ngày càng xuân.

Tết trồng cây bắt đầu phổ biến từ mùa xuân năm 1960. Vì lợi ích rõ rệt, cho nên nhân dân hăng hái hưởng ứng và ở nhiều nơi đã thành một phong trào quần chúng.

Từ đó đến nay vừa năm năm, miền Bắc nước ta đã trồng được hơn 375 triệu cây các loại. Ngoài ra còn có hơn 200 triệu cây bảo vệ đê ở vùng biển.

Phong trào *Tết trồng cây* đã có nhiều nơi gương mẫu như các hợp tác xã Lạc Trung, Ngọc Long, Vinh Quang, Nà Vó, Lê Hồng Phong, v.v.. Hơn 8.000 hợp tác xã đã kết hợp *Tết trồng cây* vào kế hoạch sản xuất. Kết quả như thế là khá.

Có những tỉnh tổ chức *Tết trồng cây* tốt, như Vĩnh Phúc, Phú Thọ.

Có những tỉnh cũng khá, nhưng còn chậm, như Thái Bình, Thanh Hóa, Hà Bắc.

Có những tỉnh trước kia kém, nay đang chuyển khá, như Nghệ An, Sơn Tây⁽²⁾.

Có những tỉnh nay vẫn còn kém. Theo Tổng cục lâm nghiệp thì những tỉnh đó là Nam Định, Hà Nội, Hải Phòng (cả Kiến An cũ).

Và còn độ hai vạn hợp tác xã chưa thật coi trọng *Tết trồng cây*.

Những nơi khá, nên tiến lên nữa. Những nơi kém, cần phải cố gắng vươn lên.

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 14, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 445 - 446.

2 Nay thuộc Hà Nội.

Chúng ta đang chuẩn bị *xây dựng nông thôn mới*. Việc đầu tiên của nông thôn mới là xây dựng nhà ở cho làng hoàng. Muốn vậy, thì ngay từ bây giờ phải trồng cây nhiều và tốt để lấy gỗ. Chỉ một việc đó đủ thấy cần phải đẩy mạnh phong trào *Tết trồng cây*. Cây ăn quả, cây làm củi, cây công nghiệp cũng là nguồn lợi to lớn. Cũng nên ra sức trồng cây để chống gió cát, bảo vệ *ruộng*, chống xói mòn. Nơi nào mà các cấp đảng bộ từ tỉnh đến *chi bộ* trực tiếp lãnh đạo, có kế hoạch đầy đủ, có biện pháp rõ ràng (hạt giống, vườn ương, v.v.), có kiểm tra cẩn thận, khéo động viên quần chúng, khéo dựa vào lực lượng các cụ phụ lão và thanh niên, nhi đồng, thì nơi đó phong trào *Tết trồng cây* phát triển tốt. Kinh nghiệm đã chứng tỏ điều đó.

Năm nay, chúng ta sẽ kết thúc thành công kế hoạch 5 năm lần thứ nhất và chúc mừng nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa hai mươi năm. Đồng bào ta nên hăng hái tổ chức một phong trào *Tết trồng cây* thắng lợi (cố nhiên trồng cây nào phải tốt cây ấy) để làm món quà kỷ niệm xứng đáng với hai sự kiện vĩ đại ấy.

T.L.

Báo *Nhân dân*, số 3928, ngày 1-1-1965.

TỔ CHỨC NGÀY TẾT TIẾT KIỆM VÀ VUI TƯƠI⁽¹⁾

Có thể nói rằng Đảng Hải (huyện Hải An thuộc Hải Phòng) là một trong những xã gương mẫu.

Năm 1963 trở về trước - Hết đến ngày Tết thì Đảng Hải ít ra cũng giết hơn 200 con lợn. Cộng vào đó, hơn 250 lợn bị giết để cúng tế và cưới xin trong cả năm. Cũng trong cả năm, họ chỉ bán cho Nhà nước 2 tấn thịt lợn! Do lãng phí như thế mà nhiều gia đình lâm vào cảnh túng thiếu.

Đã không *kiệm*, thì ít *cần*. Lãng phí nhiều thì lao động và sản xuất kém. Hằng năm Nhà nước phải bán cho Đảng Hải 80 tấn thóc. Đoàn Thanh niên Lao động Đảng Hải thấy rõ tình trạng đó mà lo. Sau khi nghiên cứu kỹ Nghị quyết tám của Trung ương Đảng và được đảng ủy đồng ý, họ phát động một *phong trào tiết kiệm*. Đoàn viên và thanh niên bèn lập những tổ *chống lạm sát lợn*. Họ xung phong gương mẫu. Trong dịp cưới hỏi của mình, họ kiên quyết tiết kiệm và không giết lợn. Họ vận động cha mẹ và bà con trong xã bớt cúng bái, ma chay. Họ quy định trong mấy ngày Tết mỗi người chỉ cần nửa cân thịt lợn, mỗi gia đình chỉ dùng ba cân gạo nếp gói bánh chưng và chỉ làm thịt hai con gà. Họ còn vận động các xã viên cấy xong ruộng chiêm trước Tết. Họ phân công cho nhau, nhóm thì tổ chức chương trình văn công, nhóm thì phụ trách việc mua và bán cho các gia đình để xã viên khỏi mất công đi chợ ảnh hưởng đến lao động.

Từ đó trở đi - Mỗi đám cưới chỉ tốn mười đồng bạc mà rất vui vẻ linh đình. Trong năm 1964, đoàn viên và xã viên đã bán cho Nhà nước 45 tấn thịt lợn. Đảng Hải chẳng những không phải mua gạo, mà còn bán cho Nhà nước 3 tấn thóc theo giá khuyến khích. 200 người tiểu thương đã chuyển sang sản xuất. Trong hai ngày Tết năm

1 Hồ Chí Minh Toàn tập, tập 14, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 464 - 465.

ngoái, các xã viên đã gửi được 15.000 đồng vào quỹ tiết kiệm... Nhờ tiết kiệm mà Đảng Hải đã ăn một cái Tết tươi vui chưa từng có trong lịch sử xã.

Tết này - Họ định tiết kiệm và vui tươi hơn nữa. Ngoài việc tổ chức mừng Xuân một cách vui nhộn và lành mạnh, đoàn viên và thanh niên phụ trách vận động nhân dân gửi 20.000 đồng tiết kiệm (nhiều hơn Tết năm ngoái 5.000 đồng). Họ chỉ nghỉ việc hôm Nguyên đán; sang mừng 2 Tết, họ sẽ tổ chức ngày lao động mới để giành thắng lợi mới.

Mong rằng các nơi sẽ thi đua làm như xã Đảng Hải.

T.L.

Báo Nhân dân, số 3948, ngày 21-1-1965.

ĐIỆN CHÚC MỪNG⁽¹⁾

Kính gửi Luật sư Nguyễn Hữu Thọ,

Chủ tịch Ủy ban Trung ương Mặt trận dân tộc giải phóng miền Nam Việt Nam,

Nhân dịp Tết Nguyên đán, tôi trân trọng gửi lời thân ái chúc Chủ tịch và nhờ Chủ tịch chuyển đến toàn thể Mặt trận, toàn thể quân và dân, các cụ phụ lão, các cháu thanh niên và nhi đồng của miền Nam anh hùng lời chúc mừng năm mới thắng lợi mới.

Hà Nội, ngày 30 tháng 1 năm 1965

HỒ CHÍ MINH

Tài liệu lưu tại Cục Lưu trữ Văn phòng Trung ương Đảng.

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 14, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 471.

XUÂN BÌNH NGỘ 1966

*Ngày 5-2-1966, Bác Hồ và Thủ tướng Phạm Văn Đồng thăm đơn vị
bộ đội công binh đang diễn tập bắc cầu phao vượt sông. Ảnh: Tư liệu.*

***“Mừng miền Nam rực rỡ chiến công,
Nhiều Dầu Tiếng, Bầu Bàng, Plâyme, Đà Nẵng...
Mừng miền Bắc chiến đấu anh hùng,
Giặc Mỹ leo thang ngày càng thua nặng.
Đồng bào cả nước đoàn kết một lòng,
Tiền tuyến hậu phương, toàn dân cố gắng.
Thi đua sản xuất chiến đấu xung phong,
Chống Mỹ, cứu nước, ta nhất định thắng”⁽¹⁾.***

HỒ CHÍ MINH

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 15, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 1.

Ngày 1-1-1966, Bác gửi Thư chúc mừng năm mới đến Luật sư Nguyễn Hữu Thọ, Chủ tịch Đoàn Chủ tịch Ủy ban Trung ương Mặt trận Dân tộc Giải phóng miền Nam Việt Nam, các vị trong Ủy ban Trung ương Mặt trận, đến toàn thể đồng bào và chiến sĩ miền Nam yêu quý. Người cũng có lời chúc đầu năm gửi nhân dân Mỹ (đăng trên báo *Nhân dân* số 4289), nói rõ: “*Nhân dân Việt Nam rất quý trọng tình hữu nghị với nhân dân Mỹ vĩ đại đang tiếp tục những truyền thống của Hoa Thịnh Đốn và Lincôn đấu tranh cho độc lập dân tộc và dân chủ*”⁽¹⁾.

Ngày 3-1, báo *Nhân dân* số 4291 đăng Điện của Người gửi Hội nghị đoàn kết nhân dân Á, Phi, Mỹ Latinh; trong đó Người khẳng định: “*Cuộc chiến tranh xâm lược mà đế quốc Mỹ đang tiến hành ở Việt Nam hiện nay là điển hình của những hành động tàn bạo dã man nhất của bọn đế quốc xâm lược. Song, nhân dân Việt Nam kiên quyết kháng chiến chống đế quốc Mỹ xâm lược... Dựa vào sức đoàn kết chiến đấu của mình, đồng thời dựa vào sức ủng hộ của nhân dân thế giới, nhân dân Việt Nam kiên quyết chiến đấu chống đế quốc Mỹ xâm lược và nhất định sẽ thu được thắng lợi hoàn toàn*”⁽²⁾. Dịp này, báo *Nhân dân* cũng đăng các bài bút chiến của Người dưới bút danh Chiến Sĩ (*Quân Mỹ chết nhân rằng tướng Mỹ nhân rằng cười*, ngày 4-1; *Mỹ hoạt động hòa bình giả để mở rộng chiến tranh thật*, ngày 8-1) vạch mặt đế quốc Mỹ trong chiến tranh xâm lược Việt Nam.

Ngày 6-1-1966, Bác Hồ đến dự Hội nghị Trí thức Việt Nam chống Mỹ cứu nước. Nói chuyện với các trí thức, Người khích lệ: “*Trong phong trào thi đua chống Mỹ, cứu nước, công nhân có cuộc vận động “3 xây, 3 chống”, nông dân có cuộc vận động “cải tiến quản lý hợp tác xã, cải tiến kỹ thuật”, phụ nữ có phong trào “ba đảm đang”, thanh niên có phong trào “ba sẵn sàng”, phụ lão ở một số nơi có phong trào “bach đầu*

1, 2 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 15, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 3, 4 - 5.

quân”. Những cuộc vận động ấy, nảy nở nhiều con người mới rất anh hùng. Anh chị em trí thức ta cũng nên có cuộc vận động để góp phần vào phong trào chung đỡ”⁽¹⁾.

Ngày 16-1-1966, Người dự Hội nghị cán bộ cao cấp nghiên cứu Nghị quyết Hội nghị lần thứ 12 Ban Chấp hành Trung ương. Bác phân tích cụ thể những mạnh yếu của Mỹ khi leo thang mở rộng chiến tranh xâm lược Việt Nam và những sức mạnh của cách mạng Việt Nam làm cơ sở để xác định: “*Toàn Đảng, toàn quân, toàn dân ta quyết tâm đánh thắng giặc Mỹ xâm lược. Vì toàn Đảng, toàn dân, toàn quân ta quyết tâm, cho nên ta nhất định thắng dù phải hy sinh gian khổ đến đâu. Chúng ta phải quyết tâm chiến đấu đến cùng để giành độc lập dân tộc và thống nhất nước nhà, đồng thời chúng ta phải hoàn thành tốt đẹp nhiệm vụ quốc tế*”⁽²⁾.

Ngày 17-1, Bác đến thăm anh chị em cán bộ miền Nam ra miền Bắc học tập, chữa bệnh và dưỡng sức nhân dịp Tết Nguyên đán Bính Ngọ. Những ngày giáp Tết, Bác tặng bằng khen cho Binh chủng Công binh đã nêu cao quyết tâm đánh thắng giặc Mỹ xâm lược, dũng cảm vượt mọi khó khăn, hoàn thành mọi nhiệm vụ công tác, phục vụ kịp thời chiến đấu, góp phần vào chiến thắng chung; tặng bằng khen cho các cụ phụ lão huyện Đông Anh, Hà Nội đã hăng hái sản xuất, trồng cây gây rừng, tổ chức tốt đội bạch đầu quân, hội mẹ chiến sĩ, góp phần chống Mỹ, cứu nước, nêu gương cho con cháu noi theo. Người cũng ký nhiều lệnh tặng Huân chương các loại cho các cá nhân và đơn vị có thành tích trong sản xuất, chiến đấu.

Ngày cuối năm, 29 Tết (20-1-1966), Bác tới thăm và chúc Tết các chuyên gia đang làm việc tại Hà Nội. Báo *Nhân dân* số 4308 ra ngày 20-1 đăng bài viết của Người dưới bút danh Chiến Sĩ, đưa ra những dẫn chứng cụ thể về sự thất bại của quân đội Mỹ trên chiến trường miền Nam và khẳng định quân dân hai miền Nam Bắc sẽ tiến mạnh trong sản xuất, kiên quyết chiến đấu và chắc chắn sẽ thu nhiều thắng lợi to lớn hơn nữa.

1, 2 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 15, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 9, 14.

Phút giao thừa thiêng liêng, cả nước được nghe giọng nói ấm áp của Bác đón mùa xuân sang:

*“Mừng miền Nam rục rờ chiến công,
Nhiều Dầu Tiếng, Bầu Bàng, Plâyme, Đà Nẵng...
Mừng miền Bắc chiến đấu anh hùng,
Giặc Mỹ leo thang ngày càng thua nặng.
Đồng bào cả nước đoàn kết một lòng,
Tiền tuyến hậu phương, toàn dân cố gắng.
Thi đua sản xuất chiến đấu xung phong,
Chống Mỹ, cứu nước, ta nhất định thắng”⁽¹⁾.*

Thật phần khởi với “miền Nam rục rờ chiến công” và “miền Bắc chiến đấu anh hùng”; vì thế đồng bào cả nước “đoàn kết một lòng”, toàn dân cố gắng để “Tiền tuyến hậu phương” cùng “Thi đua sản xuất chiến đấu xung phong”.

Sáng sớm mừng 1 Tết (ngày 21-1-1966), Bác và đồng chí Tố Hữu, Thiếu tướng Hoàng Sâm đi thăm và chúc Tết cán bộ, chiến sĩ Đại đội 27, bộ đội quân khu III. Nói chuyện với cán bộ, chiến sĩ đơn vị công binh, Bác khen đơn vị năm qua đã đạt được nhiều thành tích trong phục vụ chiến đấu, xây dựng các công trình quốc phòng, bắn rơi máy bay Mỹ, góp phần vào thắng lợi chung của toàn dân và toàn quân, căn dặn: “Hiện nay, đế quốc Mỹ và tay sai đang mưu mô tăng cường chiến tranh xâm lược ở miền Nam và đẩy mạnh chiến tranh phá hoại ở miền Bắc nước ta. Nhiệm vụ chống Mỹ, cứu nước của quân và dân ta rất nặng nề nhưng rất vẻ vang”⁽²⁾. Đến thăm một đơn vị bộ đội phòng không bảo vệ đề Mai Lĩnh, Bác đi bộ lên trận địa, hỏi thăm tình hình ăn Tết, tình hình sức khỏe và học tập của bộ đội; tình hình chiến đấu và sẵn sàng chiến đấu của đơn vị. Người tặng đơn vị thiệp chúc mừng năm mới, chia kẹo cho bộ đội, căn dặn mọi người không sợ khó, không sợ hy sinh và chúc đơn vị bắn rơi nhiều máy bay Mỹ.

1, 2 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 15, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 1, 29 - 30.

Ngày đầu năm Bác cũng đến “xông đất” trường Kim Đồng và Hợp tác xã nông nghiệp Văn Phú, xã Văn Khê huyện Hoài Đức, Hà Tây (nay thuộc Hà Nội). Hôm ấy trời rét ngọt, mưa xuân lất phất bay; trong điều kiện chiến tranh nhưng nhân dân Văn Phú vẫn ăn Tết, giản dị, tiết kiệm và ấm áp tình người. Bác vào nhà ông Đĩnh chúc gia đình ăn Tết vui vẻ, sản xuất giỏi, tích cực tham gia công tác xã hội, rồi hỏi hũ gạo tiết kiệm gia đình, nhắc gia đình kiểm tra thường xuyên để tránh gạo bị ẩm mốc. Bác ra đình làng, nơi bà con đang tập trung chờ gặp Bác. Bác chúc Tết bà con rồi hỏi đồng bào có đủ ăn không; ở đây có lớp mẫu giáo không... Bác nhắc ông Hợp dù lớn tuổi vẫn cố gắng học chữ để rồi biết viết thư cho Bác. Bác chia kẹo cho các cháu nhỏ, có một cháu biết lấy phần cho bố đang ốm ở nhà không ra dự ngày xuân để được gặp Bác Hồ. Người chúc nhân dân Văn Phú một năm mới nhiều tiến bộ, sản xuất giỏi, tích cực xây dựng lực lượng dân quân du kích, sẵn sàng chiến đấu chống chiến tranh phá hoại của địch. Rồi bỗng nhiên Người hỏi: *“Bà con có biết thôn mình có một cái tên rất ý nghĩa không? Văn là văn hóa, Phú là giàu có. Một làng văn hóa và giàu có. Vậy bà con hãy làm sao cho xứng đáng với ý nghĩa của tên làng”*. Từ đó Đảng bộ và nhân dân cùng nhau xây dựng, phấn đấu trở thành thôn văn hóa ngày càng giàu mạnh, xứng đáng với địa danh Văn Phú.

Ngày mừng 4 Tết (24-1-1966), Bác dự họp Hội nghị Bộ Chính trị Trung ương Đảng bàn về công tác đấu tranh ngoại giao. Người đề nghị Bộ Chính trị cân cân nhắc kỹ về chọn địa điểm khi có đàm phán với Mỹ, về mức độ ban đầu trong đấu tranh ngoại giao, về nâng cao tinh thần cảnh giác, về công tác tuyên truyền...

Năm ấy Tết như đến sớm, Bác càng thêm bận rộn với sự nghiệp chống Mỹ cứu nước “là nhiệm vụ thiêng liêng của cả dân tộc”. Cho dù chiến tranh ngày càng ác liệt, quân dân cả hai miền vẫn vững chí bền gan nêu cao chân lý “Không có gì quý hơn độc lập, tự do”.

THƠ CHÚC MỪNG NĂM MỚI⁽¹⁾

*Mừng miền Nam rục rờ chiến công,
Nhiều Dầu Tiếng, Bầu Bàng, Plâyme, Đà Nẵng...
Mừng miền Bắc chiến đấu anh hùng,
Giặc Mỹ leo thang ngày càng thua nặng.
Đồng bào cả nước đoàn kết một lòng,
Tiến tuyến hậu phương, toàn dân cố gắng.
Thi đua sản xuất chiến đấu xung phong,
Chống Mỹ, cứu nước, ta nhất định thắng.*

Xuân 1966

HỒ CHÍ MINH

Báo Nhân dân, số 4289, ngày 1-1-1966.

1 Hồ Chí Minh Toàn tập, tập 15, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 1.

LỜI CHÚC MỪNG ĐỒNG BÀO MIỀN NAM NHÂN DỊP ĐẦU NĂM 1966⁽¹⁾

Kính gửi: Luật sư Nguyễn Hữu Thọ,

Chủ tịch Đoàn Chủ tịch Ủy ban Trung ương

Mặt trận dân tộc giải phóng miền Nam Việt Nam,

Nhân dịp năm mới, tôi xin gửi đến Chủ tịch và các vị trong Ủy ban Trung ương Mặt trận, đến toàn thể đồng bào và chiến sĩ miền Nam yêu quý lời chúc mừng thân thiết nhất.

Năm vừa qua, dưới sự lãnh đạo sáng suốt của Mặt trận dân tộc giải phóng, đồng bào miền Nam ta đã đoàn kết chặt chẽ, vượt mọi khó khăn gian khổ, kháng chiến anh dũng chống giặc Mỹ cướp nước và bè lũ bán nước và đã giành được những thắng lợi rất vẻ vang.

Sang năm mới, tôi xin chúc quân và dân miền Nam anh dũng thu được nhiều thắng lợi mới to lớn hơn nữa!

Chào thân ái và quyết thắng

Xuân 1966

HỒ CHÍ MINH

Báo *Nhân dân*, số 4289, ngày 1-1-1966.

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 15, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 2.

LỜI CHÚC ĐẦU NĂM GỬI NHÂN DÂN MỸ⁽¹⁾

Nhân dịp năm mới, tôi thân ái chúc nhân dân Mỹ hòa bình, phồn vinh, hạnh phúc.

Nhân dân Việt Nam rất tha thiết với hòa bình, nhưng hòa bình thật sự không thể tách khỏi độc lập thật sự. Vì đế quốc Mỹ xâm lược Việt Nam, cho nên nhân dân Việt Nam phải chống lại để bảo vệ độc lập và gìn giữ hòa bình. Nhà cầm quyền Mỹ nói hòa bình nhưng thật sự là họ đang tăng cường chiến tranh. Chỉ cần đế quốc Mỹ chấm dứt xâm lược, chấm dứt mọi hành động chiến tranh chống lại nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, rút quân đội Mỹ ra khỏi miền Nam Việt Nam, để nhân dân Việt Nam giải quyết lấy công việc của mình như Hiệp định Giơnevơ 1954 đã quy định, thì tức khắc có hòa bình ở Việt Nam.

Nhân dân Việt Nam rất quý trọng tình hữu nghị với nhân dân Mỹ vĩ đại đang tiếp tục những truyền thống của Hoa Thịnh Đốn và Lincôn đấu tranh cho độc lập dân tộc và dân chủ.

Tôi nhiệt liệt hoan nghênh và cảm ơn nhân dân Mỹ đã đấu tranh đòi Chính phủ Mỹ phải chấm dứt chiến tranh xâm lược Việt Nam. Các bạn làm như vậy cũng là để cho tính mạng của nhiều thanh niên Mỹ khỏi phải bị hy sinh vô ích trong cuộc chiến tranh phi nghĩa chống lại nước Việt Nam ở cách xa nước Mỹ hàng vạn dặm. Chúc nhân dân Mỹ đạt nhiều thắng lợi mới trong sự nghiệp đấu tranh cho dân chủ, hòa bình và hạnh phúc.

HỒ CHÍ MINH

Báo Nhân dân, số 4289, ngày 1-1-1966.

1 Hồ Chí Minh Toàn tập, tập 15, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 3.

BÀI NÓI TẠI HỘI NGHỊ CÁN BỘ CAO CẤP NGHIÊN CỨU NGHỊ QUYẾT HỘI NGHỊ LẦN THỨ 12 BAN CHẤP HÀNH TRUNG ƯƠNG ĐẢNG⁽¹⁾

Năm hết Tết đến, Bác chúc các cô, các chú mạnh khỏe.

Các cô, các chú đã nghiên cứu Nghị quyết Trung ương. Hôm nay, Bác chỉ nói một điểm chính.

Mỹ đưa quân vào miền Nam. Đời sống của một tên lính Mỹ, nào bánh, thịt, thuốc lá, kẹo cao su, đủ thứ, một tên lính Mỹ đi đánh so với một tên lính ngụy tốn gấp 15 lần. Chúng dùng sư đoàn không vận số 1 đi bằng máy bay lên thẳng, nhanh thật, nhưng lúc xuống bộ, nó không cơ động. Lính Mỹ to xác, trang bị đủ thứ, kên cang, nặng nề; còn Quân giải phóng của ta tuy nhỏ bé nhưng rất nhanh nhẹn; đánh giáp lá cà thì lính Mỹ không ăn thua gì lắm. Ta thấy chỗ mạnh của nó, vũ khí của nó mới, tiền của nó nhiều, nhưng ta cũng biết những khuyết điểm của nó mà là khuyết điểm lớn, cơ bản. Bây giờ tất cả thiên hạ đều chống nó, nhân dân Mỹ, thanh niên, trí thức Mỹ cũng chống nó, mà chống mạnh, đã có những thanh niên tự đốt mình để chống lại chính sách xâm lược của Chính phủ Mỹ. Xưa nay chưa từng thấy, bây giờ thấy như thế. Ở Mỹ bây giờ có người Mỹ da đen cũng làm cho bọn thống trị Mỹ đau đầu. Chống lại chính sách phân biệt chủng tộc, người Mỹ da đen từ trước đến giờ cũng có đấu tranh, họ đấu tranh một cách hợp pháp, hòa bình; từ năm ngoái đến nay họ đấu tranh kịch liệt.

Bây giờ Mỹ có 20 vạn quân ở miền Nam, nó có thể đưa thêm vào hơn nữa đến 30, 40, 50 vạn quân. Ta vẫn thắng, nhất định ta thắng. Ta nói như thế không phải để tuyên truyền, mà căn bản là như thế, không phải chỉ ta nói, mà trong nước Mỹ cũng có người nói như thế. Moxơ, một nghị sĩ Mỹ, nói: “Đưa nhiều lính Mỹ sang Nam Việt Nam thì quan tài về Mỹ ngày càng nhiều”. Cái đó có thật. Dư luận thế giới,

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 15, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 13 - 25.

thậm chí dư luận ở Mỹ cũng nói Mỹ nhất định không thắng được trong chiến tranh ở miền Nam. Mỹ và ta đánh nhau, Mỹ không thắng được thì ai thắng? Ta thắng.

Một tờ báo gọi là *Người Mỹ*, xuất bản ở Hồng Kông hồi tháng 8-1964 viết: “Việt cộng là những chiến sĩ rất táo bạo và đánh giỏi, chúng ta (tức là Mỹ) đang thất bại trong cuộc chiến tranh này, dù chúng ta thừa nhận hay không thừa nhận cũng thế”. Một tờ báo nữa gọi là *Sao sáng buổi chiều* xuất bản ở Mỹ cũng thời gian ấy viết: “Trong cuộc chiến tranh Triều Tiên đã có 34.000 lính Mỹ chết (đây là nó nói bớt đi), các chuyên gia quân sự cho rằng ở Việt Nam nếu chiến tranh kéo dài thì số lính Mỹ chết sẽ gấp 10 lần như thế”, tức là 34 vạn. Bây giờ khác lúc chiến tranh Triều Tiên. Phong trào phản đối chiến tranh xâm lược của Mỹ cũng khác. Ta bây giờ khác Triều Tiên trước kia. Nhân dân Mỹ cũng khác trước kia.

Thứ nhất, phải nhận rõ ưu điểm và khuyết điểm của địch, do đó, chúng ta tin chắc chắn chúng ta nhất định thắng.

Thứ hai, thắng lợi không phải tự nhiên mà đến, biết như vậy chúng ta phải làm gì nữa. Toàn Đảng, toàn quân, toàn dân ta quyết tâm đánh thắng giặc Mỹ xâm lược. Vì toàn Đảng, toàn dân, toàn quân ta quyết tâm, cho nên ta nhất định thắng dù phải hy sinh gian khổ đến đâu. Chúng ta phải quyết tâm chiến đấu đến cùng để giành độc lập dân tộc và thống nhất nước nhà, đồng thời chúng ta phải hoàn thành tốt đẹp nhiệm vụ quốc tế.

Các cô, các chú cũng nghe nói Mỹ lấy chiến trường miền Nam làm thí điểm về chiến thuật, trang bị, vũ khí. Nếu ở miền Nam nó thắng thì nó dùng cách ấy để áp cướp các dân tộc khác. Nếu chúng ta thắng ở miền Nam tức là chúng ta đã đè được lực lượng xâm lược của Mỹ, đó là ta góp phần vào cách mạng thế giới. Vì vậy, ta quyết chiến, quyết thắng ở miền Nam chẳng những là vì nhiệm vụ của ta, mà còn là nghĩa vụ của ta đối với cách mạng thế giới.

Các đồng chí nhất định phải biến quyết tâm của Đảng, của Trung ương thành quyết tâm của mỗi đảng viên, mỗi chiến sĩ, mỗi người dân

để thực hiện tốt nghị quyết này. Trong năm qua, quân và dân ta có nhiều thành tích trong sản xuất và chiến đấu, nhưng chúng ta không được thỏa mãn với những thành tích đó. Chúng ta phải cố gắng hơn nữa để giành nhiều thắng lợi lớn hơn nữa. Thời gian sắp tới, cuộc chiến đấu chống Mỹ, cứu nước của nhân dân ta ở cả hai miền sẽ gay go, quyết liệt hơn nữa. Vì vậy, Bác nhắc các cô, các chú mấy việc dưới đây:

1. Vì sao Giônxơn phái nhiều người đi nhiều nước ở châu Á, châu Phi, Mỹ Latinh và cả châu Âu? Bây giờ nó lúng túng, rút lui ở miền Nam tức là thất bại đối với toàn thế giới, mất mặt về chính trị, về kinh tế, về các mặt khác, mà nếu cứ tiếp tục chiến tranh thì thất bại thêm; rút lui hoặc tiếp tục chiến tranh, nó cũng thất bại. Cho nên có thể nói Chính phủ Giônxơn tiến thoái lưỡng nan, như người cười trên lưng cọp, cứ ngồi đấy cũng khó, bước xuống cũng nguy hiểm.

Nó phái người đi như thế để làm gì? Để nói với người khác ở ngoài, có người nghe cũng êm tai, vì nó cũng nói lập lờ là nó thừa nhận bàn 4 điểm của Chính phủ ta, nó công nhận Hiệp định Giơnevơ, nó không muốn có căn cứ quân sự ở Việt Nam, v.v.. Nó đánh ở đâu? Nó đánh ở miền Nam, thế mà nó đến Ghinê, Mali, Dambia... để làm gì? Để nói, đẩy người Mỹ muốn hòa bình, đẩy các ông xem 14 điểm hợp tình hợp lý, bọn Việt Nam không muốn hòa bình, vì Việt Nam không muốn hòa bình, chúng tôi phải đánh, đã đánh chúng tôi phải đánh tợn. Mục đích của nó là như thế. Nó phái người đi như thế không phải nhúng tay vừa đâu, bọn tai to mặt lớn cả Phó Tổng thống, đại sứ đặc biệt, đại sứ ở Liên hợp quốc, v.v.. Nếu nó mạnh, nó chắc thắng thì việc gì nó đi như thế?

Ta nói: bây giờ các người đánh nhau với ai? Với nhân dân miền Nam. Đối với miền Bắc, các người ở trên bắn xuống, ta ở dưới bắn lên. Mới thế thôi. Các người phải nói chuyện với Mặt trận dân tộc giải phóng miền Nam, vì Mặt trận dân tộc giải phóng miền Nam là người đại biểu duy nhất của nhân dân miền Nam.

Ai là kẻ xâm lược, ai là kẻ bị xâm lược? Ở miền Nam, bây giờ vì sao có đánh nhau? Kẻ bị xâm lược đánh nhau với kẻ đi xâm lược. Muốn có hòa bình, kẻ xâm lược phải rút đi. Thế thôi. Rất rõ ràng, để

hiếu. Nó cứ nói loanh quanh. Mục đích của nó là lừa phỉnh dư luận thế giới, lấy cớ đổ cho chúng ta là hiếu chiến để nó mở rộng chiến tranh, cho nên có thể nó sẽ làm dữ hơn ở miền Nam và ở miền Bắc. Ta chớ chủ quan. Bây giờ có bọn quân phiệt đòi ném bom Hà Nội, Hải Phòng, có thể nó làm thật, chớ chủ quan. Chúng ta phải biết như thế để chuẩn bị, để đề phòng.

Phải thấy rõ âm mưu của Mỹ, phải giáo dục cho cán bộ, đảng viên, chiến sĩ và nhân dân nhận rõ âm mưu xâm lược của đế quốc Mỹ. Chúng ta chống lại việc chúng tăng cường chiến tranh xâm lược, đồng thời chúng ta chống lại việc chúng tung ra những luận điệu “thương lượng hòa bình” để lừa bịp dư luận thế giới và dư luận ở Mỹ. Mỗi người chúng ta phải nâng cao cảnh giác, không được chủ quan, phải luôn luôn sẵn sàng chiến đấu chống Mỹ đánh phá miền Bắc. Phải hăng hái tham gia sự nghiệp giải phóng miền Nam, phải tuyên truyền cho đồng bào miền Bắc hiểu rõ nhiệm vụ của ta phải tham gia sự nghiệp giải phóng miền Nam, vì miền Nam là của nước ta. Phải nói miền Bắc là hậu phương của miền Nam. Các ngành, các cơ quan, các địa phương, mọi người dân phải tham gia đắc lực vào sự nghiệp giải phóng miền Nam, đồng thời phải tích cực giúp đỡ nhân dân Lào. Lào ở bên cạnh ta. Bây giờ Mỹ cũng gây chiến tranh ở đó. Nếu Mỹ và bọn phản động Lào thắng ở Lào, tức là có hại cho ta, hại nhiều không phải ít.

Ta ở miền Bắc, phải chống chiến tranh phá hoại của Mỹ. Đối với miền Nam, phải hết sức tham gia với đồng bào miền Nam, đồng thời phải ra sức giúp đỡ cách mạng Lào. Chúng ta phải ra sức cố gắng giành cho được thắng lợi quyết định ở miền Nam, bởi vì cuộc chiến tranh này căn bản là ở miền Nam. Mỹ thua ở miền Nam tức là nó thua, ta thắng ở miền Nam tức là ta thắng. Cho nên phải giành thắng lợi quyết định trong một thời gian, ta không nói mấy năm, mấy tháng, mấy ngày, nhưng trong một thời gian càng ngắn càng tốt. Cố nhiên mình làm càng gọn càng bớt hy sinh tổn thất. Đến bao giờ, không nói rõ được, vì do lực lượng chủ quan của ta cũng có, tình hình thế giới cũng có và do phía Mỹ nữa. Làm sao ở miền Nam tiêu diệt và phá tan được quân nguy, tiêu diệt được nhiều quân Mỹ, đó là ta giành được thắng lợi quyết định.

2. Các đơn vị, các địa phương phải rút kinh nghiệm những cuộc chiến đấu vừa qua, để chuẩn bị cho những cuộc chiến đấu quyết liệt hơn sắp tới. Bộ đội chủ lực, bộ đội địa phương và dân quân du kích phải phối hợp chặt chẽ hơn nữa và giúp đỡ lẫn nhau trong việc bắn máy bay Mỹ.

Vừa qua, có một số địa phương chủ quan, đến khi địch ném bom, đồng bào bị tổn thất. Các cô, các chú, tất cả đảng viên phải hiểu: nhân dân ta rất ngoan cường, rất tin vào Đảng, nhân dân ta đưa tính mệnh và tài sản gửi cho Đảng. Vì vậy, mỗi một đảng viên, mỗi một chi bộ, mỗi một cơ quan phải có trách nhiệm, phải bảo vệ chu đáo tính mệnh và tài sản của đồng bào. Vì có một số nơi cán bộ chủ quan, để đồng bào bị chết chóc, tài sản bị mất mát, như thế là có tội với đồng bào. Đồng bào hy sinh tính mệnh, tài sản, Bác rất đau lòng. Không phải ta không có kinh nghiệm, ta có rất nhiều kinh nghiệm, kinh nghiệm tốt cũng có, kinh nghiệm không tốt cũng có, mà các địa phương không biết rút kinh nghiệm, không biết học nhau. Từ đây về sau, chúng ta phải rất chú ý.

3. Những nơi có lệnh phân tán, phải tích cực phân tán những xí nghiệp và kho tàng. Các thành phố, thị xã, thị trấn phải sơ tán người già, trẻ em và những cơ quan không trực tiếp chiến đấu hoặc phục vụ chiến đấu đi nơi khác để tránh máy bay địch bắn phá. Làm việc đó, phải có kế hoạch, phải khẩn trương nhưng chớ lộn xộn. Việc sơ tán này chưa được tốt lắm, có chỗ lộn xộn quá. Khi không thấy máy bay đến, lại về hết cả. Có nông trường lúa thóc nhiều, có lệnh sơ tán, người phụ trách không sơ tán nói là chưa được lệnh của ngành dọc. Một đồng chí Trung ương đi qua bảo phải sơ tán ngay đi, vừa sơ tán hôm trước, hôm sau Mỹ ném bom trúng vào kho thóc đã sơ tán. Khi sơ tán xong người ta đến thanh toán tiền công, người phụ trách bảo: chúng tôi không nhờ các ông sơ tán, ai nhờ thì đến bảo họ thanh toán cho. Như thế là sai hết sức!

4. Trong việc sơ tán có nhiều vấn đề, nhất là thành phố. Nhiều gia đình bố mẹ lương ít, con đông, nghe nói chỗ đất mỗi cháu sơ tán góp

20 đồng, nơi rẻ cũng 15 đồng. Lương bình quân của công nhân, số đông cán bộ khoảng 50 đồng, 60 đồng, có nhà 5, 6 cháu. Vì vậy trong việc sơ tán, phải thiết thực giúp đồng bào giải quyết khó khăn.

Những gia đình thương binh, gia đình liệt sĩ, gia đình có con là chiến sĩ đi xa, cần phải giúp đỡ. Các đoàn thể như thanh niên, phụ nữ phải phụ trách việc này. Chính phủ phải góp phần vào việc này, trực tiếp có kế hoạch là thanh niên, phụ nữ.

Nếu chỗ tổ chức sơ tán được tốt, người phụ trách tốt, trường học phụ trách tốt, chi bộ địa phương phụ trách tốt thì làm việc này được tốt. Nếu trường học phụ trách không tốt, không có sáng kiến, hay địa phương, chi bộ không chú ý thì việc sơ tán không tốt. Ở Đại hội phụ nữ “ba đảm đang”, có một cô phụ trách các cháu mẫu giáo; trước khi đi sơ tán cô giáo đi gặp tất cả bố mẹ các cháu, xem gia đình thế nào, dặn dò các cháu trước khi đi sơ tán, nhắc phải làm gì cho các cháu. Đến chỗ sơ tán, cô giáo đi thăm tất cả các gia đình để gây cảm tình với các gia đình ấy, kết nghĩa các cháu sơ tán đến với các cháu địa phương. Cô giáo lại đi xem những chỗ gần đấy để xem tình hình giá cả, v.v.. Vì vậy sau khi đi sơ tán, các cháu rất mạnh khỏe, vui vẻ. Tiếc rằng ít người làm được như thế. Bây giờ phải cố gắng làm.

Việc sơ tán có nhiều vấn đề lắm. Vấn đề cung cấp gạo, vấn đề giúp đỡ người có nghề tiếp tục sản xuất, vấn đề con cái, vấn đề đi lại, những vấn đề ấy các ngành và thanh niên, phụ nữ phải phụ trách.

Nghe nói có nơi người lao động chính trong gia đình đi lĩnh gạo, cứ đi đi về về hết ngày, không làm được gì cả, vì gạo chỉ phát cho vài ba ngày, đi mười mấy cây số, đi về ăn hết, lại đi. Đó là do làm máy móc. Nơi nào đông người sơ tán đến thì giá thức ăn ở địa phương đắt hơn, đời sống thêm khó khăn. Nếu số người sơ tán không làm vệ sinh cho tốt và giúp đỡ bà con làm vệ sinh cho tốt thì cũng có vấn đề. Những việc ấy, tất cả các ngành phải chú ý giải quyết. Các cơ quan đoàn thể, trường học sơ tán về phải bàn bạc với chi bộ. Chi bộ ở địa phương phải giúp giải quyết cho được.

5. Mùa Đông - Xuân hiện nay có gặp khó khăn, nhiều nơi mạ bị úng, không cấy được. Phải có kế hoạch chuyển cho kịp thời, cố làm sao vụ này có kết quả tốt để quân và dân có gạo ăn no đánh thắng. Dù khó khăn đến mấy, vấn đề lương thực cũng phải giải quyết cho được. Nếu không làm được lúa, phải chuyển nhanh, thiếu cơm có khoai, thiếu khoai có sắn. Ta chỉ cần nắm rau, bát cơm, tí muối là đánh được cả ngày, không như bọn Mỹ.

6. Phải hết sức chú ý làm nghề nông cho tốt, đồng thời phải chú ý làm công nghiệp địa phương và thủ công nghiệp. Chúng ta vừa chiến đấu vừa sản xuất. Công nghiệp trung ương phải tiếp tục sản xuất. Kế hoạch phải ăn khớp với tình hình chiến tranh bây giờ, lại phải chuẩn bị cho hòa bình lập lại. Đồng thời phải tiết kiệm. Phải giải quyết cho khéo, tuyên truyền cho tốt. Tăng gia sản xuất và thực hành tiết kiệm. Có cái làm để và có ích như hũ gạo chống Mỹ, cứu nước, mỗi ngày bỏ một nhúm gạo, ai cũng làm được, nhưng phải kiên nhẫn. Phải hiểu vì sao phải làm và làm để làm gì, nhất là cụ già, chị em phụ nữ làm rất tốt. Việc này phải được phổ biến.

Các đồng chí phụ trách ở các bộ, các ban, các ngành ở trung ương cần phải thường xuyên đi kiểm tra và giải quyết công việc tại chỗ, phải chống bệnh giấy tờ, hội họp nhiều, đi kiểm tra giúp đỡ ít. Chuyển hướng phải mạnh. Phải nhớ bây giờ là thời kỳ chiến tranh. Tác phong của các bộ, các ngành, cán bộ phải chuyển biến. Từ nay các đồng chí lãnh đạo khu ủy, tỉnh ủy, thành ủy lên gặp các bộ, các ban ở trung ương, các đồng chí phụ trách như là bộ trưởng, thứ trưởng, trưởng ban, phó ban, tức là các đồng chí có thể giúp đỡ được địa phương, phải làm việc trực tiếp với các đồng chí ở khu, tỉnh để giải quyết công việc cho tốt, cho nhanh.

Ta nói chống bệnh quan liêu, bây giờ phải chống người quan liêu. Ví dụ: chú ở Nam Hà có vấn đề gì không giải quyết được lên gặp bộ, gặp đồng chí nào, gõ cửa mấy lần, mất bao nhiêu thì giờ, nếu không giải quyết được tốt, chú biên thư cho Bác. Cứ làm như thế.

Có lần Bác lên thăm Nhà máy chè Phú Thọ, các đồng chí chuyên gia nói rất sẵn sàng dạy cho ta 20 cán bộ để làm thí điểm cách trồng

chè cho tốt, nhà máy chè nghe như thế rất mừng. Nhà máy gửi báo cáo lên Bộ Nông lâm. Ông Bộ Nông lâm nói việc dạy học phải hỏi Bộ Giáo dục, chúng tôi không giải quyết.

Lên Bộ Giáo dục thì Bộ Giáo dục nói đây là việc trồng chè, chúng tôi không giải quyết được. Gần hai năm không giải quyết. Khi Bác lên thăm, tình cờ các chuyên gia nói lại. Khi về, Bác gặp ông nông lâm, Bác nói nhất định phải cho 20 cán bộ học cái này; ông nông lâm giải quyết. Thế là học được.

Việc hợp tác xã hội chủ nghĩa giữa các ngành, các cấp chưa được tốt. Phải sửa đổi lề lối làm việc cho thiết thực, để giải quyết công việc cho tốt, cho nhanh.

7. Phải kiện toàn sự lãnh đạo của các cấp, các ngành; phải mạnh dạn giao việc cho những cán bộ trẻ đã được rèn luyện, thử thách; phải rất coi trọng việc củng cố các chi bộ và chi đoàn ở cơ sở. Phải chú ý kết nạp vào Đảng, vào Đoàn những người xuất sắc trong sản xuất và chiến đấu. Phải làm cho Đảng và Đoàn lớn mạnh để hoàn thành tốt mọi mặt công tác, đặc biệt phải chú ý cất nhắc cán bộ phụ nữ vào các cơ quan lãnh đạo, nhất là các ngành hoạt động thích hợp với phụ nữ.

Đây Bác nói về các cháu gái. Trong chiến đấu, các cháu gan lắm. Không nói ở miền Nam, bây giờ ở miền Nam có bà Phó Tổng tư lệnh Quân giải phóng là người đảng viên rất tốt. Riêng ở miền Bắc, các cô, các chú thấy lúc bắn máy bay, các cháu gái rất gan, các cháu 17, 18 tuổi gan lắm, lại mưu trí nữa. Đây là nói chiến đấu, còn sản xuất cũng có rất nhiều gương tốt. Có chỗ ông chủ nhiệm đi bộ đội, công việc do cháu gái làm, làm lại tốt hơn trước kia, nhưng óc trọng nam khinh nữ chưa phải đã hết. Tinh thần tự ti vẫn còn không phải ít.

Nói chung, các cháu gái rất hăng. Ví dụ: đi chặt gỗ, việc ấy nặng nhọc, lúc hăng các cháu làm được hết; hay là đi đắp đường, chỗ núi non khó khăn, các cháu cũng làm được. Nhưng lãnh đạo không nên để các cháu làm những việc như thế. Con gái có kinh chẳng hạn, trong lúc có kinh lội nước, dầm mưa, sau này sức khỏe không tốt. Cho nên phân phối công tác cho phụ nữ phải thích hợp.

Phải tích cực đào tạo, sử dụng cán bộ chuyên môn trong tất cả các ngành, các cấp. Cán bộ chính trị phải chú trọng học tập kinh tế, kỹ thuật để lãnh đạo sản xuất được tốt. Cán bộ chính trị phải biết kỹ thuật, không biết, chỉ chính trị suông, không lãnh đạo được.

Phải tích cực đào tạo và sử dụng tốt cán bộ. Vì sao? Có khi đào tạo mà không sử dụng được. Ví dụ: có mấy chục cháu thanh niên đi học 5 năm ở nước ngoài về, ta không biết dùng làm gì. Thế là nước anh em mất công đào tạo, các cháu mất năm năm đi học, cho nên phải đào tạo và sử dụng tốt. Có công trình sư đi học về lại đưa làm phiên dịch. Đây là trách nhiệm của Bộ Giáo dục và trách nhiệm của tất cả các ngành.

Các đồng chí phụ trách phải sửa đổi lề lối làm việc cho thích hợp với tình hình chiến tranh, phải đi sát quần chúng, sát cơ sở. Các đồng chí lãnh đạo phải gương mẫu, phải quan tâm đến đời sống của cán bộ, của đồng bào, phải đồng cam cộng khổ. Trong kháng chiến chống Pháp, ngoài đường lối, chính sách, chiến lược, chiến thuật của ta đúng, đồng cam cộng khổ là cái không thể thiếu được. Lúc đó là như nhau hết cả. Chỉ chiếc ba lô trên lưng là đi. Việc ấy ảnh hưởng chẳng những cho cán bộ nói chung mà còn ảnh hưởng trong nhân dân nữa. Nhân dân thấy bộ đội ta, Chính phủ ta cũng sống như nhân dân, làm việc cho nhân dân, lo lắng cho nhân dân, không có quan cách gì cả.

8. Các cô, các chú nên thấm nhuần và làm cho cán bộ thấm nhuần điều này: phải có tinh thần *cảnh giác, phòng gian bảo mật*. Việc đó chúng ta làm chưa được tốt lắm. Các nơi còn làm lộ bí mật, cán bộ còn nói lung tung, làm lộ bí mật của Đảng, của Nhà nước. Bệnh ba hoa còn nhiều; còn làm mất tài liệu bí mật. Cái đó rất quan trọng. Công tác phòng gian của ta còn kém. Chúng ta phải ra sức *chống chiến tranh gián điệp* của địch, bằng cách giáo dục cho mọi người luôn luôn cảnh giác, thực hiện triệt để khẩu hiệu “ba không”. Ở Quảng Bình có kinh nghiệm tốt là tổ chức các cháu thiếu nhi theo dõi những người lạ mặt vào làng, nhân dân thực hiện tốt “ba không”. Các nơi khác cũng nên làm như vậy.

Việc giữ bí mật có khó không? Không khó. Ví dụ: bây giờ các cô, các chú đi khai hội ở đây về, ai hỏi cũng không nói, chỉ nói những cái

mà Ban Bí thư đã quy định. Phải giữ bí mật. Cái gì không được nói thì tuyệt đối không nói ra. Nguyễn Du nói rất đúng là: “Ở đây tai vách mạch rừng...”.

Gián điệp Mỹ tập trung tất cả kỹ thuật của phát xít Đức, của Nhật, của các nước. Ở Mỹ có CIA rất lớn, ngoài CIA, còn cơ quan trinh thám của nó nữa. Bộ Ngoại giao cũng có, Bộ Quốc phòng cũng có, Bộ Kinh tế cũng có. Ở Quốc hội cũng có cơ quan rất to, có những giáo sư, trạng sư tập trung ở đấy, nó tiêu xài rất nhiều tiền, bên này nghe một ít, bên kia nghe một ít, nó thu thập, nó chấp lại để tìm bí mật của ta.

Địch làm cách ấy, ta phải làm cách của ta, nghĩa là tất cả cán bộ, tất cả chiến sĩ, tất cả đảng viên, đoàn viên phải giữ bí mật cho Đảng. Ta phải giáo dục cho đảng viên, đoàn viên, chiến sĩ, nhân dân ta hết sức giữ bí mật. Có làm được không? Nhất định làm được, ta có kinh nghiệm trong thời kỳ kháng chiến, nhất là thời kỳ hoạt động bí mật. Việc này ta làm được. Cán bộ phải gương mẫu.

Bản Nghị quyết này phải giữ rất bí mật, phổ biến giải thích đến phạm vi nào, các đồng chí phụ trách phải theo đúng quy định của Ban Bí thư.

Cả nước ta đang tiến hành cuộc kháng chiến oanh liệt chống Mỹ để bảo vệ miền Bắc, giải phóng miền Nam, thực hiện thống nhất nước nhà, đồng thời để hoàn thành nhiệm vụ khó khăn nhưng vẻ vang góp phần vào cách mạng thế giới. Dù khó khăn gian khổ đến mấy, chúng ta cũng có thể vượt qua. Nhân dân ta rất anh dũng, Đảng ta có đường lối đúng đắn, cuộc kháng chiến của chúng ta được các nước anh em, nhất là Liên Xô, Trung Quốc và nhân dân thế giới đồng tình, ủng hộ và hết lòng giúp đỡ, cho nên chúng ta nhất định giành được thắng lợi.

Cuộc kháng chiến của ta là toàn dân, thực sự là cuộc chiến tranh nhân dân.

Bây giờ thanh niên có sáng kiến tổ chức những đội thanh niên xung phong chống Mỹ, cứu nước. Đây là một sáng kiến rất hay. Bởi vì nó kéo cả thanh niên của thế hệ mới. Thanh niên ít tiếm nhiệm thói xấu của xã hội cũ, được sống trong không khí mới nhiều hơn. Bất kỳ

là đoàn viên hay không đoàn viên, thanh niên đều hiểu chủ nghĩa xã hội. Thanh niên có lòng yêu nước, cho nên cần tổ chức cho khéo, cho tốt lực lượng thanh niên để đẩy mạnh sự nghiệp chống Mỹ, cứu nước.

Thanh niên các công trường có chỗ làm rất tốt. Vì sao các nơi khác không học tập kinh nghiệm?

Bạch đầu quân làm các việc như trồng cây gây rừng, khuyến khích con cháu, các cụ làm rất tốt. Bác nghe nói, ở Đông Anh, có chỗ có cái giếng xây bỏ đã lâu vì nước không tốt, các cụ rủ nhau tháo gạch ra, đưa gạch đó xây hầm trú ẩn cho các cháu bé. Việc ấy các cụ tự nghĩ ra.

Hay là Hội mẹ chiến sĩ, nhiều nơi làm rất tốt. Ví dụ: xã Quang Trung, huyện Gia Lâm đã tổ chức lại Hội mẹ chiến sĩ, có 292 mẹ, từ 50 tuổi trở lên, đã tình nguyện xin vào Hội mẹ chiến sĩ, xung phong đỡ đầu từng gia đình chiến sĩ, đặc biệt đối với những gia đình neo đơn. Tối đến các mẹ đến cho lợn gà ăn, thu xếp công việc, chăm sóc các cháu, v.v..

Bây giờ các cụ ông, cụ bà, ai cũng muốn làm được một việc gì để góp phần vào công cuộc chống Mỹ, cứu nước. Phải làm sao phát triển bạch đầu quân của cụ ông, Hội mẹ chiến sĩ của cụ bà. Các cháu nhi đồng cũng rất ngoan, nhiều cháu cũng có công như trồng cây, nuôi gà, chăn trâu, giúp bộ đội, có cháu bắt được cả Việt gian. Phải giải thích làm sao cho mọi người đều làm việc có ích cho sự nghiệp chống Mỹ, cứu nước, tự nguyện, tự giác làm, không ép buộc. Thế mới là toàn dân kháng chiến, chiến tranh nhân dân thực sự. Cán bộ phải có sáng kiến, phải chịu khó, phải biết cách làm.

Mong các cô, các chú về làm sao biến Nghị quyết của Trung ương thành quyết tâm của toàn Đảng, toàn dân, toàn quân và nhờ các cô, các chú chuyển lời thân ái chúc năm mới đến đồng bào địa phương, cán bộ, chiến sĩ địa phương, các cụ phụ lão, các cháu thanh niên và nhi đồng, sang năm mới giành được nhiều thắng lợi mới.

Nói ngày 16-1-1966. Sách *Bài nói chuyện của Hồ Chủ tịch tại Hội nghị nghiên cứu Nghị quyết của Trung ương*, ngày 16-1-1966, tạp chí *Tuyên huấn* xuất bản 1966.

XUÂN ĐÌNH MÙI 1967

*Bác Hồ thăm và chúc Tết Đoàn Không quân Sao Vàng
và các đơn vị bảo đảm kỹ thuật đường băng
thuộc Quân chủng Phòng không Không quân
vào sáng mừng 1 Tết Đinh Mùi (9-2-1967). Ảnh: Tư liệu.*

***“Xuân về xin có một bài ca,
Gửi chúc đồng bào cả nước ta
Chống Mỹ hai miền đều đánh giỏi,
Tin mừng thắng trận nở như hoa!”⁽¹⁾.***

HỒ CHÍ MINH

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 15, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 257.

Ngày 1-1-1967, đầu năm mới, Bác gửi Thư chúc Tết đồng bào và chiến sĩ cả nước, thay mặt đồng bào và chiến sĩ cả nước “*gửi lời chúc năm mới đến anh em và bầu bạn ta khắp năm châu*” và chúc “*đồng bào và chiến sĩ cả nước ta quyết đánh quyết thắng, càng đánh càng thắng*”⁽¹⁾.

Cũng trong ngày 1-1, Bác về thăm tỉnh Thái Bình. Nói chuyện với Đảng bộ và nhân dân xã Hiệp Hòa (huyện Vũ Thư), Người chỉ rõ: “*Hiện nay, nhiệm vụ quan trọng nhất của toàn Đảng và toàn dân ta là sản xuất giỏi, chiến đấu giỏi để đánh thắng giặc Mỹ xâm lược. Sản xuất và chiến đấu là hai mặt trận quan hệ mật thiết với nhau*”. Bác cũng nói một điều nữa rất cần và quan trọng là: “*Phải kính trọng phụ nữ. Chúng ta làm cách mạng là để tranh lấy bình quyền bình đẳng, trai gái đều ngang quyền như nhau... Nếu phụ nữ chưa được giải phóng thì xã hội chưa được giải phóng cả*”⁽²⁾.

Buổi tối cùng ngày, Bác dự lễ bế mạc Đại hội Anh hùng và Chiến sĩ thi đua chống Mỹ, cứu nước tại Hội trường Ba Đình. Kết thúc bài nói chuyện với Đại hội, Bác từ trên diễn đàn mang hoa đi xuống hội trường tặng bà Nguyễn Thị Suốt và bà Đào Thị Phấn - những người phụ nữ đại diện cho các bà mẹ đã góp phần tích cực trong thắng lợi chung của sự nghiệp chống Mỹ cứu nước.

Ngày hôm sau (2-1-1967), tại Phủ Chủ tịch, Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp và nói chuyện với đại biểu của các đơn vị anh hùng và các anh hùng vừa được tuyên dương. Người căn dặn: “*Các cô, các chú được tuyên dương là anh hùng, phải nhận rõ rằng vinh dự đó là vinh dự chung của tập thể, chứ không chỉ là của riêng từng người. Nếu không có Đảng, không có nhân dân, không có tập thể thì mọi người không trở thành anh hùng được. Có anh hùng là vì có tập thể anh hùng. Có tập thể anh hùng là*

1, 2 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 15, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 257, 260.

vì có nhân dân anh hùng, dân tộc anh hùng...”⁽¹⁾. Rồi Bác cầm nhịp cho mọi người hát bài *Kết đoàn* và bài *Giải phóng miền Nam*.

Ngày 12-1-1967, tại Phủ Chủ tịch, Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp các ông: Giáo sư H.S. Axmôrơ, chủ bút tờ *Acansát nhật báo*, Phó Chủ tịch Trung tâm nghiên cứu các thể chế dân chủ (CSD); W.C Bách, chủ bút tờ *Tin Maiami* và Giáo sư Đôn Luýx Quyntanila (người Mêhicô), nhà văn, nhà báo. Nói về các vấn đề chính trị sau khi các vị khách nêu các đề nghị của phía Mỹ, Chủ tịch Hồ Chí Minh tố cáo thái độ hai mặt của Mỹ, vừa nói hòa bình vừa tăng cường chiến tranh cả hai miền và khẳng định: “*Lịch sử đấu tranh nghìn năm của Việt Nam đã dạy chúng tôi phải là người yêu nước. Nhân dân chúng tôi là người có lý trí biết suy nghĩ, yêu hòa bình. Chúng tôi muốn kết thúc cuộc chiến tranh này, nhưng nền độc lập, tự do của Việt Nam không bao giờ lại bị đưa ra thương lượng một lần nữa (...) Chúng tôi không đánh nước Mỹ. Chúng tôi không phạm một hành động đối địch nào vào lãnh thổ các ông (...) Các ông hãy tin tôi khi tôi nói rằng tôi sẽ rất sung sướng được đón tiếp Tổng thống Mỹ đến đây một cách hòa bình. Chúng tôi chìa bàn tay hữu nghị với bất kỳ quốc gia nào thừa nhận Việt Nam là một nước tự do và độc lập...*”⁽²⁾.

Ngày 15-1-1967, Bác viết bài *Phải cấy chiêm xong trước Tết* (ký tên T.L.) đăng trên báo *Nhân dân* số 4665. Bác khen Thái Bình “có 15 huyện và 825 hợp tác xã đạt bình quân hơn 5 tấn thóc một hécta cả năm”; Bác nêu những việc cụ thể ở từng địa phương cụ thể trong ngành nông nghiệp và đánh giá “*Như thế là khá*”, “*Như thế là không tốt*”. Bác khuyến khích, để “*góp phần thiết thực vào sự nghiệp chống Mỹ, cứu nước, cán bộ và bà con xã viên ta phải nắm vững công việc quan trọng nhất trước mắt là tích cực chiến đấu chống giặc Mỹ bắn phá và tập trung lực lượng cấy xong lúa chiêm trước Tết*”, căn dặn cụ thể việc làm cho từng người dân: “*Bà con xã viên phải cày bừa kỹ, cấy đúng kỹ thuật, chớ làm dối. Phải chăm sóc tốt trâu bò, không để trâu bò đói, rét, không bắt trâu bò làm việc quá sức*”⁽³⁾.

1, 3 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 15, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 263, 269 - 270.

2 Theo *Hồ Chí Minh - Biên niên tiểu sử*, tập 10. Nguồn: dangcongsan.vn.

Trong hoàn cảnh đất nước có chiến tranh ngày càng ác liệt, ngày Tết cổ truyền của dân tộc vẫn được tổ chức theo tinh thần “*Tết chống Mỹ, cứu nước... tiết kiệm, vui tươi; một cái Tết chiến đấu thắng lợi và sản xuất thắng lợi*”. Bác viết bài *Vui Tết chống Mỹ cứu nước*, đăng trên báo *Nhân dân* số ra ngày 2-2-1967 khen các cơ quan đơn vị, các giới “*không nghỉ Tết, mà vẫn ra sức luyện tập và sẵn sàng chiến đấu... không nghỉ Tết, để lập thành tích mới trong sản xuất và công tác*”⁽¹⁾.

Năm 1967, sức khỏe của Bác đã yếu đi nhiều. Những ngày đầu năm, hầu như ngày nào Bác cũng phải kiểm tra sức khỏe, nhưng Người vẫn cho sắp xếp công việc kín lịch:

Chiều và tối Chủ nhật 15-1: 16 giờ 30, làm việc với đồng chí Lê Đức Thọ tại Nhà sàn; 17 giờ 30 làm việc với một đồng chí cán bộ miền Nam, sau cùng ăn cơm; 19 giờ họp với Bộ Chính trị tại Phủ Chủ tịch...

Sáng thứ Sáu 20-1: 7 giờ, tiếp bác sĩ đến kiểm tra sức khỏe; 8 giờ, làm việc với đồng chí Lưu Văn Lợi; 9 giờ 30, tiếp và làm việc với Thiếu tướng Trần Tử Bình; 11 giờ 15, làm việc với Bộ trưởng Bộ Ngoại giao Nguyễn Duy Trinh...

Sáng 30 Tết (ngày 8-2-1967), 7 giờ, Bác làm việc với Bộ trưởng Bộ Ngoại giao Nguyễn Duy Trinh và đồng chí Xuân Thủy; 9 giờ, Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp đồng chí Trương Đức Duy, cán bộ Đại sứ quán Trung Quốc tại Việt Nam. 19 giờ 30, Bác đến thăm người ốm tại Bệnh viện Việt Xô, sau đó đến thăm và chúc Tết phái đoàn thường trực Mặt trận Dân tộc Giải phóng miền Nam Việt Nam tại Hà Nội. Người thăm hỏi và chia quà Tết cho các cháu và anh chị em trong phái đoàn, khen ngợi đồng bào và chiến sĩ miền Nam chiến đấu anh dũng, thông minh, tài trí và khảng định: “*Nhất định miền Nam sẽ giải phóng*”. 20 giờ, các bác sĩ Đông y Việt Nam và Trung Quốc đến kiểm tra sức khỏe cho Người.

Giao thừa, Bác đọc *Thư chúc mừng năm mới*. Bác vui mừng với “*nhieu thắng lợi vẻ vang*” của quân và dân trong chiến đấu, sản xuất;

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 15, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 287.

nêu rõ nguyên nhân của những thắng lợi ấy là “do nhân dân ta tự lực cánh sinh là chính nhưng cũng không tách rời sự giúp đỡ chí tình của các nước anh em trong phe xã hội chủ nghĩa, sự ủng hộ nhiệt liệt của các nước bầu bạn và của nhân dân tiến bộ khắp thế giới, kể cả nhân dân tiến bộ Mỹ”. Và như thường lệ, với niềm náo nức của toàn dân, năm nay Bác vẫn có Thơ xuân được gọi là “bài ca chúc năm mới”:

*“Xuân về xin có một bài ca,
Gửi chúc đồng bào cả nước ta.
Chống Mỹ hai miền đều đánh giỏi,
Tin mừng thắng trận nở như hoa!”⁽¹⁾.*

Lời của Bác “Gửi chúc đồng bào cả nước ta” nhân lúc Xuân về đã reo vang lên như bài ca xuân. Chỉ một câu “Chống Mỹ hai miền đều đánh giỏi” mà khái quát cả một năm kháng chiến toàn dân, toàn diện với bao thành tích trong sản xuất và chiến đấu. Người dùng từ “đánh giỏi” để chỉ những con số được định lượng trong cuộc chiến tranh với quân đội nhà nghề của quân đội hùng mạnh và hiện đại bậc nhất thế giới, mới khoảng 2 năm (tính từ đầu năm 1965 khi Mỹ tiến hành chiến lược chiến tranh cục bộ ở miền Nam và chiến tranh phá hoại ở miền Bắc, đến tháng 11-1966), mà ở tiền tuyến “quân và dân miền Nam anh hùng đã loại khỏi vòng chiến đấu 34 vạn tên địch, trong đó tiêu diệt hơn 23 vạn tên, hơn 10 vạn tên là xâm lược Mỹ, bắn rơi và phá hủy hơn 1.900 chiếc máy bay địch”, còn ở hậu phương “Quân và dân miền Bắc dũng cảm đã bắn tan xác hơn 1.600 máy bay giặc Mỹ”⁽²⁾. Thơ Bác nhiều lần nói đến “tin mừng thắng trận”; nhưng chưa lần nào như cuộc kháng chiến lần này và chưa câu thơ nào như trong bài ca xuân này Bác dùng nguyên câu đầy đủ của bài tứ tuyệt “Tin mừng thắng trận nở như hoa” - bởi nở như hoa là cả một mùa hoa - mùa thắng trận trong kháng chiến.

Sáng mừng 1 Tết (ngày 9-2-1967), Bác đi thăm và chúc Tết các đơn vị bộ đội phòng không và không quân bảo vệ Thủ đô. Người khen ngợi thành tích của cán bộ, chiến sĩ Trung đoàn Không quân Tiêm

1, 2 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 15, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 257.

kích 921 (Đoàn Sao Đỏ) và căn dặn bộ đội *phải chăm học tập và rèn luyện hơn nữa*. Cùng ngày Bác đến thăm và chúc Tết cán bộ, nhân dân xã Tam Sơn, Tiên Sơn, Hà Bắc (nay thuộc tỉnh Bắc Ninh); Người căn dặn: *“phải loại trừ tệ nạn thiếu dân chủ, loại trừ cái thói quan liêu, mệnh lệnh, tham ô, lãng phí”*. Sáng mừng 2 Tết (ngày 10-2), Bác về thăm Hợp tác xã Tảo Dương, Thanh Oai, Hà Tây (nay thuộc Hà Nội). Hôm ấy Bác nhận được Thư của Tổng thống Mỹ với lời lẽ vô lý, Người viết thư trả lời nói rõ thiện chí của nhân dân Việt Nam.

Tết kháng chiến năm Đinh Mùi, Bác dự báo *“Tin mừng thắng trận nở như hoa”*. Bởi thế cả năm 1967 hai miền đất nước *“quyết đánh quyết thắng, càng đánh càng thắng”*, hậu phương và tiền tuyến rục rịch chiến công.

THƯ CHÚC MỪNG NĂM MỚI⁽¹⁾

Thân ái gửi đồng bào và chiến sĩ cả nước,

Đồng bào và chiến sĩ yêu quý,

- Năm ngoái toàn dân ta đã đoàn kết chặt chẽ, ra sức chiến đấu, sản xuất và đã giành được nhiều thắng lợi vẻ vang.

- Chỉ tính đến tháng 11-1966, quân và dân miền Nam anh hùng đã loại khỏi vòng chiến đấu 34 vạn tên địch, trong đó tiêu diệt hơn 23 vạn tên, hơn 10 vạn tên là xâm lược Mỹ, bắn rơi và phá hủy hơn 1.900 chiếc máy bay địch, v.v..

- Quân và dân miền Bắc dũng cảm đã bắn tan xác hơn 1.600 máy bay giặc Mỹ.

- Những thắng lợi của chúng ta là do nhân dân ta tự lực cánh sinh là chính nhưng cũng không tách rời sự giúp đỡ chí tình của các nước anh em trong phe xã hội chủ nghĩa, sự ủng hộ nhiệt liệt của các nước bầu bạn và của nhân dân tiến bộ khắp thế giới, kể cả nhân dân tiến bộ Mỹ. Tôi xin thay mặt đồng bào và chiến sĩ ta gửi lời chúc năm mới đến anh em và bầu bạn ta khắp năm châu.

- Đối với đồng bào và chiến sĩ cả nước ta quyết đánh quyết thắng, càng đánh càng thắng, Bác có bài ca chúc năm mới như sau:

Xuân về xin có một bài ca,

Gửi chúc đồng bào cả nước ta

Chống Mỹ hai miền đều đánh giỏi,

Tin mừng thắng trận nở như hoa!

Xuân 1967

HỒ CHÍ MINH

Báo Nhân dân, số 4651, ngày 1-1-1967.

1 Hồ Chí Minh Toàn tập, tập 15, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 257.

PHẢI CẤY CHIÊM XONG TRƯỚC TẾT⁽¹⁾

Năm 1966, mặc dù nhiều nơi bị hạn hán và bị địch bắn phá, sản xuất nông nghiệp vẫn đạt kết quả khá. Vụ mùa nói chung là tốt. Ở Thái Bình và một số tỉnh khác, có *15 huyện* và *825 hợp tác xã* đạt bình quân hơn 5 tấn *thóc một héc-ta cả năm*.

Có kết quả tốt đẹp đó là do cán bộ và xã viên cố gắng thi đua sản xuất, thực hành khẩu hiệu “ăn no đánh thắng giặc Mỹ xâm lược”.

Vụ sản xuất Đông - Xuân năm nay nhiều nơi làm tiến bộ hơn các năm trước.

Nhiều hợp tác xã đã *gieo mạ* đúng kỹ thuật. Công tác *thủy lợi* nhỏ nhiều nơi làm được khá. Việc *trồng rau màu*, nhất là rau xanh và khoai lang đã tăng khá.

Về vụ chiêm, các tỉnh Quảng Bình, Hà Tĩnh, Thái Bình, Yên Bái và Hà Nội, v.v., đã *cày bừa xong*. Khu vực Vĩnh Linh đã *cấy* được hơn 70% diện tích. Các tỉnh Nam Hà, Thái Bình, Ninh Bình, Vĩnh Phúc, Hòa Bình đã làm được từ 6 đến 8 tấn *phân* để bón cho một héc-ta lúa.

Như thế là khá.

Nhưng còn nhiều nơi có thiếu sót, ví dụ:

- Cày bừa ruộng chiêm quá chậm, như *Thanh Hóa* đến nay mới cày bừa được gần 70% diện tích.

- Cán bộ lãnh đạo ở một số tỉnh, huyện và xã ít đi kiểm tra đôn đốc và giúp đỡ nhân dân cấy chiêm cho nhanh, vì thế một số mạ quá già mà chưa cấy.

- Việc chăm sóc trâu bò chưa tốt, như *Thái Bình, Lạng Sơn, Hà Bắc, Hưng Yên, Nam Hà*, v.v., đã để một số trâu bò chết rét.

Như thế là không tốt.

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 15, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 269 - 270.

Hiện nay đang thời vụ cấy chiêm. Để bảo đảm thắng lợi vụ sản xuất Đông - Xuân, góp phần thiết thực vào sự nghiệp chống Mỹ, cứu nước, cán bộ và bà con xã viên ta phải nắm vững công việc quan trọng nhất trước mắt là tích cực chiến đấu chống giặc Mỹ bắn phá và tập trung lực lượng cấy xong lúa chiêm trước Tết.

Các cấp ủy đảng và chính quyền ở tỉnh, huyện, xã phải thiết thực giúp đỡ các hợp tác xã cho tới khi cấy chiêm xong.

Bà con xã viên phải cày bừa kỹ, cấy đúng kỹ thuật, chớ làm dối. Phải chăm sóc tốt trâu bò, không để trâu bò đói, rét, không bắt trâu bò làm việc quá sức.

Các hợp tác xã cần trồng nhiều rau màu hơn nữa và cố gắng bảo đảm diện tích cây công nghiệp.

Cần đề phòng hạn hán vào những tháng sắp tới.

Từ nay đến Tết chỉ còn ít thời gian, nhiệm vụ thì rất khẩn trương. Các cấp ủy đảng, chính quyền địa phương và bà con xã viên phải quyết tâm vượt qua mọi khó khăn, cày cấy cho tốt và kịp thời để giành lấy một vụ chiêm thắng lợi.

T.L.

Báo Nhân dân, số 4665, ngày 15-1-1967.

VUI TẾT CHỐNG MỸ, CỨU NƯỚC⁽¹⁾

Năm 1966, nhân dân cả nước ta đã giành được nhiều thắng lợi to lớn trong sự nghiệp chống Mỹ, cứu nước. Nhưng giặc Mỹ vẫn ngoan cố. Chúng đang tiến hành mọi thủ đoạn tội ác đối với nhân dân ta. Cho nên chúng ta không sợ hy sinh gian khổ, quyết tâm chiến đấu đến thắng lợi hoàn toàn.

Do đó mà các đơn vị bộ đội, công an vũ trang, thanh niên xung phong đã quyết định *không nghỉ Tết*, mà vẫn ra sức luyện tập và sẵn sàng chiến đấu.

Công nhân và cán bộ nhiều xí nghiệp, công trường và cơ quan cũng quyết định làm việc, *không nghỉ Tết*, để lập thành tích mới trong sản xuất và công tác.

Như thế là rất tốt và rất đáng khen.

Tôi nêu thêm mấy ý kiến như sau:

a) Quân và dân ta phải ăn no để đánh thắng giặc Mỹ xâm lược. Vì vậy *sản xuất lương thực và thực phẩm là rất quan trọng*. Vụ Đông - Xuân này vì thời tiết không thuận và có khó khăn mà một số nơi trồng cấy chậm. Ở những nơi ấy từ nay đến Tết phải ra sức cấy chiêm. Vậy bà con, cô bác chỉ nên nghỉ sáng mừng 1 Tết để đón Xuân, đến trưa thì ra đồng sản xuất ngay, như đồng bào Nam Hà, Hà Bắc, v.v. đã quyết định. Nơi đã cấy trồng xong, thì cần chăm sóc đồng ruộng, làm thêm phân bón, phòng, chống sâu bệnh, nạo vét mương phai, chăm sóc trâu bò và đàn lợn cho tốt. Nói tóm lại, quyết làm mọi việc để giành một vụ Đông - Xuân thắng lợi.

b) Cần giúp nhau *đào đắp hầm hào cho đủ, cho tốt để phòng tránh máy bay địch*.

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 15, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 287 - 288.

Việc này, nhiều nơi như Vĩnh Linh, Quảng Bình, v.v. đã làm được khá. Song những nơi nào còn chủ quan làm chưa tốt, thì nhất định phải làm cho tốt. Thà tốn mồ hôi để khỏi tốn máu.

c) Nhưng chúng ta cũng không xem nhẹ tổ chức vui Tết. Chúng ta rất vui vẻ và phấn khởi, vì năm ngoái chúng ta đã thắng và năm sau chắc sẽ thắng lớn hơn. Vì vậy, cần tổ chức đón Xuân vui vẻ, phấn khởi, bổ ích, tiết kiệm, hợp với thời chiến: như biểu diễn văn nghệ, hoạt động thể thao, họp mặt thân mật, chúc Tết các gia đình bộ đội và gia đình thanh niên xung phong, các gia đình thương binh, liệt sĩ, các gia đình bị tai nạn chiến tranh, v.v..

Các cấp đảng, chính quyền và đoàn thể cần phái cán bộ về tận cơ sở để giúp đồng bào tổ chức tốt công việc sản xuất, phòng không và vui Tết *tiết kiệm*.

Tết năm nay là Tết chống Mỹ, cứu nước. Nó phải phấn khởi, lành mạnh, *tiết kiệm, vui tươi; một cái Tết chiến đấu thắng lợi và sản xuất thắng lợi*.

T.L.

Báo Nhân dân, số 4683, ngày 2-2-1967.

XUÂN MẬU THÂN 1968

Bác Hồ đọc thư chúc Tết Xuân Mậu Thân 1968.

Ảnh: Tư liệu.

***“Xuân này hơn hẳn mấy xuân qua,
Thắng trận tin vui khắp nước nhà.
Nam Bắc thi đua đánh giặc Mỹ.
Tiến lên!
Toàn thắng ắt về ta!”⁽¹⁾.***

HỒ CHÍ MINH

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 15, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 417.

Chiều hôm trước vừa cùng Bộ Chính trị bàn xong kế hoạch trọng đại và công việc trước mắt sắp tới, sáng ngày 1-1-1968, Chủ tịch Hồ Chí Minh cùng các đồng chí Thành ủy Hà Nội đi thăm những chỗ vừa bị máy bay Mỹ bắn phá, nhắc Thành ủy quan tâm đến các gia đình bị nạn, nhất là trong dịp Tết Nguyên đán. Báo *Nhân dân* ngày đầu năm dương lịch đăng *Thư chúc mừng năm mới* của Bác Hồ. Bác vẫn thay mặt đồng bào, chiến sĩ cả nước gửi lời chúc mừng năm mới và cảm ơn đến các nước xã hội chủ nghĩa, các nước bạn và nhân dân thế giới, kể cả nhân dân Mỹ, kiều bào ta ở nước ngoài; và dự báo “*Xuân này hơn hẳn mấy xuân qua*”.

Trong ngày đầu năm, Bác nắm tình hình nước bạn láng giềng và tiếp khách Campuchia, nêu rõ lập trường của Việt Nam là hoàn toàn ủng hộ cuộc đấu tranh bảo vệ chủ quyền và toàn vẹn lãnh thổ của nhân dân Khmer anh em. Buổi chiều Người tiếp và căn dặn các đồng chí trong Bộ Chính trị một số công việc cần giải quyết trong thời gian tới. Sau đó Người đi Trung Quốc chữa bệnh theo quyết định của Bộ Chính trị và Hội đồng Bác sĩ.

Bác nghỉ tại Ngọc Tuyền Sơn - khu tĩnh dưỡng của Đảng Cộng sản Trung Quốc, vừa ở vừa làm việc, thường xuyên có các lãnh đạo sang báo cáo công việc. Việc Bác đi như vậy, cũng như việc các lãnh đạo, Đại tướng Tổng Tư lệnh đi lại không công khai, cũng không bí mật; báo chí ta không đăng và cũng không tránh báo chí sản tin. Do đó ảnh và tin về Bác Hồ, đồng chí Võ Nguyên Giáp đi dạo ở Bắc Kinh, Bucharest vẫn đăng trên đầu trang nhất các báo Anh, Mỹ, Pháp...

Việc tiêm thuốc kháng sinh và chạy điện phổi làm Bác rất mệt, nhưng Người vẫn kết hợp tập luyện, nghe ngâm thơ, xem ca nhạc, xem phim tài liệu trong phòng nghỉ và thường xuyên nghe các đồng chí giúp việc đọc báo, nắm tin tức... Ngày 9-1, Người viết thư gửi Thủ tướng Phạm Văn Đồng trao đổi về việc vận động quần góp mua quà và viết thư động viên bộ đội, thanh niên xung phong chống

Mỹ, cứu nước hai miền Nam - Bắc nhân dịp Tết Nguyên đán. Sau đó Người gửi điện cảm ơn Nôrôđôm Xiha-núc, Quốc trưởng Vương quốc Campuchia, về sự ủng hộ của Chính phủ và nhân dân Campuchia đối với nhân dân Việt Nam trong sự nghiệp đấu tranh chống đế quốc Mỹ xâm lược. Ngày 19-1, Bác gửi thư khen ngợi xã viên và cán bộ Hợp tác xã Đông Bình, Đông Quan, Thái Bình về thành tích chăn nuôi trâu bò và căn dặn những việc cần làm để phát huy thành tích hơn nữa góp phần phát triển sản xuất, cải thiện đời sống.

Ngày 21-1, sau khi tiếp bác sĩ đến chạy điện, Người tiếp tục làm việc với đồng chí Lê Đức Thọ. Buổi chiều Người tiếp đồng chí Chu Ân Lai và đồng chí Khang Sinh đến thăm. Người cũng vừa gửi Thư khen đồng bào các dân tộc, cán bộ và chiến sĩ Quân khu Việt Bắc vừa lập công bắn rơi 300 máy bay giặc Mỹ.

Người làm việc nhiều lần với Đại tướng Võ Nguyên Giáp; ngày 25-1, Đại tướng Tổng Tư lệnh đến xin chỉ thị của Bác, Người nhắc lại việc đã bàn:

Kế hoạch phải thật tỉ mỉ

Hợp đồng phải thật ăn khớp

Bí mật phải thật tuyệt đối

Hành động phải thật kiên quyết

Cán bộ phải thật gương mẫu.

Người gửi thư khen đồng bào và cán bộ tỉnh Thái Bình về thành tích cố gắng phát triển sản xuất, thực hiện thâm canh và đạt năng suất lúa trên 5 tấn 1 héc-ta trong toàn tỉnh, đồng thời “gửi lời chúc mừng năm mới toàn thể đồng bào, cán bộ trong tỉnh: Năm mới cố gắng mới và thắng lợi mới”⁽¹⁾.

Ngày 29 Tết (28-1-1968), Bác liên tục phải làm thuốc. Lúc 18 giờ, Bác nhận được Điện của Bộ Chính trị và Ban Chấp hành Trung ương Đảng chúc mừng Người nhân dịp năm mới. Từ 19 giờ, Người cùng

1 Hồ Chí Minh Toàn tập, tập 15, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 419.

đồng chí Thư ký mở đài nghe chờ giao thừa. Về mặt Bác trầm ngâm, chờ đợi; ngoài trời tuyết rơi trắng xóa; rồi Bác mỉm cười cùng với giọng trong trẻo ngây thơ của một cháu bé đang hát: “Bé bé bằng bông, hai má hồng hồng; Bé đi sơ tán bế em theo cùng...”; trong lòng Bác đang mong giờ G nhích dần tới điểm.

Đúng Giao thừa, tiếng pháo nổ giòn, Người mở to Đài Tiếng nói Việt Nam và lắng nghe cùng đồng bào - Tổ quốc. Trên cả hai miền Nam - Bắc thời điểm thiêng liêng ấy đều cùng nghe giọng Bác ấm áp, dong dạc, hào hùng, sáng khoải, thôi thúc, truyền cảm một cách hết sức đặc biệt: “*Đồng bào và chiến sĩ yêu quý!*”. Sau khi “*chúc kiểu bào ta ở nước ngoài, năm mới cố gắng mới, tiến bộ mới!*”, Bác đọc thơ:

“Xuân này hơn hẳn mấy xuân qua,
Thắng trận tin vui khắp nước nhà.
Nam Bắc thi đua đánh giặc Mỹ.
Tiến lên!
Toàn thắng ắt về ta!”⁽¹⁾.

Tiếng Bác ngân vang đầy hùng khí, như tiếng gọi khắp núi sông! Như tiếng trống trận giục giã. Bác kết nối *xuân này* với *xuân qua* bằng những tin vui *thắng trận* trong cuộc kháng chiến có tính chất một cuộc đọ đầu lịch sử của dân tộc với một đế quốc đứng đầu thế giới.

Bác hạ lệnh “*Tiến lên!*” và cả dân tộc - toàn quân, toàn dân xốc tới nhằm giành “*Toàn thắng*”. Bác đọc vừa dứt câu “*Toàn thắng ắt về ta*” thì rộ lên tiếng vỗ tay hoan hô, tiếp đến giọng ngâm thơ của chị Trần Thị Tuyết bài thơ Bác vừa chúc Tết.

Đúng là hiệu lệnh nổ súng của Bác cho toàn chiến trường miền Nam. Khi tiếng Bác từ Đài Phát thanh vừa dứt, Người nói khẽ: “*Giờ này miền Nam đang nổ súng...*”. Lúc ấy ở các chiến trường miền Nam, cán bộ, chiến sĩ và đồng bào vừa nghe xong tiếng Bác “*Tiến lên! Toàn thắng ắt về ta*”, thì những trận đánh bắt ngò vào các vị trí địch bắt đầu, cuộc Tổng tiến công và nổi dậy trên toàn Miền đã nổ ra.

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 15, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 417.

Đến trưa ngày mừng 1 Tết (31-1-1968), tin chiến thắng của quân dân miền Nam được các đài trên thế giới dồn dập phát đi. Bác rất vui, mở nhiều đài, nhiều thứ tiếng và dặn thư ký ngồi trực, tổng kết tin chiến sự.

Đồng chí Vũ Kỳ - thư ký riêng của Bác kể lại rằng: Ngày 3-2-1968, mừng 4 Tết, mới 6 giờ Bác bảo thư ký chuẩn bị giấy bút, Bác làm việc sớm hơn mọi ngày; rồi Bác ngồi nhìn ra cửa sổ và đọc cho thư ký viết:

- *Đã lâu không làm bài thơ nào, phẩy, xuống dòng.*

Thư ký ngừng bút hỏi: - Thưa Bác, thơ ạ? Bác nói:

- *Chú cứ viết tiếp: Nay lại thử làm thơ xem sao, chấm hỏi, xuống dòng.*

Bác cúi xuống tay bóp trán, vẻ nghĩ ngợi:

- *Lục khắp giấy tờ vẫn chẳng thấy, phẩy, xuống dòng.*

Thư ký phân vân nhìn Bác. Rồi tự nhiên Bác đứng dậy đọc to câu cuối cùng, giọng sáng khoái, ánh mắt vui:

- *Bỗng nghe vẫn thẳng vút lên cao, chữ thẳng viết hoa trong ngoặc kép, chấm than⁽¹⁾.*

Bác đã hoàn chỉnh một cảm xúc thơ đặc biệt - một bài tứ tuyệt có một không hai:

“Đã lâu không làm bài thơ nào,

Nay lại thử làm thơ xem sao?

Lục khắp giấy tờ vẫn chẳng thấy,

Bỗng nghe vẫn “THẰNG” vút lên cao!”⁽²⁾.

Ngày 4-2, Người gửi điện chúc mừng Chủ tịch Nguyễn Hữu Thọ và Ủy ban Trung ương Mặt trận Dân tộc Giải phóng miền Nam nhân chiến thắng vang dội của quân dân miền Nam đầu Xuân Mậu Thân 1968. Người nhờ Chủ tịch Nguyễn Hữu Thọ và các vị trong Ủy ban

1 Báo Văn Nghệ số Tết Mậu Dần 1998, tr. 4.

2 Hồ Chí Minh Toàn tập, tập 15, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 422.

Trung ương Mặt trận chuyển đến nhân dân và toàn thể lực lượng vũ trang miền Nam lời khen ngợi nồng nhiệt nhất.

Cảm hứng mùa xuân lịch sử, đầu năm Bác viết thư cho đồng chí Lê Duẩn nói về ý định cho Bác đi thăm miền Nam. Bác có thơ tặng 11 cô gái Sông Hương, thơ cho riêng mình (*Hai chớ, Vô đề*) và cảm tác mùa xuân đất nước (*Tết Mậu Thân*).

Từ lời thơ Bác chúc Tết năm ấy, mùa xuân Mậu Thân năm 1968 đi vào lịch sử cuộc kháng chiến chống Mỹ cứu nước và đi vào lịch sử dân tộc anh hùng những trang vàng chói lọi.

THƯ CHÚC MỪNG NĂM MỚI⁽¹⁾

Đồng bào và chiến sĩ yêu quý,

Từ năm 1965, đế quốc Mỹ đưa hàng chục vạn quân trực tiếp xâm lược miền Nam nước ta và gây chiến tranh phá hoại miền Bắc nước ta, nhân dân ta đoàn kết một lòng, kiên quyết đánh Mỹ, cứu nước, đã giành được nhiều thắng lợi vẻ vang.

Đến cuối năm 1967, quân và dân miền Nam anh hùng đã diệt, làm bị thương và làm tan rã hàng chục vạn quân Mỹ, quân ngụy và quân chư hầu.

Quân và dân miền Bắc anh hùng đã bắn tan xác hơn 2.680 máy bay giặc Mỹ.

Sang năm nay, bọn Mỹ xâm lược càng bị động càng lúng túng, quân và dân ta thừa thắng xông lên, nhất định giành được nhiều thắng lợi to lớn hơn nữa.

Nhân dịp năm mới, tôi thay mặt đồng bào và chiến sĩ ta, gửi lời chúc mừng đến các nước xã hội chủ nghĩa anh em, các nước bạn và nhân dân toàn thế giới, kể cả nhân dân tiến bộ Mỹ, đã nhiệt liệt ủng hộ cuộc đấu tranh chính nghĩa của nhân dân ta.

Tôi chúc kiều bào ta ở nước ngoài, năm mới cố gắng mới, tiến bộ mới!

Với đồng bào và chiến sĩ cả nước ta, tôi chúc mừng năm mới như sau:

Xuân này hơn hẳn mấy xuân qua,

Thắng trận tin vui khắp nước nhà.

Nam Bắc thi đua đánh giặc Mỹ.

Tiến lên!

Toàn thắng ắt về ta!

Báo Nhân dân, số 5013, ngày 1-1-1968.

1 Hồ Chí Minh Toàn tập, tập 15, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 416 - 417.

ĐIỆN GỬI CHỦ TỊCH NGUYỄN HỮU THỌ VÀ TRUNG ƯƠNG MẶT TRẬN DÂN TỘC GIẢI PHÓNG MIỀN NAM⁽¹⁾

Trong mấy ngày đầu Xuân, quân và dân ta ở miền Nam đánh rất giỏi, rất đều, rất nhịp nhàng, đánh khắp nơi mà nơi nào cũng thắng to! Giặc Mỹ và tay sai bị một vố như trời giáng, hết sức hoang mang, lúng túng; nguy quyền, nguy quân đang tan rã từng mảng. Đồng bào cả nước rất phấn khởi, tự hào; bầu bạn ta khắp năm châu rất vui mừng!

Tôi thân ái nhờ Chủ tịch và các vị chuyển đến toàn thể đồng bào miền Nam, các lực lượng vũ trang nhân dân giải phóng và các lực lượng yêu nước khác lời khen ngợi nồng nhiệt nhất.

Thắng lợi đầu Xuân của quân và dân miền Nam đã đưa cuộc kháng chiến chống Mỹ, cứu nước của toàn dân ta đến một tình thế mới rất có lợi! Không có gì cứu vãn nổi sự sụp đổ hoàn toàn của giặc Mỹ và tay sai!

Càng gần thắng lợi, càng nhiều gian nan. Quân địch như con thú dữ đến bước đường cùng càng giãy giụa điên cuồng, quân và dân ta càng phải tăng cường đoàn kết, kiên trì chiến đấu, đánh mạnh, đánh liên tục, giành những thắng lợi to lớn hơn nữa!

Chúng ta có chính nghĩa, đồng bào, chiến sĩ cả nước ta một lòng, anh dũng và mưu trí, quyết chiến, quyết thắng, lại được cả phe xã hội chủ nghĩa và loài người tiến bộ đồng tình và ủng hộ, chúng ta nhất định toàn thắng!

Chào thân ái và quyết thắng
Hà Nội, ngày 4 tháng 2 năm 1968
HỒ CHÍ MINH

Báo Nhân dân, số 5048, ngày 6-2-1968.

1 Hồ Chí Minh Toàn tập, tập 15, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 425 - 426.

THƯ GỬI ĐỒNG CHÍ LÊ DUẨN⁽¹⁾

Chú Duẩn thân mến,

Nhớ lại hồi Nộn năm ngoái, Chú có ý khuyên B⁽²⁾. đi thăm miền Nam sau ngày ta thắng lợi hoàn toàn, B. rất tán thành.

Nhưng nay chỉ đổi chữ “sau” thành chữ trước ngày thắng lợi hoàn toàn, tức là đi thăm khi anh em trông⁽³⁾ đang chuẩn bị mở màn *thứ ba*. Đi thăm đúng lúc đó mới có tác dụng khuyến khích thêm anh em.

Cách đi, B. sẽ làm công trên một chiếc tàu thủy. Cùng đi sẽ có hai chú Bảo và Kỳ. Việc này B. tự thu xếp, dễ thôi.

Lúc đến anh em trông chỉ phụ trách đón khi tàu cập bến Miên và đưa B. đến nhà anh Sáu, anh Bảy.

Ở lại. Tùy điều kiện mà quyết định: ít là mấy ngày, nhiều nhất cũng chỉ trong một tháng. Hoạt động thế nào, sẽ cùng anh em trông bàn định.

Có lẽ Chú và đồng chí khác e rằng sức khỏe của B. không cho phép B. đi chơi xa. Nhưng, thay đổi không khí, hô hấp gió biển và sinh hoạt với quần chúng trong hoàn cảnh chiến đấu sẽ giúp sức khỏe tiến bộ mau hơn.

Lịch trình đi thăm - cần mười ngày để chuẩn bị.

Vượt biển độ 6 ngày.

Từ bến tàu đến địa điểm độ dăm hôm.

Vậy nhờ Chú tính ngày cho khớp, một mặt cho B. biết trước để chuẩn bị, một mặt cho anh em trông biết để chờ đón.

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 15, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 437 - 438.

2 B. có nghĩa là Bác.

3 Anh em trông đây (cách gọi lối miền Nam) (BT).

Để đảm bảo thật bí mật, Chú chỉ nên bàn việc này với một số ít đồng chí trong B.C.T.⁽¹⁾

Mong chờ Chú trả lời.

* * *

Trước khi đi Rumani, hai đồng chí Côn và Lành⁽²⁾ có ghé thăm Bắc Kinh và ở lại chơi mấy hôm, rất vui vẻ.

Sức khỏe của B. không ngừng tiến bộ, càng gần ngày ấm, càng tiến bộ hơn. Chúc Chú và tất cả anh em mạnh khỏe.

Chào thân ái và quyết thắng
B.

Viết ngày 10-3-1968. Bản chụp bút tích bức thư lưu tại Viện Hồ Chí Minh.

VÔ ĐỀ⁽³⁾

*Tam niên bất ngật tửu xuy yên,
Nhân sinh vô bệnh thị chân tiên.
Hỷ kiến Nam phương liên đại thắng,
Nhất niên tứ quý đồ xuân thiên.*

Dịch thơ:

KHÔNG ĐỀ

*Thuốc kiêng, rượu cũ đã ba năm,
Không bệnh là tiên sướng tuyệt trần.
Mừng thấy miền Nam luôn thắng lớn,
Một năm là cả bốn mùa Xuân⁽⁴⁾.*

Viết bằng chữ Hán, tháng 3-1968. Sách *Thơ chữ Hán Hồ Chí Minh*, Nxb. Văn học, Hà Nội, 1990, tr. 79 - 80.

1 B.C.T tức là Bộ Chính trị.

2 Đồng chí Nguyễn Côn và đồng chí Tố Hữu (BT).

3 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 15, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 441.

4 Khương Hữu Dụng dịch.

MẬU THÂN XUÂN TIẾT⁽¹⁾

*Tứ nguyệt bách hoa khai mãn viên
Hồng hồng tử tử hồ tranh nghiên.
Bạch điều tróc ngư hồ lý khứ,
Hoàng oanh phi thượng thiên.
Thiên thượng nhân vân lai hựu khứ,
Mang bả Nam phương tiếp báo truyền.*

Dịch thơ:

TẾT MẬU THÂN

*Tháng tư hoa nở một vườn đầy,
Tía tía hồng hồng đua sắc tươi.
Chim trắng xuống hồ tìm bắt cá,
Hoàng oanh vút tận trời.
Trên trời mây đến rồi đi,
Miền Nam thắng trận báo về tin vui⁽²⁾.*

Viết bằng chữ Hán, ngày 14-4-1968. Sách *Thơ chữ Hán Hồ Chí Minh*, Nxb. Văn học, Hà Nội, 1990, tr. 83 - 84.

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 15, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 451.

2 Phan Văn Các dịch.

XUÂN KỶ DẬU 1969

Ngày mừng 1 Tết Kỷ Dậu (16-2-1969), Bác Hồ về thăm và trồng cây ở xã Vật Lại, huyện Ba Vì, tỉnh Hà Tây (nay thuộc Hà Nội). Ảnh: Tư liệu.

***“Năm qua thắng lợi vẻ vang,
Năm nay tiền tuyến chắc càng thắng to.
Vì độc lập, vì tự do,
Đánh cho Mỹ cút, đánh cho ngụy nhào.
Tiến lên! Chiến sĩ, đồng bào,
Bắc - Nam sum họp, Xuân nào vui hơn!”⁽¹⁾.***

HỒ CHÍ MINH

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 15, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 531 - 532.

Vẫn như thường lệ ngày đầu năm dương lịch (ngày 1-1-1969), Bác gửi *Thư chúc mừng năm mới* tới đồng bào và chiến sĩ cả nước, khẳng định: “*Chắc chắn giặc Mỹ sẽ hoàn toàn thất bại. Quân và dân ta trong cả nước, thừa thắng xông lên, nhất định sẽ thắng lợi hoàn toàn*”. Người thay mặt nhân dân cả nước “*nhật liệt chúc mừng và cảm ơn các nước xã hội chủ nghĩa anh em, các nước bầu bạn và nhân dân yêu chuộng hòa bình, công lý trên thế giới, kể cả nhân dân tiến bộ Mỹ, đã hết lòng ủng hộ và giúp đỡ sự nghiệp chống Mỹ, cứu nước của nhân dân Việt Nam*”⁽¹⁾.

Bữa cơm trưa ngày đầu năm, Bác ăn cơm vui hơn vì có cả bác Tôn Đức Thắng và nữ anh hùng Kan Lịch cùng ăn. Bác Hồ và bác Tôn cùng được nghe người con gái Pakô kể chuyện buôn làng đánh Mỹ.

Nhân ngày Quốc khánh nước Cộng hòa Cuba, ngày 2-1, Bác đến Đại sứ quán Cuba tại Hà Nội chúc mừng. Ngày 3-1, Bác tiếp Đoàn Đại biểu Phong trào Hòa bình Pháp. Ngày 7-1, Bác tiếp Đoàn Đại biểu Đảng Cộng sản Đan Mạch do Chủ tịch Đảng Cơmít Ghétxpxơon dẫn đầu sang thăm Việt Nam. Ngày 20-1, Bác cùng Trung ương Đảng tiếp Đoàn đại biểu Đảng Cộng sản Liên bang Đức...

Những ngày đầu năm, Bác cũng gửi điện mừng tới Hoàng thân Xuphanuvông, Chủ tịch Ủy ban Trung ương Mặt trận yêu nước Lào, nhân dịp Mặt trận yêu nước Lào công bố Cương lĩnh chính trị. Người viết “*Nhân dân Việt Nam hoàn toàn ủng hộ bản Cương lĩnh chính trị của Mặt trận yêu nước Lào*”⁽²⁾. Người gửi điện mừng tới Hội nghị Quốc tế ủng hộ nhân dân các nước châu Phi xích đạo (ngày 17-1), bày tỏ: “*Nhân dân Việt Nam hoàn toàn ủng hộ cuộc đấu tranh giải phóng dân tộc của nhân dân các nước Ănggôla, Cônggô, Ghinê và Cápve, Dimbabuê, Môdămbích, Nam Phi và các nước Á Phi khác*”⁽³⁾. Bác cũng

1, 2, 3 Hồ Chí Minh Toàn tập, tập 15, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 531, 533, 535.

gửi điện mừng tới Hội nghị Quốc tế ủng hộ nhân dân các nước Ả Rập (ngày 24-1), lên án những hành động xâm lược và hiếu chiến đang xuất hiện ở Trung Đông.

Cuộc kháng chiến ở Việt Nam đang còn nhiều gian khổ ác liệt. Ngày 27-1, Bác gửi thư khen Đội Thanh niên Xung phong số 333 tỉnh Nghệ An, phần lớn là nữ, đã dũng cảm chiến đấu, tích cực lao động, có nhiều sáng kiến cải tiến kỹ thuật, bảo đảm giao thông thông suốt. Bác cũng gửi thư khen cán bộ và chiến sĩ bộ đội Thông tin liên lạc nhân dịp Đại hội lập công quyết thắng của binh chủng.

Ngày 30-1, Bác làm việc với đồng chí Tố Hữu về bài viết của Người nhân kỷ niệm thành lập Đảng: *Quét sạch chủ nghĩa cá nhân, nâng cao đạo đức cách mạng*. Khi đồng chí phụ trách tuyên huấn thưa Bác: “Chỉ có một số ít thoái hóa biến chất. Bác đặt đầu đề như vậy thì mạnh quá, xin Bác đưa về “Nâng cao đạo đức cách mạng” lên trước, về “Quét sạch chủ nghĩa cá nhân” xuống sau ạ!”. Nghe xong Bác nói: “Các chú có lý, nhưng chưa hợp lý. Bác muốn hỏi điều này. Gia đình các chú tiết kiệm mua được một bộ bàn ghế và giường tủ mới. Vậy trước khi bê vào phòng, các chú có khênh đồ cũ ra quét sạch sẽ hay cứ để rác bẩn thỉu mà kê bàn ghế, giường tủ mới vào?”. Ngừng một lát, Bác tiếp: “Vì các chú là đa số. Bác đồng ý nhượng bộ, đổi lại đầu đề “Nâng cao đạo đức cách mạng, quét sạch chủ nghĩa cá nhân”, nhưng trong bài dứt khoát giữ nguyên ý: “Quét sạch chủ nghĩa cá nhân, nâng cao đạo đức cách mạng”⁽¹⁾.

Từ ngày 27-1, thấy giọng nói bị ảnh hưởng kéo dài và sắp đến lúc phải thu lời chúc mừng năm mới đồng bào và chiến sĩ cả nước, Bác Hồ đồng ý để bác sĩ đến chấm thuốc hàng ngày và Người để 15 phút luyện tập tiếng nói cho to dần như trước.

Ngày 5-2, Bác viết bài *Tết trồng cây*, đăng báo *Nhân dân* số 5411; Người nêu: “Tết trồng cây là ngày mở đầu cho việc trồng cây suốt cả năm, đã trở thành một tục lệ tốt đẹp của nhân dân ta”. Người chỉ rõ: “Kinh nghiệm cho thấy rằng: mọi người đều nên tham gia trồng cây,

1 Kể chuyện Bác Hồ, tập 4, Nxb. Giáo dục, Hà Nội, tr. 19.

nhưng lực lượng các cụ phụ lão có tổ chức là quan trọng và các cháu thiếu nhi là lực lượng góp phần đắc lực. Năm nay, chúng ta thi đua trồng cây cho thật tốt, phải bảo đảm trồng cây nào tốt cây ấy, tổ chức “một Tết trồng cây quyết thắng giặc Mỹ xâm lược”⁽¹⁾.

Ngày 6-2, tại Nhà khách nhỏ Phủ Chủ tịch, Bác đọc đề ghi âm lời chúc mừng năm mới sẽ phát vào đêm giao thừa Tết Nguyên đán. Những ngày sau đó Bác rất bận việc tiếp khách trong và ngoài nước, thực hiện các hoạt động đối ngoại của Việt Nam: gửi điện tới Quốc trưởng Vương quốc Campuchia Xămđéc Nôrôđôm Xiha-núc, cảm ơn sự ủng hộ hoàn toàn của Chính phủ và nhân dân Campuchia đối với lập trường chính nghĩa của Việt Nam tại Hội nghị Pari (7-2); dự Hội nghị Bộ Chính trị, nghe đồng chí Nguyễn Duy Trinh báo cáo về vấn đề ngoại giao (7, 8-2)...

Ngày 13 và 14-2, Bác tiếp khách tại Phủ Chủ tịch, lúc thì tiếp các cháu thiếu niên dũng sĩ miền Nam ra thăm miền Bắc, lúc thì tiếp bà Menba Héc-nan-đê, Chủ tịch Ủy ban Cuba đoàn kết với Việt Nam và Đoàn Đại biểu Viện Hữu nghị với các dân tộc của Cuba nhân dịp đoàn sang thăm và làm việc tại Việt Nam; đặc biệt là đón các vị trong phái đoàn Liên minh các lực lượng dân tộc, dân chủ và hòa bình miền Nam ra thăm miền Bắc, được nghe hát bội và ca Huế biểu diễn tại chỗ và nhận một khay mứt Huế do bà Nguyễn Đình Chi làm biếu Người.

Ngày 15-2-1969 (30 Tết), Bác gửi tặng lẵng hoa cho Phân đội 5, Đoàn Công an Vũ trang Bảo vệ Thủ đô và một số cơ quan, khu phố ở Hà Nội, trong đó có Khối 30, khu phố Đống Đa.

Giao thừa năm Kỷ Dậu, toàn dân và toàn quân Việt Nam trong hoàn cảnh đất nước còn chiến tranh, vẫn nghe thơ Bác như mọi lần, vẫn đợi Bác dự báo những điều thiêng liêng về một ngày vui mà Người đang mong ước về “năm mới đoàn kết, chiến đấu, thắng lợi”. Bác viết về mùa xuân mà như tổng kết một quá trình tổng tấn công và nổi dậy từ năm 1968 đã có nhiều khó khăn phức tạp, nhưng vẫn thấy rõ một thực tế chiến trường thắng lợi quan trọng: “*Năm qua thắng*

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 15, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 550 - 551.

lợi về vang/ Năm nay tiền tuyến chắc càng thắng to". Bác nhiều lần chúc kháng chiến của toàn dân giành nhiều thắng lợi để đi đến thắng lợi hoàn toàn, nhưng lần này như lần cuối, Người chốt lại chân lý và mục tiêu của kháng chiến là "*Vì độc lập, vì tự do*" của Tổ quốc thống nhất; cả đường hướng kết thúc và giành thắng lợi hoàn toàn cho cuộc chiến tranh lâu dài gian khổ ấy là phải "*Đánh cho Mỹ cút, đánh cho ngụy nhào*". Trong giờ phút thiêng liêng của đất trời giao hòa, Bác hạ lệnh và mở ra cho đất nước - dân tộc mùa xuân toàn thắng: "*Tiến lên! Chiến sĩ, đồng bào! Bắc - Nam sum họp, Xuân nào vui hơn!*".

Ngày mừng 1 Tết (16-2-1969), từ sáng sớm Bác cùng các đồng chí Nguyễn Lương Bằng, Văn Tiến Dũng đến thăm và chúc Tết cán bộ chiến sĩ Quân chủng Phòng không Không quân tại sân bay Bạch Mai. Người nói chuyện cổ vũ các anh hùng, chiến sĩ thi đua, các đơn vị có thành tích trong chiến đấu và phục vụ chiến đấu. Sau đó Bác về thăm, chúc Tết xã Vật Lại, huyện Ba Vì (Hà Tây - nay thuộc Hà Nội); Người cùng nhân dân khai xuân trồng cây trên đồi của xã và trò chuyện thân mật. Người nói: "*Đất nước bây giờ là của ta, cho nên cần phải thi đua sản xuất giỏi, trồng cây giỏi*". Buổi chiều, Bác mời Thủ tướng Phạm Văn Đồng ăn cơm cùng với chị Tạ Thị Kiều - nữ Anh hùng Quân Giải phóng miền Nam. Dịp này, Bác cũng gửi điện chúc mừng năm mới tới Chủ tịch Nguyễn Hữu Thọ và các vị trong Ủy ban Mặt trận Dân tộc Giải phóng miền Nam Việt Nam (Báo *Nhân dân*, số 5424 ngày 18-2-1969), gửi điện chúc năm mới Phái đoàn ngoại giao Việt Nam đang công tác ở Pari (Báo *Nhân dân*, số 5426, ngày 20-2-1969)...

Mùa xuân Kỷ Dậu năm ấy với biết bao nhiêu hoạt động của Bác dành cho đồng bào, đồng chí, dành cho công việc của cách mạng và kháng chiến - một mùa xuân đất nước tiếp tục giành nhiều thắng lợi to lớn để đi đến thắng lợi hoàn toàn. Nhưng có ai ngờ đó lại là mùa xuân cuối cùng của Người.

THƯ CHÚC MỪNG NĂM MỚI⁽¹⁾

Đồng bào và chiến sĩ yêu quý,

Năm 1968 là một năm quân và dân cả nước ta chiến thắng rất oanh liệt. Đế quốc Mỹ đã buộc phải chấm dứt không điều kiện cuộc chiến tranh phá hoại ở miền Bắc.

Từ đầu Xuân 1968, đồng bào và chiến sĩ miền Nam anh hùng liên tục tiến công, liên tục nổi dậy, giành được nhiều thắng lợi rất vẻ vang.

Chắc chắn giặc Mỹ sẽ hoàn toàn thất bại. Quân và dân ta trong cả nước, thừa thắng xông lên, nhất định sẽ thắng lợi hoàn toàn.

Nhân dịp năm mới 1969, thay mặt nhân dân cả nước ta, tôi nhiệt liệt chúc mừng và cảm ơn các nước xã hội chủ nghĩa anh em, các nước bầu bạn và nhân dân yêu chuộng hòa bình, công lý trên thế giới, kể cả nhân dân tiến bộ Mỹ, đã hết lòng ủng hộ và giúp đỡ sự nghiệp chống Mỹ, cứu nước của nhân dân Việt Nam.

Tôi thân ái chúc đồng bào, chiến sĩ, cán bộ và bà con Hoa kiều cả hai miền Nam - Bắc và kiều bào ta ở nước ngoài, năm mới đoàn kết, chiến đấu, thắng lợi. Và có mấy lời mừng Xuân như sau:

*Năm qua thắng lợi vẻ vang,
Năm nay tiền tuyến chắc càng thắng to.
Vì độc lập, vì tự do,
Đánh cho Mỹ cút, đánh cho ngụy nhào.
Tiến lên! Chiến sĩ, đồng bào,
Bắc - Nam sum họp, Xuân nào vui hơn!*

Xuân 1969
HỒ CHÍ MINH

Báo Nhân dân, số 5376, ngày 1-1-1969.

1 *Hồ Chí Minh Toàn tập*, tập 15, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 531 - 532.

TẾT TRỒNG CÂY⁽¹⁾

Ngày nay, đồng bào ta ai cũng hiểu rõ trồng cây gây rừng có ích lợi to lớn cho kinh tế và quốc phòng. Vì vậy, *Tết trồng cây* là ngày mở đầu cho việc trồng cây suốt cả năm, đã trở thành một tục lệ tốt đẹp của nhân dân ta. Tính chung trong mấy năm nay, theo báo cáo của Tổng cục lâm nghiệp, nhân dân ta đã trồng được hàng vạn héc-ta cây các loại trên các đồi, bãi, vườn, hai bên đường, trên bờ mương máng, v.v..

Trong mấy năm chống chiến tranh phá hoại của giặc Mỹ, nhân dân ta càng nhận rõ lợi ích của việc trồng cây, cho nên phong trào trồng cây càng phát triển. Việc trồng cây ngày càng hướng vào những yêu cầu thiết thực như lấy gỗ, cây ăn quả, cây chắn gió phục vụ thâm canh lúa, bảo vệ đê, bao đồi, chống xói mòn, chống cát bay, v.v.. Những dải rừng được trồng ở ven biển, dọc đường giao thông, trong thôn xóm, đã có tác dụng lớn.

Những nơi có thành tích trồng cây trước đây như Lạc Trung, Ngọc Long, Liên Phương, v.v. vẫn tiếp tục phát triển. Gần đây, có thêm một số nơi phong trào trồng cây khá, như các tỉnh Nam Hà, Quảng Ninh, Hà Tĩnh, nhất là Lạng Sơn phong trào đang vươn lên mạnh. Nguyên nhân chính là do các tỉnh ủy, các cấp đảng và chính quyền thiết thực lãnh đạo nhân dân ra sức trồng cây và bảo vệ cây.

Một ví dụ: xã Đô Lương (Lạng Sơn) có nhiều đất rừng, nhưng trước đây không biết chăm lo trồng cây. Từ năm 1964, trong cuộc vận động cải tiến quản lý hợp tác xã, Đô Lương hợp bảy hợp tác xã nhỏ thành ba hợp tác xã lớn. Việc trồng rừng được quản lý tốt, bảo vệ tốt, kết quả bước đầu là với 270 héc-ta rừng được chăm sóc, hằng năm đã bán cho Nhà nước 1.100 mét khối gỗ và 1.000 mét khối củi.

Nhờ trồng cây tốt cho nên thủy lợi cũng tiến bộ. Hơn 100 héc-ta ruộng trước kia bỏ hóa, nay đã trở thành ruộng 5 tấn. Đóng góp lương

1 Hồ Chí Minh Toàn tập, tập 15, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 549 - 551.

thực nghĩa vụ ngày càng tăng, năm 1967 được 130 tấn thóc, năm 1968 được 141 tấn thóc.

Thu nhập của hợp tác xã cũng ngày càng tăng, năm 1965 thu được 16.250 đồng, năm 1967 thu được 50.240 đồng. Nhờ vậy, đời sống của xã viên ngày càng cải thiện. Ví dụ đó chứng tỏ trồng cây gây rừng rất ích nước lợi nhà.

Những cá nhân có thành tích xuất sắc như: Anh hùng trồng cây Nguyễn Văn Tấn, cán bộ miền Nam tập kết ở Vĩnh Phú; cụ Nguyễn Văn Quắc, 74 tuổi, ba năm liền chiến sĩ thi đua về trồng cây ở Ninh Bình; ông Hoàng Đông Hán ở Quảng Ninh; cụ Sùng Chín Tín ở Hà Giang; cụ Nông Quảng Liêm ở Lạng Sơn, tự tay mình trồng được 3.500 cây trên đồi trọc, cây nào cũng tốt, cụ còn vận động cả hợp tác xã trồng được hàng vạn cây xanh tươi, v.v..

Bên cạnh những gương tốt đó, còn có những địa phương trồng cây gây rừng chưa tốt, hoặc kém bảo vệ, chăm sóc, cho nên trồng nhiều mà cây sống ít, diện tích đồi trọc còn nhiều. Nguyên nhân là do ngành lâm nghiệp chưa quan tâm đúng mức, nhưng chủ yếu là do cấp ủy và ủy ban hành chính địa phương chưa lãnh đạo tốt phong trào trồng cây. Các địa phương đó cần học tập và thi đua với những nơi có phong trào trồng cây khá. *Chúng ta phải trồng cây cho cả đồng bào miền Nam nữa.*

Kinh nghiệm cho thấy rằng: mọi người đều nên tham gia trồng cây, nhưng lực lượng các cụ phụ lão có tổ chức là quan trọng và các cháu thiếu nhi là lực lượng góp phần đặc lực.

Năm nay, chúng ta thi đua trồng cây cho thật tốt, phải bảo đảm trồng cây nào tốt cây ấy, tổ chức “một Tết trồng cây quyết thắng giặc Mỹ xâm lược”.

T.L.

Báo Nhân dân, số 5411, ngày 5-2-1969.

ĐIỆN GỬI CHỦ TỊCH NGUYỄN HỮU THỌ⁽¹⁾

Kính gửi Chủ tịch Nguyễn Hữu Thọ,

Chủ tịch Đoàn Chủ tịch

Ủy ban Trung ương Mặt trận dân tộc giải phóng miền Nam Việt Nam,

Thưa Chủ tịch thân mến,

Nhân dịp Tết Kỷ Dậu, tôi xin gửi lời chúc mừng thắm thiết nhất tới Chủ tịch, các vị trong Ủy ban Trung ương Mặt trận dân tộc giải phóng miền Nam Việt Nam, toàn thể đồng bào và chiến sĩ miền Nam anh hùng.

Trong năm qua, dưới sự lãnh đạo sáng suốt của Mặt trận dân tộc giải phóng, cuộc chiến đấu vĩ đại chống Mỹ, cứu nước của nhân dân miền Nam ta đã giành được những thắng lợi rất vẻ vang.

Tuy đã thua to, đế quốc Mỹ vẫn chưa chịu từ bỏ dã tâm bám lấy miền Nam, chúng vẫn đẩy mạnh chiến tranh và đang tàn sát dã man đồng bào ta gây thêm biết bao tội ác từ thành thị đến nông thôn. Bè lũ Việt gian bán nước Thiệu - Kỳ - Hương đang ra sức khùng bố những người tiến bộ, hòng đè bẹp phong trào đòi lập lại hòa bình ở miền Nam Việt Nam.

Máy bay Mỹ vẫn liên tiếp xâm phạm chủ quyền và an ninh của nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, gây thêm nhiều tội ác mới đối với đồng bào miền Bắc.

Tôi tin chắc rằng sang năm mới, đồng bào và chiến sĩ miền Nam anh hùng càng cố gắng hơn nữa, liên tục tiến công, liên tục nổi dậy, kiên quyết giáng những đòn trí mạng vào bọn xâm lược Mỹ và tay sai. Với sự giúp đỡ hết lòng của nhân dân cả nước, sự ủng hộ to lớn của

1 Hồ Chí Minh Toàn tập, tập 15, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 554 - 555.

nhân dân thế giới, đồng bào miền Nam nhất định giành được thắng lợi to lớn hơn nữa.

Tôi xin nhiệt liệt chúc Chủ tịch, các vị trong Ủy ban Trung ương Mặt trận dân tộc giải phóng, toàn thể đồng bào và chiến sĩ miền Nam năm mới thắng lợi mới.

Tôi nhờ Chủ tịch chuyển đến anh chị em thương binh, bệnh binh và gia đình các liệt sĩ những lời thăm hỏi thân ái của tôi.

HỒ CHÍ MINH

Báo Nhân dân, số 5424, ngày 18-2-1969.

ĐIỆN CHÚC TẾT CÁC ĐỒNG CHÍ CÁN BỘ ĐANG CÔNG TÁC TẠI PARI⁽¹⁾

*Xuân Gà túc tác đến nơi,
Gửi người thân thiết mấy lời mừng Xuân.
Gà Xuân túc tác rạng đông,
Đưa tin thắng lợi cờ hồng bay cao.*

Xuân Kỷ Dậu
BÁC HỒ

Báo Nhân dân, số 5426, ngày 20-2-1969.

1 Hồ Chí Minh Toàn tập, tập 15, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 556.

NÓI CHUYỆN TẠI BUỔI TIẾP ĐOÀN ĐẠI BIỂU MẶT TRẬN DÂN TỘC GIẢI PHÓNG MIỀN NAM VIỆT NAM RA THĂM MIỀN BẮC⁽¹⁾

Thưa các cụ, các cô, các chú,

Trong thơ chúc Tết năm nay, tôi có nói là:

Tiến lên! Chiến sĩ, đồng bào,

Bắc - Nam sum họp, Xuân nào vui hơn!

Trong lúc viết thì như thế, tôi cũng không chắc là câu thơ đó được thực hiện sớm trong năm nay. Hôm nay, đồng chí bác sĩ Phùng Văn Cung cùng phái đoàn ra đây, đồng bào miền Bắc rất sung sướng. Để mà hoan nghênh phái đoàn miền Nam ruột thịt, thì nói mấy trăm câu, mấy nghìn câu, mấy vạn câu cũng không thể hết được. Tôi xin phép chỉ nói một câu thôi:

Bao giờ Nam Bắc một nhà,

Việt Nam đại thắng chúng ta vui mừng.

Nói ngày 28-2-1969. Băng ghi âm lưu tại Trung tâm Lưu trữ Quốc gia I.

1 Hồ Chí Minh Toàn tập, tập 15, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 557.

NHỚ BÁC
những
mùa
xuân

Khi mùa Xuân về, mỗi người Việt Nam ở trong nước hay xa xứ, trong tâm tưởng lại nhớ đến Bác Hồ - lãnh tụ kính yêu, người “đánh thức hồn dân tộc”, người “là Cha, là Bác, là Anh/ Quả tim lớn lọc trăm dòng máu nhỏ”⁽¹⁾. Nhớ tấm tình của Người, càng đồng cảm với người viết câu thơ thấm đượm tình thương yêu da diết:

“Bác ơi!

Tết đến giao thừa đó

Vẫn đón nghe thư Bác mọi lần

Rú rít đàn em vui pháo nổ

Tưởng nghìn tay Bác vỗ sang xuân”⁽²⁾.

Đã đi vào lịch sử và lưu giữ mãi trong ký ức dân tộc: những đêm giao thừa tết cổ truyền dân tộc, Đài Tiếng nói Việt Nam truyền đi tiếng pháo nổ ran, rồi phát thanh viên nói: mời đồng bào, chiến sĩ cả nước và kiều bào ở nước ngoài lắng nghe thơ chúc Tết của Hồ Chủ tịch. Giọng đầm ấm của Bác vang lên: Đồng bào, chiến sĩ và kiều bào ở nước ngoài thân mến! Các cháu thanh thiếu niên yêu quý... Rồi Bác đọc Thơ xuân.

Ấy là Xuân Đinh Mùi, 1967, Người dự báo:

“Chống Mỹ hai miền đều đánh giỏi,

Tin mừng thắng trận nở như hoa!”.

Ấy là Xuân Mậu Thân, 1968, Người kêu gọi:

“Nam Bắc thi đua đánh giặc Mỹ.

Tiến lên! Toàn thắng ắt về ta!”.

1 Tố Hữu, *Sáng tháng Năm*.

2 Tố Hữu, *Theo chân Bác* (1970).

Ấy là Xuân Kỷ Dậu, 1969, Người kết thúc bằng câu thơ giục giã:

*“Tiến lên! Chiến sĩ, đồng bào,
Bắc - Nam sum họp, Xuân nào vui hơn!”.*

...

Lại nhớ Xuân Bính Tuất năm 1946, mùa Xuân độc lập đầu tiên của dân tộc sau Cách mạng tháng Tám, lần đầu tiên cả nước nghe Thơ chúc Tết của Bác Hồ lúc giao thừa. Bác nhắn gửi các chiến sĩ mùa Xuân ấy:

*“Bao giờ kháng chiến thành công
Chúng ta cùng uống một chung rượu đào”.*

Vậy mà 30 năm sau, Xuân Bính Thìn năm 1976, mùa xuân “*Bắc-Nam sum họp, xuân nào vui hơn*” trở về sau Chiến dịch Hồ Chí Minh lịch sử, Bác đã đi xa, chỉ có bài ca vang lên “Như có Bác Hồ trong ngày vui đại thắng”.

Cứ nhớ những mùa xuân có Bác - nhớ món quà của Bác chúc Tết mừng xuân. Năm 1941, món quà sau 30 năm bôn ba trở về Tổ quốc, Người vẫn nhớ sáng mừng 1 Tết đi mừng tuổi nhà hàng xóm, chia bánh cho trẻ em, tặng đồng xu bọc trong giấy hồng đơn mà cả người lớn và trẻ em đều trân trọng, yêu quý.

Năm sau - 1942, món quà là một tiền lệ mới được mở ra - Người gửi *Thơ mừng Xuân* tới toàn dân. Quà Thơ năm ấy là:

*“Chúc phe xâm lược sẽ diệt vong!
Chúc phe dân chủ sẽ thắng lợi;
Chúc đồng bào ta đoàn kết mau!
Chúc Việt Minh ta càng tấn tới!
Chúc toàn quốc ta trong năm này,
Cờ đỏ ngôi sao bay phất phới!”.*

Những năm sau, quà Thơ mừng xuân của Bác mỗi năm mỗi khác, mỗi bài mỗi vẻ; nhưng Bác vẫn mừng những tin vui thắng lợi đã đạt được trong năm qua, chúc đồng bào và chiến sĩ cả nước mạnh khỏe, thực hiện tốt công việc trong năm mới. Bác có 22 bài thơ mừng xuân,

là 22 năm đích thân Chủ tịch nước đọc để truyền đi tình cảm, lời khen, niềm tin của Người cho đồng bào đồng chí. Mùa xuân, nên trong thư và thơ chúc Tết Bác thích dùng từ Xuân: “*Xuân này kháng chiến đã năm xuân/ Nhiều xuân kháng chiến càng gần thành công*”, “*Mừng Nhà nước ta mười lăm xuân xanh!/ Đảng chúng ta ba mươi tuổi trẻ!*”... Đặc biệt là thơ nhưng Bác không dùng từ ngữ cầu kỳ, bóng bẩy, ép vần ép điệu mà chỉ dùng những từ đơn giản, bình dị, chân chất, gần gũi với dân cho dân dễ hiểu, dễ nhớ. Đồng bào ai nghe cũng vui sướng như nghe lời người thân yêu kính trọng, ai cũng thuộc thơ Bác ngay trong *đêm giao thừa và hôm sau hát theo ngay các bài hát được phổ nhạc từ thơ chúc Tết của Bác*.

Thơ cùng với Thư chúc Tết của Bác lúc giao thừa là món quà xuân nhiều ý nghĩa, nó cũng trở thành di sản tinh thần của những thế hệ có Bác và theo Bác; bởi không chỉ là lời chúc thuần túy, mà còn “*vừa là kêu gọi, vừa là mừng xuân*”. Những mùa xuân từ khi đất nước độc lập, nhân dân được làm chủ vận mệnh của mình, những mùa xuân trong kháng chiến cũng như khi hòa bình lập lại, đặc biệt là trong hoàn cảnh đất nước bị chia cắt, Bác gửi Thư xuân và Thơ xuân để nêu những nhiệm vụ của cách mạng, những việc cần phải làm trong năm mới, cả những điều lớn lao có tính chiến lược đến xu hướng phát triển của tình hình hiện tại và tương lai.

Tuy vậy, khi Tết đến xuân về, Bác chỉ nói đến những tình cảm và việc làm thiết thực mà thôi. Thư xuân năm 1946, Bác “*kêu gọi đồng bào và các đoàn thể làm thế nào để chia sẻ cuộc vui Xuân mừng Tết với những chiến sĩ oanh liệt ở trước mặt trận, những gia quyến các chiến sĩ, những đồng bào nghèo nàn, sao cho mọi người đều được hưởng các thú vui về Tết Xuân đầu tiên của nước Việt Nam độc lập*”. Cứ dịp Tết đến xuân về là Bác nhắc nhở cơ quan, địa phương cần phải chăm lo cho người dân, người lao động đón Tết.

Hơn nữa, Bác không chỉ nhắc nhở bằng những văn bản chỉ đạo, chỉ thị, mà còn trực tiếp đi kiểm tra, xem xét việc người lao động đón

xuân ăn Tết như thế nào. Bác đến với các cơ quan, đơn vị để trực tiếp thăm hỏi, động viên, đồng thời chỉ ngay những việc phải làm. Có khi Người ghé thăm công nhân Nhà máy điện Yên Phụ, Nhà máy Cơ khí Trần Hưng Đạo, Dệt kim Đông Xuân; có lúc lại về vui Tết cùng nông dân ngoại thành; có khi đến chung vui vịnh thơ cùng cán bộ và chiến sĩ bộ đội... Bác không chỉ đi thăm chúc Tết các địa chỉ đã được cơ quan bố trí và chuẩn bị sẵn; mà còn đi thăm “bí mật”, đột xuất (chỉ có Bác và người thư ký biết lúc sắp đón giao thừa) những người nghèo “Tết mà không có Tết” khác. Tất cả những cán bộ, chiến sĩ, nhân viên, trí thức, công chức, nông dân, người lao động chân tay và trí óc, cả những người như gia đình chị phụ nữ gánh nước thuê nuôi 4 con nhỏ, người chạy xe xích lô nằm sốt trọ trong căn nhà lá rách nát... ai cũng coi việc được Bác đến thăm chúc Tết là món quà quý nhất đời.

Bác đến thăm ngày Tết mà không cần đón rước trang trọng. Có khi đi thẳng vào bếp xem các món ăn có đầy đủ, nóng sốt, vào tận giường xem có đủ chăn ấm lúc mùa đông giá rét... Bác đến thăm và xem đúng nghĩa, đúng cách của người công bộc của dân, chứ không theo cách vi hành của lãnh tụ để được lãnh đạo địa phương đón tiếp, báo cáo, thiết đãi. Bác sẵn sàng ăn Tết với bà con, các cháu hoặc mang sẵn cơm nắm từ cơ quan và mời cán bộ địa phương đến cùng ăn. Bác và các cán bộ cùng đi chúc Tết hàng chục cây số, Bác cháu cùng dừng chân trên đôi thông ăn trưa, rồi ngả lưng bên đường trước khi đi tiếp về Phủ Chủ tịch ở Hà Nội...

Đặc biệt từ đầu thập niên 60, cứ đến Tết, Bác lại phát động phong trào *Trồng cây gây rừng* mừng xuân đón Tết. Thơ xuân năm 1960 Bác chúc: “*Mùa xuân là Tết trồng cây/ Làm cho đất nước càng ngày càng xuân*”. Bác Hồ trồng cây vào ngày đầu xuân để già trẻ làm theo, cũng là món quà quý tặng cho đồng bào, nhân dân cả nước. Quà xuân ấy của Bác không nguyên thủ quốc gia nào trên thế giới có được. Ở Việt Nam từ năm 1960, phong trào Tết trồng cây được duy trì mãi về sau, không phải chỉ là cách để gìn giữ một kỷ niệm của Bác Hồ, mà thực sự từ đó việc trồng cây, bảo vệ môi trường đã trở thành công tác thiết

thực với mỗi địa phương; ngày nay đó còn là một trong những vấn đề quốc gia, vấn đề toàn cầu.

Bác không chỉ đi thăm và có khi không thể đi thăm, chúc Tết hết được, Người gửi quà Tết, thiệp Xuân đến những người không đến được. Nhiều cán bộ, nhân dân hơn nửa thế kỷ qua vẫn giữ cẩn thận từng lá thư, từng cánh thiệp Xuân, từng câu thơ, câu đối được Bác Hồ gửi tặng hoặc được nhận khi có dịp được gặp Bác. Thiệp Xuân của Bác là món quà bình dị, lịch thiệp mang nhiều giá trị tinh thần và kỷ niệm của Chủ tịch Hồ Chí Minh đối với người được nhận. Bao năm nay, thiệp Xuân kỷ niệm của Bác vẫn như một lời động viên, khích lệ đối với các cán bộ, chiến sĩ, công nhân, cả gia đình họ và con cháu các thế hệ của họ. Đó cũng là một cách chúc Tết đậm đà tính dân tộc, thể hiện trọn vẹn tình yêu thương, sự giản dị, nghĩa tình sâu sắc của một nguyên thủ quốc gia dành cho mọi người.

Bác Hồ là thế đó! Người mừng xuân chúc Tết cổ truyền của dân tộc vẫn thấm đượm phong tục tập quán cổ truyền tốt đẹp của dân tộc. Đồng thời, Người cũng đã sáng tạo ra biết bao nhiêu cách thức thể hiện truyền thống ấy trong thực tiễn cuộc sống và cách mạng, phù hợp với thời đại mới văn minh, hiện đại. Năm nào cũng vậy, hễ có điều kiện là Bác đi thăm hỏi, chúc Tết đồng bào, cán bộ, chiến sĩ, bạn bè; cũng như là Người thăm hỏi, chúc Tết những người thân trong gia đình vậy, phong tục tập quán là thế, gia đình của Bác là cả dân tộc Việt Nam là thế. Đó không chỉ là lễ thông thường tự nhiên của tình ruột thịt nghĩa đồng bào; mà còn là dịp để vị Chủ tịch nước tận mắt thấy được những vui, buồn, nỗi niềm và tình cảnh thực của người dân, là cách để Người trực tiếp lắng nghe những tâm tư, tình cảm, ước mơ, khát vọng của người dân, nhất là những khi năm hết Tết đến, xuân về.

Đã hơn 80 mùa xuân kể từ mùa Xuân Canh Ngọ năm 1930, lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc chủ trì Hội nghị hợp nhất các tổ chức cộng sản để thành lập Đảng Cộng sản Việt Nam, cách mạng Việt Nam theo con đường của Bác. Và đã hơn một thế kỷ tính ngược về mùa Xuân Tân

Hội năm 1911, người thanh niên yêu nước Nguyễn Tất Thành bắt đầu hành trình cứu nước, cho lớp lớp thế hệ người Việt trên đất nước của các Vua Hùng trăm năm đồng hành trong sự nghiệp giải phóng và đi tới độc lập tự do.

Mùa Xuân của thiên nhiên đất trời giao hòa trong vận động sinh sôi phát triển; Mùa Xuân của đất nước chuyển biến cho mỗi người dân vừa rạo rức những niềm vui, ước mơ, hy vọng, vừa cảm nhận những thiêng liêng, cao quý của cuộc đời. Và khi “*Bác Hồ gọi - Ấy là mùa xuân đến*” - Bác đã mang về cho dân tộc những mùa Xuân lịch sử. Bác là mùa xuân của dân tộc, là lãnh tụ vĩ đại của đất nước và toàn dân Việt Nam; nhưng quả thực:

*“Bác vĩ đại, mà chẳng làm ai kinh ngạc
Mỗi buổi sáng, nhìn lòng ta, ta thấy Bác
Nước mắt ràn ta cảm hết ơn sâu”⁽¹⁾.*

Chúng con kính xin cảm ơn Người đã đem mùa Xuân về cho vĩnh viễn Việt Nam.

1 Chế Lan Viên, *Người thay đổi đời tôi - Người thay đổi thơ tôi*.

Bác Hồ gọi Ấy là mùa xuân đến

HÀ MINH HỒNG - TRẦN THUẬN

Chịu trách nhiệm xuất bản

Giám đốc - Tổng Biên tập

NGUYỄN THỊ THANH HƯƠNG

Biên tập : **HOÀNG THỊ HUƠNG**

Sửa bản in : **HOÀNG HÀ**

Trình bày : **HOÀNG VÂN**

Bìa : **ANH THƠ**

NHÀ XUẤT BẢN TỔNG HỢP THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

62 Nguyễn Thị Minh Khai, Quận 1, Thành phố Hồ Chí Minh

ĐT: (08) 38 296 764 - 38 256 713 - 38 247 225

Fax: 84.8.38 222 726 - Email: tonghop@nxbhcm.com.vn

Sách Online: **www.nxbhcm.com.vn** ♦ Ebook: **www.sachweb.vn**

NHÀ SÁCH TỔNG HỢP 1

62 Nguyễn Thị Minh Khai, Quận 1, Thành phố Hồ Chí Minh ♦ **ĐT: 38 256 804**

NHÀ SÁCH TỔNG HỢP 2

86 - 88 Nguyễn Tất Thành, Quận 4, Thành phố Hồ Chí Minh ♦ **ĐT: 39 433 868**

In số lượng 7.000 cuốn. Khổ 16 x 24 cm

Tại: Công ty cổ phần in Khuyến học phía Nam - 128/7/7 Trần Quốc Thảo, Quận 3, TP. HCM

XNĐKXB: 23-2015/CXBIPH/02-273/THTP HCM cấp ngày 5/1/2015

QĐXB số: 66/QĐ-THTP HCM-2015 ngày 21/0/2015

ISBN: 9 7 8 - 6 0 4 - 5 8 - 3 1 9 4 - 6

In xong và nộp lưu chiểu Quý I năm 2015.

*Thơ chúc Tết
năm Kỷ Dậu - 1969
của Bác Hồ*

*“Năm qua thắng lợi vẻ vang,
Năm nay tiên tuyến chắc càng thắng to.
Vì độc lập, vì tự do,
Đánh cho Mỹ cút, đánh cho ngụy nhào.
Tiến lên! Chiến sĩ, đồng bào,
Bắc - Nam sum họp, Xuân nào vui hơn!”*

ISBN: 978 - 604 - 58- 3194 - 6

XUẤT BẢN PHẨM NHÀ NƯỚC ĐẶT HÀNG

www.sachweb.vn